REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

DIREKTORAT ZA POLICIJO
IN DRUGE VARNOSTNE NALOGE

IZREDNI NADZOR NAD DELOM POLICIJE PRI VAROVANJU PROTESTOV V LJUBLJANI 26. 5. 2020, 19. 6. 2020, 25. 6. 2021, 15. 9. 2021, 29. 9. 2021 IN 5. 10. 2021

POROČILO

Številka: 0602-14/2022/31
Ljubljana, december 2022

- Evropski kodeks policijske etike, Priporočilo Rec (2001)10;[1]
- Kodeks policijske etike.

4. Uporabljene kratice ali okrajšave v nadaljevanju besedilu:

- CPP: cestno prometni predpisi;
- CR: identifikacijska številka posameznika v evidencah;
- CS: O-klorobenziliden malonitril;
- CVZ: Center za varovanje in zaščito GPU;
- DDOKC: Dnevnik dogodkov OKC;
- DUNZMN: Direktorat za upravne notranje zadeve, migracije in naturalizacijo;
- DUNZ: Direktorat za upravne notranje zadeve;
- DZRS: Državni zbor Republike Slovenije;
- EKČP: Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic;
- EKPE: Evropski kodeks policijske etike;
- EMŠO: enotna matična številka občana;
- ESČP: Evropsko sodišče za človekove pravice;
- FB: Facebook;
- FIO: fonetični indeks oseb;
- GDP: generalni direktor policije;
- GPU: Generalna policijska uprava;
- JRM: javni red in mir;
- LEUTP: Listina Evropske unije o temeljnih pravicah;
- MNZ: Ministrstvo za notranje zadeve;
- MOP: Ministrstvo za okolje in prostor;
- MP: mejni prehod;
- MPDPP: Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah;
- NIJZ: Nacionalni inštitut za javno zdravje;
- NOE: notranje organizacijske enote;
- OJRM: Oddelek za javni red in mir;
- OjS: Okrajno sodišče;
- OKC: Operativno-komunikacijski center;
- ONS: organizirana navijaška skupina;
- OSVVN: Oddelek za splošno varnost in varnostno načrtovanje;
- OŠ: operativni štab/operativni štabi
- PA: Policijska akademija;
- PE: policijska enota;
- PO SDT: Oddelek za preiskovanje in pregon uradnih oseb s posebnimi pooblastili (Posebni oddelek) Specializiranega državnega tožilstva;
- PP: Policijska postaja;
- PPE: Posebna policijska enota;
- Pravila INP: Pravila za izvajanje nadzora v policiji;
- Pravila OŠ: Pravila o delovanju operativnih štabov v policiji;
- Pravilnik: Pravilnik o policijskih pooblastilih;
- Predstojnik: vodja policijske enote ali oseba, ki jo ta pooblasti in ki mora vsako uporabo prisilnega sredstva preveriti in oceniti, ali je bilo uporabljeno zakonito in strokovno, razen če je za preveritev in oceno zakonitosti in strokovnosti uporabe ustanovljena komisija;
- PU: Policijska uprava;
- RS: Republika Slovenija;
- RTV: Radio-televizija;

---

[1] URL: http://www.svetevrope.si/res/dokument/download02ae.pdf?id=/res/dokument/1388-_1.pdf&url=/res/dokument/1388-_1.pdf&title=priporocilo_rec_2001_10_evropski_kodeks_.pdf, 11. 8. 2022.

- SAZAS: Združenje SAZAS k. o. (Združenje skladateljev in avtorjev za zaščito glasbene avtorske pravice Slovenije);
- SDČP: Splošna deklaracija človekovih pravic;
- SE: Specialna enota UPS;
- SEAP: Specializirana enota avtocestne policije;
- SGDP: Služba generalnega direktorja policije;
- SNPI: Sektor za notranje preiskave in integriteto;
- SOP: Služba za operativno podporo;
- SPP: Sektor za policijska pooblastila;
- SRSN: Sektor za razvoj in sistemske naloge;
- SSP: Sektor splošne policije;
- TIRS: Tržni inšpektorat Republike Slovenije;
- UAP: Uprava avtocestne policije;
- UKC: Univerzitetni klinični center;
- UPS: Uprava za policijske specialnosti;
- UpSRS: Upravno sodišče Republike Slovenije;
- Uredba: Uredba o varovanju določenih oseb, prostorov, objektov in okolišev objektov, ki jih varuje policija;
- URS: Ustava RS;
- USRS: Ustavno sodišče Republike Slovenije;
- UUP: Uprava uniformirane policije;
- UZ: uradni zaznamek;
- v. d.: vršilec dolžnosti;
- VČP: Varuh človekovih pravic;
- VDT: Vrhovno državno tožilstvo;
- vodni top: specialno vozilo z vodnim topom;
- VRS: Vlada Republike Slovenije;
- VSP: Vodnikov službenih psov;
- VSRS: Vrhovno sodišče Republike Slovenije;
- ZD: zdravstveni dom;
- ZDA: Združene države Amerike;
- ZDU-1: Zakon o državni upravi;
- ZJRM-1: Zakon o varstvu javnega reda in miru;
- ZJU: Zakon o javnih uslužbencih;
- ZNB: Zakon o nalezljivih boleznih;
- ZNPPol: Zakon o nalogah in pooblastilih policije;
- ZODPol: Zakon o organiziranosti in delu v policiji;
- ZOIzk-1: Zakon o osebni izkaznici;
- ZPol: Zakon o policiji;
- ZPPPD: Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami.
- ZRN: Zvezna republika Nemčija;
- ZZasV-1: Zakon o zasebnem varovanju.

5. V nadzoru so bili opravljeni razgovori z naslednjimi uslužbenci policije in posamezniki:

- mag. Boštjanom Lindavom, v. d. generalnega direktorja policije;
- mag. Urošem Lepošo, višjim policijskim svetnikom, po pooblastilu v. d. generalnega direktorja policije vodja SGDP;
- Danijelom Lorbkom, višjim policijskim svetnikom iz vodstva GPU;
- Janezom Rupnikom, višjim policijskim svetnikom iz vodstva GPU;
- mag. Stanislavom Vrečarjem, višjim policijskim svetnikom iz vodstva GPU;
- Sašem Fulderjem, policijskim svetnikom, vodjo SRSN SGDP GPU;
- mag. Mitjem Perkom, višjim policijskim svetnikom iz SRSN SGDP GPU;
- mag. Boštjanom Glavičem, višjim policijskim svetnikom, pomočnikom direktorja PA Tacen;

- Markom Podlesnikom, policijskim svetnikom, vodjo SPP SGDP GPU;
- Tomislavom Omejcem, policijskim svetnikom, vodjo SSP UUP GPU;
- Jurijem Bertoncljem, višjim samostojnim policijskim inšpektorjem iz vodstva SSP UUP GPU – poveljnikom PPE GPU;
- Alojzom Sladičem, višjim samostojnim policijskim inšpektorjem iz OSVVN SSP UUP GPU;
- mag. Borisom Rojsom, višjim samostojnim policijskim inšpektorjem, vodjo OJRM SSP UUP GPU;
- Damirjem Urekom, višjim samostojnim policijskim inšpektorjem iz OJRM SSP UUP GPU – namestnikom poveljnika PPE GPU;
- Romanom Lazarjem, višjim samostojnim policijskim inšpektorjem iz OJRM SSP UUP GPU;
- Dejanom Čulkom, policijskim svetnikom, vodjo SUP PU Ljubljana;
- Robertom Bajukom, višjim samostojnim policijskim inšpektorjem, vodjo OKC PU Ljubljana;
- Alenom Džabićem, višjim samostojnim policijskim inšpektorjem, poveljnikom PPE PU Ljubljana iz SUP PU Ljubljana;
- Ludvikom Kastelicem, samostojnim policijskim inšpektorjem iz Oddelka SPP SUP PU Ljubljana;
- Markom Rudolfom, višjim policijskim inšpektorjem specialistom v SE UPS;
- Rudijem Ivančičem, upokojenim policistom – pred tem pomočnik direktorja PU Ljubljana;
- Nerminom Isićem, upokojenim policistom – pred tem vodja Oddelka za SPN PU Ljubljana;
- Borisom Koraso, bivšim policistom – pred tem direktor PU Koper;
- Vladom Ilićem, višjim samostojnim policijskim inšpektorjem iz SPP SGDP GPU;
- Damjanom Krajncem, višjim samostojnim policijskim inšpektorjem iz SPP SGDP GPU;
- Ludvikom Gombocem, višjim samostojnim policijskim inšpektorjem, vodjo OSPN SUP PU Ljubljana;
- Gregorjem Sukovičem, samostojnim policijskim inšpektorjem – inštruktorjem iz vodstva SUP PU Ljubljana;
- Sebastjanom Lovričem, policistom PP Ljubljana Vič;
- Sandijem Vrbanićem, pomočnikom komandirja PP Ljubljana Šiška;
- Katjo Cencel Žvab, policistko PP Ljubljana Bežigrad;
- Tatjano Borišek, pomočnico načelnika PP Ljubljana Bežigrad;
- Goranom Pjevićem, policistom PP Ljubljana Bežigrad;
- Željkom Carjem, samostojnim policijskim inšpektorjem iz SUP PU Ljubljana;
- Matejem Kolaričem, policistom SEAP Ljubljana;
- Anamarijo Mulej, policistko SEAP Ljubljana;
- Tončkom Janežom, policistom SEAP Ljubljana;
- Petrom Jeričem, policistom PP Ljubljana Bežigrad;
- Nino Maljurič, policistko PP Ljubljana Bežigrad.

II. PRAVNA UREDITEV

URS:

6. V 1. členu URS je določeno, da je Slovenija demokratična republika, kar pomeni, da je omenjena določba tesno povezana z ustavno zahtevo, da država na svojem ozemlju varuje človekove pravice in temeljne svoboščine (5. člen URS), kot tudi s pravico do zbiranja in združevanja (42. člen URS). USRS je z odločbo, št. U-I-109/10-11, 26. 9. 2011, načelo spoštovanja človekovega dostojanstva umestilo v 1. člen URS. V 8. točki je zapisalo, da spoštovanje človekovega dostojanstva pomeni varstvo osebne vrednosti posameznika pred neupravičenimi posegi in zahtevami države in družbe.[2] Nadalje je v 10. točki zapisalo, da načelo demokratičnosti vsebinsko opredeljuje RS kot ustavno demokracijo, torej kot državo, v kateri je ravnanje oblastnih organov pravno omejeno z ustavnimi načeli ter človekovimi pravicami in temeljnimi svoboščinami, in to prav zato, ker sta človek in njegovo dostojanstvo v središču njenega obstoja in delovanja. Resnično demokratična je samo takšna državna ureditev, v kateri je spoštovanje človekovega dostojanstva temeljno vodilo delovanja države.

7. V 2. členu URS določa, da je Slovenija pravna (in socialna) država. Znotraj tega člena je koncipirano ustavno načelo sorazmernosti (prepoved čezmernih posegov države), ki zavezuje vse državne organe in druge nosilce javnih pooblastil. USRS je strogi test sorazmernosti opredelilo v odločbi, št. U-I-18/02, 24. 10. 2003, in zapisalo, da: »*Ta test obsega presojo treh vidikov posega:*
1) ali je poseg sploh nujen (potreben) v tem smislu, da cilja ni mogoče doseči brez posega nasploh (kateregakoli) oziroma da cilja ni mogoče doseči brez ocenjevanega (konkretnega) posega s kakšnim drugim, ki bi bil po svoji naravi blažji;
2) ali je ocenjevani poseg primeren za dosego zasledovanega cilja v tem smislu, da je zasledovani cilj s posegom dejansko mogoče doseči; če ga ni mogoče doseči, poseg ni primeren;
3) ali je teža posledic ocenjevanega posega v prizadeto človekovo pravico proporcionalna vrednosti zasledovanega cilja oziroma koristim, ki bodo zaradi posega nastale (načelo sorazmernosti v ožjem pomenu oziroma načelo proporcionalnosti).
Šele če poseg prestane vse tri vidike testa, je ustavno dopusten.«[3]

8. Nadalje je v prvem odstavku 5. člena URS določeno, da država na svojem ozemlju varuje človekove pravice in temeljne svoboščine. Ta blanketna določba (»Država na svojem ozemlju varuje človekove pravice in temeljne svoboščine.«) pokriva vse človekove pravice in svoboščine v II. poglavju Ustave, tj. izrecno predpisuje, da jih mora država aktivno varovati.[4] V zvezi s tem je USRS v odločbi, št. Up-555/03-41, Up-827/04-26, 6. 7. 2006, zapisalo, da: »*Prvi odstavek 5. člena Ustave zavezuje državo, da na svojem ozemlju varuje človekove pravice in temeljne svoboščine. V zvezi z varstvom človekovih pravic in temeljnih svoboščin ima država tako imenovane negativne in pozitivne obveznosti.* ***Negativne obveznosti*** *pomenijo, da se mora država vzdrževati posegov v človekove pravice in temeljne svoboščine.* ***Pozitivne obveznosti*** *pa zavezujejo državo oziroma njene posamezne veje oblasti (sodno, zakonodajno in izvršilno oblast) k aktivnemu ravnanju pri varstvu človekovih pravic in svoboščin. Varstva človekovih pravic torej ne gre jemati le kot obveznosti, da se država vzdrži ravnanj, ki bi posegala v človekove pravice ali jih omejevala, temveč jo varstvo človekovih pravic zavezuje tudi k aktivnemu ravnanju, s katerim ustvarja možnosti za čim učinkovitejše uresničevanje človekovih pravic.*«[5]

9. V 15. členu URS pa je določeno, da se človekove pravice in temeljne svoboščine uresničujejo neposredno na podlagi ustave (prvi odstavek) ter da so človekove pravice in temeljne svoboščine

---

[2] Po Avbelj, M. et al. (2019). Komentar Ustave Republike Slovenije, 1. del, Nova Gorica, Nova univerza, Evropska pravna fakulteta, str. 29, 31, 32.
[3] Po Avbelj, M. et al. (2019). Komentar Ustave Republike Slovenije, 1. del, Nova Gorica, Nova univerza, Evropska pravna fakulteta, str. 36, 39.
[4] URL: https://e-kurs.si/komentar/komentar-k-prvemu-odstavku-5-clena/, 22. 7. 2022.
[5] 25. točka obrazložitve (odebelil a. p., enako velja v nadaljevanju poročila za vse odebelitve ali podčrtavanje teksta pri citiranih besedilih).

omejene samo s pravicami drugih in v primerih, ki jih določa ta ustava. V zvezi s tem je pomemben tudi 157. člen URS, ki poleg varstva ustavnih in zakonskih pravic v upravnem sporu terja tudi subsidiarno sodno varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin v upravnem sporu, če **vanje poseže** posamični akt ali **dejanje, katerega koli nosilca oblasti**.[6]

10. V 42. členu URS je določena pravica do zbiranja (in združevanja), ki določa da je zagotovljena pravica do **mirnega zbiranja** (prvi odstavek). **Zakonske omejitve teh pravic so dopustne, če to zahteva** varnost države ali **javna varnost** ter **varstvo pred širjenjem nalezljivih bolezni** (tretji odstavek).

11. USRS je pravico do zbiranja pojasnilo v odločbi, št. U-I-218/07-8, 26. 3. 2009, kjer je zapisalo: »*Ustavna določba o pravici do zbiranja iz prvega odstavka 42. člena je specialnejša v razmerju do splošne svobode ravnanja, ki je varovana v 35. členu Ustave. Pomeni zbiranje vsaj dveh oseb, ki ni naključno in ki zahteva vsaj neko notranjo povezanost zbirajočih. Zbirajoči se morajo zavedati dejstva zbiranja in morajo na njem želeti sodelovati (voljni element).* ***Pravica do zbiranja zahteva zbiranje z namenom skupnega izražanja s ciljem sodelovanja na javni obliki izražanja mnenja.*** *Zbiranje tako ni golo povezovanje ali zabavanje, zato zbiranja ne pomenijo zabavne (na primer ljudske veselice) ali komercialne prireditve (na primer športne prireditve ali množične zabave na prostem), saj manjka element notranje povezanosti.*«[7]

12. USRS je v odločbi U-I-50/21-39, 17. 6. 2021, zapisalo: »*Pravica do mirnega zbiranja in javnih zborovanj varuje vsa zbiranja, razen kadar je namen njihovih organizatorjev ali udeležencev izvajanje oziroma spodbujanje nasilja ali zanikanje temeljev demokratične družbe.* ***Vendar se zbiranje, na katerem se zgodijo osamljeni primeri nasilja, še ne šteje za nasilno.*** *Možnost, da se z namenom izvajanja nasilja zbiranju pridružijo osebe, ki niso člani skupine organizatorjev, takšnemu zbiranju ne odvzame značaja mirnega zbiranja. Pravica do mirnega zbiranja in javnih zborovanj tako kot pravica do splošne svobode ravnanja iz 35. člena Ustave zagotavlja razvoj posameznikove osebnosti, v razmerju do slednje pa je bolj specialna. Tako kot osebnostne pravice je pravica do mirnega zbiranja in javnih zborovanj v prvi vrsti obrambna pravica (t. i. pravica negativnega statusa), ki koristi tudi in predvsem drugače mislečim manjšinskim družbenim skupinam. Kot obrambna pravica posameznikom* ***zagotavlja pravico do samostojnega odločanja o kraju, času, načinu in vsebini zbiranja****, hkrati pa prepoveduje, da bi država posameznika prisilila k zbiranju ali mu preprečila udeležbo na njem. S tega vidika ima pravica do mirnega zbiranja in javnih zborovanj v svobodni družbi poseben pomen, saj je* ***možnost zbiranja brez omejitev in brez obveznosti pridobitve predhodnega dovoljenja od nekdaj veljala kot znak svobode, neodvisnosti in samostojnosti zavednih državljanov****. Država pri zagotavljanju pravice do mirnega zbiranja in javnih zborovanj nima zgolj* ***negativne dolžnosti****, da se vzdrži posegov vanjo, temveč tudi* ***pozitivne dolžnosti*** *spodbujanja in varstva njenega izvrševanja.*«[8]

13. Teorija s področja ustavnega prava navaja, da je pravica do zbiranja varovana le, če je zbiranje mirno, tj. brez orožja, eksplozivnih snovi, pirotehničnih izdelkov ali nevarnih predmetov oziroma če **ni ogrožena varnost ljudi in premoženja** in če obstoječi proces zagotavljanja materialnih ali nematerialnih dobrin poteka nemoteno. Če zbiranje ni mirne narave, ne gre za način omejevanja te pravice. V takem primeru sploh ne gre za uresničevanje te ustavne pravice. [...] Zaradi varstva pravic drugih je namreč utemeljeno pričakovati, da **ne uživa ustavnega varstva zbiranje nasilne narave, ki ogroža varnost ljudi in premoženja**. [...] Izraza »*mirno*« pa ne gre razlagati strogo. Posameznik še vedno uresničuje svojo pravico do zbiranja, čeprav je prišlo do sporadičnega nasilja ali drugega kaznivega dejanja, ki so ga med zbiranjem povzročili drugi ljudje pod pogojem, da udeleženec zbiranja ostaja miren v svojih namenih ali obnašanju. [...] **Država ne sme**

---

[6] Po Avbelj, M. et al. (2019). Komentar Ustave Republike Slovenije, 1. del, Nova Gorica, Nova univerza, Evropska pravna fakulteta, str. 125.
[7] 20. točka obrazložitve (opombe so izpuščene).
[8] 18., 19. in 20. točka obrazložitve (opombe so izpuščene).

preprečiti zbiranja, ki izpolnjuje ustavne pogoje, četudi povzroča nekatere nevšečnosti, npr. ovira promet, povzroča zastoje, oziroma je celo dolžna zagotoviti, da zbiranje, ki je organizirano v skladu z zakonodajo, ne bo moteno ali ovirano. [...] Država mora varovati mirno in nenasilno zbiranje in njegove udeležence, z aktivnim delovanjem pa preprečiti nerede in prekomerne posege v uresničevanje te pravice ter izvesti preiskavo nasilnih incidentov, če bi ti onemogočali njeno uresničevanje.[9]

14. Tudi teorija s področja človekovih pravic ugotavlja, da je pravico do mirnega zbiranja mogoče omejiti le, če obstaja »resnično in predvidljivo tveganje, da pride do nasilja ali spodbujanja k nasilju ali kakšni drugi obliki zavračanja demokratičnih načel«. Sodišče (ESČP, op. p.) je v zadevi Oya Ataman v Turčija poudarilo, da ***»kjer se demonstranti ne poslužujejo nasilja je pomembno, da državne oblasti pokažejo določeno raven strpnosti proti mirnim zbiranjem, tako da svoboda zbiranja ne izgubi svoje vsebine«***. Ugotavlja tudi, da javno zbiranje množice posameznikov sicer lahko povzroči vrsto nevšečnosti v vsakodnevnem javnem življenju, vendar jih morajo državne oblasti dopuščati, dokler **ne prestopijo mejo še sprejemljivega posega** v javni red, državno varnost ter pravice in svoboščine drugih ljudi. [...] Če udeleženci demonstracij posežejo po orožju in nasilju, tudi sami presežejo varstvo pravice do svobode zbiranja, ki je varovana le, dokler zbiranje poteka mirno in ne posega v druge varovane vrednote. Ko izbruhne nasilje zoper soudeležence, državne organe ali varovane objekte, jo lahko državni organi omejijo zaradi zavarovanja javnega reda, državne varnosti ali drugih taksativno naštetih razlogov. Državni organi imajo **pozitivne obveznosti**, da preprečijo vse nasilne posege v mirno zbiranje, kot denimo pretepanje ali uporaba orožja zoper mirne demonstrante. Še pomembneje je, da države nosijo tudi **negativne obveznosti**, saj njeni represivni organi ne smejo sami nasilno preprečiti demonstracij, pridržati udeležencev brez razloga oziroma celo napadati demonstrantov. Svoboda zbiranja varuje udeležence in organizatorje tudi po koncu zbiranja, saj jih države ne morejo pridržati brez stvarno upravičenega razloga. **Policijske intervencije so upravičene, če država dokaže, da je obstajala nujna družbena potreba za nasilen poseg v demonstracijo.** Kadar takšnih dokazov ni, sodišče ugotovi, da so bili uporabljeni ukrepi neprimerni in so nesorazmerno posegali v svobodo izražanja. **Države se morajo vzdržati tudi kazenskih pregonov udeležencev mirnih demonstracij.** Uporaba kazenskega ali upravnega prava kot sankcija za udeležbo na demonstraciji je nesorazmerna in neprimerna v demokratični družbi. Država lahko tudi odškodninsko odgovarja za kršitev svojih obveznosti, ki so povzročile poškodbe demonstrantov. Policisti in vojaki lahko posežejo v telesno integriteto demonstrantov le v skrajni sili za zavarovanje življenja ljudi. Države so glede 11. člena (EKČP, op. p.) tudi zavezane, da raziščejo kako in zakaj je prišlo do posega v svobodo zbiranja. **Države pri pojasnjevanju dogodkov nosijo dokazno breme.** Svoboda zbiranja varuje tudi sporadična zbiranja, ki nastanejo v trenutku na javnem mestu ali preko družbenih omrežij. Države imajo pozitivno obveznost, da varujejo tudi taka zbiranja, če potekajo mirno in nenasilno. Enako morajo udeležencem zagotoviti pogoje, da lahko organizirajo mirno zbiranje. Svoboda zbiranja ne varuje zbiranja, ki spodbuja k neenakopravnosti, nestrpnosti in nasilju. Njeno mirno uresničevanje morajo zagotavljati tako državni organi, kot tudi sami udeleženci. Takšne so zahteve demokratične in svobodne družbe.[10]

15. Nadalje je v drugem in tretjem odstavku 120. člena URS določeno, da upravni organi opravljajo svoje delo samostojno v okviru in na podlagi ustave in zakonov. **Proti** odločitvam in **dejanjem upravnih organov** in nosilcev javnih pooblastil **je zagotovljeno sodno varstvo pravic** in zakonitih interesov državljanov in organizacij.

    Ta določba ureja zahtevo po samostojnosti delovanja uprave, zagotavlja pa tudi sodno varstvo pravic proti (materialnim) dejanjem upravnih organov. Zato velja načelo zakonitosti tudi za

---

[9] Po Avbelj, M. et al. (2019). Komentar Ustave Republike Slovenije, 1. del, Nova Gorica, Nova univerza, Evropska pravna fakulteta str. 409–411 (opombe so izpuščene).

[10] Po Letnar Černič, J. (2016). Uresničevanje svobode zbiranja v evropskih liberalnih demokracijah, Dignitas, št. 71/72, str. 142–145 (opombe so izpuščene).

izvajanje materialnih dejanj upravnih organov, kot to velja za posamične akte. Zato je načelo zakonitosti delovanja uprave tudi pomembno sredstvo za varstvo in uresničevanje pravic posameznikov in pravnih oseb.[11]

16. V 156. členu URS določeno, da v primeru, če sodišče meni, da je **zakon, ki bi ga moralo uporabiti, protiustaven**, mora postopek prekiniti in začeti postopek pred ustavnim sodiščem. Postopek pred sodiščem se nadaljuje po odločitvi ustavnega sodišča.

    USRS je že navedlo,[12] da opravljajo upravni organi svoje delo samostojno v okviru in na podlagi ustave in zakonov (skladno z drugim odstavkom 120. člena URS). **Upravni organi so torej v svojih postopkih dolžni varovati ustavni red in človekove pravice ter temeljne svoboščine, saj ta obveznost ni in ne more biti pridržana le sodiščem.** Res je sicer, da so upravni organi skladno z načelom zakonitosti vezani na zakon in ne morejo odkloniti njegove uporabe v primeru dvoma v njegovo skladnost z URS, prav tako pa tudi niso med postopkom upravičeni postaviti zahteve za presojo skladnosti zakona z URS na USRS, saj je ta možnost dana le sodiščem (156. člen URS). Vendar pa iz vezanosti upravnih organov na URS in na dolžnost spoštovanja ustavnih pravic posameznikov in pravnih oseb izhaja, da **morajo upravni organi v primeru, če bi pri odločanju o pravicah, obveznostih ali pravnih koristih strank morali uporabiti zakon, ki je po njihovem mnenju protiustaven, na to opozoriti nadrejeni organ**, ta pa bi moral tako stališče preučiti in v primeru dvoma v ustavnost zakona predlagati ustrezno ukrepanje najvišjih organov izvršilne veje oblasti, ki so skladno z URS in zakonom pristojni in odgovorni za to, da predlagajo spremembo protiustavnega predpisa ali pa vložijo zahtevo za presojo zakona na USRS.

    Iz določbe 156. člena je jasno, da sodišče na ta način lahko zahteva samo presojo ustavnosti zakonov, **ne pa tudi presoje podzakonskih aktov.** [...] Iz 125. člena namreč po nasprotnem razlogovanju izhaja, da sodniki pri opravljanju sodniške funkcije niso vezani na podzakonske predpise. Če sodnik meni, da podzakonski akt, ki bi ga moral pri sojenju uporabiti, ni v skladu z URS ali z zakonom, ga ne sme uporabiti (t. i. *exceptio illegalis*).[13]

    Če bi *exceptio illegalis* veljal tudi za upravne organe, bi to pomenilo poseg v načelo pravne države in kršitev načela ustavnosti ter zakonitosti. Upravni organ mora namreč spoštovati predpise, ki so veljavni v pravnem redu. [...] Ne glede na prevladujoče stališče, da *exceptio illegalis* ne velja za upravne organe, obstaja razlaga, da bi že upravni organ lahko spregledal uporabo podzakonskega predpisa in odločil neposredno na podlagi zakona. [...] Po tej razlagi upravni organ lahko (ali pa celo mora) izjemoma spregledati neustaven oziroma nezakonit podzakonski predpis, če je docela prepričan, da bi bila odločitev, sprejeta na njegovi podlagi, neustavna oziroma nezakonita, če sta kumulativno izpolnjena dva restriktivno določena pogoja:
    - da je podzakonski predpis oziroma njegova posamezna določba v očitnem nasprotju z ustavo ali zakonom in
    - da je bila neustavnost oziroma nezakonitost podzakonskega predpisa oziroma njegove posamezne določbe v drugih konkretnih primerih že (večkrat) ugotovljena s strani sodne oblasti, zlasti VSRS, katerega temeljna naloga je prav skrb za razvoj prava ter oblikovanje in usmerjanje enotne (sodne) prakse.[14]

17. V drugem odstavku 157. člena URS je določeno tudi, da v primeru, če ni zagotovljeno drugo sodno varstvo, odloča v upravnem sporu pristojno sodišče tudi o zakonitosti posamičnih dejanj in aktov, s katerimi se posega v ustavne pravice posameznika.

---

[11] Po Avbelj, M. et al. (2019). Komentar Ustave Republike Slovenije, 2. del, Nova Gorica, Nova univerza, Evropska pravna fakulteta, str. 254, 255.
[12] Glej Odločbo USRS, št. :U-I-41/10-6, 11. 3. 2010, 4. točka.
[13] URL: https://e-kurs.si/komentar/samo-presoja-zakonov-exceptio-illegalis/, 3. 8. 2022.
[14] Po Vavken, L. (2021). Dvojni kvazi *erga omnes* učinek uporabe instituta *exceptio illegalis*. Javna uprava, letn. 57, št. 1/2, str. 55, 56.

Pravica do zbiranja je varovana tudi v drugih mednarodnih pogodbah, katerih podpisnica je RS, in sicer v SDČP (20. člen), MPDPP (21. člen), EKČP (11. člen) ter LEUTP (12. člen) in jih v tem delu, razen dokumenta ESČP, posebej ne navajamo.

Navajamo pa listino ESČP, ki analizira in povzema sodno prakso po različnih členih EKČP v zvezi z množičnimi protesti z naslovom Vodnik po 11. členu EKČP.[15]

18. Iz 81. točke dokumenta ESČP izhaja, da **ne glede na to, ali policija posreduje kot odziv na motenje običajnega življenja, ki ga je povzročil shod, kot je oviranje prometa, ali za omejitev nasilnih dejanj udeležencev, mora uporaba sile ostati sorazmerna z zakonitimi cilji preprečevanja nereda in varstva pravic drugih** (Oya Ataman proti Turčiji, 41.–43. odstavek).

19. Iz naslednje 82. točke istega dokumenta izhaja, da **uporaba sredstev za razpustitev shoda**, kot je **izpostavljanje protestnikov vodi pod visokim pritiskom in solzivcu** ali vožnja proti njim v oklepnih vozilih, **zahteva posebno utemeljitev** (Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası in drugi proti Turčiji, 108. odstavek). **Še posebej težko je upravičiti vsesplošno uporabo takih sredstev za razpustitev, kot so granate s solzivcem, v okoliščinah, ko protestnikov in nepovezanih mimoidočih ni mogoče ločiti** (Süleyman Çelebi in drugi proti Turčiji (št. 2), 111. odstavek). Poleg tega lahko uporaba sile pri razpustitvi shoda v nekaterih okoliščinah pomeni nečloveško in ponižujoče ravnanje, ki je v nasprotju s 3. členom Konvencije (prav tam, 79. odstavek). **Za uporabo solzivca morajo še posebej veljati jasna pravila in vzpostavljen mora biti sistem, ki zagotavlja ustrezno usposabljanje osebja organov kazenskega pregona ter nadzor in spremljanje tega osebja med protesti ter učinkovit naknadni pregled nujnosti, sorazmernosti in razumnosti uporabe kakršne koli sile, zlasti proti osebam, ki se ne upirajo nasilno** (Izci proti Turčiji, 99. odstavek).

ZODPol:

20. V 1. členu ZODPol je določeno, da ta zakon (med drugim) ureja (tudi) organizacijo, delovanje in vodenje policije.

21. Nadalje je v prvem odstavku 2. člena določeno, da je policija organ v sestavi ministrstva, ki opravlja naloge, določene z zakoni ter na njihovi podlagi izdanimi predpisi. V naslednjem (drugem) odstavku pa je določeno, da policija kot **eden od subjektov sistema notranje varnosti z uresničevanjem svojih nalog prispeva k notranji stabilnosti in varnosti v RS**. Za uspešno zagotavljanje notranje varnosti (pa) policija sodeluje z drugimi subjekti, ki prispevajo k zagotavljanju nacionalne varnosti Republike Slovenije.

22. V prvem odstavku 14. člena ZODPol je določeno, da naloge policije izvajajo uniformirana in kriminalistična policija ter specializirane enote policije, organizirane v generalni policijski upravi, policijskih upravah in policijskih postajah.

23. Nadalje je v prvem odstavku 17. člena ZODPol določeno, da **policijo vodi GDP, ki vodi tudi delo GPU**. V naslednjem (drugem odstavku) pa je določeno, da GDP za zagotovitev enotne uporabe predpisov, postopkov in načina izvedbe posameznih nalog ali strokovnih opravil v zvezi z delom policije izdaja navodila, pravila in druge interne akte.

24. V 18. členu so določene naloge GPU. V 1. točki prvega odstavka je določeno, da le-ta **spremlja, analizira in ocenjuje varnostne razmere v državi**, pripravlja strateške načrte o organiziranosti

---

[15] Guide on Article 11 of the European Convention on Human Rights, URL: https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2532020135221TOPLANTI%20VE%20DERNEK%20KURMA%20%C3%96ZG%C3%9CRL%C3%9C%C4%9E%C3%9C%20(11.%20MADDE)%20REHBER%C4%B0.pdf, 23. 7. 2022.

in delu v policiji, ugotavlja stanje na področju izvrševanja policijskih nalog, **zagotavlja strokovno in tehnično pomoč enotam policije**, nadzoruje delo PE, skrbi za izpopolnjevanje organiziranosti sistema in metod dela, uvajanje novih metod dela in kakovost policijskih storitev, **za zakonito izvrševanje predpisov s področja dela policije ter izvaja ukrepe za učinkovito delovanje policije**. V naslednji 2. točki pa, da GPU usmerja in **usklajuje delo policijskih uprav na področju** zatiranja kriminalitete, varnosti prometa, nadzora državne meje in izravnalnih ukrepov, nalog, določenih v predpisih o tujcih, **JRM v primerih, ko je potrebno usklajeno delovanje na širšem območju ali ko naloge presegajo kadrovske, strokovne, materialne in organizacijske zmožnosti policijskih uprav**, in izdaja na prvi stopnji odločbe v zadevah nadzora državne meje in tujcev. Nadalje je v 3. točki določeno, da izvaja tudi **naloge določene v predpisih o javnem redu in miru**. V 8. točki je določeno, da izvaja naloge policije ob naravnih in drugih nesrečah, **v krizi** in v vojnem in izrednem stanju. V 11. točki, da **skrbi za informiranje** pristojnih državnih organov in **javnosti o delu policije, o aktualnih varnostnih vprašanjih in varnostnih razmerah**. V tretjem odstavku je določeno, da v primeru, če GPU ugotovi, da PU **ne izvršuje svojih nalog oziroma jih ne izvršuje strokovno ali pravočasno**, mora **na to opozoriti direktorja PU** in mu **naložiti, da zagotovi izvrševanje njenih nalog oziroma da odpravi ugotovljene nepravilnosti v roku**, ki mu ga določi. Na podlagi petega odstavka **mora GPU neposredno opraviti posamezno nalogo iz pristojnosti PU**, če bi zaradi **nestrokovne ali nepravočasne izvršitve naloge lahko nastale škodljive posledice za življenje ali zdravje ljudi**, za naravno oziroma življenjsko okolje ali premoženje velike vrednosti. Za premoženje velike vrednosti se šteje znesek, ki presega 50.000 evrov.

Iz Predloga ZODPol[16](EVA 2012-1711- 0007) izhaja, da je **GPU najvišja organizacijska raven policije**. **Njene pristojnosti so strateškega pomena za delovanje policijskega sistema in uresničevanja nalog policije**. V tem členu so določene naloge, ki jih izvaja GPU kot organizacijska enota policije. Prevzem nalog (od PU, op. p.) je mogoč, če se ugotovi, da PU ne opravlja svojih nalog oziroma jih ne opravlja strokovno ali pravočasno. **GPU mora na to opozoriti direktorja PU** in mu naložiti, naj zagotovi opravljanje njenih nalog oziroma naj odpravi ugotovljene nepravilnosti v roku, ki mu ga določi. Če direktor PU ne ravna v skladu z opozorilom, lahko GPU neposredno opravi posamezno nalogo iz pristojnosti PU.

25. V 24. členu ZODPol je določeno, da PU vodi direktor. **Direktor PU pa je za svoje delo in za delo PU odgovoren GDP**.

26. V naslednjem 25. členu pa so določene naloge PU, in sicer je v 3. točki prvega odstavka določeno, da PU **zagotavlja izvajanje določenih nalog s področja javnega reda**, ko je **potrebno usklajeno delovanje na območju uprave ali ko gre za hujše kršitve javnega reda**. V 8. točki pa, da izvaja (tudi) **določene naloge na področju** varnosti prometa, **javnega reda** ter preventive.

    Iz Predloga ZODPol[17](EVA 2012-1711- 0007) izhaja, da PU z izvajanjem te funkcije zagotavlja usklajeno delovanje policije na celotnem območju PU. Poleg navedenih nalog PU tudi neposredno opravlja določene naloge za (med drugim tudi) zagotavljanje javnega reda.

ZNPPol:

27. V drugem odstavku 1. člena je določeno, da policija opravlja naloge in pooblastila po določbah tega zakona zaradi zagotavljanja temeljnih dolžnosti policije, ki obsegajo: zagotavljanje varnosti posameznikom in skupnosti, **spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin** ter **krepitev pravne države**.

28. V 7. točki 3. člena je določeno, da je **policijski vodja** policist, ki vodi enega ali več policistov pri

[16] Dokument MNZ, št. 007-14/2012/9 (20-03), 27. 8. 2012 (EVA 2012-1711- 0007).
[17] Dokument MNZ, št. 007-14/2012/9 (20-03), 27. 8. 2012 (EVA 2012-1711- 0007).

opravljanju nalog policije ali tisti, ki je določen za vodenje konkretne policijske naloge. V naslednji 8. točki iste zakonske določbe pa je določeno, da je **odredba policistu** ustna ali pisna zahteva policijskega vodje, dana policistu za izvedbo policijske naloge, policijskega pooblastila ali uradnega dejanja.

Iz komentarja zakona izhaja, da je pojem policijski vodja po določbah zakona širši, kot pojem policijskega vodje oziroma starešine po hierarhičnem ustroju policijske organizacije. Zakon ga opredeljuje zaradi učinkovitega izvajanja policijskih nalog in pooblastil in zaradi jasnejše odgovornosti med odredbodajalcem in izvrševalcem pri izvajanju pooblastil. Za policijskega vodjo šteje vsakega policista, ki je določen za vodenje vsaj enega policista pri opravljanju nalog policista, ali tistega, ki je določen za vodenje konkretne policijske naloge. **Določitev policijskega vodje je pomembna z vidika dajanja odredb**, kot enega izmed **temeljev opravljanja policijske naloge** in **zaradi posebnosti uporabe prisilnih sredstev v primeru, ko policisti opravljajo policijske naloge pod neposrednim vodstvom policijskega vodje.** Policijski vodja lahko odredi izvajanje celotne policijske naloge, **lahko pa odredi izvajanje določenega policijskega pooblastila (npr. uporabo določene vrste prisilnega sredstva)**. [...] Iz istega komentarja še izhaja, da je odredba policijskega vodje eden izmed temeljev opravljanja policijskih nalog. Ker policisti izvajajo operativne naloge, je večina odredb, ko je treba nalogo izvršiti nemudoma, ustnih, lahko pa so tudi pisne. Odredba pomeni za policista zahtevo, da mora določeno policijsko nalogo, pooblastilo ali uradno dejanje izvršiti. Odredba mora biti zakonita, kar pomeni, da jo mora izdati pooblaščena oseba (policijski vodja) in ne sme pomeniti storitve kaznivega ravnanja (kaznivega dejanja ali prekrška), sicer jo mora policist zavrniti.[18]

29. Nadalje je v prvem odstavku 4. člena ZNPPol določeno, da naloge policije izhajajo iz njenih temeljnih dolžnosti. V prvih treh alinejah prvega odstavka iste zakonske določbe pa so taksativno navedene naloge policije, ki so med drugim tudi: (-) **varovanje življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi**, (-) preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj in prekrškov, odkrivanje in prijemanje storilcev kaznivih dejanj in prekrškov, drugih iskanih ali pogrešanih oseb ter njihovo izročanje pristojnim organom in zbiranje dokazov ter raziskovanje okoliščin, ki so pomembne za ugotovitev premoženjske koristi, ki izvira iz kaznivih dejanj in prekrškov ter (-) **vzdrževanje javnega reda**.

ZNPPol uporablja **termin javni red**, ki je širši od pojma JRM. Javni red pomeni pravila ravnanja, vedenja in delovanja, ki omogočajo sožitje med ljudmi in **minimum državljanske discipline**, kar omogoča delovanje družbenih institucij na različnih področjih družbenega življenja. V smislu policijskega prava pomeni javni red minimum socialnih pravil, ki jih večina prebivalcev razume kot nujno potrebna za sožitje. Naloga policije je vzdrževanje javnega reda, torej **takšno delovanje, ki prepreči ali odvrne ravnanja in nevarnosti, ki ogrožajo varnost ter javni red**. Ogrožanje je lahko usmerjeno proti posamezniku ali skupnosti. Vzdrževanje javnega reda se ne nanaša samo na ukrepanje policije v primeru kršitev zakona, ki ureja varstvo javnega reda, temveč tudi na vzdrževanje javnega reda na javnih shodih in prireditvah [...].[19]

30. V 5. členu je določeno, da policist opravlja policijsko nalogo ali uporablja policijska pooblastila (med drugim tudi) **po odredbi policijskega vodje** (2. alineja prvega odstavka). **Odredba** policistu in nalog za izvedbo policijske naloge **morata temeljiti na zakonu in morata biti razumljiva in določna** (drugi odstavek). Policist mora odkloniti izvedbo odredbe ali naloga, če je očitno, da bi s tem storil kaznivo ravnanje (tretji odstavek).

V komentarju zakona je glede odredbe policijskega vodje zapisano, da **načelo poslušnosti** zahteva, da policist izvrši (zakonito in razumljivo) odredbo policijskega vodje. Posebne določbe,

[18] Po Žaberl, M. et al. (2015) Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, d. o. o., komentar k 3. členu.
[19] Po Žaberl, M. et al. (2015) Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, d. o. o., komentar k 4. členu.

ko je policist zavezan, da ukrepa samo po odredbi policijskega vodje, veljajo v primeru uporabe določenih vrst prisilnih sredstev, predvsem tistih, ki se uporabljajo zoper množico, in uporabe prisilnih sredstev v primeru, ko policisti opravljajo policijske naloge pod neposrednim vodstvom policijskega vodje. V drugem odstavku tega člena zakon opredeljuje tudi zakonitost in zahtevano kakovost izdane odredbe. [...] Odredba in nalog za izvedbo policijske naloge morata temeljiti na zakonu; to pomeni, da morata biti odredbodajalec in nalogodajalec najprej stvarno pristojna za izdajo odredbe oziroma naloga, njuna odredba oziroma nalog pa se smeta nanašati in morata biti omejena zgolj na tiste zakonske pristojnosti, za katere ju pooblašča zakon. **Kakovost odredbe** oziroma naloga **mora biti takšna, da sta zapovedna akta razumljiva in določna**. V primeru nerazumljive ali premalo določne odredbe ali naloga sme policist takšno odredbo ali nalog zavrniti. [...] V tretjem odstavku je zapovedana policistova dolžnost odklonitve izvedbe nezakonite odredbe ali naloga. To mora policist storiti, če je očitno, da bi z izpolnitvijo odredbe ali naloga storil kaznivo ravnanje. **Glede na dejstvo, da je policist javni uslužbenec, ki je strokovno usposobljen za opravljanje policijskih nalog in izvajanje policijskih pooblastil, ni dvoma, da bo glede na svoje strokovno znanje znal oceniti, ali bi izvedba odredbe ali naloga lahko pomenila storitev kaznivega ravnanja.** Zakon policistu nalaga dolžnost prepoznave kaznivega dejanja ali prekrška, ki bi ga lahko kot policist storil z izvedbo nezakonite odredbe ali naloga. Njegove odgovornosti ga ne more razbremeniti niti opozorilo na nezakonitost ustne odredbe ali naloga ali njegova zahteva za naknadno izdajo pisne odredbe ali naloga, ki bi bila nezakonita oziroma bi njuna realizacija pomenila storitev kaznivega ravnanja. Zakon policistu v takšnih primerih nalaga dodatno seznanitveno oziroma naznanitveno dolžnost obveščanja o kaznivem dejanju napeljevanja k storitvi določenega kaznivega ravnanja. Policist takšno dolžnost izpolni, če obvesti notranjo organizacijsko enoto policije, ki je pristojna za notranjo varnost, ali drug pristojen državni organ.[20]

31. V 7. členu (taktični preudarek) je določeno, da policisti pri opravljanju policijskih nalog ocenjujejo, katere odločitve, policijska pooblastila ali uradna dejanja bodo za učinkovito preprečevanje in odpravljanje nevarnosti izvedli, glede na dejstva in okoliščine, ki so jim bile znane v trenutku ocenjevanja.

32. Nadalje je v prvem odstavku 9. člena istega zakona določeno, da lahko VRS ob veliki verjetnosti[21] hujših kršitev javnega reda na predlog ministrice oziroma ministra, pristojnega za notranje zadeve naloži policiji, da z odredbo omeji ali prepove gibanje na določenih območjih, določenih krajih ali na javnih mestih. V drugem odstavku iste zakonske norme je določeno, da sme takšen ukrep trajati največ sedem dni. Z izvajanjem ukrepa se preneha takoj, ko prenehajo razlogi, zaradi katerih je bil odrejen. V tretjem odstavku pa je določeno da je omenjena odredba dokončna. Zoper odredbo je dopustno vložiti tožbo na UpSRS, ki o njej odloča prednostno. VSRS pa o pritožbi zoper sodbo UpSRS odloča prednostno.

Pogoji sicer dopuščajo možnost, da se omejitve odredijo, čeprav do hujših kršitev javnega reda še ni prišlo, vendar bo moral predlagatelj (minister) na podlagi konkretnih dejstev dokazovati, da je pričakovanje, da bo ogrožanje nastalo ali bo škodna posledica nastala, bistveno večje od pričakovanja, da do tega ne bo prišlo. Podlaga za takšne skrajne ukrepe bodo praviloma že izvedene (množične) kršitve javnega reda na določenem področju ali območju, ki bi lahko prerasle v hujše kršitve javnega reda, ki jih policija brez uporabe tega instituta oziroma omejitev ne bi mogla obvladovati.[22]

33. ZNPPol obsega tudi splošna načela za opravljanje policijskih nalog in tako je v prvem odstavku

[20] Po Žaberl, M. et al. (2015) Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, d. o. o., komentar k 5. členu.
[21] **Velika verjetnost** je podana, ko je pričakovanje, da bo ogrožanje ali škodna posledica nastala, bistveno večje od pričakovanja, da ne bo nastala (6. točka 3. člena ZNPPol).
[22] Po Žaberl, M. et al. (2015) Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, d. o. o., komentar k 9. členu.

13. člena določeno, da morajo policisti pri opravljanju policijskih nalog spoštovati in varovati pravico do življenja, človekovo osebnost in dostojanstvo ter druge človekove pravice in temeljne svoboščine. V drugem odstavku je določeno, da morajo policisti še posebej obzirno ravnati (med drugim tudi) z osebami, ki potrebujejo dodatno pozornost, pomoč in skrb, kot so otroci, mladoletniki, starejši, invalidne osebe in nosečnice. V zadnjem odstavku te zakonske določbe pa je določeno, da **morajo policisti izvajati policijska pooblastila tako, da ne ogrožajo življenja oseb, ki niso v policijskem postopku niti jim ne smejo nalagati nepotrebnih obveznosti**.

Vprašanje ogrožanja življenja ali varnosti drugih oseb pri izvajanju policijskih pooblastil pa je **treba razumeti v povezavi s sorazmernostjo ravnanja policistov**.[23]

34. V 14. členu je določeno, da morajo policisti pri opravljanju policijskih nalog vsakomur zagotoviti enako varstvo njegovih pravic.

Enako varstvo pravic pomeni, da se nikogar ne prikrajša za svoboščino ali pravico, da se mu je neupravičeno ne omeji, ali da se mu neupravičeno ne omogoči kakšne posebne pravice ali ugodnosti. Iz 22. člena URS za policijsko delo izhaja zlasti dolžnost, da osebe niso obravnavane neenakopravno, v tem pomenu, da bi v eni zadevi odločili drugače, kot se sicer odloča v vsebinsko podobnih (ali enakih) primerih.[24]

35. V 15. členu ZNPPol je določeno, da smejo policisti pri opravljanju policijskih nalog uporabiti policijska pooblastila **na podlagi in v obsegu, ki ga določa zakon, ter na način, določen z zakonom ali podzakonskim predpisom**, izdanim na podlagi in v skladu z zakonom.

Načelo zakonitosti (legalitete) je temelj sodobne demokracije in pravne države. Pomeni prednost prava pred samovoljo in arbitrarnostjo.[25]

36. V naslednjem 16. členu je določeno t. i. **policijsko načelo sorazmernosti**, ki določa, da morajo policisti v primeru, ko je za uspešno izvedbo policijske naloge mogoče uporabiti različna policijska pooblastila, uporabiti tista, s katerimi lahko opravijo policijsko nalogo z najmanjšimi škodljivimi posledicami. V drugem odstavku je določeno, da smejo policisti uporabiti hujše policijsko pooblastilo le, če je bila uporaba milejših policijskih pooblastil neuspešna ali če ta zaradi okoliščin in zagotavljanja varnosti življenja, osebne varnosti ali varnosti premoženja ne bi bila mogoča. V zadnjem odstavku pa še, da morajo policisti prenehati uporabljati policijsko pooblastilo takoj, ko prenehajo razlogi, zaradi katerih so ga uporabili.

Policist mora najprej poizkusiti opraviti policijsko nalogo z blažjim sredstvom oziroma milejšim policijskim pooblastilom, šele če je uporaba tega neuspešna, poseže po močnejšem policijskem pooblastilu; oziroma ko ima policist možnost izbire med dvema ali več prisilnimi sredstvi, mora uporabiti tisto, ki je najmilejše. Ni pa povsem preprosto razvrstiti prisilnih sredstev od najmilejšega do najhujšega (strelno orožje). Njihova razvrstitev je odvisna tudi od konkretnega primera in od konkretnih okoliščin, v katerih se prisilno sredstvo uporabi. [...] Drugi odstavek ureja položaj, ko določene policijske naloge ni mogoče opraviti z najmilejšim možnim policijskim pooblastilom (t. i. imenovano načelo postopnosti uporabe). Hujše policijsko pooblastilo smejo policisti uporabiti le, če je bila uporaba milejših policijskih pooblastil neuspešna (merilo uspeha - tj. nujnosti, upoštevajoč, da tudi hujše policijsko pooblastilo še vedno zadosti načelu sorazmernosti v ožjem smislu) ali če uporaba milejših policijskih pooblastil zaradi okoliščin in zagotavljanja varnosti življenja, osebne varnosti ali varnosti premoženja ljudi ne bi bila mogoča. [...] Tretji odstavek

[23] Po Žaberl, M. et al. (2015) Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, d. o. o., komentar k 13. členu.
[24] Žaberl, M. et al. (2015) Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, d. o. o., komentar k 14. členu (opomba izpuščena).
[25] Žaberl, M. et al. (2015) Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, d. o. o., komentar k 15. členu (opomba izpuščena).

določa, da morajo policisti prenehati uporabljati policijsko pooblastilo takoj, ko prenehajo razlogi, zaradi katerih je bilo uporabljeno. Ta določba prenaša pravilo o najmanjših škodljivih posledicah v časovno razsežnost.[26]

37. V 17. členu ZNPPol pa je določeno, da morajo policisti pri opravljanju policijskih nalog upoštevati pravila stroke in krepiti integriteto.

Ta člen dejansko združuje dve načeli, strokovnost in integriteto, ki ju morajo policisti spoštovati, ko uporabljajo policijska pooblastila ali izvajajo druga uradna dejanja. Tudi Pravilnik o policijskih pooblastilih določa, da morajo **policisti pri uporabi prisilnih sredstev upoštevati ne le zakonske določbe in določbe pravilnika, temveč tudi pravila stroke**, ki so se kot posebna znanja in veščine izoblikovala v policijski praksi in so kot taka opredeljena v internih aktih policije oziroma jih policisti osvojijo na izobraževanjih, izpopolnjevanjih in usposabljanjih. Pravil stroke se policisti naučijo v izobraževalnem procesu. Tako se zagotavlja varnost policista, ki izvaja policijska pooblastila, in zavaruje oseba, proti kateri se izvajajo pooblastila, ter druga oseba, ki je udeležena v policijskem postopku.[27]

38. ZNPPol v 3. alineji četrtega odstavka 56. člena določa, da smejo policisti izprazniti območje, prostor ali objekt in okoliš, prepovedati dostop, ga pregledati, začasno omejiti gibanje na območju, v prostoru, objektu, okolišu ali v njihovi bližini in določiti smer gibanja do izvedbe policijske naloge, (med drugim tudi), če je to potrebno za zagotavljanje varnosti določenih oseb, prostorov, objektov in okolišev objektov. V šestem odstavku pa je določeno, da lahko policisti območje, kjer velja začasna omejitev gibanja, označijo s trakovi ali zaščitijo z ograjami ali drugimi sredstvi.

Posledično smejo policisti to pooblastilo uporabiti v primerih, ko je to **potrebno za zagotavljanje varnosti določenih oseb, prostorov, objektov in okolišev objektov**. Zato se to pooblastilo uporablja tudi v primerih, ko so **taki ukrepi potrebni zaradi zagotavljanja varnosti določenih oseb, pri čemer gre predvsem za varovanje varovanih oseb (domačih ali tujih)**. Zaradi zagotavljanja varnosti varovanih oseb policisti to pooblastilo uporabljajo tudi za objekte in okoliše objektov ali prostore, v katerih se bodo varovane osebe nahajale.[28]

Časovna omejitev za postavitev teh ograj v tem členu ni omenjena,[29] ker pa ta določba predstavlja policijsko pooblastilo, s katerim se opravljajo policijske naloge, velja pri tem upoštevati splošno policijsko načelo sorazmernosti iz 16. člena istega zakona, ki določa, da morajo policisti prenehati uporabljati policijsko pooblastilo takoj, ko prenehajo razlogi, zaradi katerih so ga uporabili.

V vsakem primeru morajo policisti ob trakovih ali zaščitnih ograjah ali vozilih **osebe še dodatno opozarjati na omejitev gibanja in nepoklicanim preprečevati dostop na območje začasne omejitve gibanja.**[30]

39. V 76. členu je določeno, da policisti prisilnih sredstev **ne smejo uporabiti** proti **otrokom**, **vidno bolnim**, **starim**, onemoglim osebam, **vidno težkim invalidom** in **vidno nosečim ženskam**, razen če jim je začasno omejeno gibanje ali jih je treba privesti ali pridržati in policisti ne morejo drugače obvladati njihovega upiranja ali napada ali če ogrožajo svoje življenje, življenje ljudi, premoženje ali če je zaradi drugih okoliščin njihovo življenje ali zdravje neposredno ogroženo.

---

[26] Po Žaberl, M. et al. (2015) Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, d. o. o., komentar k 16. členu.
[27] Po Žaberl, M. et al. (2015) Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, d. o. o., komentar k 17. členu (opomba izpuščena).
[28] Po Žaberl, M. et al. (2015) Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, d. o. o., komentar k 56. členu.
[29] Omejitev gibanja je omejena le na primere iz prvega ter drugega odstavka tega člena in posledično sme čas začasne omejitve gibanja trajati največ šest ur (enajsti odstavek te zakonske določbe).
[30] Po Žaberl, M. et al. (2015) Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, d. o. o., komentar k 56. členu.

Med temeljnimi načeli je načelo spoštovanja človekove osebnosti in dostojanstva ter drugih človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki **zagotavlja humano in dostojno ravnanje policistov z osebami v postopku**. Navedena pozitivna dolžnost policiste obvezuje, da še posebej obzirno ravnajo s t. i. **ranljivimi skupinami**, ki potrebujejo dodatno pozornost, pomoč in skrb, kar **predstavlja temelj načela humanosti**. Navedene skupine oseb bi se zaradi njihove telesne konstitucije ali druge telesne posebnosti (ki mora biti navzven prepoznavna) težko resneje upirale policistom, jih napadle, pobegnile ali se samopoškodovale. Uporaba prisilnih sredstev bi pri navedenih osebah tudi lahko negativno vplivala na njihovo duševnost, zato policisti prisilnih sredstev zoper navedene kategorije oseb praviloma ne smejo uporabiti. Gre za kategorijo »privilegiranih oseb«, pri čemer njihov privilegij ne izhaja iz nespoštovanja ustavnega načela enakosti, temveč iz dejstva, da je treba takšne osebe zaradi telesnih posebnosti pri izvajanju represivnega policijskega postopka obravnavati posebno skrbno.[31]

40. V 77. členu ZNPPol je določeno, da smejo policisti, ki opravljajo policijske naloge **pod neposrednim vodstvom policijskega vodje**, uporabiti prisilna sredstva samo na podlagi njegove odredbe, razen ob napadu na njih ali na druge osebe ali če okoliščine zahtevajo takojšnje ukrepanje. **Policisti o uporabi prisilnega sredstva takoj poročajo policijskemu vodji**.

    Vsaka uporaba policijskega pooblastila in s tem tudi prisilnega sredstva je nadzorovana že na najnižji ravni policijskega dela. Če policijske naloge opravljata dva ali več policistov skupaj, vodja PE določi vodjo, ki neposredno vodi delo policistov. Praviloma je to policist z daljšim policijskim stažem, ki ima več znanja in izkušenj pri opravljanju policijskih nalog. V hierarhičnih organizacijah, kot je policija, velja **načelo subordinacije**, po katerem se morajo policisti, ki opravljajo naloge pod neposrednim vodstvom policijskega vodje, ravnati po njegovih odredbah in navodilih. **To se nanaša tudi na uporabo prisilnih sredstev, ki jih sme policist uporabiti le po odredbi policijskega vodje**. Z navedenim se med drugim zagotavlja ustrezna koordinacija dela policistov, ki je še posebej pomembna v primerih, ko je potrebno **usklajeno delo večjega števila policistov** (na primer intervencija ob hujših in množičnih kršitvah JRM). Ustrezna koordinacija dela in vodenje policistov ter hitro, odločno in zakonito ukrepanje v tovrstnih primerih spadajo namreč med osnovne pogoje za uspešno in učinkovito rešitev interventnega dogodka. **O uporabi prisilnega sredstva mora policist takoj poročati policijskemu vodji**, ki poskrbi za evidentiranje podatkov o uporabi prisilnega sredstva, v določenih primerih (uporaba hujših prisilnih sredstev, nastanek hujše posledice) pa tudi za obveščanje pristojnih oseb.[32]

41. ZNPPol najprej v 90. členu določa, da smejo policisti **za vzpostavitev javnega reda**, ko **je ta huje in množično kršen**, poleg sredstev za vklepanje in vezanje, telesne sile, plinskega razpršilca, palice ali službenega psa, **uporabiti tudi**: (-) konjenico, (-) posebna motorna vozila, (-) **vodni curek** ali (-) **druga plinska ter druga z zakonom določena sredstva za pasivizacijo**.

    Za vzpostavitev javnega reda, ko je ta huje in množično kršen, ima večina policij uzakonjeno uporabo posebnih vrst prisilnih sredstev, ki so namenjene za uporabo proti večji skupini ljudi. Množica je namreč težko predvidljiva in obvladljiva in je veliko bolj nevarna kot posameznik (teorija psihologije množice). Zato prisilna sredstva, ki jih smejo policisti uporabiti zoper posameznike, v tovrstnih primerih pogosto nimajo ustreznega učinka. V RS smejo policisti v takšnih primerih poleg sredstev za vklepanje in vezanje, telesne sile, plinskega razpršilca, palice in službenega psa uporabiti tudi konjenico, posebna motorna vozila, vodni curek ali plinska ter druga z zakonom določena sredstva za pasivizacijo. **Ta prisilna sredstva smejo policisti uporabiti ob večjih nemirih, neredih in drugih podobnih dogodkih, ko je javni red huje in množično kršen, pa policisti javnega reda ne morejo drugače vzpostaviti.** [...] Javni red mora biti huje in množično

[31] Po Žaberl, M. et al. (2015) Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, d. o. o., komentar k 76. členu.
[32] Po Žaberl, M. et al. (2015) Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, d. o. o., komentar k 77. členu.

kršen. Neredi ali nemiri, ki ogrožajo javni red, morajo imeti širši obseg, iz česar *argumentum a contrario* sledi, da se **pri manjših neredih in nemirih teh sredstev ne sme uporabiti**. Ker pa **pojem hujše kršitve ni natančneje opredeljen**, je pri tem treba uporabiti tudi splošna načela za uporabo policijskih pooblastil. Z vidika načela sorazmernosti uporaba hujših oblik prisilnih sredstev proti kršiteljem, ki kršijo javni red zgolj z verbalnimi vzkliki in žaljivkami, ne bi bila dovoljena, saj v teh primerih ne bi bila podana vsebinska sorazmernost. **Ta bi nastopila šele z uničevanjem stvari in ogrožanjem življenj ter telesne celovitosti drugih oseb. Javni red mora biti tudi množično kršen, kar pomeni, da ga krši večja skupina oseb. Na podlagi zakonsko opredeljenega termina lahko sklepamo, da mora iti v teh primerih za kršitve javnega reda večjih razsežnosti, na kar kažeta teža storjenih kršitev in množičnost udeležencev.** V policijskopravni teoriji velja, da je **osnovni predpogoj za kršitve javnega reda večjih razsežnosti prisotnost tolikšnega števila ljudi na enem mestu, da njihovega števila ni mogoče ugotoviti brez posebnih načinov ali tehnik. Njihovo obnašanje pa mora biti v nasprotju s pravnim redom.**[33]

Pri tem je še pomembno izpostaviti, da zakon uporablja **nedovršni glagol**, in sicer (ko je ta huje in množično) »***kršen***«, ki označuje časovno neomejeno ali ponavljajoče se dejanje.[34] Zapisano je torej mogoče obrazložiti le na način, da je v času uporabe teh prisilnih sredstev kršitev v teku (in ne šele v pripravi ali morda celo že dokončana). Prav tako je zakonodajalec uporabil **veznik** »***in***« med besedama »***huje***« ter »***množično***«, kar (brez upoštevanja zakonskih izjem) pomeni, da se ta prisilna sredstva ne smejo uporabiti proti množici, ki javnega reda huje ne krši.

42. Nadalje je v prvem odstavku 91. člena ZNPPol določeno, da je uporaba vodnega curka, konjenice, posebnih motornih vozil in plinskih ter drugih sredstev za pasivizacijo zaradi razloga iz prejšnjega člena dovoljena le po odredbi GDP, direktorja PU ali policista, ki ga za to pooblasti GDP ali direktor PU. V drugem odstavku iste zakonske norme pa je določeno, da morajo policisti, pred uporabo prisilnih sredstev iz prejšnjega odstavka, množici ukazati, naj neha kršiti javni red in naj se mirno razide, ter jo opozoriti na uporabo prisilnih sredstev, če ukaza ne bo upoštevala.

Določeni sta še izjemi kdaj smejo policisti uporabiti plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo tudi brez odredbe pristojne osebe ter brez opozorila na uporabo prisilnih sredstev, in sicer v tretjem in četrtem odstavku omenjene zakonske določbe. Tako je v tretjem odstavku določeno, da smejo policisti plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo brez odredbe pristojne osebe in brez opozorila iz prejšnjega odstavka **uporabiti za prijetje osebe pri terorističnih dejanjih, ugrabitvah ali v drugih primerih, ko se oseba aktivno upira ali napada z orožjem ali nevarnimi predmeti**. V četrtem odstavku pa, da smejo policisti, brez odredbe pristojne osebe in brez poprejšnjega ukaza in opozorila na uporabo, plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo uporabiti tudi, če **utemeljeno pričakujejo oboroženi odpor, zaradi katerega bi lahko bilo neposredno ogroženo življenje policista ali druge osebe**. Obe ti izjemi pa izključujeta uporabo izjeme v primeru uporabe prisilnih sredstev proti množici, ker se nanašata na posameznika, ki se na najhujši možen način upira policistom (aktivno upiranje, napad z orožjem, oborožen odpor).

Uporaba prisilnih sredstev proti množici vselej **predstavlja večjo nevarnost za hujše posledice**, ki lahko nastanejo zaradi neposrednega delovanja prisilnega sredstva ali zaradi drugih dejavnikov (beg, panika ...). Zato je pomembno, da se **razlogi za uporabo dodatno pretehtajo**, uporabo pa odredi pristojna oseba – odredbodajalec. Uporabo prisilnega sredstva odredi GDP, če varovanje dogodka, ko je potrebno usklajeno delovanje na širši ravni, vodi GPU, oziroma direktor PU, ko je potrebno usklajeno delovanje na območju uprave. GDP in direktor PU lahko za odreditev uporabe

---

[33] Po Žaberl, M. et al. (2015) Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, d. o. o., komentar k 90. členu (opomba izpuščena).

[34] URL: https://fran.si/201/esskj-slovar-slovenskega-knjiznega-jezika/4571922/glagol?View=1&Query=glagol #sbz_001884, 22. 7. 2022.

prisilnega sredstva pooblastita drugega policista. **Praviloma je to policist, ki je odgovoren za izvedbo policijske naloge**. Zakon v 75. členu v splošnih pogojih za uporabo prisilnih sredstev določa, da morajo policisti pred uporabo prisilnih sredstev osebi ukazati, kaj mora storiti ali opustiti, in jo opozoriti, da bodo ob neupoštevanju ukaza uporabili prisilno sredstvo, razen če bi opozorilo onemogočilo izvedbo policijske naloge ali če okoliščine opozorila ne dopuščajo. **Zaradi možnosti nastanka hujših posledic pri uporabi prisilnih sredstev proti množici ta izjema ni dovoljena.** Pred uporabo prisilnih sredstev morajo policisti množici ukazati, naj neha kršiti javni red in naj se mirno razide, ter jo opozoriti na uporabo prisilnih sredstev, če ukaza ne bo upoštevala.[35]

Vsa navedena sredstva pa se lahko **uporabijo zgolj po odredbi pristojne pooblaščene osebe**. [...] Takšna odločitev je ustrezna in primerna, saj gre za **odločitev**, ki ima navadno **dolgoročnejše posledice**. V navedenih primerih gre praviloma tudi za obliko policijske uporabe sile, ko **prisilna sredstva uporabi več policistov istočasno**, in je to tudi **razlog, da o uporabi sredstev odloči pooblaščeni vodja**. Pooblaščena oseba, ki bo odločila o uporabi prisilnih sredstev proti množici, pa mora seveda **imeti za pravilno odločitev na razpolago popolne in relevantne podatke**.[36]

43. V prvem odstavku 94. člena istega zakona je nadalje določeno, da se za uporabo vodnega curka šteje usmerjen vodni curek pod pritiskom za potiskanje, odrivanje, razdvajanje ali razganjanje ljudi, **na način, da se z najmanjšimi škodljivimi posledicami vzpostavi javni red**.

Vodni curek je učinkovito prisilno sredstvo za vzpostavljanje javnega reda, ko je ta huje ali množično kršen. Uporabi se ga tako, da se ga iz posebnega vozila ali drugega sredstva usmeri neposredno v kršitelja[37] ali kršitelje, pri čemer se kršitelje podre, s tem pa se jim prepreči nadaljnje kršenje. Vodni curek pa se lahko uporabi tudi tako, da se ga usmeri nad množico ali nekaj metrov pred njo v tla, kar povzroči le vodno pršilo, ki deluje na ljudi. Tudi pri vodnem curku je treba paziti, da se ga uporabi na način, da se z najmanjšimi škodljivimi posledicami vzpostavi javni red.[38]

Primerjalno pravna ureditev:

44. **Za namen pregleda primerjalne ureditve uporabe vodnega curka s plinskim sredstvom zunaj RS, je nadzorna skupina s pomočjo policije pridobila tudi podatke o aktualnih pravnih podlagah v Franciji, Avstriji in Nemčiji. Iz odgovora SGDP[39] izhaja, da pristojnim organom Avstrije in (le) nekaterim deželam v Nemčiji, pod določenimi pogoji in ob upoštevanju načela sorazmernosti, zakonodaja dovoljuje uporabo vodnega topa in uporabo vodnega curka skupaj z uporabo dražilnega sredstva zoper množico. Nasprotno pa zakonodaja v Franciji mešanja dražilnega sredstva z vodo pri uporabi v vodnem topu tega ne predvideva.**

Iz odgovora o ureditvi v Avstriji izhaja, da:

- so vodni topovi službeno orožje v smislu tretje točke 3. člena WaffGG 1969,[40] ki v 3. členu določa, da se za službeno orožje po tem zveznem zakonu šteje tudi vodni top. V 11. členu pa je določeno, da je sklenjena enota formacija, ki deluje v smislu vojaške ureditve pod enotnim poveljstvom in ima skupen cilj. Na podlagi 12. člena je uporaba orožja v sklenjeni enoti dovoljena le na podlagi izrecnega navodila, ki ga poveljniku sklenjene enote da vodja pristojnega varnostnega organa ali njegov namestnik. **Navodilo se odredi šele po posvetovanju s poveljnikom, pri čemer se z navodilom določi tudi vrsta orožja, ki bo**

[35] Po Žaberl, M. et al. (2015) Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, d. o. o., komentar k 91. členu.
[36] Po Žaberl, M. (2009). Uporaba prisilnih sredstev, Fakulteta za varnostne vede, Univerza v Mariboru, Ljubljana, str. 192, 193.
[37] Verjetno mišljen najbolj aktivni kršitelj, ki izstopa po nasilnih dejanjih.
[38] Po Žaberl, M. et al. (2015) Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, d. o. o., komentar k 94. členu.
[39] Dokument št. 226-164/2022/8 (204-04), 25. 7. 2022.
[40] WaffGG 1969 - Zakon o uporabi orožja.

uporabljena. Za odreditev ukazov sklenjeni enoti in izvedbo ukrepov s strani organov oblasti je pristojen poveljnik.

- je treba pred vsako uporabo orožja preveriti sorazmernost ukrepa z vidika zakonskih obveznosti. To vključuje tudi potrebo po preverjanju, ali lahko v konkretnih operativnih razmerah obstaja povečano tveganje. Pri odvajanju vodnih curkov (vodni curek z visokim vodnim tlakom) je treba **upoštevati zlasti naslednje nevarnosti**: (a) udarci s kratke razdalje v zgornji del telesa, vrat in glavo lahko povzročijo resne ali celo trajne poškodbe (poškodbe oči, zlomi kosti itd.), (b) prav tako lahko padci z višjih položajev povzročijo hude poškodbe.
- je treba glede na razmere izbrati vrsto operacije in način njenega izvajanja, tako da se čim bolj izognemo povečanemu tveganju. V skladu s tem je treba na podlagi obnašanja izgrednikov **določiti razdaljo do njih, nato pa izbrati vodni tlak, pretok vode, vrsto uporabe vode in po potrebi uporabo dražilnih sredstev.** Predstavnik oblasti ali, v primeru neposredne nevarnosti, poveljnik enote mora odrediti uporabo vodnega topa in po potrebi dodajanje dražilnih sredstev. Če ni dodatnih navodil, poveljnik voda za vodne topove ali poveljnik čete za vodne topove določi vrsto uporabe vode, vodni tlak in hitrost pretoka vode. **Udarec v izgrednike z največjim vodnim tlakom je dovoljen šele z razdalje najmanj 15 metrov.** Na manjših razdaljah je treba tlak vode ustrezno zmanjšati. Med (mobilnim) delovanjem morajo upravljavci cevi poskrbeti, da se vodni curki odvajajo le z zahtevanim vodnim tlakom in da po možnosti ne zadenejo izgrednikov v glave.
- **se dopustnost uporabe vodnega topa s strani zaključene enote preverja ves čas trajanja izvajanja ukrepa.** Če predpogoji za uporabo vodnega topa niso ali niso več izpolnjeni, se ukrepa ne sme izvesti. Če predpogoji niso več izpolnjeni, ta obveznost neizvedbe velja tudi za poveljnika voda za vodne topove ali poveljnika čete za vodne topove.
- v primeru, če pogoji za uporabo vodnega topa s strani zaključene enote niso izpolnjeni, se vodnega topa ne sme uporabiti.

Iz odgovora o ureditvi v ZRN izhaja,[41] da se voda lahko dovaja kot udarna voda, vodni dež ali kot vodna zapora:

- kadar je vodni udar namenjen posameznikom in je delovni tlak previsok, lahko neposreden udar vode povzroči resne poškodbe, zato veljajo omejitve pri regulaciji tlaka.
- se v primeru vodnega dežja curek oddaja posredno in povsod, da potisne nazaj večje skupine ljudi skozi mokroto. Če so ji skupine ljudi izpostavljene dlje časa, bo vodna meglica odvzela kisik iz zunanjega zraka, tako da bodo demonstranti (npr. na sedečih protestih) izčrpani in bodo prisiljeni oditi.
- vodna pregrada je namenjena zavarovanju že izpraznjenih območij pred ponovno zasedbo ali ustvarjanju možnosti za oblikovanje interventnih služb za pregrado. Pri starejših vodnih topovih z enostavnimi cevmi s polnim curkom se to izvede tako, da se brizgalne cevi premikajo v obliki nihala, usmerjene proti tlom. Sodobni vodni topovi, vključno z vodnim topom 10000, ki je za nemške oblasti nov, ponujajo tudi možnost razpršitve vodnega curka skozi spremenljive vzorce curka glavnih curkov in gradnjo t. i. vodnega ščita z dodatnimi stranskimi šobami, ki naj bi delovala kot ovira.

Iz te spletne povezave izhaja, še navedba o kemičnih dodatkih, in sicer se lahko dražilne snovi, kot je dinitril 2-klorobenzilidenemalonske kisline (CS) ali ω-kloroacetofenon (CN) v koncentracijah na tisoč, vmešajo v vodo in **sprostijo navzdol kot aerosolni dež**. V ta namen imajo vozila v konstrukciji cisterne dodatne rezervoarje ali nosilce za pločevinke za več kontejnerjev.

Podobno je navedeno tudi v odgovoru SGDP, v katerem je še navedeno, da mora biti uporaba vodnega curka s solzivcem sorazmerna z razmerami. V nekaterih zveznih državah je **dodajanje dražilnih snovi zakonsko urejeno**, včasih celo **prepovedano.**

[41] URL: https://de.wikipedia.org/wiki/Wasserwerfer, 20. 9. 2021.

Iz odgovora o ureditvi v Franciji izhaja, da:

- francoski policijski direktorat (DGPN) **ne predvideva uporabe nobene druge snovi razen vode**, katere brizganje zadostuje za doseganje pričakovanih učinkov pri razpršitvi;
- za uporabo navedenih snovi ni predvidena nobena študija, doktrina ali kemična analiza;
- **mora biti (kot pri vsaki uporabi sile) tudi uporaba vodnih topov nujno potrebna, sorazmerna in se mora končati takoj, ko se shod razpusti ali ko se ustavi napad na policijo**.

Ugotovimo lahko, da je v Avstriji določenih kar nekaj omejitev, ki jih je policija dolžna spoštovati pri uporabi vodnega curka. V Nemčiji je v nekaterih zveznih deželah dodajanje dražilnih snovi zakonsko urejeno, v nekaterih pa prepovedano. Če je dodajanje plinskih sredstev (dražilnih snovi) vodnemu curku zakonsko urejeno, potem se lahko uporablja samo kot aerosolni dež. V Franciji vodnemu curku sploh ni dovoljeno primešati plinskih sredstev.

45. V 95. členu ZNPPol so normirana plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo. V prvem odstavku je določeno, da so plinska sredstva: plinska pištola ali puška za izstreljevanje plinskih nabojev ali snovi, plinska ročna bomba in druga sredstva za razprševanje plinskih snovi. Drugi odstavek določa, da so druga sredstva za pasivizacijo: bomba ali izstrelek z zvočnim, svetlobnim ali dimnim učinkom ali s kombinacijo navedenih učinkov in gumijasti izstrelek. Zadnji odstavek pa določa, da se za gumijasti izstrelek šteje izstrelek iz gume, pene, plastike, peska ali drugega materiala s podobnim učinkom.

    Med plinska sredstva spadajo vsa sredstva s plinskimi snovmi, ki **dražijo dihala in sluznico**, zato osebam, zoper katere jih policisti uporabijo, **povzročajo solzenje in kašljanje ter jim otežujejo dihanje, s tem pa onemogočajo njihovo upiranje ali napad**.[42]

46. Za tem je v prvem odstavku 98. člena istega zakona določeno, da policisti varujejo določene osebe, prostore, objekte in okoliše objektov, ki so posebnega državnega pomena in so določeni v uredbi iz 103. člena tega zakona.

47. V prvem odstavku 103. člena ZNPPol je določeno, da VRS podrobneje določi varovane osebe, prostore, objekte in okoliše objektov, ki jih varuje policija, ter predpiše obseg, oblike in način njihovega varovanja.[43]

48. V prvem odstavku 131. člena ZNPPol je določeno, da mora policist o vsaki uporabi prisilnega sredstva čimprej, **najpozneje pa do konca delovnega časa, ko je uporabil prisilno sredstvo, poročati pisno v obliki UZ o uporabi prisilnih sredstev**. V naslednjem odstavku je določeno, da **policist v UZ navede (i) datum, (ii) čas in (iii) kraj uporabe prisilnega sredstva, (iv) vrsto uporabljenega prisilnega sredstva, (v) podatke o osebi, proti kateri ga je uporabil, (vi) policijsko pooblastilo, ki ga je izvajal pred uporabo prisilnega sredstva, (vii) vzrok in način uporabe, (viii) posledice in (ix) druge okoliščine, ki so pomembne za oceno zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnega sredstva**.

    V primerjavi z drugimi policijskimi pooblastili uporaba prisilnih sredstev pomeni najobčutljivejši poseg v človekove pravice, zato se upravičeno pričakuje, da se zakonitost in strokovnost njihove uporabe spremljata še posebej skrbno. Osnovni pogoj za to je, da policisti o uporabi prisilnih sredstev pravočasno (najpozneje do konca delovnega dne) napišejo UZ. Ta **je osnova za**

---

[42] Po Žaberl, M. et al. (2015) Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, d. o. o., komentar k 95. členu.

[43] V drugem odstavku 11. člena Uredbe o varovanju določenih oseb, prostorov, objektov in okolišev objektov, ki jih varuje policija (Uradni list RS, št. 63/13, 23/20 in 144/20) je (bilo) določeno, da policija po drugi stopnji varuje (tudi) objekt, v katerem je sedež Državnega zbora Republike Slovenije.

pravočasno presojo in ocenitev zakonitosti in strokovnosti uporabe. Da pa bi bila **presoja kar se da objektivna, morajo policisti v UZ dosledno in natančno opisati vse okoliščine** (podatki, ki jih mora policist navesti v UZ, so navedeni v drugem odstavku člena), ki so pomembne za oceno zakonitosti in strokovnosti uporabe.

S trenutno veljavno ureditvijo se v policiji uporablja samo en (tipski) obrazec UZ o uporabi prisilnih sredstev, ki je enotne oblike tako za uporabo prisilnih sredstev proti posamezniku, kot tudi za uporabo prisilnih sredstev proti množici. Glede na pomembnost vsebine o izdani odredbi policijskega vodje, kadar policist opravlja policijsko nalogo ali uporablja policijska pooblastila na temelju odredbe policijskega vodje, ki mora temeljiti na zakonu in mora biti razumljiva in določna, je nujno, da je ta odredba v UZ o uporabi prisilnih sredstev nedvoumno zapisana.

49. Nadalje je v prvem odstavku 132. člena istega zakona določeno, da vodja PE ali oseba, ki jo ta pooblasti, mora spremljati zakonitost in strokovnost uporabe policijskih pooblastil. V drugem odstavku je določeno, da mora oseba iz prejšnjega odstavka vsako uporabo prisilnega sredstva preveriti in oceniti, ali je bilo uporabljeno zakonito in strokovno, razen če je za preveritev in oceno zakonitosti in strokovnosti uporabe ustanovljena komisija iz 133. člena tega zakona. V tretjem odstavku pa je določeno, da v primeru, če prisilno sredstvo uporabi ali **uporabo odredi vodja PE**, zakonitost in strokovnost uporabe preveri in oceni njemu nadrejeni vodja, kateremu je odgovoren za delo, **ali oseba, ki jo ta pooblasti**. Po preveritvi okoliščin ter ocenitvi zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnega sredstva mora vodstvo PE podatke vnesti v evidenco uporabe prisilnih sredstev.

Zaradi občutljivosti posega v človekove pravice je v drugem odstavku tega člena posebej določeno, da **mora vodja PE ali oseba, ki jo ta pooblasti, ne le spremljati, temveč posebej preveriti vsako uporabo prisilnega sredstva in oceniti ali je bilo uporabljeno zakonito in strokovno.** Izjema so primeri, ko je za preveritev in oceno zakonitosti in strokovnosti uporabe ustanovljena komisija iz 133. člena zakona. Pri preverjanju zakonitosti se **ugotavlja ali so bili v konkretnem primeru izpolnjeni zakonski pogoji za izvedbo policijskega pooblastila, ki dovoljujejo poseg v človekove pravice in ali je bilo policijsko pooblastilo izvedeno na način, ki je predpisan z zakonom ali s podzakonskim predpisom.** Če so bili pogoji izpolnjeni, je bila uporaba policijskega pooblastila zakonita. **Pri preverjanju strokovnosti se preverja ali je policist policijsko pooblastilo izvedel v skladu s pravili stroke.** Zaradi »*higiene*« oziroma nepristranskosti v primerih, ko prisilno sredstvo uporabi ali uporabo odredi vodja PE (praviloma do takih primerov pride, ko vodja PE neposredno vodi delo policistov pri izvedbi policijske naloge, na primer pri varovanju javne prireditve ali javnega shoda, zahtevnejših asistencah in intervencijah), zakonitost in strokovnost uporabe preveri in oceni njemu nadrejeni vodja, kateremu je odgovoren za delo ali oseba, ki jo ta pooblasti.[44]

50. V zadnjem odstavku 133. člena je določeno, da lahko pristojne osebe za ustanovitev komisije imenujejo komisijo tudi za preveritev drugih primerov uporabe prisilnih sredstev ali drugih policijskih pooblastil.

51. V prvem odstavku 134. člena je določeno, da mora biti komisija (iz prejšnjega člena) sestavljena iz lihega števila uslužbencev policije, ki niso povezani s primerom ali policistom, ki je prisilno sredstvo uporabil. Drugi odstavek določa, da v primeru, če **se oseba, ki je komisijo imenovala, ne strinja z njenimi ugotovitvami, lahko zahteva dodatna preverjanja**.

Komisija osebo, ki je komisijo imenovala, o ugotovitvah seznani s poročilom, na zahtevo pa ji lahko svoje ugotovitve tudi ustno pojasni. Če se oseba ne strinja z ugotovitvami komisije, **sme od komisije zahtevati, da okoliščine uporabe prisilnega sredstva oziroma drugega policijskega**

[44] Po Žaberl, M. et al. (2015) Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, d. o. o., komentar k 132. členu.

pooblastila dodatno preveri. Če komisijo že na začetku imenuje GDP, lahko v primeru, da se ne strinja z njenimi ugotovitvami, v skladu z drugim odstavkom tega člena zahteva dodatna preverjanja. Če se po dodatnem preverjanju okoliščin še vedno ne strinja z ugotovitvami komisije, nove komisije ne more imenovati.[45]

ZJZ:

52. V 1. členu je določeno, da se s tem zakonom se ureja način uresničevanja ustavne pravice do mirnega zbiranja in javnih zborovanj na javnih shodih in javnih prireditvah.

53. V 1. točki prvega odstavka 4. člena je določeno, da je **javni shod** vsako organizirano zbiranje oseb zaradi izražanja mnenj in stališč o vprašanjih javnega ali skupnega pomena na prostem ali v zaprtem prostoru, kjer je dostop dovoljen vsakomur. V 4. točki pa je določeno, da je **neorganiziran shod** nenačrtovano zbiranje ljudi brez organizatorja zaradi izražanja mnenj in stališč o vprašanjih javnega ali skupnega pomena na prostem ali v zaprtem prostoru, kjer je dostop dovoljen vsakomur. V 14. točki je določeno, da se v čas trajanja shoda oziroma prireditve šteje čas od začetka zbiranja udeležencev do njihovega razhoda. V 15. točki je določeno, da so **nevarni predmeti** (–) predmeti, s katerimi se lahko prizadenejo hude telesne poškodbe ali hudo okvari zdravje. V zadnjem odstavku tega člena je še določeno, da javni shod predstavlja izredno uporabo javne ceste, če je promet na njej oviran zaradi neobičajno velikega števila udeležencev cestnega prometa, ali takšne uporabe javne ceste, da na njej udeleženci zavzemajo več prostora, kot je običajno, ali zaradi njihovega ravnanja v cestnem prometu, ki ni v skladu s cestnoprometnimi predpisi.

    Udeleženci javnih zbiranj so v bistvu vsi, ki so se zbrali na poziv organizatorja ali so tam zaradi spremljanja programa shoda oziroma prireditve.[46]

54. V prvem odstavku 6. člena ZJZ je določeno, da je prepovedano organizirati shode z namenom, da bi se na njih izvrševala kazniva dejanja oziroma pozivalo k izvrševanju kaznivih dejanj, ali z namenom povzročanja nasilja, motenja javnega reda oziroma oviranja javnega prometa. V drugem odstavku pa je določeno, da je prepovedano organizirati shode oziroma prireditve na prostem v neposredni bližini objektov, ki se varujejo po posebnih predpisih, če bi shod oziroma prireditev lahko ovirala varovanje teh objektov.

    Takšna javna zbiranja, na katerih bi organizator že vnaprej nameraval izvrševati kazniva dejanja, so na primer shodi oziroma prireditve, na katerih bi že v vabilu, obvestilu ali programu navedel, da bo množico pozval k izvrševanju kaznivih dejanj. Prav tako je **prepovedano organizirati javno zbiranje, če je namen zbiranja povzročanje nasilja, motenje javnega reda oziroma oviranje javnega prometa.** Če je **namen organizatorja organizirati javno zbiranje na javni cesti**, kjer poteka javni promet, brez predhodne pridobitve ustreznega dovoljenja o omejitvi oziroma popolni zapori prometa, **potem je razumljivo, da je takšno zbiranje prepovedano.**

55. V drugem odstavku 23. člena je določeno, da se nihče ne sme udeležiti shoda oziroma prireditve, ki je prepovedana.

    Shod, ki je z odločbo pristojnega organa prepovedan, se ne smeta organizirati. Tako kot velja za potencialnega organizatorja prepoved organiziranja, velja tudi za udeležence prepoved zbiranja na takšnem shodu.[47]

56. V prvem odstavku 27. člena je določeno, da mora vodja takoj prekiniti shod, če pride na shodu do

---

[45] Po Žaberl, M. et al. (2015) Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, d. o. o., komentar k 134. členu.
[46] Po Nunič, M. (2011). Zakon o javnih zbiranjih (ZJZ) : s komentarjem. Ljubljana, GV založba, komentar k 4. členu.
[47] Po Nunič, M. (2011). Zakon o javnih zbiranjih (ZJZ) : s komentarjem. Ljubljana, GV založba, komentar k 23. členu.

izvrševanja kaznivih dejanj oziroma do pozivanja h kaznivim dejanjem, ali če **pride do nasilja oziroma do splošnega nereda**, ki ga rediteljska služba ne more odpraviti in je **huje kršen javni red ali ogrožena varnost ljudi ali premoženja oziroma varnost javnega prometa**.

Izvrševanje kaznivih dejanj oziroma splošni nered je stanje, ki ga vodja z lahkoto prepozna in prekine zbiranje. **Bistveno več težav pa je pri prepoznavanju dejanj, ki kažejo na pozivanje h kaznivim dejanjem**. Včasih je zelo težko prepoznati neka začetna dejanja v smislu pozivanja h kaznivim dejanjem. Tu je treba upoštevati zlasti nekatere elemente psihologije množice, v kateri lahko še tako »*nedolžno*« oziroma neresno vzklikanje prisotni razumejo kot poziv k neredom. V organizirani množici, ki pa ni le seštevek posameznikov, ampak poseben organizem, vladajo tudi posebne zakonitosti. Pomembno vlogo pri tem imajo t. i. mehanizmi psihosocialne interakcije, predvsem skupinski pritisk, imitacija (posnemanje), sugestija (prepričevanje) in identifikacija (poistovetenje).[48]

57. V 28.a členu je določeno, da red na državnih proslavah iz drugega odstavka 5. člena tega zakona zagotavlja policija. Ta člen je bil dodan z novelo ZJZ-B, ki je določila izjeme pri zagotavljanju rediteljske službe na državnih proslavah. V 5. členu ZJZ je določeno, da na državnih proslavah, ki jih organizira Predsednik RS, DZRS ali VRS, ni treba zagotoviti rediteljske službe. Kljub temu pa je treba tudi na teh javnih zbiranjih poskrbeti za red in varnost, zato je zakonodajalec določil, da red na državnih proslavah zagotavlja policija.[49]

58. V 29. členu je določeno, da policija po uradni dolžnosti vzdržuje javni red (med drugim tudi) ob demonstracijah in neorganiziranih shodih. Policija mora po uradni dolžnosti skrbeti za javni red pri tistih oblikah javnih zbiranj, ki že zaradi same narave ali števila udeležencev pomenijo povečano nevarnost za javni red.[50]

59. V prvem odstavku 31. člena je določeno, da v primeru, če organizator shoda ni prijavil, policija določi potrebno število policistov, ki spremljajo potek shoda oziroma prireditve.

    Za pravilno organizacijo javnih zbiranj zakon organizatorju nalaga obveznost prijave na PP ali pridobitve dovoljenja na upravni enoti. Samo dejstvo, da organizator zbiranja ni prijavil oziroma da nima dovoljenja, ko je to potrebno, še ne pomeni, da so takšna zbiranja prepovedana. **Če na takšnem javnem zbiranju ne prihaja do kršitev javnega reda ali drugih prepovedanih ravnanj, shoda oziroma prireditve ni treba razpustiti**. Organizatorju se v postopku o prekršku izreče globa, **samo javno zbiranje pa se lahko nadaljuje**.

60. V prvem odstavku 32. člena je določeno, da v primeru, če policija na kraju samem ugotovi, da je prišlo do **neorganiziranega shoda**, opozori udeležence, da shod ni organiziran po določbah tega zakona in da so dolžni upoštevati navodila in ukrepe policije. V naslednjem odstavku pa je določeno, da policija shod razpusti, če na shodu pride do ravnanj, zaradi katerih je potrebno shod razpustiti.

    Neorganiziran shod je nenačrtovano zbiranje ljudi brez organizatorja zaradi izražanja mnenj in stališč o vprašanjih javnega ali skupnega pomena na prostem ali v zaprtem prostoru, kjer je dostop dovoljen vsakomur. ZJZ na neki način dovoljuje neorganizirane shode, ne pa tudi neorganiziranih javnih prireditev. Zakon torej ne postavlja ovir za neorganizirane javne shode, ki pomenijo spontan odziv na določene dogodke ali stanja v družbi, če ti ne posegajo v druge varovane vrednote. Marsikdaj se kakšni posamezniki pojavljajo kot **pobudniki zbiranja**, vendar pa se ti **pobudniki ne**

---

[48] Po Nunič, M. (2011). Zakon o javnih zbiranjih (ZJZ) : s komentarjem. Ljubljana, GV založba, komentar k 27. členu (opomba izpuščena).
[49] Po Nunič, M. (2011). Zakon o javnih zbiranjih (ZJZ) : s komentarjem. Ljubljana, GV založba, komentar k 28.a členu.
[50] Po Nunič, M. (2011). Zakon o javnih zbiranjih (ZJZ) : s komentarjem. Ljubljana, GV založba, komentar k 29. členu.

štejejo za organizatorje ali vodje, kot jih opredeljuje ta zakon.[51] Tudi VČP je v enem od svojih mnenj naslovljenih na OjS v Ljubljani[52] navedel, da imajo pri shodih sodobnih civilnodružbenih gibanj pomembno vlogo družbena omrežja, ki omogočajo, da se protesti snujejo demokratično od spodaj in **nimajo določljivega organizatorja oziroma vodje**. Zato velja zavrniti poskuse nekritičnega pripisovanja vloge organizatorjev za nazaj tistim posameznikom, ki so **bili na shodu morebiti drznejši in glasnejši** pri izražanju svojih stališč, so **širili vabila** na shod po družbenih omrežjih ali se drugače **javno izpostavljali**. Podobno izhaja tudi iz mnenja VDT RS,[53] in sicer, da v skladu s presojo ESČP velja, da pravica do spontanega demonstriranja pretehta nad obveznostjo prijave zbiranja, kadar je demonstracija neposreden odziv na določen dogodek ali dejstvo, posebej tedaj, ko bi zapoznel odziv naredil pravico do združevanja neaktualno. Pravica do mirnega zbiranja in javnih zborovanj varuje vsa zbiranja, razen kadar je namen njihovih organizatorjev ali udeležencev izvajanje oziroma spodbujanje nasilja ali zanikanje temeljev demokratične družbe. Izhajajoč iz zgoraj navedenega, v kolikor gre za mirno zbiranje in javno zborovanje drugače mislečih družbenih skupin, ki tudi ne ogrožajo normalnega poteka prometa oziroma JRM, predhodno dovoljenje ni potrebno. Takrat govorimo o neorganiziranih shodih v skladu z 32. členom ZJZ, ko organizator ni določljiv. Glede na navedeno tudi **ni moč vloge organizatorja pripisati za nazaj** tistim posameznikom, ki so bili na shodu drznejši in glasnejši pri izražanju svojih stališč ali so širili vabila na shod na družbenih omrežjih oziroma se drugače izpostavljali, saj bi bila s tem ogrožena pravica do izražanja v luči svobode združevanja kot se je izrazilo ESČP.

61. V drugem odstavku 33. člena je določeno, da policija zahteva, da vodja shod oziroma prireditev razpusti tudi, če je prišlo do:
   - **uresničevanja namenov, ki so prepovedani** po določbi prvega odstavka 6. člena oziroma do oviranja varovanja objektov iz drugega odstavka 6. člena tega zakona;
   - neposrednega ogrožanja življenja in zdravja udeležencev na prireditvi, ker organizator ni upošteval zahteve policije iz drugega odstavka 26. člena tega zakona;
   - **ravnanj** iz prvega odstavka 27. člena tega zakona in tudi **policija s svojimi ukrepi ne more vzpostaviti javnega reda oziroma preprečiti ogrožanja varnosti ljudi, premoženja ali javnega prometa**;
   - bistvenega odstopanja od določenega programa oziroma kraja, časa ali trajanja shoda oziroma prireditve in je zaradi tega moten javni red.

   Kdaj natančno nastopijo razlogi, da se policija odloči zbiranje razpustiti sama, pa je odvisno od okoliščin, ki jih presoja policija, in pri tem ni vezana na mnenja drugih. Policija se v okviru priprav na varovanje javnih zbiranj ustrezno organizira, pridobiva informacije, jih analizira in vrednoti ter se na podlagi teh ocen tudi odloča za stopnjevanje ukrepov. Gotovo je na prvem mestu morebitno ogrožanje življenja in zdravja udeležencev in šele nato morebitno ogrožanje premoženja, varstva okolja ipd. V okviru teh ukrepov pa tudi za policijo velja načelo sorazmernosti, saj gre za poseg v pravico do mirnega zbiranja in javnih zborovanj.[54]

62. V 34. členu je najprej v prvem odstavku določeno, da se morajo udeleženci shoda ali neorganiziranega shoda, ki je bil razpuščen, mirno raziti. V drugem odstavku pa je določeno, da v primeru, če se udeleženci ne razidejo, jih policija razžene.

---

[51] Po Nunič, M. (2011). Zakon o javnih zbiranjih (ZJZ) : s komentarjem. Ljubljana, GV založba, komentar k 32. členu. V zvezi s tem je pomembno še izvedensko mnenje doc. dr. Miroslava Žaberla, izr. Prof. dr. Aleša Bučarja Ručmana in Mileta Nunića, spec., s 6. 4. 2022, iz katerega je (med drugim) razvidno, da gre pri zakonski opredelitvi vloge organizatorja za identično definicijo pri javnih shodih in javnih prireditvah, zaradi česar naj bi veljala enaka razmejitev tudi v primerih javnih shodov, kar daje možnost sklepanja, da **organizatorji shodov ne postanejo posamezniki, ki med javnim shodom dobijo ali prevzamejo aktivnejšo vlogo, tudi če pri tem naslavljajo udeležence in ki na dogodku delujejo kot povezovalci, napovedovalci, nastopajoči, govorci in druge osebe, ki prevzemajo podobne vloge**. Omenjeno mnenje torej sledi zgoraj zapisanemu komentarju 32. člena ZJZ.

[52] Dokument, VČP, 5.1-2/2021-9-MO, 31. 5. 2022.

[53] Dokument VDT RS, št. Ktr-zb-2/19/2022/BJŽ, 2. 8. 2022 (opombe so izpuščene).

[54] Po Nunič, M. (2011). Zakon o javnih zbiranjih (ZJZ) : s komentarjem. Ljubljana, GV založba, komentar k 33. členu.

63. V prvem odstavku 36. člena je določeno, da nadzor nad izvajanjem tega zakona izvaja policija.

Uredba o varovanju določenih oseb, prostorov, objektov in okolišev objektov, ki jih varuje policija

64. V 3. točki 3. člena je določeno, da je »*varovan objekt*« objekt in okoliš objekta državnega organa, stanovanjski objekt varovane osebe, drug prostor, objekt in okoliš objekta, v katerem se začasno zadržuje varovana oseba, objekt in okoliš objekta diplomatskega in konzularnega predstavništva in ga policija varuje v skladu z zakonom, ki ureja naloge in pooblastila policije, ter s to uredbo. V 4. točki je določeno, da »*funkcionalno zemljišče objekta*« vključuje zemljišče, na katerem so objekt, zelenice in prometne površine, ki se dotikajo objekta oziroma potekajo ob njem, in sicer do zunanjega roba te površine, **vendar ne več kot 100 m od objekta**. V 5. točki pa je določeno, da je »*prostor posebnega pomena*« odprt ali zaprt prostor, kjer se zaradi zadrževanja ali delovanja praviloma več varovanih oseb, izvajajo določeni ukrepi varovanja.

65. V 4. členu je določeno, da **policija varuje varovane objekte po stopnjah varovanja glede na pomembnost objekta in glede na njihovo stopnjo ogroženosti** (prvi odstavek). Varovanje se izvaja po prvi, drugi, tretji in četrti stopnji. Glede na stopnjo ogroženosti se varovanje izvaja ob potencialni, povečani ali visoki stopnji ogroženosti. Varovanje vključuje ukrepe preventivno-operativnega, tehničnega oziroma fizičnega varovanja (drugi odstavek).

66. V 3. točki drugega odstavka 11. člena je določeno, da **po drugi stopnji policija varuje (tudi) objekt, v katerem je sedež DZRS.**

Pravilnik o policijskih pooblastilih:

67. V 38. členu je določeno, da policisti uporabljajo prisilna sredstva na način, ki ga predpisujeta zakon, ki ureja naloge in pooblastila policije, in ta pravilnik. Pri uporabi prisilnih sredstev morajo policisti **upoštevati tudi pravila stroke**, ki so se kot posebna znanja in veščine izoblikovala v policijski praksi in **so kot taka opredeljena v internih aktih policije** oziroma **jih policisti osvojijo** na izobraževanjih, izpopolnjevanjih in **usposabljanjih policistov** (prvi odstavek). Pri uporabi **tehničnih prisilnih sredstev** morajo **policisti upoštevati navodila proizvajalca ter biti ustrezno usposobljeni za njihovo uporabo** (drugi odstavek). Vrsta in intenziteta uporabljenega prisilnega sredstva mora biti **sorazmerna** načinu, sredstvu in moči upiranja ali napada osebe (tretji odstavek). Prisilno sredstvo je dopustno uporabljati tako dolgo, dokler namen uporabe ni dosežen ali **dokler se ne izkaže, da namena ne bo mogoče doseči** (četrti odstavek).

68. Nadalje je v (dveh) odstavkih 47. člena Pravilnika je določeno, da smejo vodni curek iz posebnega vozila **uporabljati le za to strokovno usposobljeni policisti**. Če se **vodni curek uporabi skupaj s** sredstvi za označevanje oseb oziroma **plinskimi sredstvi**, morajo biti izpolnjeni tudi pogoji za uporabo teh sredstev.

69. V (dveh) odstavkih 48. člena pa je določeno, da plinska sredstva policist uporabi tako, da plinski naboj ali snov s plinsko pištolo, puško ali drugo napravo izstreli, plinsko ročno bombo odvrže ali druga sredstva razprši v smeri oseb, zoper katere jih uporablja. Plinskih in drugih sredstev za pasivizacijo **policist ne sme usmerjeno odvreči ali izstreliti v vitalne dele telesa**, kot so glava, vrat in genitalije, razen če je to nujno, ker oseba neposredno ogroža življenje policistov ali druge osebe.

    Med plinska sredstva spadajo plinska pištola ali puška za izstreljevanje plinskih nabojev ali snovi, plinska ročna bomba in druga sredstva za razprševanje, ki jih v skladu z 48. členom Pravilnika o policijskih pooblastilih policist uporabi tako, da plinski naboj ali snov s plinsko pištolo, puško ali drugo napravo izstreli, plinsko ročno bombo odvrže ali druga sredstva razprši v smeri oseb, zoper

katere jih uporablja. Med druga sredstva za pasivizacijo spadajo **bombe ali različni izstrelki, ki z zvočnim, svetlobnim ali dimnim učinkom ali s kombinacijo teh učinkov povzročijo začasno dezorientacijo osebe**, zoper katero se uporabijo, kar policistom omogoča, da varneje obvladajo njeno upiranje ali odvrnejo napad. Med druga sredstva za pasivizacijo spada tudi **gumijasti izstrelek**, ki ga policist s puško ali drugo napravo izstreli v osebo. Gumijasti izstrelki so iz gume, pene, plastike, peska ali drugega materiala s podobnim učinkom. Deluje kot močan udarec v telo z namenom preprečitve nadaljnjega upiranja ali odvrnitve napada. **Plinska sredstva se večinoma uporabljajo zoper množico, ki huje krši javni red, druga sredstva za pasivizacijo pa zoper posameznike, ki v tej množici s kršenjem izstopajo.**[55]

Usmeritve in obvezna navodila ministra za notranje zadeve, št. 3/2020:[56]

70. Iz I. točke usmeritev izhaja,[57] da naj policija v skladu s svojimi pristojnostmi **dosledno izvaja postopke za odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj ter prekrškov** s področja predpisov, ki se nanašajo na zajezitev in obvladovanje epidemije covid-19 ter drugih predpisov v tej povezavi. **Dosledno naj te postopke izvaja tudi zoper organizatorje in udeležence nelegalnih zbiranj.** V primeru kršitev naj ustrezno ukrepa, zlasti pri uporabi prisilnih sredstev pa je **dolžna dosledno spoštovati načelo sorazmernosti** v skladu s 16. členom ZNPPol.[58]

Usmeritve in obvezna navodila ministrice za notranje zadeve, št. 4/2022[59] **in 5/2022:**[60]

71. Letos je ministrica za notranje zadeve omenjene usmeritve preklicala z Usmeritvami in obveznimi navodili št. 4./2022[61] in izdala nove usmeritve za izvajanje policijskih nalog na javnih shodih. Iz I. točke omenjenih usmeritev izhaja, da naj policija pri izvajanju ukrepov na organiziranih in neorganiziranih ter spontanih javnih shodih, vključno z morebitno uporabo prisilnih sredstev, **dosledno spoštuje načelo sorazmernosti** skladno s 16. členom ZNPPol. **V primeru kršitve pa skladno s pristojnostmi izvede vse potrebne ukrepe.** Iz II. točke usmeritev pa izhaja, da naj policija **skuša zagotoviti čim višjo raven varnosti udeležencev javnih shodov in drugih z zbiranjem informacij, s sodelovanjem z udeleženci shoda in domnevnimi organizatorji ter z opozarjanjem udeležencev.** Ministrica za notranje zadeve je izdala še usmeritve št. 5/2022, v katerih je poudarjeno, da naj policija, s ciljem zagotavljanja izvrševanja ustavno varovanih pravic do zbiranja in združevanja (42. člen URS) ter svobode izražanja (39. člen URS), pri ugotavljanju odgovornosti organizatorja javnega shoda upošteva tudi mnenja VDT RS in VČP (mnenja so sestavni del teh usmeritev in obveznih navodil).

Pravila policije:

72. Pravila policije v 3. poglavju določajo temeljne oblike dela in ena od njih je tudi OŠ. Tako je v 104. členu določeno, da je OŠ začasna organizacijska oblika dela, ki zagotavlja usklajeno opravljanje policijskih nalog ob varnostno pomembnih dogodkih ali pojavih (prvi odstavek). OŠ lahko ustanovi GDP ali direktor PU (drugi odstavek). Delovanje OŠ je podrobneje urejeno s posebnim aktom, ki ga izda GDP (tretji odstavek).

---

[55] Po Žaberl, M. et al. (2015) Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, d. o. o., komentar k 95. členu.
[56] Dokument MNZ, št. 0602-18/2020/1 (141-02), 30. 4. 2020.
[57] V uvodu Usmeritev je zapisano, da je MNZ preko medijev zaznalo, da na javnih krajih posamezniki in skupine kršijo odrejene ukrepe Vlade RS zaradi zajezitve in obvladovanja epidemije covid-19 ter druge predpise.
[58] Predmetne Usmeritve so bile preklicane z Usmeritvami in obveznimi navodili št. 4/2022, dokument MNZ št. 0602-18/2022/2 (141-05), 28. 7. 2022.
[59] Dokument MNZ, št. 0602-18/2022/2 (141-05), 28. 7. 2022.
[60] Dokument MNZ, št. 0602-19/2022/1 (141-02), 9. 8. 2022.
[61] III. točka Usmeritev in obveznih navodil ministrice za notranje zadeve, št. 4/2022.

Zbirka navodil in usmeritev za delo policije na področju Splošnih policijskih nalog:[62]

73. V podpoglavju 1.1 zakon o javnih zbiranjih (28. člen) – obvestilo, je pojasnjeno, da je treba določbo tega člena razumeti **v smislu obstoja razlogov za prepoved, če nekdo poskuša na istem kraju, kjer že poteka zbiranje, organizirati in ovirati potek tega, mimo predpisov**. V tem smislu je naveden tudi drugi odstavek istega člena, ki policiji daje možnost in pristojnost občasnega nadziranja javnih zbiranj. To nikakor ne pomeni, da policija zagotavlja red, ampak **zgolj javni red**.

74. V podpoglavju 1.19 (Izvedba dveh javnih shodov v istih krajevnih in časovnih okoliščinah – posredujemo) je navedeno, da ZJZ **ne prepoveduje dveh sočasnih shodov, četudi so organizirani z namenom izražanja nasprotujočih si stališč do istih vprašaj javnega ali skupnega pomena**. Policija mora v teh primerih zagotoviti, da shod, ki je organiziran v skladu z zakonom, ni moten ali oviran (tudi na način, da prepreči neposreden stik med udeleženci različnih shodov), **na neprijavljenem shodu pa mora zagotoviti zadostno število policistov, ki spremljajo potek shoda**. Policija lahko na podlagi zakona zahteva razpustitev shoda (oziroma ga razpusti sama, če organizator ni znan) le v primeru, če je bil shod z odločbo pristojnega organa prepovedan ter **v primerih, ko pride do uresničevanja namenov, ki so z zakonom prepovedani ali do izvrševanja kaznivih dejanj oziroma do pozivanja k izvrševanju kaznivih dejanj ali če je huje kršen javni red ali ogrožena varnost ljudi ali premoženja oziroma varnost javnega prometa in tudi policija s svojimi ukrepi ne more vzpostaviti javnega reda oziroma preprečiti ogrožanja**.

    V podpoglavju 1.20 (stališče DUNZMN glede organiziranja javnih shodov – posredujemo[63]) je pojasnjeno, da je pri presoji ali se nekdo lahko šteje za organizatorja zbiranja, potrebno ugotoviti ali je: (–) **oseba razglašala oziroma pozivala k udeležbi z javno objavo oziroma vabili**, posredovanim tistim, ki naj se shoda udeležijo; (–) **shod organizirala za svoj račun** oziroma ali nalog organizacije shoda ni izvedla za koga drugega; (–) **v zvezi z organizacijo in izvedbo shoda takšna oseba opravljala dejanja organizatorja** in predvidela morebitne druge ukrepe za vzdrževanje reda ter varnosti in zdravja udeležencev.

    Pri tem je potrebno tudi poudariti, da je DUNZ v fazi priprave predmetnega poročila o nadzoru pojasnil,[64] da je na podlagi mnenj VDT RS[65] in VČP[66] prišlo do bistveno drugačne opredelitve pojma organizatorja javnega shoda, zato bo tudi DUNZ opravil »*revizijo*« njihovega lanskoletnega[67] pojasnila oziroma mnenja. Policija je zaradi novih pravnih stališč (mnenj VDT RS in VČP, DUNZ ter Usmeritev in obveznih navodil ministrice, št. 5/2022) že pripravila nova pojasnila za delo policije glede obravnave neprijavljenih in neorganiziranih shodov.[68]

75. Nadalje je v podpoglavju 2.3 (delitev dogodkov) navedeno, da so:
    Pravno urejeni dogodki tisti, ki **so organizirani v okviru z zakonom določenih pogojev** (npr. javne prireditve ali javni shodi, za katere je potrebno dovoljenje oziroma priglasitev, pa so priglašene ali je za njih izdano dovoljenje) in dogodki, ki so po svoji naravi pravno dopustni (npr. stavke znotraj podjetij). **Pravno neurejeni dogodki** so tisti dogodki, ki **nimajo zakonite podlage** kot npr.: **protesti**, različne zapore, zasedbe objektov, motenje posesti, omejevanje lastninske pravice, združevanje ljudi ob zakonitem ukrepanju državnih in drugih organov z javnimi pooblastili

---

[62] Dokument policije, št. 223-7/2021/1 (211-02), februar 2021.
[63] Dokument DUNZMN, št. 215-2/2013/2 (11324-05), z dne 11. 1. 2013 in dokument UUP GPU, št. 223-101/2012/41 (2111-02), z dne 22. 1. 2013.
[64] Dokument DUNZ, št. 007-518/2021/15, 5. 10. 2022 - Opredelitev zakonskih znakov organizatorja shoda – dodatno pojasnilo.
[65] Dokument VDT RS, št. Ktr-zb-2/19/2022/BJŽ, 2. 8. 2022.
[66] Dokumenti VČP, št. 5.1-2/2021-7-MO, 9. 5. 2022, št. 5.1-2/2021-9-MO, 31. 5. 2022 in št. 5.1-2/2021-10-MO, 31. 5. 2022.
[67] Dokument DUNZ, št. 007-518/2021/7 (134-07), 21. 9. 2021 - Opredelitev zakonskih znakov organizatorja shoda - odgovor.
[68] Dokument policije, št. 223-5/2022/436 (2111-02), 14. 10. 2022.

ter vse druge vrste pravno neurejenega združevanja ljudi za reševanje ekonomskih in drugih nerešenih vprašanj.

76. V podpoglavju 2.4 (varnostno ocenjevanje dogodkov) je navedeno, da GPU neposredno ocenjuje dogodke, določa stopnjo tveganja, načrtuje in neposredno vodi varovanje, ko je potrebno delovanje na širšem območju države (območje dveh ali več PU).

[redacted]

77. [redacted]

78. [redacted]

Če pri varovanju dogodka sodelujejo tudi policisti drugih PU ali UUP GPU, **mora z oceno stopnje tveganja soglašati direktor UUP GPU**. Če pri varovanju dogodka sodelujejo policisti drugih NOE GPU (npr. policisti SE itd.), **mora z oceno stopnje tveganja soglašati GDP**.

79. [redacted]

80. [redacted]

Usmeritve za izvajanje policijske intervencije:[69]

81. V podpoglavju 4.4. Intervencija na javnem shodu ali javni prireditvi (stran 14) je določeno, da so **množične kršitve javnega reda** tiste, pri katerih **aktivno krši javni red pet ali več kršiteljev.**

82. Če je po načrtu aktiviran OŠ, **o intervenciji odloča vodja OŠ**, za neposredno vodenje intervencije pa lahko določi drugega nadrejenega uslužbenca policije.

83. Če je za vzpostavljanje in vzdrževanje javnega reda in miru **aktivirana PPE PU**, ta enota intervencijo opravlja v skladu z odločitvijo direktorja PU, drugega vodje PU ali vodje OŠ.

84. PPE izvaja intervencije v skladu s pravili in taktiko delovanja, opredeljenimi v priročniku Taktika delovanja PPE.

Pravila o delovanju OŠ:[70]

85. V 1. členu je določeno, da ta pravila **določajo sestavo, sklic, naloge, pristojnosti, način dela,** medsebojna razmerja, evidentiranje dela ter prostore in opremo OŠ policije.

86. V 2. členu je določeno, da je OŠ začasna organizacijska oblika dela policije, ki zagotavlja usklajeno opravljanje nalog ob varnostno pomembnih dogodkih ali pojavih.

87. V 3. členu pa je določeno, da lahko OŠ skličeta bodisi GDP ali oseba, ki ga nadomešča, in direktor PU ali oseba, ki ga nadomešča.

88. V 5. členu je določeno, da ima OŠ **določeno število policistov**, ki **morajo biti usposobljeni za delo v njem**. Vodja OŠ, vodje izmen in člani **so lahko policisti, ki imajo ustrezno strokovno znanje in delovne izkušnje za delo v skupini**. Pri izbiri kandidatov se **upoštevata njihovo specifično znanje in enakomerna zastopanost vseh delovnih področij policije** (prvi odstavek). V OŠ so lahko vključeni tudi drugi uslužbenci policije, če je to potrebno za učinkovitejše ukrepanje ob dogodku, zaradi katerega je OŠ sklican (drugi odstavek). V OŠ lahko sodelujejo tudi zunanji strokovnjaki. O načinu sodelovanja se sklicatelj dogovori z vodjo zunanjega sodelavca.

89. V 6. členu je določeno, da se člani OŠ usposabljajo po programu usposabljanja, ki ga odredi GDP.[71]

90. V 7. členu je tako določeno, da je OŠ praviloma sklican ob dogodkih, pri katerih organizacija, vodenje dela in ukrepanje policije zahtevajo usklajeno in enotno odločanje na ravni PU ali GPU.

---

[69] Dokument policije, št. 01042/2013/41 (2112-09), 25. 11. 2014.
[70] Dokument policije, št. 007-223/2016/19 (2331-01), 23. 11. 2016.
[71] Prim. dokument, št. 603-406/2009/11 (24-03), 9. 8. 2010 (t. i. verificiran program). Iz načrta izpopolnjevanj in usposabljanj v policiji za leto 2020, izhaja, da je bilo število teh usposabljanj pet, za 50 udeležencev, izvajalec pa je bil OKC UPS GPU. Za leto 2022 pa število usposabljanj tri, za 60 udeležencev, izvajalci pa OKC UPS GPU in OKC PU.

Ti dogodki so predvsem (med drugim tudi) nedovoljeni shodi, prireditve ali protestni shodi, pri katerih se pričakujejo kazniva dejanja ali množične kršitve javnega reda.

91. V 8. členu pa je določeno, da skliče OŠ GPU GDP ali oseba, ki ga nadomešča, na lastno pobudo oziroma na predlog vodje NOE GPU ali direktorja PU (prvi odstavek). OŠ PU pa skliče direktor PU ali oseba, ki ga nadomešča, na lastno pobudo, na predlog vodje NOE PU ali na zahtevo vodje OŠ GPU (drugi odstavek). Sklicatelj OŠ ob sklicu odredi vodjo in naloge OŠ. Pri tem ima **na voljo seznam usposobljenih policistov za delo v OŠ**, ki ga hrani OKC UPS GPU oziroma OKC PU.

92. Nadalje je v 9. členu določeno, da je vodja OŠ praviloma iz tiste NOE, ki je odgovorna za obravnavo dogodka, zaradi katerega je bil sklican OŠ (prvi odstavek). Sklicatelj OŠ lahko odredi člane na predlog vodje OŠ. V delo OŠ lahko vključi tudi druge uslužbence policije in zunanje strokovnjake. Način in obseg njihovega dela uskladi neposredno z nadrejenim uslužbenca policije ali z neposrednim vodjem zunanjega strokovnjaka (drugi odstavek).

93. V 10. členu je določeno, da OŠ GPU spremlja, analizira in ocenjuje vpliv obravnavanega dogodka na varnostne razmere v RS, vodi in usklajuje delo PU, v posameznih primerih pa tudi delo PE, zagotavlja strokovno in nujno tehnično podporo ter opravlja druge naloge v pristojnosti GPU, ki so povezane z obravnavanim dogodkom. OŠ GPU lahko neposredno prevzame posamezno nalogo ali obravnavo celotnega dogodka v pristojnosti OŠ PU (prvi odstavek). OŠ PU spremlja, analizira in ocenjuje vpliv obravnavanega dogodka na varnostne razmere na območju PU, vodi in usklajuje delo PE in policistov ter opravlja druge naloge v pristojnosti PU, ki so povezane z obravnavanim dogodkom (drugi odstavek). Kadar je zaradi določenega dogodka sklican OŠ PU, naloge OŠ GPU smiselno opravlja OKC UPS GPU (tretji odstavek). Kadar je zaradi istega dogodka sklican OŠ na dveh ali več PU, **vodenje in usklajevanje dela prevzame OŠ GPU** (četrti odstavek).

94. Nadalje je v 11. členu določeno, da **operativna skupina** na podlagi odrejenih ukrepov in nalog OŠ vodi in usklajuje delo PE, skrbi za nadzor in racionalno razporeditev PE ter opreme, predlaga vključitev specializiranih PE ali drugih enot in služb ali neposredno opravlja določene naloge v povezavi z obravnavanim dogodkom (prvi odstavek). O ugotovitvah, izvedenih ukrepih in drugih okoliščinah, povezanih z obravnavanim dogodkom, obvešča OŠ (drugi odstavek).

95. V prvem odstavku 13. člena (**naloge vodje OŠ**) pa je določeno, da vodja OŠ: (–) seznani člane OŠ z dogodkom, (–) je odgovoren za izdelavo razporeda dela članov OŠ, (–) organizira in vodi delo OŠ v skladu z odrejenimi nalogami in pravili stroke, (–) sprejema odločitve in odreja operativne ukrepe policije, (–) skrbi za strokovno in učinkovito izvedbo odrejenih nalog, (–) skliče operativno skupino, odredi njene naloge, določi vodjo in člane ter zagotovi izdelavo razporeda dela, če to zahtevajo okoliščine obravnavanega dogodka, (–) sodeluje s sklicateljem, NOE GPU in PU ter drugimi pri oblikovanju taktičnih, metodoloških in strokovnih odločitev, ki so odločilne za učinkovito delo OŠ, (–) seznanja sklicatelja OŠ z okoliščinami obravnavanega dogodka ter (–) opravlja druge naloge potrebne za nemoteno in učinkovito delo OŠ.

96. Nadalje je v 15. členu (naloge članov OŠ) določeno, da **člani OŠ**: (–) sproti zbirajo podatke o obravnavanem dogodku, (–) zbrane podatke vsestransko preverijo in vodji OŠ ali vodji izmene OŠ predlagajo ustrezne ukrepe za realizacijo nalog, (–) organizirajo logistično podporo enotam in (–) opravljajo druge naloge, ki jih odredi vodja OŠ ali vodja izmene OŠ (prvi odstavek). **Dokumentalist** skrbi za kronološko evidentiranje dogodkov, policijskih postopkov, odredb in drugih aktivnosti OŠ, vodi seznam prispelih in oddanih dokumentov ter opravlja druge naloge po odredb vodje OŠ ali vodje izmene OŠ (drugi odstavek). **Operater** zagotavlja komunikacijo po sredstvih zvez, skrbi za grafično in tehnično podporo OŠ, oddaja in sprejema dokumente po elektronski pošti in telefaksu ter opravlja druge naloge po odredbi vodje OŠ ali vodje izmene OŠ (tretji odstavek). **Analitik** zbira informacije in gradiva v povezavi z obravnavanim dogodkom, analizira podatke, pripravlja

analitične ocene in opravlja druge naloge, ki jih odredi vodja OŠ ali vodja izmene OŠ (četrti odstavek).

97. V naslednjem 16. členu je določeno, da mora policist, ki pri opravljanju dela zazna dogodek, izve za podatek, izvede določen postopek ali ugotovi drugo okoliščino, ki se nanaša na dogodek, zaradi katerega je bil sklican OŠ, o tem takoj ustno obvestiti pristojni OŠ (prvi odstavek). OŠ PU informacijo prouči in ovrednoti ter po potrebi sporoči pristojnim osebam v PU in OŠ GPU ali OKC UPS GPU (drugi odstavek). OŠ PU takoj, ko je mogoče, obvesti OŠ GPU ali OKC UPS GPU o informacijah, ki jih je ta zahteval ali ki so pomembne za delo policije na državni ravni (tretji odstavek).

98. V 19. členu (samostojnost OŠ) je določeno, da **je OŠ je pri delu in odločanju v povezavi z obravnavanim dogodkom, zaradi katerega je bil ustanovljen, samostojen, odvisen je le od navodil in odločitev sklicatelja OŠ**.

99. V naslednjem 20. členu (odgovornost članov) je v četrtem odstavku določeno, da **je vodja OŠ za svoje delo odgovoren sklicatelju OŠ**.

100. V 21. členu pa je določeno, da vodja OŠ **na začetku delovanja OŠ v dnevnik vpiše naslednje podatke:** (–) razlog za sklic, (–) naloge, (–) **vodja**, (–) **člani**, (–) začetek dela, (–) lokacija, (–) način prenehanja dela OŠ (z določenim datumom ali po odredbi sklicatelja), (–) **sklicatelj**, (–) ustanovitev operativnih skupin in njihove naloge, (–) pripravljenost članov OŠ za delo in (–) vključevanje zunanjih strokovnjakov v OŠ.

101. Nadalje je v 22. členu (evidentiranje dela) določeno, da se sestava in aktivnosti OŠ ter operativnih skupin (ugotovitve, naročila, izvedeni ukrepi, obvestila in drugi podatki, ki se nanašajo na obravnavani dogodek in so pomembni za delo policije) **zapisujejo v dnevnik OŠ po kronološkem zaporedju**. V izjemnih primerih se lahko izvedeni ukrepi OŠ kronološko zapišejo v zapis dnevnika dogodkov OKC, če vodja OŠ oceni, da je takšno evidentiranje dela, glede na časovno dinamiko in operativne potrebe, primernejše (prvi odstavek). Po končanem delu OŠ se **izdela poročilo, ki ga podpiše vodja OŠ** (drugi odstavek).

Pravila za izvajanje nadzora v policiji:[72]

102. Omenjena pravila so izdana na podlagi drugega odstavka 17. člena ZODPol in predstavljajo interni akt policije. V drugem odstavku 5. člena je določeno, da nadzor nad delom uslužbencev policije na posameznih delovnih mestih PU lahko z odločbo odredi GDP. Z odločbo se določijo nadzorniki, čas nadzora, PE, v kateri bo izveden nadzor, delovna mesta, uslužbenci na teh delovnih mestih in postopki uslužbencev, ki bodo nadzirani, koga in kdaj je treba seznaniti z odločbo o nadzoru oziroma jo vročiti ter komu in v kolikšnem roku je treba poslati poročilo o nadzoru (tretji odstavek).

103. V 7. členu je določeno, da so nadzori nad delom PE, splošni, strokovni in ponovni.

104. Nadalje je v prvem odstavku 9. člena določeno, da je strokovni nadzor nadzor, pri katerem nadzorniki preverijo (–) vsebino opravljenih nalog na posameznem delovnem področju PE, (–) vsebino opravljenih nalog na vsebinsko zaokroženem delu delovnega področja PE ali (–) izvajanje posameznih nalog PE.

105. V četrtem odstavku 11. člena pa je določeno, da se o izvedbi strokovnega nadzora PE praviloma ne obvešča vnaprej.

---

[72] Dokument policije, št. 0602-55/2020/13 (206-03), 27. 10. 2020, ki so z uveljavitvijo (novih) Pravil za izvajanje nadzora v policiji, št. 0602-55/2020/20 (206-03), 14. 7. 2021, uporabljale do 31. 7. 2021.

106. V 12. členu je določeno, da se strokovni nadzor izvaja na podlagi delovnega načrta nadzora, ki ga pripravi vodja nadzora v sodelovanju z drugimi nadzorniki (prvi odstavek). Delovni načrt nadzora pa potrdi oseba, ki odredi nadzor, vroči pa se skupaj z odločbo (tretji odstavek)

107. Nadalje je v 17. členu določeno, da se strokovni nadzor izvaja tako, da se na nadziranem področju dela preveri izvajanje nalog v izbranem številu postopkov PE.

108. V četrtem odstavku 18. člena je določeno, da vodja nadzora obrazec o ugotovljenih pomanjkljivosti in nepravilnostih skupaj z osnutkom poročila posreduje vodji nadzirane enote, ki lahko **poda pripombe v roku osmih dni.**

109. V prvem odstavku 20. člena pa je določeno, da mora vodja nadzora **v 30 dneh** po opravljenem nadzoru napisati poročilo in ga skupaj s prilogami poslati v potrditev tistemu, ki je odredil nadzor.

110. Nadalje je v prvem odstavku 21. členu določeno, da vodja nadzora pošlje izvod potrjenega poročila o nadzoru nadzirani PE **v 15 dneh** po potrditvi.

111. V tretjem odstavku 24. člena pa je določeno, da se strokovni nadzori, pri katerih nadzorniki **preverjajo vsebino opravljenih nalog le na delu posameznega delovnega področja, ne ocenjujejo.**

Katalog standardov policijskih postopkov:

112. Iz kataloga izhaja, da ima načelo sorazmernosti izjemno široko uporabnost v postopkih države in njenih organov oblasti. Obrazložene so le osnovne zahteve sorazmerne uporabe policijskih pooblastil, ki ne dovoljujejo posegov v pravice posameznika čez zakonito mejo, neizogibno potrebne za izvedbo policijskih nalog v konkretnem primeru. Zahteva po sorazmernosti je toliko bolj poudarjena, kolikor pomembnejša je varovana dobrina, npr. življenje, osebna varnost ali premoženje ljudi.[73]
Kako presojati sorazmernost?
- Najprej je treba ugotoviti, ali je uporaba policijskih pooblastil sploh dovoljena in primerna za dosego varnostnega, ustavno dopustnega cilja. To je prvi korak pri presojanju dopustnosti posegov v človekove pravice, ki ga je na določen način opravil že sam zakonodajalec, npr. v 3. členu Zakona o policiji.
- Oceniti je treba, ali je uporaba konkretnega policijskega pooblastila ali prisilnega sredstva v danem primeru nujna in »neizogibno potrebna«, ker naloge ni mogoče opraviti na noben drug način, z nobenimi milejšimi sredstvi.
- V ožjem pomenu možnih ali že nastalih posledic je potrebno presojati, ali je poseg v razumnem sorazmerju s ciljem, torej tisto vrednoto, npr. življenjem, osebno varnostjo ali premoženjem ljudi, ki jo je policija v konkretnem primeru z uporabo policijskih pooblastil (za)varovala, in z razumno pričakovanim učinkom tega (za)varovanja.

113. V šifri 11: Uporaba plinskih in drugih sredstev za pasivizacijo je med drugim določeno, da se pri taktiki glede na okoliščine upošteva:
- kraj, čas, vremenske razmere, število oseb, stanje oseb glede na vrsto sredstva,
- **uporaba sredstev, ko je javni red huje ali[74] množično kršen,**
- uporaba ob terorističnih dejanjih in/ali ugrabitvah,
- uporaba zoper osebo, ki se zabarikadira ...,
- **uporaba po odredbi pristojne osebe** ali po lastni presoji.

[73] V tem delu se omenjeni katalog sklicuje še na prejšnja Zakon o policiji in Pravilnik o policijskih pooblastilih.
[74] V katalogu je uporabljena še stara besedna zveza z veznikom »*ali*«, čeprav je v ZNPPol v tej besedni zvezi uporabljen že veznik »*in*«.

114. V šifri 13: Uporaba vodnega curka je med drugim določeno, da se pri taktiki glede na okoliščine upošteva:
   - kraj, čas in vremenske razmere, število oseb in stanje množice,
   - oblike delovanja: uporaba vodnega curka – dež, vodna zavesa in **direkten curek v množico, s primešanim plinom ali barvo**.

Evropski kodeks policijske etike:[75]

115. V 37. členu EKPE je določeno, da **lahko policija uporabi silo samo takrat, ko je to nujno potrebno, in samo v tolikšnem obsegu, kot je potrebno za doseganje zakonitega cilja**.

Ta člen nedvomno predstavlja (v kontinentalnem pravu uveljavljeno) načelo sorazmernosti. Iz komentarja k temu členu izhaja, da omenjeni člen priznava sodno prakso ESČP z upoštevanjem 2. člena EKČP. Vendar pa je treba opozoriti, da ta določba velja **za vse vrste situacij**, ko je policiji dovoljeno, da uporabi prisilna sredstva. Ta člen določa, da je **uporaba prisilnih sredstev vedno izjemen ukrep** in **da se je** (kadar je uporaba sile potrebna) **ne uporabi več, kot je nujno potrebno**. To pomeni, da bi morala biti uporaba sile **sorazmerna z legitimnim ciljem**, ki bi ga policija rada dosegla. Prav tako mora biti **uporaba sile v sorazmerju s situacijo**, v kateri je uporabljena.

116. V naslednjem 38. členu EKPE je določeno, da **mora policija preverjati zakonitost dejanj, ki jih namerava opraviti**.

Iz komentarja k temu člen izhaja, da je ena izmed osnovnih zahtev pravne države, da policija opravlja samo naloge, ki so v skladu z zakonom. Iz 3. člena sledi, da **preizkus zakonitosti ni omejen samo na nacionalno zakonodajo, temveč vključuje tudi mednarodne standarde o človekovih pravicah**. Ta člen določa, da je **policija po uradni dolžnosti dolžna preverjati zakonitost policijske naloge pred in po njej**. To velja za policijo kot organizacijo, pa tudi za posamezne policijske uslužbence. Sistem kontrole in nadzora znotraj policije ter usposabljanje sta pomembni sredstvi, ki zagotavljata, da postane takšno preverjanje sistematično.

Kodeks policijske etike:

117. V 2. členu poklicno-etičnega kodeksa je določeno, da **policisti zagotavljajo varovanje in spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin**. Pri zakonitem poseganju vanje spoštujejo človekovo osebnost in dostojanstvo. **Človekovo osebnost in dostojanstvo so dolžni varovati tudi s preprečevanjem kakršnega koli nasilja, nečloveškega ravnanja in drugih dejanj, ki so ponižujoča do ljudi**.

118. Nadalje je v 6. členu določeno, da si **policisti z** javnim, **zakonitim, strokovnim, pravičnim**, vljudnim in **korektnim delom pridobivajo naklonjenost, ugled in spoštovanje javnosti** ter **javnost sprejemajo kot obliko nadzora nad svojim delom**.

119. V 12. členu pa je določeno, da se **načela kodeksa upoštevajo v vseh varnostnih razmerah**.

[redacted]

120. [redacted]

[redacted]

[75] URL: http://www.svetevrope.si/res/dokument/download02ae.pdf?id=/res/dokument/1388-_1.pdf&url=/res/dokument/1388-_1.pdf&title=priporocilo_rec_2001_10_evropski_kodeks_.pdf, 2. 8. 2022.

[redacted]

III. UGOTOVITVE NADZORA

121. Omejitve pri izdelavi poročila o nadzoru

Nadzorna skupina je zaradi obsega dokumentacije in časovne omejenosti izvedbe nadzora, pri zadnjih treh shodih (15. 9. 2021, 29. 9. 2021 in 5. 10. 2021), zaradi številčne uporabe prisilnih sredstev proti množici, presodila samo posamezne primere uporabe prisilnih sredstev proti množici, in sicer uporabo vodnega curka (tudi s primesjo plinskega sredstva) ter posameznih plinskih sredstev in drugih z zakonom določenih sredstev za pasivizacijo. **Ker je šlo v teh treh primerih za prve tri uporabe vodnega curka s primesjo plinskih sredstev, je nadzorna skupina namenila posebno pozornost prav uporabi tega prisilnega sredstva.**[76]

122. VAROVANJE NEPRIJAVLJENEGA JAVNEGA SHODA PRED ZGRADBO MOP, 26. 5. 2020[77]

Kratek opis dogodka

Varnostnik [redacted] je 26. 5. 2020 ob 08.14 OKC PU Ljubljana obvestil, da se je pred vhodom v objekt MOP zbralo okoli 10 udeležencev shoda, ki blokirajo vhod in s transparenti pozivajo ministra za okolje in prostor naj ne uniči narave. OKC PU Ljubljana je ob 08.18 informacijo posredoval PP Ljubljana Bežigrad.

122/1 Ukrepanje policije

Patrulja PP Ljubljana Bežigrad je na kraj odšla ob 08.28. Ob 08.43 je poročala, da trije udeleženci shoda sedijo pred vhodom v MOP, dva pa sta za objektom, nato pa ob 08.53, da štirje udeleženci shoda, ki s policisti ne sodelujejo in ne dajejo podatkov, sedijo pred vhodom ter ovirajo vstop v objekt.[78] Ob 09.42 je pomočnica komandirja PP Ljubljana Bežigrad T. B. OKC PU Ljubljana sporočila, da sta dve osebi kraj zapustili, štiri pa so bile zaradi ugotavljanja identitete pripeljane na PP Ljubljana Bežigrad, kjer so se izkazale z dokumenti.[79]

V času javnega shoda je veljal Odlok o začasni splošni omejitvi zbiranja ljudi na javnih krajih in mestih v RS (Uradni list RS, št. 69/2020), ki je dovoljeval zbiranje do 50 ljudi.

Iz poročila varovanja[80] med drugim izhaja, da so štirje udeleženci shoda, ki so imeli transparente z napisi »*Planet pred profitom*«, »*Amandma apokalipse*«, »*WTF vlada*«, »*Vizjak – minister za uničenje okolja*«, sedeli pred MOP. Ker policisti na kraju niso mogli ugotoviti njihove identitete, so bili ob 09.20 privedeni na PP Ljubljana Bežigrad, kjer so na poziv policista izročili osebne dokumente. Protestni shod se je zaključil ob 14.15, policija organizatorja ni ugotovila, je pa v času varovanja neprijavljenega shoda ugotovila kršitve JRM in izdala štiri plačilne naloge. Policija je zaradi kršitev Odloka o začasni splošni omejitvi zbiranja ljudi na javnih krajih in mestih v RS[81] podala tudi 20 predlogov za uvedbo postopka drugemu prekrškovnemu organu.

Policija je nadzorni skupini pojasnila, da je intervenirala na podlagi prijave varnostne službe, zato predhodno ni bil izdelan načrt varovanja, policisti postopkov na kraju niso snemali, posnetki govornih

---

[76] **Vodja posadke vodnega topa M. R. je 8. 7. 2022 nadzorni skupini povedal, da so do takrat uporabili vodni curek s primesjo plinskega sredstva samo trikrat, in sicer v teh treh naštetih primerih.**

[77] Ta javni shod je bil dodatno obravnavan na podlagi četrtega odstavka II. točke odredbe o izrednem nadzoru, kjer je določeno, da se lahko nadzor razširi tudi na druge primere varovanja javnih shodov, če se (med izvedbo nadzora) izkaže, da je to potrebno. V javnih medijih je bilo 8. 9. 2022 objavljeno, da policija v primeru izvajanja policijskih pooblastil na protestu pred zgradbo MOP, ni ravnala pravilno (URL: https://www.rtvslo.si/crna-kronika/poltretje-leto-po-pridrzanju-protestniki-dobili-zadoscenje-policija-ni-ravnala-prav/639617).

[78] Glej tudi poročilo o delu, št. 3E691-98, 26. 5. 2020, 3E691-26, 26. 6. 2020 in 3E691-103, 26. 5. 2020, iz katerih med drugim izhaja, da osebe v postopku ugotavljanja identitete niso želele izročiti dokumentov.

[79] Izpis DDOKC Ljubljana, št. 31320124.

[80] Dokument PP Ljubljana Bežigrad, št. 223-473/2020/1 (3E693-09), 26. 5. 2020.

[81] Uradni list RS, št. 69/2020.

komunikacij pa se, zaradi časovne oddaljenosti dogodka, ne hranijo več. Neprijavljen protest je bilo možno v živo spremljati tudi na FB strani »*Mladi za podnebno pravičnost*«, »*Balkan River Defence*«.

Varovanje neprijavljenega shoda je policija opravila z dvema vodstvenima delavcema in 11 policisti PP Ljubljana Bežigrad. O dogajanju pred MOP je bil med drugim obveščen inšpektor SUP PU Ljubljana A. D., ki je se je s pomočnico komandirja med drugim dogovoril, da policisti izvedejo postopke ugotavljanja identitete.

Nadzorna skupina je opravila razgovore s policisti, ki so obravnavali udeležence shoda. Ti so pojasnili, da so udeležence večkrat pozvali k izročitvi osebnih dokumentov in jih opozorili na uporabo prisilnih sredstev, izjave varnostnika, da so stopnice del varovanega območja pa niso preverjali. Pojasnili so tudi, da so udeleženci shoda prostore PP Ljubljana Bežigrad zapustili, ko so jim vročili plačilne naloge.

Uporaba policijskih pooblastil zoper osebe [redacted].
Iz UZ o privedbi[82] izhaja, da so policisti po neuspešnem poskusu ugotavljanja identitete ob 08.35 pred MOP, osebe [redacted] ob 09.20 namestili v intervencijsko vozilo in odpeljali na PP Ljubljana Bežigrad, kjer je policist M. G.[83] ob 09.32 na podlagi osebnih izkaznic ugotovili njihovo identiteto. V nadaljevanju so udeležencem shoda zaradi neupoštevanja 8. točke prvega odstavka 89. člena ZZasV-1, prvega odstavka 22. člena ZJRM-1 in prvega odstavka 24. člena ZOIzK-1 izdali plačilne naloge, in sicer [redacted] ob 10.35, [redacted] ob 10.30, [redacted] pa ob 10.32. Postopek s [redacted] so zaključili ob 10.40, s [redacted] ob 10.43, z [redacted] pa ob 10.37. Zaradi kršitve Odloka o začasni splošni omejitvi zbiranja ljudi na javnih krajih in mestih v RS so 2. 6. 2020 zoper iste kršitelje Zdravstvenemu inšpektoratu RS podali predlog za uvedbo prekrškovnega postopka, ki pa ga le-ta zaradi izjeme (dovoljeno zbiranje do 50 ljudi) ni uvedel.

V UZ o uporabi prisilnih sredstev[84] je med drugim navedeno, da udeleženci shoda v postopkih policistov niso sodelovali in upoštevali policijskih ukazov naj zapustijo varovano območje ter pozivov policistov za izročitev osebnih dokumentov in so se pasivno upirali. Zaradi navedenega so policisti zoper njih uporabili prisilna sredstva – telesno silo, jih razdvojili ter [redacted] prenesli do intervencijskega vozila (v vozilo sta vstopili sami), [redacted] pa so dali v vozilo. Nadalje še izhaja, da so udeleženci shoda PP Ljubljana Bežigrad zapustili po končanem postopku.

Uporaba policijskih pooblastil zoper osebo [redacted][85]
Iz (v opombi) citirane sodbe med drugim izhaja, da se je [redacted] udeležencem shoda, ki so sedeli pred vhodom v MOP in niso upoštevali ukrepa varnostnika ter odredb policistov naj se odstranijo z varovanega območja, pridružil ob 08.53, policisti pa so mu odredili naj se odstrani izpred vhoda, kar pa ni upošteval. Nadalje še izhaja, da so policisti od udeležencev shoda zaradi ugotovljene kršitve 22. člena ZJRM-1 (neupoštevanje zakonitega ukrepa uradne osebe) zahtevali tudi izročitev identifikacijskega dokumenta. [redacted] **je bil policistom pripravljen pokazati osebno izkaznico, kar pa so ignorirali in ga, ravno zaradi ugotavljanja identitete, privedli na PP Ljubljana Bežigrad.**

Nadalje iz sodbe izhaja, da varnostnik in policisti udeležencem shoda niso pojasnili, do kam sega varovano območje, policisti pa tudi sami niso preverili ali udeleženci res sedijo na varovanem območju. Zanašali so se le na navedbe varnostnika. **Posledično je sodišče odločilo, da ukaz policistov naj se odstranijo iz varovanega območja, ni bil zakonit.** Ker je bil [redacted] policistom pripravljen pokazati osebno izkaznico, kar pa so ignorirali, **so navedbe policistov, da so ob 08.35, ko se le-ta še ni nahajal**

[82] UZ o privedbi, št. 3E691-24, 26. 5. 2020 in št. 3E691-26, 26. 5. 2020.
[83] Nadzorna skupina razgovora s policistom ni mogla opraviti, ker je bil na bolniškem staležu. Policist je bil vabljen na pogovor po telefonu 16. 9. 2022 ob 07.00 (policist je začasno napoten na delo v PP Maribor I), vendar pa je tega dne načelnik PP Maribor I vodji nadzorne skupine po telefonu sporočil, da je policist nastopil bolniški stalež. Z bolniškega staleža se ni vrnil do 23. 9. 2022, ko bil izredni nadzor zaključen.
[84] UZ o uporabi prisilnih sredstev, št. 2201-46/2020/1 (3E691-24), 27. 5. 2020, FIO, št. 128322.
[85] [redacted] je na izrečeno globo vložil zahtevo za sodno varstvo, OS v Ljubljani pa je v tej zvezi izdalo sodbo, št. ZSV 1036/2020, 19. 7. 2022.

pred vrati MOP poskusili ugotoviti njegovo identiteto, neresnične. Naknadno pozivanje policistov na predložitev dokumenta za ugotavljanje identitete ni razvidno iz evidentiranih opravil s privedeno osebo. Iz izpovedbe policistke A. M. pa izhaja, da so policisti udeležence shoda nekajkrat pozvali k predložitvi osebnih dokumentov, policisti so udeležencem tudi povedali, da sedijo na varovanem območju. Policist P. J. pa je sodišču izpovedal, da je udeležencem shoda ukazal naj zapustijo območje in izročijo svoje osebne dokumente ter jih seznanil, da bodo zoper njih, če ne bodo sodelovali, uporabljena prisilna sredstva. Udeleženci z njim niso želeli komunicirati. Izpovedal je tudi, da ob 08.35 še ni bil pred MOP.[86]

V policijski dokumentaciji je med drugim navedeno, da sta policista P. J in K. C. z [redacted] ob 08.35 pričela policijski postopek, ob isti uri pa sta policistki A. M. in N. G. neuspešno ugotavljali njegovo identiteto. Policisti so [redacted] kot zadnjega izmed štirih udeležencev shoda, ob 09.20 odnesli do intervencijskega vozila, v katerega je vstopil sam in ga nato odpeljali na PP Ljubljana Bežigrad. Njegovo identiteto so na podlagi veljavnega osebnega dokumenta ugotovili ob 09.32. [redacted] so zaradi kršitve prvega odstavka 22. člena ZJRM-1 in 1. točke prvega odstavka 24. člena ZOlzk-1 policisti izdali plačilni nalog, v opisu prekrška pa med drugim navedli, da se je udeležencem shoda pridružil med policijskim postopkom pred MOP. Policijski postopek na PP Ljubljana Bežigrad je bil zaključen ob 11.15.

122/2 Interna (policijska) presoja zakonitosti in strokovnosti ukrepov policije

Presojo prisilnih sredstev je opravil pomočnik načelnika J. G. iz PP Ljubljana Bežigrad, ki je ocenil, da so bila prisilna sredstva uporabljena zakonito, strokovno in učinkovito. Pregledana so bila tudi poročila o delu policistov, predstojnik[87] pa nanje ni imel pripomb.

122/3 Zaključna ocena nadzorne skupine o zakonitosti in strokovnosti uporabe policijskih pooblastil, prisilnih sredstev ter drugih ukrepov policije

OKC PU Ljubljana je 26. 5. 2020 prejel obvestilo varnostne službe, da se je pred vhodom v objekt MOP zbralo 10 oseb, ki so blokirali vhod in protestirali. Iz UZ o uporabi prisilnih sredstev je mogoče ugotoviti, da so policisti zoper štiri udeležence shoda uporabili prisilno sredstvo telesno silo zato, da so osebe prenesli do intervencijskega vozila in jih odpeljali v prostore policije.

122/3-1 S pregledom razpoložljivih listin in razgovorov je nadzorna skupina ugotovila naslednje nepravilnosti:

- **za privedbo [redacted] in uporabo prisilnih sredstev policisti niso imeli pravne podlage**, saj je bil [redacted] policistom pripravljen pokazati osebno izkaznico, kar pa so ignorirali in ga, ravno zaradi ugotavljanja identitete, privedli na PP Ljubljana Bežigrad;
- glede na ugotovitve sodišča se nadzorni skupini postavlja še vprašanje ali so policisti tudi pri drugih treh posameznikih resnično storili vse, da bi ugotovili njihovo identiteto na kraju (npr. z razgovorom z drugimi osebami, s pomočjo drugih listin), saj so v poročilih o opravljenem delu navedbe za vse štiri osebe enake »*osebe v postopku niso želele sodelovati in niso želele izročiti dokumentov*«;
- policisti pred privedbo niso opravili varnostnega pregleda, kar je v nasprotju s petim odstavkom 57. člena ZNPPol;
- policisti so postopek privedbe s kršitelji zaključili šele po izdaji oziroma vročitvi plačilnih nalogov, kar je v nasprotju s šestim odstavkom 57. člena ZNPPol, ki določa, da sme privedba trajati nujno potreben čas, torej samo do ugotovitve identitete kršiteljev. **Policisti bi morali postopek privedbe zaključiti takoj, ko je bila ugotovljena identiteta kršiteljev.** Če kršitelji ne bi želeli počakati na izdajo in vročitev plačilnega naloga, bi jim ga lahko policisti poslali po pošti;
- UZ o uporabi prisilnih sredstev je bil napisan šele naslednji delovni dan 27. 5. 2020, kar je v nasprotju s prvim odstavkom 131. člena ZNPPol, ki določa, da mora policist o vsaki uporabi prisilnega sredstva poročati pisno v obliki UZ najpozneje do konca delovnega časa;

---

[86] Zapisnik o zaslišanju policista P. J., št. ZSV 1036/2020-36-59, 9. 5. 2022. V tej zvezi glej tudi poročilo o opravljenem delu, št. 3E691-26, 26. 6. 2020 iz katerega izhaja, da je na kraj prišel ob 09.00.

[87] Podpis predstojnika, ki je pregledal delovne naloge je nečitljiv, zato njegovi podatki niso navedeni.

- v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni navedenega opozorila pred uporabo prisilnih sredstev, kar je v nasprotju s prvim odstavkom 75. člena ZNPPol;
- navedbe v UZ-jih o privedbi so netočne. Iz njih namreč izhaja, da sta policista P. J. in K. C. z vsemi udeleženci shoda (vključno z [redacted] začela postopek ob 08.35, kar ne drži, saj sta na kraj prišla kasneje. Očitek nadzorne skupine potrjuje opis prekrška policistke A. M., ki je navedla, da se je [redacted] udeležencem shoda pridružil med policijskim postopkom in ugotovitev sodišča, da je le-ta dejansko na kraj prišel ob 08.53;
- policisti nalog na kraju dogodka niso opravili strokovno, saj niso preverili ali so stopnice del varovanega območja, **posledično pa je v nadaljevanju sodišče ocenilo, da njihov ukaz naj se udeleženci shoda odstranijo iz varovanega območja, <u>ni bil zakonit</u>**;
- ugotovljene nepravilnosti (vključno z ugotovitvami sodišča) kažejo na **pomanjkljivo nudenje strokovne pomoči in nadzor nad policisti ter neustrezen odziv vodstva PP Ljubljana Bežigrad**. Med drugim iz prejete policijske dokumentacije tudi ni razvidno ali je vodstvo zoper policiste, ki niso sprejeli osebne izkaznice [redacted][88] in ga v nadaljevanju ravno iz razloga ugotovitve identitete pripeljali na PP Ljubljana Bežigrad sprožilo notranjevarnostni postopek.

<u>123. VAROVANJE NEPRIJAVLJENEGA JAVNEGA SHODA »*S pedal na stopala*«, 19. 6. 2020</u>

<u>Kratek opis dogodka:</u>
PU Ljubljana je v petek, 19. 6. 2020 izvajala varovanje neprijavljenega javnega shoda, ki je potekal pod oznako »*S pedal na stopala*«. Policija je predvidevala, da se bo javni shod pričel ob 19.00 na Prešernovem trgu v Ljubljani. Ker je bil shod usmerjen proti ukrepom VRS, je policija pričakovala, da se bodo udeleženci ustavljali tudi pred objekti državnih organov, kot sta DZRS in VRS. PU Ljubljana je z načrtom dela na tem shodu omenjeni dogodek (neprijavljen shod) ocenila kot dogodek [redacted] in podrobno navedla razloge za takšno oceno. Posledično je policija postavila ograje za vzdrževanje javnega reda v okolici DZRS in VRS.

PU Ljubljana za varovanje omenjenega shoda ni sklicala OŠ, temveč je varovanje izvajalo vodstvo varovanja. Vodja varovanja je bil vodja OKC PU Ljubljana R. B.

V času javnega shoda je veljal Odlok o začasni splošni omejitvi zbiranja ljudi na javnih krajih mestih v RS (Uradni list RS, št. 69/20, 78/20 in 85/20), ki je (med drugim) začasno prepovedoval zbiranje ljudi na javnih krajih in mestih, če se zbira več kot 500 ljudi.

Pri varovanju omenjenega shoda je policija v 12 primerih uporabila prisilno sredstvo – telesno silo.

<u>123/1 Priprave na neprijavljen shod</u>

<u>Koncentracijska depeša in zbiranje obvestil/informacij:</u>[89]
S tem dokumentom je PU Ljubljana dogodek – neprijavljen javni shod, ki naj bi potekal na Prešernovem trgu (pa tudi na Trgu republike in drugih lokacijah po starem mestnem delu Ljubljane), ocenila za dogodek s [redacted] (razloge je policija v dokumentu podrobno navedla). S tem dokumentom je policija aktivirala tudi policiste PPE PU Ljubljana in zagotovila policiste (ter kriminaliste) ter opremo za izvajanje nalog, povezanih z varovanjem predmetnega shoda. Zagotovila je tudi postavitev ograj pred objektoma DZRS in VRS, zaprosila za mobilni video-nadzorni sistem policije ter odreditev pomoči policistov PPE iz drugih PU. [redacted]

---

[88] Navedba, da se je [redacted] bil pripravljen identificirati izhaja iz sodbe OS v Ljubljani, št. ZSV 1036/2020, 19. 7. 2022, str. 10.
[89] Dokument PU Ljubljana, št. 215-19/2020/46 (3E21-04), 15. 6. 2020.
[90] V tem delu dokumenta je verjetno prišlo do pomote in je bil (pravilno) mišljen javni shod in ne javna prireditev.

Načrt varovanja:
PU Ljubljana je pripravila načrt za izvedbo varovanja neprijavljenega shoda z oznako »*Protest proti vladi*« oziroma »*S pedal na stopala*« za petek, 19. 6. 2020 ob 19.00 na Prešernovem trgu v Ljubljani.[91] Tudi v tem dokumentu je policija navedla, da dogodek – javni shod ocenjuje kot [redacted] Za takšno oceno pa je podrobno navedla relevantne podatke.[92]

V načrtu varovanja je navedeno tudi pooblastilo direktorja PU Ljubljana S. V., s katerim je, na podlagi 91. člena ZNPPol, pooblastil vodjo varovanja shoda za izdajo ukaza[93] o uporabi plinskih sredstev in za izdajo ukaza o uporabi konjenice kot prisilnega sredstva.

V tem načrtu je opredeljena še organizacija dela PPE PU Ljubljana, prav tako pa so navedeni ostali ukrepi varovanja in oprema ter oborožitev policistov. Določeno je tudi, da policisti ukrepajo zoper množico samo na ukaz vodstva varovanja. Ukrepanje zoper množico je dovoljeno tudi na ukaz neposrednega vodje na terenu (poveljnika PPE, komandirja oddelka, komandirja PP Ljubljana Center), če to zahtevajo varnostne razmere. Samostojno lahko skupine ali posamezni policisti ukrepajo zoper posameznike le zaradi odvrnitve neposrednega napada nase ali na koga drugega. V dokumentu je določeno tudi kako bo potekalo stopnjevanje uporabe prisilnih sredstev zoper množico in navodilo za poročanje UUP GPU po zaključku shoda.

[redacted]

123/2 Varovanje javnega shoda
Na dan shoda je bila predvidena napotitev na delo za vse policiste in kriminaliste, ki so bili predvideni za varovanje shoda ob 17.00,[94] policisti pripadniki PPE PU Ljubljana, Celje, Nova Gorica in Novo mesto pa so imeli napotitev na delo predvideno že ob 16.00.[95] Iz DDOKC še izhaja, da so policisti že ob 16.46 zaznali približno 30 oseb pred veleposlaništvom ZDA oziroma bližnjim muzejem 30–40 oseb, ki naj bi si nadevali črne rute. Ob 17.02 so zaznali, da je eden izmed udeležencev druge udeležence pozval naj se razkropijo in gredo pred DZRS. Ob 17.08 pa so policisti ugotovili, da je šlo preko ograj (verjetno: na Trgu republike) približno 20 oseb, ki so se usedle na sredino trga. Takoj zatem je pred veleposlaništvo ZDA prišlo še 20 oseb (tam je potekal tudi govor) in ob 17.24 je bilo pred veleposlaništvom ZDA že približno 60 oseb. Ob 17.27 je bilo na Trgu republike, na notranji strani ograje, 27 oseb. Ob 17.36 je vodstvo varovanja naročilo naj se prične z opozarjanjem oseb, da zapustijo Trg republike. Ob 17.39 je vodstvo varovanja naročilo, da se osebe na Trgu republike z uporabo megafona ponovno opozori naj zapustijo Trg republike, sicer bodo v nasprotnem primeru izdani plačilni nalogi. Policista sta v času od 17.46 do

[91] Dokument PU Ljubljana, št. 215-19/2020/56 (3E21-04), 17. 6. 2020.
[92] Po mnenju nadzorne skupine je bila ocena tveganja omenjenega shoda – [redacted] upravičena.
[93] ZNPPol v prvem odstavku 91. člena uporablja izraz »*odredba*«, namesto izraza »*ukaz*«.
[94] Informativni izpis DDOKC, št. 31334440, 19. 6. 2020.
[95] Opomnik za delo PPE PU Ljubljana, Nova Gorica, Novo mesto in Celje.

17.47 osebe trikrat opozorila naj zapustijo Trg republike, vendar pa slednji ukaza oziroma opozorila niso upoštevali. Vodstvo varovanja je ob 17.48 odredilo, da pripadniki PPE odstranijo omenjene osebe. Do 17.55 so policisti s Trga republike odstranili 16 oseb. Ob 18.22 je policija zabeležila, da na Prešernovem trgu ni nikogar več, pred veleposlaništvom ZDA pa je 8–10 oseb. Ob 18.29 je policija zabeležila, da je na parkirišču pred MNZ (verjetno zgradbo na Štefanovi ulici) 10 oseb, ki berejo ustavo. Ob 18.40 pa je bilo na tem mestu 40 udeležencev. Nadalje je policija ob 18.47 zabeležila, da je na Prešernovem trgu 100 oseb, ob 18.51 200 oseb, ob 18.53 300 oseb, ob 18.55 1.000 oseb, ob 19.00 1.500 oseb (udeleženci pa še prihajajo), ob 19.04 2.000 oseb in ob 19.11 3.500–4.000 oseb, ki še vedno prihajajo. Nadalje je policija ob 19.14 zabeležila, da je okoli 5.000 oseb odšlo po Čopovi ulici proti Slovenski cesti in po tem naprej po bližnjih ulicah Ljubljane oziroma ožjem središču Ljubljane. Ob 21.44 je policija zabeležila, da je Slovenska cesta v celoti prazna in promet v celoti sproščen.

Takratni vodja varovanja R. B. je v pogovoru pojasnil, da sta bila v vodstvu varovanja prisotna GDP in direktor PU Ljubljana (od 19.09 do 21.46), vendar pa se o odstranitvi oseb s Trga republike ni posvetoval z njima, ker sta v prostore vodstva varovanja prišla že po izdanem ukazu za odstranitev. Pojasnil je tudi, da se je vodstvo varovanja za odstranitev oseb odločilo, ker ob razpoložljivem številu policistov niso mogli varovati ograjenega prostora in je obstajala bojazen, da se bodo protestniki pridružili »*bralcem ustave*«, policija pa je morali varovati DZRS.

Uporaba policijskih pooblastil:
Iz DDOKC še izhaja, da so policisti zaznali dve kaznivi dejanji grožnje po 135. členu KZ-1, in sicer ob 17.53 (štirje storilci) in ob 20.40 (en storilec). Policisti so izvedli 27 ukrepov zaradi neupoštevanja ukaza po prvem odstavku 22. člena ZJRM-1 in več postopkov ugotavljanja identitete ter zoper 12 oseb uporabili prisilna sredstva - telesno silo za odstranitev protestnikov s platoja TR (verjetno: s Trga republike).

123/3 Po varovanju javnega shoda
Poročilo policije o opravljenem varovanju:
Iz omenjenega dokumenta,[96] ki je bil poslan UUP GPU, OKC UPS GPU in SUP PU Ljubljana v vednost, izhaja, da se je shoda udeležilo okoli 7.500 udeležencev in da so policisti izvedli 57 postopkov ugotavljanja identitete, izrekli tri opozorila po 1. alineji prvega odstavka 24. člena ZOlzk-1, izvedli 27 ukrepov po prvem odstavku 22. člena ZJRM-1 (verjetno gre za izdane in vročene plačilne naloge), ugotovili eno kršitev po določilih ZJZ (za organizatorja), dve kaznivi dejanji grožnje po 135. členu KZ-1 ter zoper 12 oseb uporabili prisilno sredstvo - telesno silo (transportni prijem) za odstranitev protestnikov s platoja TR (verjetno: Trga republike). Iz dokumenta izhaja še ocena strokovne službe PU o skladnosti in sorazmernosti ukrepov policije, in sicer da so bili izvedeni ukrepi za zagotavljanje varnosti ljudi in preprečevanja kršitev javnega reda sorazmerni glede na pridobljene podatke in dejansko dogajanje.

123/4 Zaključna ocena nadzorne skupine o zakonitosti in strokovnosti uporabe policijskih pooblastil, prisilnih sredstev ter drugih ukrepov policije

123/4-1 S pregledom razpoložljivih listin, posnetkov in razgovorov je nadzorna skupina ugotovila naslednje nepravilnosti:

- **pri uporabi navedenih prisilnih sredstev za odstranitev udeležencev shoda iz območja omejitve gibanja, ni bilo upoštevano ustavno načelo sorazmernosti, ker prisilna odstranitev ni bila nujno (neogibno) potrebna. Posledično je bila v tem primeru uporaba prisilnih sredstev nesorazmerna**;[97]
- iz UZ o uporabi prisilnih sredstev (PPE PU Nova Gorica, FIO št. 130680) izhaja, da je neznani moški med policijskim postopkom z neznano žensko, enega od policistov močno odrinil v prsi in nanj vpil. Policist ga je povlekel s telesno silo (verjetno, da bi ga zadržal), vendar se mu je moški iztrgal iz prijema in zbežal s kraja. Iz opisanega torej izhaja, da so bili v konkretnem primeru podani

[96] Dokument OKC PU Ljubljana, št. 215-19/2020/64 (3E42-01), 20. 6. 2020.
[97] Podrobnejša obrazložitve takšne ocene je pojasnjena v nadaljevanju te točke.

najmanj razlogi za sum, da je neznani storilec storil kaznivo dejanje preprečitve uradnega dejanja ali maščevanje uradni osebi po 299. členu KZ-1, kljub temu pa iz predložene dokumentacije ni razvidno, da bi policija omenjeno kaznivo dejanje evidentirala, sprožila policijsko preiskavo in o ugotovitvah z ustreznim dokumentom obveščala državno tožilstvo (poročilo ali kazenska ovadba);

- **nepravilna ocena strokovne službe PU Ljubljana glede ocene sorazmernosti izvedenih ukrepov policije.** Iz poročila PU Ljubljana o opravljenem varovanju shoda[98] izhaja, da so bili ukrepi za zagotavljanje varnosti ljudi in preprečevanja kršitev javnega reda sorazmerni glede na pridobljene podatke in dejansko dogajanje. Zapisano pa ni konkretizirano. Pri tem je najmanj nenavadno, da je bil podpisnik tega dokumenta kar vodja varovanja.

Podrobnejše pojasnilo nadzorne skupine glede ugotovljene nesorazmerne uporabe prisilnih sredstev zoper »*bralce ustave*«:

Predmetnega dne je policija postavila ograje na širokem območju Trga republike. Kot je razvidno iz javno dostopnega video posnetka,[99] so bile ograje pri Maximarketu postavljene na vrhu stopnic, prav tako so bile postavljene okoli DZRS in proti stolpnicama NLB ter Cankarjevega doma tako, da je bilo gibanje ljudi omejeno na zelo širokem območju. Za takšno omejitev gibanja, zaradi zagotavljanja varnosti (varovanim) objektom in okolišev objektov, ima policija pooblastilo v 56. členu ZNPPol, kjer je v 3. alineji četrtega odstavka določeno, da smejo policisti izprazniti območje, prostor ali objekt in okoliš, prepovedati dostop, ga pregledati, začasno omejiti gibanje na območju, v prostoru, objektu, okolišu ali v njihovi bližini in določiti smer gibanja do izvedbe policijske naloge, če je to potrebno za zagotavljanje varnosti določenih oseb, prostorov, objektov in okolišev objektov. V šestem odstavku iste zakonske določbe je še določeno, da lahko policisti območje, kjer velja začasna omejitev gibanja, zaščitijo tudi z ograjami. V desetem odstavku pa je določeno tudi, da smejo policisti zoper osebo, ki ne upošteva začasne omejitve gibanja uporabiti druga policijska pooblastila.

Policisti so v tem primeru varovanja javnega shoda izdali in vročili tudi plačilni nalog prekrškovnega organa PP Ljubljana Center, št. 121937879, z 18. 8. 2020, in sicer kršitelju [redacted], ki je vložil zahtevo za sodno varstvo. Iz obrazložitve zadevne sodbe OjS Ljubljana, št. ZSV 1288/2022, 15. 10. 2022 izhaja, da so policisti zaradi neprijavljenih, a na družbenih omrežjih napovedanih protestov, utemeljeno pričakovali, da bo zaradi protestov lahko ogroženo premoženje, osebna varnost in zdravje ljudi. Opredelitev območja, ki se je nahajalo za ograjo, kot varovanega območja, na katerem je bilo gibanje omejeno, se posledično v konkretnem primeru in ob dejstvu, da protesti niso bili prijavljeni, izkaže za smotrno, saj je zagotavljanje varnosti ljudi ena od temeljnih dolžnosti policije. Policija se mora v primeru ogrožanja varnosti ljudi oziroma (možnosti) oškodovanja premoženja odzvati in ustrezno ukrepati. Posledično so lahko policisti od oseb, ki so se nahajale znotraj varovanega območja, zahtevali, da se umaknejo na prostor za ograjo. Čeprav do poškodovanja varovanja objekta ni prišlo, na samem shodu pa tudi ni bilo nasilja, je po presoji sodišča smiselno, da policisti s preventivnim ravnanjem, za katerega imajo podlago v ZNPPol, preprečijo, da bi dejansko prišlo do hujših posledic. Splošno znano je namreč dejstvo, da vsi protesti ne potekajo mirno ter da je stavba parlamenta v preteklosti s strani določenih protestnikov že bila poškodovana.[100] Sodišče tudi ne nasprotuje dejstvu, da mora biti nespoštovanje zakonitega ukrepa ali odredbe uradne osebe načeloma sankcionirano, saj se le tako lahko vzdržuje red in mir na določnem območju. Pri presoji sodišča je v konkretnem primeru treba upoštevati, da je storilec očitanega dne na Trg republike po lastni navedbi prišel še pred celotno postavitvijo ograje in ob izrecnem dovoljenju policista, ki ga je ob postavljanju ograje sicer opozoril, da bo to območje kmalu moral zapustiti. Ograje tako po presoji sodišča ni prestopil samovoljno. Sodišče je še zapisalo, da je upoštevalo, da je pravica do zbiranja in združevanja ena od temeljnih ustavnih pravic, ki jo je storilec manifestiral na način, da je pred parlamentom mirno bral URS. S svojim ravnanjem tako varovanega objekta (parlamenta) storilec ni ogrožal, prav tako pa ni ogrožal drugih ljudi, ki so se v majhnem številu zbrali v njegovi bližini.

---

[98] Dokument PU Ljubljana, št.215-19/2020/64 (3E42-01), 20. 6. 2020.

[99] URL: https://topnews.si/2020/06/21/video-ko-se-je-leta-1988-vsak-dan-protestiralo-na-roski-v-podporo-zaprtemu-janezu-jansi-ni-bilo-ograj-marjan-sarec-na-facebooku-o-represiji-policije-na-petkovih-protestih/, 27. 9. 2022.

[100] URL: https://ww.dnevnik.si/1042360704

Iz omenjene sodbe tudi izhaja, da je storilec izpovedal, da se je usedel na zložljiv stolček, ki ga je prinesel s seboj in bral URS ter da je bilo okrog njega še kakšnih 20 ljudi, ki so prav tako mirno brali URS.

Nadzorna skupina je z vpogledom v DDOKC ugotavljala kronološki potek dogodkov na tem shodu. Poskusila je ugotoviti tudi ali se je v času pred zapiranjem varnostnih ograj na Šubičevi cesti zgodil kakšen nasilni dogodek, pa drugega razen tega, da je policija ob 16.55 zaznala, da si pred muzejem (verjetno: Narodnim muzejem Slovenije) približno 40 oseb nadeva črne rute, ni zaznala. Za tem sledi zapis v DDOKC ob 16.59, da se promet na Šubičevi zapira. Čez devet minut, ob 17.08, pa je zapisano, da je šlo preko ograje približno 20 oseb, ki so se usedle na sredino trga. Iz poročila o ukrepih po varovanju shoda pa izhaja, da je ob 17.05 skupina 30 ljudi prišla iz smeri Valvasorjeve ulice, ki je preplezala postavljene ograje in vstopila na varovano območje platoja. Tudi takratni vodja varovanja R. B. je v pogovoru nadzorni skupini povedal, da so udeleženci shoda preplezali ograje.

Nadzorna skupina je ugotavljala tudi ali je uporaba prisilnih sredstev proti 12 protestnikom predstavljala sorazmeren ukrep. Policija je v enem izmed svojih dokumentov že navedla,[101] da je pri oceni zakonitosti in strokovnosti treba upoštevati tudi merila oziroma standarde, ki so pri presoji zakonitosti posegov v človekove pravice in svoboščine uveljavljeni v sodni praksi (test sorazmernosti), in sicer tudi v smislu odgovora na vprašanje, ali je poseg nujen (neogibno) potreben, ker želenega cilja ni mogoče doseči na noben drug način, torej z blažjimi sredstvi. Tudi iz obrazložitve odločbe USRS izhaja,[102] da so po ustaljenih in splošno sprejetih pojmovanjih v svetu kakršnekoli omejitve ustavnih pravic dopustne le, če so v skladu s t. i. načelom sorazmernosti, kar pomeni tri pogoje za dopustnost takih omejitev ali posegov (nujnost, primernost in sorazmernost v ožjem smislu). Pri tem je USRS zapisalo, da mora biti poseg nujen v tem smislu, da cilja ni mogoče doseči z nobenim blažjim posegom v ustavno pravico ali celo brez njega. Zato je nadzorna skupina ugotavljala kakšen legitimen cilj je pri tem zasledovala policija in prišla do zaključka, da je zasledovala sicer legitimen cilj zagotavljanja varnosti objekta DZRS, ki pa ga udeleženci shoda, kljub temu, da so se nahajali na območju omejitve gibanja niso (še) z ničemer ogrožali. Kot je povedal vodja varovanja se je policija za odstranitev oseb odločila, ker ob razpoložljivem številu policistov ni mogla varovati ograjenega prostora in je obstajala bojazen, da se bodo protestniki pridružili »*bralcem ustave*«, s čimer se nadzorna skupina ne strinja, saj je število policistov (v varovanje shoda je bilo vključenih 333 policistov) bistveno preseglo število protestnikov. Policija je sicer imela zakonsko podlago za odstranitev protestnikov iz območja, kjer je bilo gibanje začasno omejeno, vendar pa je zasledovala cilj, ki (še) ni bil ogrožen in je udeležence shoda prisilno odstranila »*za vsak slučaj*«. Zato tudi ni mogoče potrditi razloga nujnosti (neogibnosti) posega v ustavno varovano pravico do mirnega zbiranja. Iz posnetka je videti, da je bilo okoli tega območja zbrano le majhno število ljudi, v območju omejenega gibanja pa se je nahajalo več policistov, ki bi lahko v primeru izgreda takoj posredovali. Velja še izpostaviti, da je od zaznave vstopa udeležencev javnega shoda na to območje in do njihove prisilne odstranitve, po zabeležbah v DDOKC, minilo 40 minut in da v teh 40 minutah na tem mestu ni prišlo do nasilja. Za širši vidik omenjenega primera velja omeniti tudi sodbo ESČP,[103] iz katere izhaja, da je pomembno, da državne oblasti, v primerih kjer se demonstranti ne poslužujejo nasilja, pokažejo določeno raven strpnosti proti mirnim zbiranjem, tako da svoboda izražanje ne izgubi svole vsebine. **Zato bi po oceni nadzorne skupine policija pri varovanju javnega shoda morala pokazati večjo raven strpnosti oziroma tolerance in udeležencev javnega shoda, ki so mirno protestirali, ne prisilno odstraniti s tega območja.** V 14. točki tega poročila (pravna ureditev) je navedeno, da lahko državni organi omejijo pravico do svobode zbiranja zaradi zavarovanja javnega reda šele, ko izbruhne nasilje zoper soudeležence, državne organe ali varovane objekte. **Glede na zapisano bi policija lahko uporabila milejši ukrep in okoli območja omejitve gibanja oziroma postavljenih ograj napotila zadostno število policistov, da ograj udeleženci shoda ne bi mogli več preskočiti oziroma preplezati.** Po oceni nadzorne skupine je policija storila začetno napako s tem, ko območja omejitve gibanja ni pravočasno varovala z zadostnimi policijskimi silami, kar so udeleženci shoda lahko

[101] Dokument GPU, št. 220-270/2008/1 (2151-01), 6. 11. 2008.
[102] Odločba USRS, št. U-I-137/93-24, 2. 6. 1994, predzadnji odstavek B. točke obrazložitve.
[103] Zadeva Oya Ataman proti Turčiji, sodba, št. 74552/01, 42. odstavek, z dne 5. 12. 2006.

izkoristili in vstopili na to območje. [redacted] in da so morali biti policisti konjeniki ob 17.00 na Kongresnem trgu. Ker ni razvidno, da bi bile v tem času na Kongresnem trgu kakšne posebnosti, bi bilo mogoče na kraj dogodka tj. v bližino Trga republike (in objekta veleposlaništva ZDA) prerazporediti še policiste konjenike (tudi pripadniki PPE PU Ljubljana), ki bi lahko že s svojo navzočnostjo in kasnejšim morebitnim aktivnim delovanjem preprečevali morebitno dodatno preskakovanje ograj. Prav tako bi lahko policija postavila kordon policistov pred protestnike in s tem ukrepom prav tako učinkovito varovala objekt DZRS. Iz opomnika PPE še izhaja, da je bil v neposredno bližino DZRS, takoj po napotitvi na delo ob 16.00, napoten en oddelek PPE PU Celje in ob 17.45 še oddelek PPE PU Nova Gorica.

Iz prej omenjenega posnetka pa je tudi razvidno, da so se udeleženci shoda posedli kar na precejšnji oddaljenosti od objekta DZRS, po oceni nadzorne skupine na takšni razdalji, da ne bi mogli niti z metanjem predmetov ogroziti oziroma poškodovati objekt DZRS.

Zato po oceni nadzorne skupine uporaba prisilnih sredstev ni bila neogibno potrebna in bi lahko policija z milejšimi ukrepi še vedno učinkovito varovala objekt DZRS. K temu zaključku pritrjuje tudi dejstvo, da policija shoda ni razpustila, čeprav je bil le-ta izveden v neposredni bližini objektov, ki se varujejo po posebnih predpisih in (če) bi shod lahko oviral varovanje teh objektov (drugi odstavek 6. člena ZJZ, v povezavi z drugim odstavkom 32. člena istega zakona), potem bi bila policija dolžna javni shod razpustiti.

Sklepno nadzorna skupina izpostavlja tudi ugotovitev OIS (iz zgoraj omenjene sodbe), da se je navedba policije v opisu dejanskega stanja, iz katerega izhaja, da je bil storilec iz območja prisilno odveden, izkazala za neresnično. Policist – avtor tega opisa je sodišču potrdil, da je opis dejanja v tem delu splošen in lahko ne velja za konkretnega storilca. Zato tudi nadzorna skupina dopušča možnost, da je navedba storilca o tem, da je Trg republike prišel še pred celotno postavitvijo ograje točna, zaradi česar se na drugi strani postavlja dvom v navedbe policije, da so prav vsi protestniki ograjo preplezali. Zato še izpostavljamo, da morajo policisti v vsakem primeru ob zaščitnih ograjah osebe še dodatno opozarjati na omejitev gibanja in nepoklicanim preprečevati dostop na območje začasne omejitve gibanja.[104]

[104] Po Žaberl, M. et al. (2015) Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, d. o. o., komentar k 56. členu.

Za bolj nazoren prikaz dogodka nadzorna skupine dodaja sliko 1.

Slika 1:
Situacija na Trgu republike pred začetkom uporabe prisilnih sredstev

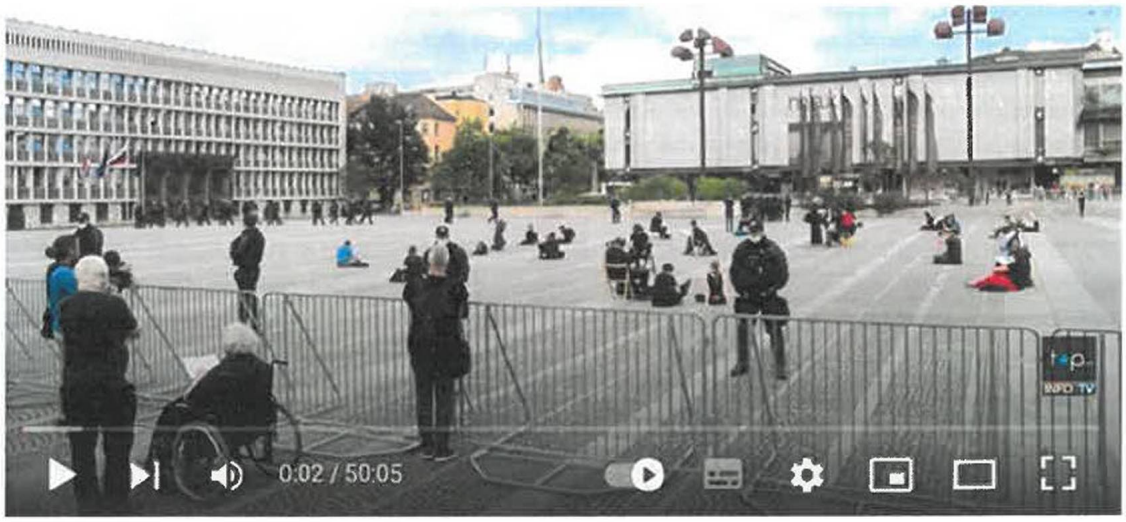

Vir: URL: https://www.youtube.com/watch?v=q20aURwzpKk&t=2s, 10. 10. 2022

123/4-2 Nepravilnosti pri poročanju o uporabi prisilnih sredstev:
Iz opisov okoliščin, ki so jih policisti zapisali v UZ o uporabi prisilnih sredstev je mogoče ugotoviti, da so policisti zoper 12 posameznikov uporabili prisilna sredstva telesno silo zato, da osebe transportirajo iz varovanega območja, ki je bil ograjen z ograjami. V zvezi s tem je bilo pregledanih 11 UZ o uporabi prisilnih sredstev PPE PU Nova Gorica in en UZ o uporabi prisilnih sredstev PP Radlje ob Dravi, **pri čemer so bile ugotovljene številne nepravilnosti (razen pri UZ PP Radlje ob Dravi), ki jih podrobneje opisujemo v nadaljevanju.**

Ker je nadzorna skupina že ugotovila, da so bila prisilna sredstva uporabljena nesorazmerno, se v tem delu ni več posebej opredeljevala do zakonitosti in strokovnosti uporabe. Pa tudi sicer nadzorna skupina te ocene ne bi mogla podati, zaradi pomanjkljivih zapisov.

Prvi dokument PPE PU Nova Gorica, FIO: 130899
Ugotovljeni nepravilnosti:
- policisti so uporabili prisilno sredstvo »*posamezno na ukaz*«, pri tem pa ni navedeno, kateri policijski vodja je izdal odredbo o uporabi prisilnega sredstva;[105]
- iz opisa okoliščin ni razvidno kam je bila oseba transportirana iz varovanega območja, da bi se lahko presodila učinkovitost (posledica).

Drugi dokument PPE PU Nova Gorica, FIO: 130898
Ugotovljena nepravilnost:
- policisti so uporabili prisilno sredstvo »*posamezno na ukaz*«, pri tem pa ni navedeno, kateri policijski vodja je izdal odredbo o uporabi prisilnega sredstva.

Tretji dokument PPE PU Nova Gorica, FIO: 130896
Ugotovljeni nepravilnosti:

[105] Omenjena nepravilnost je pomembna zaradi presoje drugih okoliščin, ki so pomembne za oceno zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnega sredstva, ker je mogoče le tako ugotoviti kdo je bil tisti policijski vodja, ki je izdal odredbo za uporabo prisilnih sredstev in ali je bila ta odredba zakonita, razumljiva in določna (77. člen v zvezi z drugim odstavkom 5. člena ZNPPol). Za več o tem glej pojasnilo v IV. poglavju poročila Zaključne ugotovitve, točka i) Izdaja, dokumentiranje, prenos in preklic odredbe o uporabi prisilnih sredstev proti množici.

- policisti so uporabili prisilno sredstvo »*posamezno na ukaz*«, pri tem pa ni navedeno, kateri policijski vodja je izdal odredbo o uporabi prisilnega sredstva;
- označena je samo uporaba enega prisilnega sredstva, čeprav je šlo za uporabo dveh prisilnih sredstev (dva policista – predstojnik je ocenil obe uporabi prisilnih sredstev).

Četrti dokument PPE PU Nova Gorica, FIO: 130738
Ugotovljena nepravilnost:
- policisti so uporabili prisilno sredstvo »*posamezno na ukaz*«, pri tem pa v UZ ni navedeno, kateri policijski vodja je izdal odredbo o uporabi prisilnega sredstva.

Peti dokument PPE PU Nova Gorica, FIO: 130894
Ugotovljeni nepravilnosti:
- policisti so uporabili prisilno sredstvo »*posamezno na ukaz*«, pri tem pa v UZ ni navedeno, kateri policijski vodja je izdal odredbo o uporabi prisilnega sredstva;
- v UZ je označena samo uporaba enega prisilnega sredstva, čeprav je šlo za uporabo dveh prisilnih sredstev (dva policista – predstojnik je ocenil obe uporabi prisilnih sredstev).

Šesti dokument PPE PU Nova Gorica, FIO: 130882
Ugotovljeni nepravilnosti:
- policisti so uporabili prisilno sredstvo »*posamezno na ukaz*«, pri tem pa v UZ ni navedeno, kateri policijski vodja je izdal odredbo o uporabi prisilnega sredstva;
- v UZ je označena samo uporaba enega prisilnega sredstva, čeprav je šlo za uporabo dveh prisilnih sredstev (dva policista – predstojnik je ocenil obe uporabi prisilnih sredstev).

Sedmi dokument PPE PU Nova Gorica, FIO: 130847
Ugotovljene nepravilnosti:
- v UZ ni označena vrsta nadrejenega dogodka (npr. prekršek JRM);
- policisti so v UZ način uporabe označili »*množično na ukaz*«, čeprav so bila prisilna sredstva uporabljena zoper posameznika;
- policisti so uporabili prisilno sredstvo na podlagi odredbe policijskega vodje (ukaz), pri tem pa v UZ ni navedeno, kateri policijski vodja je izdal odredbo o uporabi prisilnega sredstva;
- v UZ je označena samo uporaba enega prisilnega sredstva, čeprav je šlo za uporabo dveh prisilnih sredstev (dva policista – predstojnik je ocenil obe uporabi prisilnih sredstev);
- iz opisa okoliščin v UZ ni razviden način uporabe prisilnih sredstev (npr. prijem pod pazduho);
- iz opisa okoliščin v UZ ni razvidno, da bi policista pred uporabo prisilnih sredstev neznano žensko opozorila, da bosta ob neupoštevanju ukaza uporabila prisilno sredstvo, prav tako iz tega dokumenta ni razvidno, da bi obstajali zakonski razlogi za opustitev tega opozorila. Tudi v rubriki »pooblastilo« je označeno samo ukazovanje (ni označeno opozarjanje).

Osmi dokument PPE PU Nova Gorica, FIO: 130738
Ugotovljena nepravilnost:
- policisti so uporabili prisilno sredstvo »*posamezno na ukaz*«, pri tem pa v UZ ni navedeno, kateri policijski vodja je izdal odredbo o uporabi prisilnega sredstva.

Deveti dokument PPE PU Nova Gorica, FIO: 130727
Ugotovljene nepravilnosti:
- v UZ ni označena vrsta nadrejenega dogodka (npr. prekršek JRM);
- v UZ ni navedeno področje dela (npr. javni red);
- v UZ ni naveden način uporabe (npr. posamezno na ukaz);
  - policisti so uporabili prisilno sredstvo na ukaz, pri tem pa v UZ ni navedeno, kateri policijski vodja je izdal odredbo o uporabi prisilnega sredstva.

Deseti dokument PPE PU Nova Gorica, FIO: 130693
Ugotovljeni nepravilnosti:

- policisti so uporabili prisilno sredstvo »posamezno na ukaz«, pri tem pa v UZ ni navedeno, kateri policijski vodja je izdal odredbo o uporabi prisilnega sredstva;
- v UZ je označena samo uporaba enega prisilnega sredstva, čeprav je šlo za uporabo dveh prisilnih sredstev (dva policista – predstojnik je ocenil obe uporabi prisilnih sredstev).

Enajsti dokument PPE PU Nova Gorica, FIO: 130680
Ugotovljene nepravilnosti:
- v UZ sta označena dva načina uporabe, in sicer posamezno na ukaz in množično na ukaz;
- policisti so uporabili prisilno sredstvo »posamezno na ukaz«, pri tem pa v UZ ni navedeno, kateri policijski vodja je izdal odredbo o uporabi prisilnega sredstva;
- policist, ki je uporabil tretje prisilno sredstvo, ga je uporabil posamezno po lastni odločitvi, kar pa v UZ ni označeno v rubriki način uporabe.

Dokument PP Radlje ob Dravi, FIO: 130831
Ni ugotovljenih nepravilnosti.

Kot že zapisano, je nadzorna skupina v tem primeru ugotovila, da so bila prisilna sredstva uporabljena nesorazmerno. Predstojniki pa so vsa uporabljena prisilna sredstva ocenili kot zakonita in strokovna. Upoštevajoč tudi naslednjo ugotovitev nadzorne skupine, da v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni napisanih vseh dejstev in okoliščin, ki so ključna za presojo zakonitosti in strokovnosti, se nadzorna skupina sprašuje (razen v primeru PP Radlje ob Dravi, kjer drugih nepravilnosti ni bilo ugotovljenih) ali so predstojniki uporabljena prisilna sredstva res ocenili objektivno, nepristransko in kritično.

124. VAROVANJE NEPRIJAVLJENEGA SHODA »Protestna ljudska skupščina«, 25. 6. 2021

Kratek opis dogodka
PU Ljubljana je v petek, 25. 6. 2021, izvajala varovanje neprijavljenega shoda, ki je potekal pod oznako »*Protestna ljudska skupščina*« od 19.00 na Prešernovem trgu v Ljubljani in varovanje osrednje državne proslave ob Dnevu državnosti 2021, ki je potekala ob 21.00 na Trgu republike v Ljubljani. PU Ljubljana je z načrtom varovanja na tem shodu omenjeni dogodek (neprijavljeni shod) ocenila kot dogodek [redacted] in podrobno navedla razloge za takšno oceno.

Pri varovanju protesta je policija zoper 12 kršiteljev, ki niso upoštevali zakonitih ukazov, uporabila prisilna sredstva, in sicer telesno silo ter sredstva za vezanje – plastične zatege.

V času shoda je veljal Odlok o začasni omejitvi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2 (Uradni list RS, št.101/21) in v določenem delu še določbe Odloka o začasni omejitvi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2 (Uradni list RS, št. 96/21).

[redacted]

Policija je v zvezi z ukrepi pred prireditvijo izvedla več aktivnosti, in sicer delovni sestanek, namenjen pregledu aktivnosti ter zadolžitev za organizacijo in izvedbo državne proslave (postavitev ograj, časovnice in način zunanjega varovanja), sestanek glede načina zunanjega varovanja in kadrov, usklajevalni sestanek glede izvedbe in varovanja osrednje državne proslave. [redacted]

[106] Dokument PU Ljubljana, št. 2410-12/2021/4 (3E21-07), 15. 6. 2021.

[redacted]

Načrt varovanja:
Z načrtom za izvedbo shoda in varovanja osrednje državne proslave 25. 6. 2021[107] je PU Ljubljana ocenila neprijavljen javni shod kot [redacted] Za takšno oceno pa je podrobno navedla relevantne podatke, ki so razvidni iz načrta varovanja.

V načrtu je opredeljena še organizacija dela PPE PU Ljubljana, organizacija dela in izvajanje nalog izrednih patrulj, izvajanje nalog policistov, ki bodo spremljali udeležence shoda, delo policistov PPP Ljubljana, delo SKP PU Ljubljana, organizacija dela in naloge skupine za obravnavanje kršiteljev JRM in osumljencev kaznivih dejanj, ostalih ukrepov varovanja, kakor tudi oprema in oborožitev policistov.

[redacted]

Določeno je tudi, da: *»na podlagi 91. člena Zakona o pooblastilih in nalogah policije (ZNPPol – Ur. list RS št. 15/2013) direktor PU Ljubljana pooblašča vodjo varovanja shoda vodjo OSPN SUP PU Ljubljana, N. I. za izdajo ukaza o uporabi plinskih sredstev, za izdajo ukaza o uporabi konjenice kot prisilnega sredstva in vodnega curka. Uporaba teh prisilnih sredstev, z izjemo prvega, je samo na podlagi odločitve vodstva varovanja. Policisti ukrepajo zoper množico samo na ukaz vodstva varovanja. Ukrepanje zoper množico je dovoljeno tudi na ukaz neposrednega vodje na terenu, če to zahtevajo varnostne razmere. Samostojno lahko skupine ali posamezni policisti ukrepajo zoper posameznike le zaradi odvrnitve neposrednega napada nase ali na koga drugega.«*[108]

[redacted]

[redacted]

[107] Dokument PU Ljubljana, št.2410-12/2021/9 (3E21-07), 22. 6. 2021.
[108] V dokumentu je ime in priimek policista v celoti naveden.

124/2 Varovanje javnega shoda

Varovanje shoda in osrednje državne proslave ob dnevu državnosti je PU Ljubljana varovala po posebnem načrtu, za vodenje varovanja pa je bilo ob 15.00 formirano vodstvo varovanja v sestavi vodje OSPN SUP PU Ljubljana N. I., s pomočnikoma in člani. Direktor PU Ljubljana za varovanje tega shoda ni sklical OŠ.

Uporaba policijskih pooblastil:

Iz dokumenta PU Ljubljana o varovanju neprijavljenega shoda *»Protestne ljudske skupščine«*, 25. 6. 2021 in osrednje državne proslave ob Dnevu državnosti akcija VIP *»Ljubljana 2021«*[109] je razvidno, da so policisti obravnavali 13 kršitev po prvem odstavku 7. člena ZJRM-1 in prvem odstavku 22. člena ZJRM-1 ter eno kršitev po drugem odstavku 7. člena ZJRM-1, eno kršitev po prvem v povezavi z drugim odstavkom 40. člena ZJZ, opravili 22 identifikacijskih postopkov in pridržali 13 oseb po prvem odstavku 64. člena ZNPPol. Prav tako so policisti PPE PU Ljubljana zoper t. i. *»rumene jopiče«* v 13 primerih uporabili prisilna sredstva za vklepanje in vezanje ter v 15 primerih telesno silo.

V dokumentu je tudi navedeno, da so bili v času shoda na prireditvenem prostoru udeleženci večkrat seznanjeni, da gre za neprijavljeni shod, da se morajo ravnati po navodilih policije in v skladu s priporočili NIJZ (uporaba mask, medsebojna razdalja ...). Prav tako so policisti v času shoda več osebam izrekli ustno opozorilo, ker so kršili določila veljavnih odlokov (neprimerna medsebojna razdalja, neuporaba mask), kar so osebe upoštevale in z njimi ni bilo izvedenih postopkov ugotavljanja identitete zaradi večjega števila oseb.

Iz kronološkega poročila vodstva varovanja je razvidno, da je ob 17.53 direktor PU Ljubljana B. G. sprejel ministra za notranje zadeve A. H., državnega sekretarja B. P. in GDP, nakar jim je vodja varovanja predstavil dotedanje delo.

124/3 Po varovanju javnega shoda

Strokovna služba na PU Ljubljana je podala oceno, da so bili izvedeni ukrepi za zagotavljanje varnosti ljudi in preprečevanja kršitev javnega reda sorazmerni glede na pridobljene podatke in dejansko dogajanje.

SUP PU Ljubljana je pripravila poročilo o izvedenem varovanju,[110] ki je bilo 26. 5. 2021 ob 01.07 posredovano tudi direktorju PU Ljubljana B. G. Iz nadaljnje elektronske korespondence je razvidno, da je direktor PU Ljubljana poročilo ob 02.23 posredoval na elektronski predal GDP, ki je direktorju PU Ljubljana odgovoril ob 07.55. V odgovoru je GDP navedel: *» Dobro jutro. Iz poročila izhaja, »Okoli 18.50 ure so se na trgu republike začele zbirati udeleženci neprijavljenega shoda. Del teh udeležencev se je nahajalo na Prešernovem trgu, ko so do njih pristopili pripadniki »rumenih jopičev, ki so jih odrinili s spomenika. Pripadniki »rumenih jopičev« na ukaze policistov niso želeli umakniti s spomenika, so policisti PPE uporabili prisilna sredstva (telesna sila) zoper kršitelje. Zoper vse kršitelje je bilo odrejeno pridržanje v skladu z določili ZNPPol.« Iz napisanega je razvidno, da so prvo na spomeniku nemoteno stali »protestniki«, ki pa so jih pripadniki rumenih jopičev odrinili s spomenika. Potem so na spomeniku stali pripadniki rumenih jopičev. Potrebno je pojasniti različno obravnavanje. Zakaj ste prej »protestnike« pustili na spomeniku in jim niste ukazali, da se umaknejo s spomenika, ste pa to ukazali pripadnikom rumenih jopičev in nato zoper njih uporabili prisilna sredstva in jih odpeljali.«* V nadaljevanju je navedel, da je potrebno poročilo dopolniti. Naveden odgovor GDP je direktor PU Ljubljana ob 09.55 posredoval N. I., vodji varovanja s pripisom *»Prosim dopolnite«*. Pojasnilo oziroma dopolnitev poročila je N. I. ob 11.07 posredoval direktorju PU Ljubljana.

---

[109] Dokument PU Ljubljana, št. 2410-12/2021/18 (3E21-07), 26. 6. 2021.

[110] Dokument SUP PU Ljubljana, št. 2410-12/2021/18 (3E21-07), 26. 6. 2021.

124/4 Interni strokovni nadzor policije nad izvajanjem nalog v zvezi z varovanjem neprijavljenega javnega shoda in uporabo policijskih pooblastil

GDP je 28. 6. 2021 na podlagi 6. in 9. člena Pravil za izvajanje nadzora v policiji[111] izdal odločbo o izvedbi strokovnega nadzora nad izvajanjem posamezne naloge v PU Ljubljana.[112] Nadzor so opravljali uslužbenci SGDP GPU in UUP GPU, in sicer konkretno nad izvajanjem nalog v zvezi z varovanjem neprijavljenega javnega shoda 25. 6. 2021 na Prešernovem trgu v Ljubljani in uporabe policijskih pooblastil.

V delovnem načrtu strokovnega nadzora[113] je bilo določeno, da se v nadzoru preveri priprava in izdelava varnostne ocene dogodka, načrtovanje izvedbe varovanja, izvedba varovanja in odrejanje ukrepov, zakonitost in strokovnost izvedenih policijskih pooblastil (opozorilo, ukaz, uporaba prisilnih sredstev, pridržanje in morebitna druga policijska pooblastila) ter vodenje prekrškovnih postopkov.

Iz poročila o strokovnem nadzoru[114] izhaja, da je: *»... policija s svojimi ukrepi uspela preprečiti hujše in množične kršitve javnega reda in miru. Ukrepe je izvedla zakonito in po načelu sorazmernosti, vendar so bile pri njihovi izvedbi storjene nekatere nepravilnosti. Policijska pooblastila niso bila prekoračena. Prisilna sredstva niso bila prekomerno uporabljena, saj so policisti uporabili le milejše oblike telesne sile in sredstva za vezanje, pri tem pa niso nastale telesne poškodbe. Pridržane osebe so bile pridržane zakonito. Glede dvoma v nepristranskost so bile ugotovljene nekatere nepravilnosti, saj vsi ukrepi za zagotovitev javnega reda niso bili izvedeni takoj na kraju, temveč nekateri naknadno. Ugotovljeno je še bilo, da so policisti ukrepali le zoper tiste predstavnike »rumenih jopičev«, ki niso upoštevali ukazov policistov, da prenehajo s kršitvami.«* Prav tako je bilo ugotovljeno, da je policija zoper *»rumene jopiče«* ukrepala na podlagi odločitve vodstva varovanja in ne na klic takratnega govorca na shodu [redacted]

Kakor izhaja iz poročila, je policija ocenila, da so bile naloge opravljene zakonito, vendar v nekaterih segmentih nestrokovno, kljub temu pa je bil dosežen zastavljen cilj, tj. vzpostavitev JRM na Prešernovem trgu. Nadzorna skupina SGDP je izstopajoče pomanjkljivosti in nepravilnosti opisala v obrazcih 2-1, 2-2 in 2-3, in sicer:

Obrazec 2-1:

- *»PU Ljubljana ni pravočasno in učinkovito izvedla ukrepov za preprečevanje kršitev javnega reda in miru, ko je med skupinama z nasprotnimi stališči na Prešernovem spomeniku in v njegovi neposredni bližini, prišlo do prerivanja, ki je preraslo v kršitev javnega reda in miru.«* V nadaljevanju je bilo še ugotovljeno, da: *»vodstvo varovanja bi moralo, upoštevajoč potek dogodkov in kršitev, na in ob Prešernovem spomeniku, tja poslati dodatne sile PPE, da bi množici razdvojili (ustvarili t. i. tampon cono) in s tem preprečili neposreden stik med predstavniki obeh skupin in kršitve javnega reda in miru.«*
- *»Pri pregledu video posnetkov, je bil zaznan sum storitve kaznivega dejanja javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti po 297. členu KZ-1, ko je J. J.[115] predstavnike »rumenih jopičev« opisal kot »neonacistično zalego«, ni pa razvidno, da bi PU Ljubljana obravnavala sum navedenega kaznivega dejanja.«*
- *»Iz dokumentacije ni razvidno, da bi PU Ljubljana obravnavala sum storitve morebitnih drugih kaznivih dejanj, katerih storilec se preganja po uradni dolžnosti – npr. Preprečitev ali oviranje javnega shoda po 145. členu KZ-1.«*

Obrazec 2-2:

- Policisti niso snemali policijskih postopkov.
- Ni bilo opozarjanja na posledice neupoštevanja zakonitih ukazov policistov ter opozarjanje na uporabo prisilnih sredstev.

---

[111] Dokument Policije, št. 0602-55/2022/13, 27. 10. 2020.
[112] Dokument Policije, št. 0602-55/2021/1 (206-10), 28. 6. 2021.
[113] Dokument SGDP GPPU, št. 0602-55/2021/2 (206-10), 28. 6. 2021).
[114] Dokument Policije, št. 0602-55/20211/16 (207-01), 5. 7. 2021.
[115] V dokumentu je ime in priimek v celoti naveden.

- *»Neskladje med dejanskimi razlogi za uporabo prisilnih sredstev in razlogi, navedenimi v nekaterih uradnih zaznamkih o uporabi prisilnih sredstev.«* Prav tako je bilo ugotovljeno, da *»argumentacija razlogov za pridržanje ni pravilna, saj ni skladna z zakonskimi pogoji za pridržanje po navedeni pravni podlagi, v sklepih o pridržanju navedenih kršiteljev pa so policisti pravilno navedli in obrazložili razloge za pridržanje (opis dejanja).«*
- *»Neukrepanje zoper posamezne kršitelje, udeležence neorganiziranega in neprijavljenega shoda »Protestne ljudske skupščine«.«*

Obrazec 2-3:
- *»Niso bili izpolnjeni pogoji za izdajo plačilnega naloga po določbi 1. odstavka 57. člena ZP-1. Policisti bi morali vsem kršiteljem, ki so prekrške storili na Prešernovem trgu v Ljubljani in so bili v nadaljevanju »prekrškovno procesirani« na PP Ljubljana Moste plačilne naloge izdati in vročiti po določbi 2. odstavka 57. člena ZP-1 in s tem omogočiti predhodno kontradiktornost.«*
- Strokovno odstopanje od skladnega ravnanja s predpisi v pomanjkljivem zapisniku o izjavah prič [redacted] z 28. 6. 2021 in [redacted]

Iz elektronske korespondence je razvidno, da je vodja nadzorne skupine 29. 6. 2021 povabil člane skupine na sestanek pri takratnemu vodji SGDP B. K., kjer naj bi pregledovali in zavarovali videoposnetke glede protestov na Prešernovem trgu, objavljeni na Twitterju,[116] in naslednjič 2. 7. 2021, ko je vodja SGDP v skladu z naročilom GDP sklical sestanek skupine nadzornikov.[117] Iz pridobljene dokumentacije je razvidno, da je bil osnutek poročila 2. 7. 2021 poslan GDP[118] in 3. 7. 2021[119] še enkrat. Osnutek poročila je bil z dopisom 5. 7. 2021 poslan v Kabinet ministra[120] in na PU Ljubljana[121] z zaprosilom, da se PU Ljubljana opredeli do vsebine poročila in vsebine priloženih obrazcev ter pripombe na poročilo posreduje najpozneje do srede, 7. 6. 2021[122] do 15.00. PU Ljubljana se je 6. 7. 2021 v dopisu[123] opredelila do vsebine osnutka poročila in podala pripombo glede navedbe pod oznako d, II. točke, Zakonitost in strokovnost izvedenih policijskih pooblastil, ki se nanaša na ukrepanje zoper *»rumene jopiče«*. Zaradi kratkega časovnega roka je nadzorna skupina ugotovitve iz poročila o nadzoru 6. 7. 2021 predstavila direktorju PU Ljubljana,[124] kjer je podala tudi pojasnilo na pisno pripombo PU Ljubljana na osnutek poročila.[125] Končno poročilo s pripadajočimi obrazci je bilo poslano PU Ljubljana 8. 7. 2021.[126]

Po ustnem naročilu vodje SGDP B. K., 14. 7. 2021, je PU Ljubljana 15. 7. 2021 pripravila poročilo o policistih, ki so sodelovali v varovanju shoda in imeli s sabo osebne kamere.[127] V odgovoru je PU Ljubljana poimensko navedla policiste, ki so sodelovali v varovanju shoda, njihov položaj (kraj nahajanja) v času varovanja in ali so imeli pri sebi osebne kamere ter ali so z njimi snemali. Odgovor PU Ljubljana ni bil vključen v poročilo o strokovnem nadzoru. Iz UZ[128] nadzorne skupine SGDP GPU in UUP GPU je razvidno, da so opravili pregled samo dveh osebnih kamer. Nadalje je bilo ugotovljeno, da so morali policisti SPP SGDP GPU na zahtevo vodje SGDP pri vsakem policistu, ki je shod varoval neposredno pri Prešernovem spomeniku in ni uporabljal osebne kamere, v dokument PU Ljubljana dodatno navesti kršitev predpisa. Pri tem so navajali kršitev internega dokumenta GPU,[129] ki je bil sprejet

---

[116] Dokument GPU SGDP SPPP, št. 0602-55/2021/39, 29. 6. 2021.
[117] Dokument GPU SGDP SPPP, št. 0602-55/2021/57, 2. 7. 2021.
[118] Dokument GPU SGDP SPPP, št. 0602-55/2021/55, 2. 7. 2021.
[119] Dokument GPU SGDP SPPP, št. 0602-55/2021/61, 3. 7. 2021.
[120] Dokument GPU SGDP SPPP, št. 0620-55/2021/18, 5. 7. 2021.
[121] Dokument SGDP GPU, št. 0602-55/2021/17 (206-10), 5. 7. 2021.
[122] Verjetno je bil mišljen datum 7. 7. 2021.
[123] Dokument PU Ljubljana, št. 0602-15/2021/6 (3E21-01), 6. 7. 2021.
[124] Dokument GPU SGDP SPPP, št. 0602-55/2021/65, 5. 7. 2021.
[125] Dokument SGDP GPU, št. 0602-55/2021/20 (206-10), 8. 7. 2021.
[126] Dokument SGDP GPU, št. 0602-55/2021/21 (206-10), 8. 7. 2021.
[127] Dokument PU Ljubljana, št. 0602-15/2021/8 (3E21-05), 15. 7. 2021.
[128] Dokument policije, št. 0602-55/2021/11 (207-01), 30. 6. 2021.
[129] Dokument GPU, št. 0602-108/2020/17 (207-10), 24. 5. 2021.

na podlagi Usmeritev in obveznih navodil ministra za notranje zadeve, št. 2/2021.[130] Dopolnjeni dokument PU Ljubljana je bil po elektronski pošti poslan vodji SGDP.

Iz odgovora policije[131] preiskovalni komisiji DZRS pa izhaja, da je vodja SGDP želel podatke o policistih, ki niso uporabljali osebnih kamer v skladu z navodilom,[132] da bi jih opozorili na dosledno nošenje in njihovo uporabo. V načrtu varovanja[133] je bilo namreč jasno določeno, da vodstvo PPE in tudi vodstvo PE zagotovita, da imajo policisti (v času protestnega shoda) pri sebi osebne kamere za snemanje postopkov.

PU Ljubljana je na podlagi poročila o strokovnem nadzoru pripravila načrt odprave pomanjkljivosti in nepravilnosti.[134] S poročilom o odpravi ugotovljenih pomanjkljivosti in nepravilnosti pa so obvestili GPU, da so vse zastavljene naloge realizirali v načrtovanem obsegu in v predvidenem roku.[135] Naknadno je PU Ljubljana sporočila, da so vodje enot opravile razgovore s policisti, ki so opravljali naloge policije, povezane z varovanjem neprijavljenega javnega shoda na Prešernovem trgu v Ljubljani.[136]

Iz predložene dokumentacije[137] tudi izhaja, da je predstavnik GPU[138] 8. 7. 2021 vodji PO SDT izročil dva dokumenta, ki se nanašata na strokovni nadzor nad delom PU Ljubljana 25. 6. 2021 pri varovanju neprijavljenega javnega shoda. Ob predaji tega dokumenta predstavnik GPU ni podal ne pisnih in ne ustnih navedb, kakšne usmeritve ali za čigavo ravnanje želijo strokovno mnenje. Kljub temu je SDT pripravil pisno mnenje, iz katerega v zaključku izhaja: ***»da niso podani razlogi za sum, da bi vodja varovanja, pomočnik poveljnika PPE PU Ljubljana in ostali policisti, ki so bili v kritičnem času na kraju, storili kakršno koli kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti.«***

Vodja SGDP B. K. je 16. 7. 2021 v zvezi ugotovljenih pomanjkljivosti nadzornikov, ki so navedene v obrazcih 2 poročila o strokovnem nadzoru, ustno naročil, da PU Ljubljana pripravi odgovore na ugotovljene pomanjkljivosti. PU Ljubljana je pripravila poročilo,[139] v katerem je podala pojasnilo glede ugotovljenih strokovnih pomanjkljivosti pri varovanju neprijavljenega javnega shoda.

Na elektronski naslov MNZ je oseba [redacted] poslala sporočilo za GDP, v katerem je podala svoje mnenje o odvzemu prostosti njemu in drugim *»rumenim jopičem«* 25. 6. 2021 na Prešernovem trgu v Ljubljani. Sporočilo je bilo z dopisom odstopljeno na UUP GPU v nadaljnjo obravnavo v okviru prekrškovnega prava z obrazložitvijo, da ne vsebuje pogojev za uvedbo pritožbenega postopka po določbah ZNPPol.[140]

V zvezi varovanja neprijavljenega javnega shoda 25. 6. 2021 je direktor PU Ljubljana B. G. prejel opozorilo pred redno odpovedjo pogodbe o zaposlitvi,[141] ker kot nadrejeni, navzoč v operativni sobi pri vodji varovanja, ni odreagiral na nestrokovno odredbo vodje varovanja. Prav tako je opozorilo pred redno odpovedjo pogodbe o zaposlitvi[142] prejel takratni vodja varovanja N. I. iz SUP PU Ljubljana, ker ob ukazu, da se s Prešernovega spomenika odstranijo *»rumeni jopiči«*: *»ni navedel razloga, zaradi katerega bi bila potrebna določena storitev ali opustitev ravnanja (obveznost prenehanja s kršitvijo JRM), ter kakšni ukrepi bodo izvedeni ob neupoštevanju ukaza, vi pa takšnega ukaza niste kasneje izpolnili.«* in da: *»V izvedbi policijskega postopka ni bilo zagotovljeno spoštovanje načela enake*

---

[130] Dokument MNZ, št. 0602-13/2021/1 (141-12), 2. 4. 2021. Pod točko III. Usmeritev je navedeno: *»Policija naj nadaljuje opremljanje policijskih enot z osebnimi kamerami. Zagotovi naj, da bodo policisti, ki imajo kamere zadolžene, snemali vse nevarne policijske postopek.«*
[131] Dokument policije, št. 009-35/2021/8, 16. 12. 2021.
[132] Dodelitev in navodila za uporabo osebnih kamer Axon Body 2, št. 2201-10/2018/70 (207-09), 30. 6. 2020.
[133] Dokument PU Ljubljana, 2410-12/2021/9 (3E21-07), 22. 6. 2021.
[134] Dokument PU Ljubljana, št. 0602-15/2021/9 (3E21-01), 16. 7. 2021.
[135] Dokument PU Ljubljana, št. 0602-15/2021/34 (3E21-01), 25. 8. 2021.
[136] Dokument PU Ljubljana, št. 0602-15/2021/38 (3E21-05), 31. 8. 2021.
[137] Dokument SDT, št. OPPP-Ktr72072021/SU/SU, 9. 7. 2021.
[138] Iz dokumenta SDT ni razvidno, kateri predstavnik GPU je dokument izročil vodji PO SDT.
[139] Dokument PU Ljubljana, št. 0602-15/2021/11 (3E21-01), 19. 7. 2021.
[140] Dokument GPU SGDP, št. 0602-55/2021/8 (207-05), 30. 6. 2021.
[141] Dokument policije, št. 100-931/2021/2 (1501), 2. 8. 2021.
[142] Dokument policije, št. 100-930/2021/2 (1501), 2. 8. 2021.

obravnave vseh oseb v policijskih postopkih ter načela enakosti pred zakonom, ki so določeni v 14. členu Zakona o nalogah in pooblastilih policije (Uradni list RS, št. 15/13, 23/15 – popr., 10/17, 46/19 – odl. US in 47/19), 3. členu Kodeksa policijske etike in 14. členu Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a), saj je bila odredba usmerjena le zoper eno skupino ljudi, ne pa zoper vse osebe, ki so v času sprejetja odločitve in v času vzpostavljanja JRM kršile predpise.« Obe opozorili je, po pooblastilu GDP, podpisal takratni namestnik GDP D. Ž.

V zvezi ustnega naročila vodje SGDP (o podatkih policistov, opremljenih z osebnimi kamerami) je tudi preiskovalna komisija DZRS o ugotavljanju morebitne politične odgovornosti nosilcev javnih funkcij zaradi suma nedopustnega političnega vmešavanja v delo policije in političnega vplivanja na potek oziroma izid predkazenskih in drugih postopkov pozvala policijo, da posreduje dokumentacijo, ki se nanaša na navedeno naročilo. Policija je odgovorila, da je bil namen zahteve v tem, da se vse sodelujoče policiste opozori na dosledno nošenje in uporabo osebnih kamer, saj se je ugotovilo, da policisti osebnih kamer niso uporabljali dosledno. Prav tako je v tem odgovoru navedeno, da: *»nihče od sodelujočih policistov ni bil kaznovan, saj je bil namen zgolj v opozorilu, da se v bodoče osebne kamere uporabljajo kot to določajo pravila.«*

Za pripravo poročila o strokovnem nadzoru je imela nadzorna skupina uslužbencev SGDP GPU in UUP GPU postavljen zelo kratek rok, ki je bil sicer znotraj rokov, določenih s pravili.[143] Ugotovitve strokovnega nadzora so na novinarski konferenci 9. 7. 2021 predstavili vodja OJRM UUP B. R., GDP, vodja SPPP SGDP M. P. in V. I. iz SPPP SGDP.

Kot izhaja iz pogovora s članoma nadzorne skupine SGDP GPU in UUP GU[144] ter prejete dokumentacije, je GDP na sestanku nadzorne skupine pri vodji SGDP želel dobiti odgovor na vprašanje, ali je policija ukrepala na podlagi lastnih odredb ali na podlagi poziva govorca [redacted] ter podaje splošne ocene ali so policisti ravnali zakonito in strokovno. Osnutek poročila je bil dopolnjen še s temi ugotovitvami in poslan med drugimi tudi GDP. Na ponovnem sestanku, na katerem je bil prisoten tudi GDP, je slednji želel še dodatno pojasnilo oziroma odgovor na vprašanje, ki se mu je zastavilo pri prebiranju osnutka, in sicer ali je policija ravnala pravilno, ko je odstranila samo eno skupino udeležencev, na kar mu je bilo podano ustno pojasnilo, osnutek poročila pa dopolnjen še s temi ugotovitvami. Osnutek poročila je bil ponovno poslan GDP, ki je po seznanitvi z njim naročil, da se člani nadzorne skupine v poročilu opredelijo še do vprašanja, ali ima policija zakonsko podlago, da s protesta odstrani samo eno skupino protestnikov. Člani nadzorne skupine so v skladu z naročilom dopolnili osnutek poročila in ga poslali v seznanitev in soglasje GDP, ki je s takšnim poročilom soglašal. Glede na to, da se je poročilo dopolnjevalo, so člani nadzorne skupine dopolnjene verzije poročil tudi vsakokrat podpisali.

Nadzorna skupina uslužbencev SGDP GPU in UUP GPU, ki je v času od 27. 6. 2021 do 5. 7. 2021 izvedla strokovni nadzor, je v svojem poročilu zaznala in navedla več nepravilnosti, ki se nanašajo na varovanje tega neprijavljenega javnega shoda in na samo vsebino opisa okoliščin v UZ o uporabi prisilnih sredstev, kar je tudi razvidno iz prilog njenega poročila. Pri tem je bilo ugotovljeno zlasti, da policisti niso ukrepali zoper posamezne kršitelje, niso opozarjali kršiteljev na posledice neupoštevanja zakonitih ukazov policistov ter jih niso opozorili na uporabo prisilnih sredstev, prav tako pa niso snemali policijskih postopkov z osebno kamero. Policisti so tudi pomanjkljivo izpolnjevali UZ o uporabi prisilnih sredstev, v katere niso natančno opisovali okoliščine uporabe prisilnih sredstev, ugotovljena pa so bila tudi neskladja med dejanskimi razlogi za uporabo prisilnih sredstev in razlogi, ki so navedeni v teh UZ. Prav tako je bilo ugotovljeno, da policisti niso pravočasno in učinkovito izvedli ukrepov za preprečitev kršitev JRM ter niso obravnavali suma storitve več kaznivih dejanj udeležencev neprijavljenega shoda. Zaznane so bile tudi nepravilnosti pri izdaji plačilnih nalogov, saj so policisti izdali plačilne naloge na

[143] Pravila za izvajanje nadzora v policiji, št. 0602-55/2020/13, 27. 10. 2020.
[144] Pogovor je bil opravljen s policistoma M. P. in R. L.

podlagi napačnega odstavka 57. člena ZP-1, ugotovljeno pa je bilo tudi strokovno odstopanje od skladnega ravnanja s predpisi v pomanjkljivem zapisniku o izjavi prič.[145]

124/5 Zaključna ocena nadzorne skupine o zakonitosti in strokovnosti uporabe policijskih pooblastil, prisilnih sredstev ter drugih ukrepov policije

Kot že zapisano, je šlo v primeru varovanja javnega shoda 25. 6. 2021 za neprijavljen javni shod »*Protestne ljudske skupščine*« na Prešernovem trgu v Ljubljani, ki se ga je udeležilo večje število ljudi. Istega dne je na Trgu republike potekala tudi osrednja državna proslava ob Dnevu državnosti. PU Ljubljana je dogodek ocenila kot [redacted] policija se je v skladu z oceno tudi ustrezno pripravljala in določila potrebne policiste in opremo oziroma tehnična sredstva.

Množica se je pričela zbirati po 18.00 na Prešernovem trgu, kjer se je tudi ob Prešernovem spomeniku pričel izvajati program v okviru neprijavljenega javnega shoda »*Protestne ljudske skupščine*«. Med izvajanjem programa je do shoda prišla druga skupina oseb t. i. »*rumenih jopičev*«, ki so stopili na Prešernov spomenik, zaradi česar je prišlo med obema skupinama do prerivanja in kršitev JRM. Kot je bilo ugotovljeno, je bilo pripadnikov »*rumenih jopičev*« vsaj 20, policija je uporabila prisilna sredstva, in sicer telesno silo ter sredstva za vklepanje in vezanje, pridržala pa le tiste kršitelje, ki niso upoštevali zakonitih ukazov policije, skupaj 13 oseb.

Ob pregledu posnetkov je razvidno, da so pripadniki »*rumenih jopičev*« prišli na neprijavljen javni shod udeležencev »*Protestne ljudske skupščine*«, se povzpeli na Prešernov spomenik ter razvili transparent, nakar je prišlo do prerivanja med obema skupinama različno mislečih udeležencev. Policisti, ki so varovali neprijavljen shod, so zaradi navedenega vstopili med nasprotujoči skupini. Ker jim ni uspelo preprečiti prerivanja, so posredovali policisti PPE PU Ljubljana, ki jim prav tako ni uspelo preprečiti prerivanja in kršitev JRM. **Nadzorna skupina ocenjuje, da se je policija na podlagi trenutnega dogajanja na javnem shodu pravilno odločila in v skladu s prvo alinejo prvega odstavka 64. člena ZNPPol[146] pridržala kršitelje, ki niso upoštevali njihovih zakonitih ukazov. S tem so preprečili stopnjevanje nasilja oziroma hujše kršitve JRM.**

Nadzorna skupina še poudarja, da že iz poročila policije o (internem) strokovnem nadzoru izhaja, da je bila ocena vodstva varovanja, da obstaja verjetnost, da bi se nasprotujoči skupini spopadli v neposredni bližini državne proslave, pravilna in utemeljena. Zato je bilo pridržanje kršiteljev, ki na Prešernovem trgu niso upoštevali zakonitih ukazov in so nadaljevali s kršitvami, s tega vidika nujno in upravičeno, čemur jasno pritrjuje tudi eden izmed zunanjih strokovnjakov ter izvedenec za policijska pooblastila.[147]

Zato nadzorna skupina izpostavlja še drugi odstavek 16. člena ZNPPol, ki določa, da smejo policisti uporabiti hujše policijsko pooblastilo le, če uporaba milejših policijskih pooblastil zaradi okoliščin in zagotavljanja varnosti življenja, osebne varnosti ali varnosti premoženja ne bi bila mogoča. Ker omenjenih 13 kršiteljev ni upoštevalo zakonitih ukazov in so nadaljevali s kršitvami, jih je po mnenju nadzorne skupine policija upravičeno pridržala. Za to je policija uporabila le najnujnejša hujša policijska pooblastila.

Potrebno je še poudariti, da je v tem času potekala tudi osrednja državna proslava ob Dnevu državnosti na Trgu republike in je obstajala velika verjetnost, da bodo udeleženci neprijavljenega javnega shoda »*Protestne ljudske skupščine*« v primeru razpustitve shoda poskušali motiti ali ovirati potek državne proslave. Zaradi navedenega se tudi takratni vodja varovanja N. I. v skladu s taktičnim preudarkom in

---

[145] PU Ljubljana, strokovni nadzor – poročilo, št. 0602-55/2021/16 (207-01), 5. 7. 2021.

[146] Policisti smejo pridržati osebo, ki moti ali ogroža javni red, če javnega reda ne morejo drugače vzpostaviti ali če ogrožanja ne morejo drugače odvrniti.

[147] Glej izjavo dr. Miroslava Žaberla, ki je rekel, da je po njegovem mnenju policija ukrepala hitro, učinkovito in korektno (URL: https://www.24ur.com/video?video=62580890). Glej tudi njegov nastop RTV Slovenija (https://www.rtvslo.si/slovenija/inspektorji-ze-obiskali-pu-ljubljana-olaj-nicesar-ne-bomo-pometli-pod-preprogo/585896).

načelom sorazmernosti ni odločil za razpustitev shoda, saj bi v nasprotnem primeru lahko prišlo še do hujše kršitve JRM.[148] Da je bila odločitev pravilna, se je izkazalo tudi kasneje, po končanju neprijavljenega javnega shoda, saj se je manjša skupina ljudi (približno 200 predstavnikov *»Protestne ljudske skupščine«*) odpravila proti kraju, kjer je potekala državna proslava, vendar so jih policisti s svojo prisotnostjo in postavitvijo varnostnih ograj v križišču Slovenske ceste in Šubičeve ulice zaustavili.

Je pa dejansko iz javno dostopnih posnetkov in posnetkov osebnih kamer policistov razvidno, da je do suma kršitev javnega reda prišlo tudi s strani udeležencev *»Protestne ljudske skupščine«*, zoper katere pa policisti v času kršitev niso ukrepali, čeprav so se nahajali v neposredni bližini, kar je po mnenju nadzorne skupine nesprejemljivo. PU Ljubljana je na podlagi pregleda posnetkov javnega shoda naknadno zbirala obvestila in dokaze o prekršku zoper posamezne kršitelje.[149]

Ugotovljene nepravilnosti:
Nadzorna skupina je pregledala tudi 11 UZ o uporabi prisilnih sredstev, iz katerih je razvidno, da so bila ta uporabljena zoper 13 oseb, od tega sta bili dve osebi neznani. Je pa nadzorna skupina prejela dve kopiji teh UZ o uporabi prisilnih sredstev, in sicer so bili prvotni (izvirni) UZ del dokumentacije, ki jo je pregledala nadzorna skupina uslužbencev SGDP GPU in UUP GPU ter ugotovitve oziroma nepravilnosti zapisala v svojem poročilu o nadzoru,[150] drugi (ponovljeni) UZ pa je nadzorna skupina prejela od policije poleg ostale dokumentacije, ki jo je prejela v dotični zadevi. Pri pregledu vsebine UZ o uporabi prisilnih sredstev je bilo ugotovljeno, da so policisti v osmih zadevah ponovno napisali UZ (ročno ali računalniško), katerih vsebina pa ni identična vsebini prvotnih (izvirnih) UZ.[151] V evidenco uporabe prisilnih sredstev so bili vneseni ponovljeni UZ o uporabi prisilnih sredstev, na katerih je tudi ročno vnesena številka nadrejenega dogodka v glavi dokumenta.[152] UZ o uporabi prisilnih sredstev so bili vneseni v evidenco v obdobju od 5. 5. 2021 do 13. 7. 2021. **Podrobnejši opis naknadnih popravkov UZ je naveden v nadaljevanju poročila, že v tem delu pa je potrebno izpostaviti, da v prvotnih UZ o uporabi prisilnih sredstev ni bilo navedenih tudi ključnih vsebin, ki jih določa zakon.** V skladu s prvim odstavkom 131. člena ZNPPol[153] mora policist najpozneje do konca delovnega časa o vsaki uporabi prisilnega sredstva poročati pisno v obliki UZ o uporabi prisilnih sredstev. **Vsako kasnejše spreminjanje, dopolnjevanje ali pisanje novega UZ o uporabi prisilnih sredstev, brez dokumentiranja zakaj je bila določena sprememba napravljena, je po mnenju nadzorne skupine nedopustno, saj ne odraža dejanskega stanja.** V primeru, da oseba, ki ocenjuje uporabo prisilnih sredstev (predstojnik), zahteva dodatna pojasnila ali obrazložitve, mora policist to sanirati na način, da je razviden potek ocenjevanja in dopolnjevanja prvega UZ o uporabi prisilnih sredstev (npr. z novim UZ, ki je logično nadaljevanje prvega, da se s tem omogoči sledljivost napravljenih sprememb).

Zaradi navedenih ugotovitev se nadzorni skupini postavlja dvom v zakonitost in strokovnost uporabe prisilnih sredstev, saj sta bila za isti historični dogodek napisana dva UZ z različno vsebino. Nadalje pa izpostavljamo, da je predstojnik Ž. C. uporabo vseh prisilnih sredstev ocenil

---

[148] V pogovoru z vodjem varovanja N. I. je le-ta navedel, da bi v primeru razpustitve shoda, vsi udeleženci odšli na državno proslavo in jo poskušali preprečiti. Zaradi navedenega so se odločili, da odstranijo t. i. rumene jopiče, ki so kršili JRM in kršitve stopnjevali. S tem pa so tudi preprečili hujše kršitve JRM, saj je po odstranitvi pripadnikov »rumenih jopičev« shod v nadaljevanju potekal brez kršitev.

[149] Dokument Policije, št. 0602-55/2021/11 (207-01), 30. 6. 2021 in št. 0602-55/2021/12 (207-01), 1. 7. 2021.

[150] Navedeno izhaja tudi iz dokumenta št. 0602-15/2021/3 (3E21-01), 28. 6. 2021, v katerem PU Ljubljana na pisno zahtevo SGDP GPU pošilja dokumentacijo, med katero je tudi UZ o uporabi prisilnih sredstev zoper [redacted]

[151] V zvezi s ponovnim izpolnjevanjem UZ sta bila opravljena tudi razgovora s policistoma S. L. in M. K., vendar se podrobnosti ne spominjata.

[152] Kot je razvidno iz pogovora s policijskim inšpektorjem na SUP PU Ljubljana Ž. C., ki je bil v času protestov vodja prvega oddelka PPE PU Ljubljana in je tudi podal oceno uporabe prisilnih sredstev ter slednje vnesel v evidenco, je od posameznih policistov, ki so uporabili prisilna sredstva zahteval dopolnitev UZ. V posameznih UZ je občasno manjkal kakšen podatek ali so okoliščine uporabe prisilnih sredstev nerazumljene oziroma vsebina nerazločno napisana, zato je tudi otežena podaja ocene zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnih sredstev. Zaradi navedenega je od policistov zahteval, da napišejo nov UZ z dopolnitvami in na podlagi novega UZ podal oceno, ki jo je nato vnesel v evidenco uporabe prisilnih sredstev.

[153] O vsaki uporabi prisilnega sredstva mora policist čimprej, najpozneje pa do konca delovnega časa, ko je uporabil prisilno sredstvo, poročati pisno v obliki UZ o uporabi prisilnih sredstev.

kot zakonito, strokovno in učinkovito, kar pa ob dejstvu, da so bile nekatere bistvene vsebine UZ naknadno popravljane ter dodane, postavlja v dvom tudi njegovo objektivnost pri ocenjevanju.

124/5-1 Nepravilnosti pri poročanju o uporabi prisilnih sredstev (uporaba telesne sile in sredstev za vklepanje in vezanje):

Prvi dokument PPE PU Ljubljana, FIO: 163326

- Vsebini ročno (prvi UZ o uporabi prisilnih sredstev) in računalniško izpisanega (ponovljeni UZ o uporabi prisilnih sredstev) se razlikujeta v bistvenih delih, in sicer je v prvem UZ o uporabi prisilnih sredstev naveden način uporabe prisilnega sredstva *»posamično po lastni odločitvi«*, v ponovljenem UZ o uporabi prisilnih sredstev pa je navedeno, da sta policista uporabila prisilno sredstvo *»množično na ukaz«*. V ponovljenem UZ o uporabi prisilnih sredstev je spremenjen opis dejanja in dodan stavek, da *»NN osebe na uporabo prisilnih sredstev niso bile opozorjene, saj dinamično dogajanje in okoliščine tega niso dopuščale.«* Pooblastili, ki sta bili uporabljeni sta v prvem UZ o uporabi prisilnih sredstev navedeni *»opozarjanje«* in *»ukazovanje«*, v ponovljenem UZ o uporabi prisilnih sredstev pa sta kot pooblastili navedeni *»ukazovanje«* in *»pridržanje«*. Tudi ostalo besedilo v opisu okoliščin se razlikuje, saj so bili spremenjeni celotni stavki, tako da opisa okoliščin nista identična.

Drugi dokument PPE PU Ljubljana, FIO: 163307

- V obeh UZ o uporabi prisilnih sredstev (prvem in ponovljenem), ki sta oba izpolnjena ročno, se vsebini v opisu okoliščin razlikujeta v nebistvenih delih, razen v delu, ki se nanaša na opozorilo o uporabi prisilnih sredstev, ki ga prvi UZ o uporabi prisilnih sredstev vsebuje, drugi ponovljeni pa tega ne vsebuje več, je pa podrobneje opisana uporaba prisilnih sredstev.

Tretji dokument PPE PU Ljubljana, FIO: 163324

- Iz prvega UZ, ki je izpolnjen ročno, je iz opisa okoliščin razvidno, da je bila zoper neznane osebe uporabljena telesna sila – odrivanje, česar pa ni več navedenega v ponovljenem UZ o uporabi prisilnih sredstev. Prav tako je v ponovljenem UZ o uporabi prisilnih sredstev nebistveno spremenjena vsebina opisa okoliščin, naveden pa je tudi napačen datum izpolnitve UZ o uporabi prisilnih sredstev, in sicer 23. 6. 2021.

Četrti dokument PPE PU Ljubljana, FIO: 163350

- Vsebini UZ (prvem – izpolnjenim ročno in ponovljenem – izpolnjenim računalniško) v opisu okoliščin nista popolnoma identični (razlikujeta se sicer le v nebistvenih delih).

Peti dokument PPE PU Ljubljana, FIO: 163325

- Vsebini UZ (prvem - izpolnjenim ročno in ponovljenem – izpolnjenim računalniško) v opisu okoliščin nista identični. Pooblastila, ki jih je policist označil v prvem UZ o uporabi prisilnih sredstev sta *»ukazovanje«* in *»pridržanje«*, v ponovljenem UZ o uporabi prisilnih sredstev pa so označena pooblastila *»ukazovanje«*, *»ugotavljanje identitete«*, *»varnostni pregled«* in *»pridržanje«*.

Šesti dokument PPE PU Ljubljana, FIO: 163262

- Vsebini UZ o uporabi prisilnih sredstev (prvem – izpolnjenim ročno in ponovljenem – izpolnjenim računalniško) v opisu okoliščin nista identični. V ponovljenem UZ je v rubriki vrsta prisilnega sredstva poleg *»sredstva za vklepanje in vezanje«* dodatno označena tudi *»telesna sila«*, ki ni označena v prvem UZ. V ponovljenim UZ ni označen način uporabe prisilnih sredstev, kar pa je storjeno v prvem UZ, in sicer *»množično na ukaz«*.

Sedmi dokument PPE PU Ljubljana, FIO: 1633649

- Prvi UZ o uporabi prisilnih sredstev je izpolnil en policist, ponovljeni UZ pa drug policist, ki je sodeloval pri uporabi prisilnega sredstva proti osebi. Vsebini opisa okoliščin nista identični in se

razlikujeta v nebistvenih delih kljub temu, da gre za isti historični dogodek, v katerem sta bila udeležena oba policista.

Osmi dokument PPE PU Ljubljana, FIO: 163308

- V UZ o uporabi prisilnih sredstev (prvem – izpolnjenim ročno in ponovljenem – izpolnjenim računalniško) vsebini opisa okoliščin nista identični. V ponovljenem UZ o uporabi prisilnih sredstev, je v rubriki pooblastilo dodatno označeno pooblastilo »*ugotavljanje identitete*« in »*varnostni pregled*«, kar v prvem UZ o uporabi prisilnih sredstev ni bilo označeno.

125. VAROVANJE NEPRIJAVLJENEGA JAVNEGA SHODA »Upor ljudstva«, 15. 9. 2021[154]

Kratek opis dogodka

PU Ljubljana je v sredo, 15. 9. 2021, izvajala varovanje neprijavljenega javnega shoda, ki je potekal pod oznako »*Upor ljudstva*«. Shod se je pričel ob 18.00, udeleženci so se zbrali na Trgu republike pred DZRS. Na družbenem omrežju FB je bil v okviru skupine »*Resni.ca*« objavljen poziv za udeležbo na shodu. PU Ljubljana je z načrtom za izvedbo varovanja shoda omenjeni dogodek (neprijavljeni shod) ocenila kot dogodek srednjega tveganja z oznako »B« in podrobno navedla razloge za takšno oceno.[155]

PU Ljubljana za varovanje omenjenega shoda ni sklicala OŠ, temveč je varovanje izvajalo vodstvo varovanja, vodja varovanja pa je bil policijski inšpektor SUP PU Ljubljana L. K.

V času shoda je veljal Odlok o začasni omejitvi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2 (Uradni list RS, št. 129/21), ki je (med drugim) začasno prepovedal zbiranje več kot 50 ljudi oziroma se je zaradi epidemioloških razmer dovolilo zbiranje ljudi na organiziranih javnih prireditvah in javnih shodih, pri katerih je organizator znan, pod pogoji iz zakona, ki ureja javna zbiranja, v zaprtih prostorih ali nad 100 udeležencev na odprtih površinah, če udeleženci izpolnjujejo pogoj prebolevnosti, cepljenosti ali testiranja, kar dokazujejo z dokazili, določenimi v odloku, ki ureja način izpolnjevanja pogoja prebolevnosti, cepljenja in testiranja za zajezitev širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2.

Pri varovanju omenjenega shoda je policija uporabila prisilna sredstva zoper množico, in sicer so bila na podlagi odredbe vodje varovanja uporabljena plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo. Policisti so s puškami za izstreljevanje plinskih nabojev izstrelili 101 plinski naboj, odvrgli 56 plinskih ročnih bomb in izstrelili 61 gumijastih izstrelkov. Prav tako je bil uporabljen usmerjen vodni curek iz specialnega vozila z vodnim topom ter vodni curek s primesjo plinskih sredstev.

Poleg prisilnih sredstev proti množici, so policisti uporabili še prisilna sredstva zoper posameznike (znane in neznane osebe), in sicer plinski razpršilec, palice, telesno silo ter sredstva za vklepanje in vezanje.

V zvezi s tem dogodkom je bila podana tudi pritožba zoper delo policistov, ki jo je vložil pooblaščenec mladoletne osebe. Pritožba je bila obravnavana neposredno na senatu (ker se je nanašala na policijski postopek, v katerem je bil udeležen mladoletnik). **Senat je pritožbo vsestransko pretehtal in odločil, da je utemeljena.**[156] Senat je ugotovil, da razlogi za prvo uporabo telesne sile niso bili utemeljeni, saj aktivnost pritožnikovega upiranja ni bila izkazana v tolikšni meri, da bi izkazovala razlog nujnosti in neizogibnosti uporabe fizične sile ter odreditev pridržanja, iz razloga da policisti JRM ne bi mogli drugače

---

[154] Javni shod je bil dodatno obravnavan na podlagi četrtega odstavka II. točke odredbe o izrednem nadzoru, kjer je določeno, da se lahko nadzor razširi tudi na druge primere varovanja javnih shodov, če se (med izvedbo nadzora) izkaže, da je to potrebno. Je pa nadzorna skupina zaradi obsega dokumentacije in časovne omejenosti v konkretnem primeru presodila samo nekaj posameznih primerov uporabe prisilnih sredstev proti množici, in sicer uporabo vodnega curka (tudi s primesjo plinskega sredstva) ter posameznih plinskih sredstev in drugih z zakonom določenih sredstev za pasivizacijo.

[155] Dokument PU Ljubljana, št. 215-130/2021/4 (3E21-06), 14. 9. 2021.

[156] Dokument MNZ DPDVN, Sektor za pritožbe zoper policijo, št. 2600-539/2021/26 (142-10), 8. 4. 2022.

vzpostaviti. Prav tako ukrep odvzema prostosti mladoletniku in odreditev pridržanja ni bil sorazmeren grožnji zoper JRM, ki naj bi jo povzročil pritožnik s svojim ravnanjem in ga policisti ne bi mogli drugače vzpostaviti.

[redacted]

PU Ljubljana je bila seznanjena z javno objavo, da FB skupina »*Resni.ca*«, ki jo vodi Z. S. poziva na javni shod »*Upor ljudstva*« z zahtevo po predčasnih volitvah in da se vsi Covid ukrepi spremenijo v priporočila. S tem dokumentom je policija za potrebe vodstva varovanja aktivirala posamezne policiste iz različnih enot, policiste za neposredno varovanje shoda in opremo za izvajanje nalog povezanih z varovanjem predmetnega shoda. GPU CVZ so zaprosili, da o morebitnem protestnem shodu pred varovanimi objekti obvesti pristojne osebe in da zagotovijo zadostno število policistov za varovanje varovanega objekta. [redacted]

Policija je pridobila tudi tri operativne informacije, katerih vsebina se je neposredno nanašala na protest 15. 9. 2021.[158]

Načrt varovanja:[159]
Na podlagi zbranih informacij je PU Ljubljana pripravila načrt za izvedbo varovanja shoda in dokument poslala vsem PE na svojem območju. »*Organizator pohoda*« je bil posredno znan (Z. S.), na shodu pa se je pričakovalo večje število udeležencev. Dogodek je bil ocenjen kot dogodek [redacted] za takšno oceno pa je PU podrobno navedla tudi relevantne podatke, ki so razvidni iz tega dokumenta.

V dokumentu je določeno, da bo inšpektor SUP PU Ljubljana (vodja varovanja) vzpostavil telefonski stik z vodjo shoda Z. S. in ugotovitev posredoval pomočniku komandirja PP Ljubljana Center, ki bo vzpostavil neposredni stik z Z. S. Prav tako je bilo v dokumentu navedeno, da bo: »*Pomočnik komandirja PP Ljubljana Center v primeru zbiranja protestnikov slednje seznanil, da gre za neprijavljen shod, da so se dolžni ravnati po navodilih policistov, da se shod snema in z ukrepi za preprečevanje širjenja nalezljivih bolezni (medsebojna razdalja, uporaba zaščitnih mask). V primeru kršitev veljavnih predpisov bo udeležence pozival, da prenehajo s kršitvami, jim ukazal in opozarjal na uporabo prisilnih sredstev za preprečitev ali odvrnitev nevarnosti, če z opozorilom, ukazom ali izvedbo drugih pooblastil ne morejo uspešno opraviti policijske naloge.*«

Prav tako je v načrtu določena tudi organizacija dela PPE PU Ljubljana, organizacija dela in izvajanje nalog policistov, ki bodo spremljali udeležence shoda, delo SKP PU Ljubljana organizacija dela in naloge skupine za obravnavanje kršiteljev JRM in osumljencev kaznivih dejanj, ostalih ukrepov varovanja, kakor tudi oprema in oborožitev policistov.

Dokument vsebuje tudi določbo, da: »*...v kolikor na Trgu republike pride do hujših kršitev javnega reda (fizični napadi na policiste, obmetavanje policistov s predmeti, poškodbe policistov, povzročitev materialne škode, napad na varovan objekt) se bo udeležence pozvalo, da je shod razpuščen in*

[157] Dokument PU Ljubljana, št. 215-130/2021/3 (3E21-06), 14. 9. 2021.
[158] Dokumenti policije, št. 000408881, 000408847 in 000408898.
[159] Dokument PU Ljubljana, št. 215-130/2021/4 (3E21-06), 14. 9. 2021.

pozivalo, da se razidejo in v kolikor se ukazov ne bo upoštevalo se bo ukrepe stopnjevalo na način, [redacted] *bodo policisti PPE izvršili kordon policistov. V kolikor bodo protestniki nadaljevali s kršitvami JRM in ne bodo sledili ukazom policije bodo stopnjevali prisilna sredstva.«*

Navedeno je tudi, da bo stopnjevanje uporabe prisilnih sredstev zoper množico potekalo na naslednji način: (-) opozarjanje udeležencev protesta na spoštovanje predpisov in ukazov policije, (-) ukaz preko ozvočenja za prenehanje kršitev in seznanjanje z uporabo prisilnih sredstev, (-) posamezno interveniranje policistov zoper posamezne kršitelje, (-) vzporedna uporaba policistov PPE, policistov konjenikov in vodnikov službenih psov.

Določeno je tudi, da policisti ukrepajo zoper množico samo na ukaz vodstva varovanja. Ukrepanje zoper množico je dovoljeno tudi na ukaz neposrednega vodje na terenu, če to zahtevajo varnostne razmere. Samostojno lahko skupine ali posamezni policisti ukrepajo zoper posameznike le zaradi odvrnitve neposrednega napada nase ali na koga drugega.

Sklic OŠ:
Direktor PU Ljubljana ni sklical OŠ za varovanje tega shoda, zato je varovanje vodilo vodstvo varovanja na PU Ljubljana.

125/2 Varovanje javnega shoda
Vodstvo varovanja je pričelo z delom ob 16.00, ob tej uri je bil aktiviran tudi PPE PU Ljubljana ter ostali policisti, ki so sodelovali v varovanju. Vodja varovanja L. K. se je udeležil napotitve na delo na PP Ljubljana Center. Ob 17.07 se je v vodstvo varovanja zglasil pomočnik direktorja PU Ljubljana R. I., ki je ob 19.25 prevzel vodenje varovanja.

Iz kronološkega poročila operativnega štaba PU Ljubljana[160] in poročila OKC GPU[161] je razvidno, da so ob 17.13 na Trg republike začele prihajati prve skupine oseb tako, da je bilo ob 17.45 na Trgu republike že okoli 250 ljudi, prav tako so policisti obveščali, da so zaznali povečano dinamiko prihoda raznih manjših skupin oseb (tri do pet), iz smeri Barjanske ceste pa je prišla tudi skupina 15 oseb. Policist spoter je sporočil, da *»opaža različno klientelo, ki je poznana, da uporablja nasilje«*. Ob 17.50 je Z. S. s posamezniki pripravil zvočnike za začetek govora, na Trgu republike je bilo zbranih že okoli 1.500 – 2.000 ljudi. Zaznan je bil tudi prenos v živo na Top TV, ob 18.12 se je zbralo že okoli 4.000 ljudi, zaznane pa so bile tudi različne skupine, ki so znane po nasilnih dejanjih, zaradi česar je bilo s pomočnikom direktorja PU Ljubljana R. I. dogovorjeno, da so bile v Ljubljano za pomoč napotene razpoložljive patrulje iz drugih PU. Ob 18.20 je Z. S. začel z govorom množici, število udeležencev pa se je medtem še povečevalo. Za njim je nastopil naslednji govorec, množica pa je skandirala *»vlada dol«*. Ob 18.25 se je vodja SSP UUP GPU T. O. po telefonu pri vodji varovanja pozanimal glede stanja. Posredovana mu je bila informacija glede *»mešane klientele«*, velikega števila udeležencev in zaznav skupin, ki so bile znane po nasilju ter zaznane dinamike, ki je nakazovala, da bo verjetno prišlo do nasilnih ravnanj.

Pomočnik direktorja PU Ljubljana R. I. je ob 18.40 naročil sklic celotnega PPE PU Ljubljana in podal predlog za aktiviranje PPE GPU ter vodnega topa, ker se je dinamika množice odvijala na način, da so bila zaznana pripravljalna dejanja na nasilna dejanja (napad na objekt DZRS in policiste). Odkrita in dokumentirana je bila tudi skupina, ki je nabirala granitne kocke in jih spravljala v torbo na območju Maximarketa, prav tako je bilo opaženo medsebojno dogovarjanje in pozivanje na obračun s policisti, maskiranje s kapucami in maskami ter opremljanje z borbenimi pripomočki (borbene rokavice, čelade ipd.).

Policija je ob 18.55 postavila kordon pred objektom DZRS, sestavljen iz policistov za varovanje shoda, policistov CVZ in policistov oddelka PPE, ki so bili odrejeni z načrtom varovanja, medtem je množica v celoti zasedla Šubičevo ulico in pozivala policiste, da snamejo čelade in prestopijo na stran množice.

---

[160] Dokument PU Ljubljana, 16. 9. 2021.
[161] Dokument OKC UPS GPU, št. 223-1/2021/33 (2331-29), 16. 9. 2021.

Policisti so ob 19.02 zaznali v množici pozive za vdor v DZRS, zbranih pa je bilo že okoli 9.000 ljudi. Glede na navedena dejstva, je bil nato aktiviran policijski helikopter z zaprosilom za observacijo nad območjem dogajanja ter SE z namenom, da zavaruje notranjost objekta DZRS. Ob 19.18 je bil aktiviran tudi poveljnik PPE GPU J. B., ki je podal informacije glede aktiviranja PPE GPU in se nato ob 20.09 zglasil v vodstvu varovanja za vodenje in koordinacijo policistov PPE. Ob 19.15 se je v vodstvo varovanja po telefonu javil vodja GPU UUP SSP T. O., ki je ob 19.55 tudi prišel v vodstvo varovanja za zagotavljanje pomoči pri koordinaciji izvajanja policijskih nalog in ukrepov, ker so bile aktivirane in vključene različne PE. Ob 19.25 je v vodstvo varovanja prišel pomočnik direktorja PU Ljubljana R. I. in prevzel vodenje, ob 19.30 je pa je tja prišel namestnik GDP S. V., ki je vodstvu varovanja nudil strokovno pomoč.

Policija je ob 19.20 zabeležila, da se nadaljuje *»intenziviranje«* nasilnih dejanj množice, saj so bili zaznani in dokumentirani posamezniki, ki so nabirali granitne kocke na območju Trga republike in pri Maximarketu. Ob 19.35 je bila v množici prižgana svetlobna bakla, ob 19.37 si je večje število ljudi nameščalo podkape. Oddelek policistov PPE, ki je izvajal varovanje v kordonu pred DZRS, je ob 19.40 pripravil bombomete in sredstva za pasivizacijo, policijski helikopter je krožil nad Trgom republike, vodni top pa je bil je usmerjen na Šubičevo ulico. Ugotovljeno je bilo, da je *»organizator shoda Z. S.«* ob 19.35 pospravil zvočnik in odšel iz območja shoda, del množice pa je ob 19.52 zapustila Trg republike. Ob 19.56 je bila vržena bakla iz množice v policijski kordon pred DZRS, množica pa je glasno skandirala *»malo vas je pičkice«*. Nato pa so posamezniki iz množice pričeli z metanjem predmetov v policijski kordon (pločevinke in bakle), v objekt DZRS pa je bil vržen kamen ali kocka, prav tako so metali pirotehniko, množica pa medtem je skandirala *»ubij, ubij«* in *»lopovi, lopovi«*. Pomočnik komandirja PP Ljubljana Center I. B. je prevzel vodenje policistov, ki so prišli v pomoč, da so delovali kot celota, ob 20.07 pa so bili vodni top in skupina PPE za skupno delovanje pripravljeni na Erjavčevi ulici. Ponovno se je stopnjevala agresija na policijski kordon in objekt DZRS z metanjem različnih predmetov, policisti v kordonu pa so pritisk zadržali. Ob 20.15 je vodja GPU UUP SSP T. O. z neposredno zaznavo s terena pred DZRS posredoval informacijo, da je naraščala dinamika pritiska na policijski kordon, hkrati pa je zaznaval tudi očitne indikatorje, da se je pripravljal napad na policiste in objekt, ki bo organiziran. Ob 20.17 je sporočil, da je povečana uporaba pirotehnike in da so se osebe opremile z borbenimi rokavicami ter čeladami, začele so se detonacije pirotehničnih sredstev in pritisk na policijski kordon.

Vsi v vodstvu varovanja so bili soglasni, da so bili izpolnjeni pogoji za razpustitev shoda, zato je (novi) vodja varovanja R. I. izdal odredbo, da vodja policistov v kordonu pomočnik komandirja PP Ljubljana Center R. T. in ostali policisti pričnejo z dajanjem navodil in ukazov, da je shod razpuščen ter da naj se množica razide. Ob 20.12 so policisti protestnikom večkrat izrekli navodila in ukaze, da je shod razpuščen ter da naj se razidejo, jih opozarjali pred uporabo prisilnih sredstev ter stopnjevanje le-teh. Ker s kršitvami niso prenehali,[162] je vodja varovanja R. I.,[163] ki je takrat vodil PU Ljubljana, ob **20.19** odredil uporabo plinskih sredstev in drugih sredstev za pasivizacijo. Slednja so zaradi hujše in množične kršitve javnega reda uporabili policisti PPE iz kordona pred DZRS proti nasilni množici, ki ni upoštevala ukazov in navodil.

Ob **20.26** je vodja varovanja R. I. odredil uporabo vodnega curka.[164] Tega je posadki specialnega vozila z vodnim topom (vodni top) neposredno odredil poveljnik PPE GPU J. B., uporabo vodnega curka s primesjo plinskih sredstev pa je na podlagi predhodne odredbe vodje varovanja R. I., neposredno ob **20.35** odredil namestnik poveljnika PPE GPU D. U. Vodni top je pripeljal iz smeri križišča Prešernove ulice na Šubičevo ulico in z vodnim curkom deloval na množico pred DZRS z neposredno okolico (s

[162] Iz kronološkega poročila vodstva varovanja PU Ljubljana izhaja, da so protestniki že ob 18.54 v policiste pred DZRS metali steklenice. Iz zapisa PPE o varovanju neprijavljenega shoda pa izhaja še, da so protestniki tudi ob 19.55 v policiste vrgli še več nevarnih predmetov (goreče bakle, pločevinke, steklenice, kamen v objekt DZRS).
[163] Uporaba vodnega curka, konjenice, posebnih motornih vozil in plinskih ter drugih sredstev za pasivizacijo zaradi razloga iz 90. člena ZNPPol je dovoljena le po odredbi GDP, direktorja PU ali policista, ki ga za to pooblasti GDP ali direktor PU. Pomočnik direktorja PU Ljubljana R. I. je po pooblastilu direktorja vodil PU Ljubljana.
[164] Iz Kronološkega poročila vodstva varovanja OŠ PU Ljubljana izhaja, da so ob 20.26 ponovno metali predmete v DZRS in policiste. Zapisano torej kaže na stopnjevanje uporabe prisilnih sredstev.

skupino PPE) ter v smeri Slovenske ceste. Množica se je razšla, agresivna skupina 40–50 oseb pa se je ob 20.30 ponovno zbrala za napad na policiste. Delovala je še naprej s tipično navijaško represijo (razbijanje in vandalizem ter uporaba vseh razpoložljivih predmetov za agresivno delovanje – koši za smeti, prometni znaki, cvetlična korita idr.). Skupina nasilnih oseb se je ponovno zbrala na območju Šubičeve ulice (100–150 oseb), ob 20.45 je bila zaznana močna detonacija pirotehničnega sredstva. Vodstvo varovanja je prejelo povratne informacije, da je bila uporaba plinskih sredstev učinkovita za razganjanje množice. Ob 20.51 je zapisano, da so vodni top in združene skupine PPE ter policisti nadaljevali aktivnosti za razganjanje in prijetje nasilnih storilcev na območju Šubičeve ulice, Trga republike in neposredne okolice ter izvajali postopke z osebami, ki so bile še navzoče kljub dejstvu, da je bil shod razpuščen. Posadka z vodnim topom je vodni curek s primesjo plinskih sredstev uporabljala v več intervalih vse do 21.05. Za tem je bil vodni top v pripravljenosti do 23.50, ko je bil dan preklic za njegovo uporabo.

Ob 21.43 je v vodstvo varovanja prišel minister za notranje zadeve, ki se je seznanil z varnostnimi razmerami in ukrepi.

Opis javno dostopnih posnetkov dogajanja pred DZRS, ki so dosegljivi na spletni strani za izmenjavo videoposnetkov YouTube:

Posnetek št. 1:[165]
Iz posnetka je razvidno, da je množica skandirala *»lopovi«* ipd., prižigala bakle ter žvižgala. Na posnetku (1.59.52) je razvidno, da so policisti razpustili javni shod z besedami: *»Obvestilo policije. Gre za neprijavljen shod. Prosimo vas, da zapustite Šubičevo cesto. Prosimo vas, da ne kršite javnega reda in miru. Prosimo vas, da upoštevate navodila policije. Dogajanje na shodu policija snema.«* Množica se ni razšla, ampak je še naprej skandirala. Po šestih minutah je policija ponovno pozvala množico (posnetek na 2.06.51): *»Obvestilo policije. Gre za neorganiziran shod. Prosimo vas, da upoštevate navodila policije. Prosimo vas, da ne kršite javnega reda in miru. Prosimo vas, da odidete iz vozišča Šubičeve ceste.«* Množica tudi tega ni upoštevala in je ponovno skandirala *»malo vas je pičkice, pičke prodane, lopovi ...«* Iz posnetka je še vidno, da je bilo iz množice večkrat proti stavbi DZRS vržena bakla, vmes so se slišali močni poki, posamezniki pa so iz neposredne bližine zamahovali proti policistom v kordonu, na njih kričali itn. Vmes se sliši govorjenje po megafonu, vendar pa zaradi oddaljenosti snemalca in glasne množice ni bilo možno razločiti besed (2.10, 2.25). Po posnetku (2.31.00) je razvidno, da so policisti pričeli z uporabo plinskih sredstev in da se je množica razbežala proti Trgu republike, skandirala in od tam metala predmete proti DZRS, posamezniki pa so se približali in iz bližine metali predmete v stavbo, kar se je vseskozi ponavljalo, zbirale pa so se tudi posamezne skupine. Iz posnetkov (2.35) so vidni odvrženi predmeti na tleh pred stavbo DZRS (steklenice, pločevinke, nerazločni predmeti). V nadaljevanju posnetka (2.38) je razviden prihod vodnega topa iz smeri Prešernove ceste po Šubičevi ulici proti Slovenski cesti in uporaba vodnega curka na množico. Vidni so bili predmeti, ki so jih osebe metale v vodni top, vodni curek je bil uporabljen proti Trgu republike in na drugo stran ceste proti parku. Vodni top se je nato pomikal po Šubičevi ulici naprej proti Slovenski cesti, pri tem pa je uporabljal kratke intervale vodnega curka v smeri Trga republike in Maximarketa. Vodni top se je nazadnje ustavil pri križišču s Slovensko cesto, kjer je uporabljal vodni curek v smeri Kongresnega trga.

Posnetek št. 2:[166]
Iz posnetka je vidno metanje različnih predmetov iz množice proti stavbi DZRS (1.16) ter pričetek uporabe plinskih in drugih sredstev za pasivizacijo (2.00), v nadaljevanju pa uporabo vodnega topa in metanje predmetov oseb, ki so bili skriti za spomenikom proti vodnemu topu (3.26).

---

[165] URL: https://www.youtube.com/watch?v=iFMudYHJOWU.
[166] URL: https://www.youtube.com/watch?v=Yi4xtDvbe4Q&t=224s.

Posnetek št. 3:[167]
Iz posnetka je razvidno, da je policist udeležence shoda (1.04.25) pozival k zapustitvi shoda z besedami: *»Udeležence shoda prosimo, da zapustijo ...«* V nadaljevanju je razvidno še metanje predmetov v stavbo DZRS (1.05.43, 1.06.25, 1.07.19). Na posnetku (1.10.36) je videti začetek uporabe plinskih in drugi sredstev za pasivizacijo.

Povzetki posnetkov govornih komunikacij policistov pri varovanju shoda:

Iz posameznih govornih komunikacij posnetkov 3861-200GPU0:
Iz posnetka (20.19.13) je slišati, da je bil izdan ukaz za uporabo plina, nato pa je bilo (20.20.34) slišati, da je potrebno množico opozarjati na prisilna sredstva, pri tem uporabljati osebne kamere in ukazovati množici naj se razide in preneha s kršitvijo. Nato je bil (20.21.27) izdan ukaz, da se lahko zoper nasilne posameznike uporablja *»penaste naboje«*, kasneje (20.29.20) je slišati, da v vodni top letijo kocke.

Iz posameznih govornih komunikacij posnetkov 3861-200GPU02:
Iz posnetka (20.26.31) je slišati, da je dovoljena uporaba vodnega topa, ki naj zapelje naprej, da množico, ki napada policiste s predmeti, razžene. Kasneje (20.31.45) posadka vodnega topa sprašuje vodstvo varovanja ali je dovoljena uporaba vodnega topa s plinskim sredstvom, pri čemer vodstvo varovanja odgovori, da je dovoljena uporaba, saj so vodni top že poskušali predhodno o dovoljeni uporabi obvestiti, vendar se ni slišalo. Iz komunikacije je še razvidno (20.37.22), da proti vodnemu topu iz smeri spomenika še vedno mečejo posamezne predmete, zato se predlaga, da se uporabi vodni top v tisti smeri.

Iz posameznih govornih komunikacij posnetkov OKC PULJ04:
Iz posnetka (20.19.37) je slišati navodilo, da naj takoj prične po megafonu opozarjati protestnike, da je shod razpuščen, za uporabo prisilnih sredstev in stopnjevanje prisilnih sredstev. V nadaljevanju je (20.20.38) slišati, da naj se uniformirani policisti umaknejo, vodja policistov pa naj ob tem ukazuje množici, da je shod razpuščen. Prav tako je bilo slišati (20.25.55) od policista, da v stavbo DZRS in v policiste letijo predmeti.

Uporaba policijskih pooblastil:

Iz poročila o opravljenem varovanju, ki ga je pripravil OKC GPU[168] je razvidno, da so policisti obravnavali 25 prekrškov po določilih ZJRM-1, 24 prekrškov po določilih ZJZ, en prekršek po določilih ZPPPD in sprožili postopek zoper domnevnega organizatorja shoda Z. S. Prav tako so izvedli 25 identifikacijskih postopkov, eno osebo pridržali po prvi alineji prvega odstavka 64. člena ZNPPol, opravili eno privedbo ter sprejeli pritožbo na postopek policistov. Policisti iz rednega sestava so v enem primeru uporabili sredstva za vklepanje in vezanje (lisice). Uporaba prisilnih sredstev PPE ni bila razvidna iz tega poročila. Obravnavali so tudi sedem kaznivih dejanj napada na uradno osebo, ko opravlja naloge varnosti po 300. členu KZ-1, osebe so bile pridržane po drugem odstavku 157. člena ZKP do šest ur, osumljencem so bili tudi zaseženi predmeti. Prav tako je bilo obravnavano eno kaznivo dejanje poškodovanja, odstranitve ali uničenja stvari, ki so posebnega kulturnega pomena ali naravne vrednote po 219. členu KZ-1 (poškodovanje objekta DZRS) in kaznivo dejanje poškodovanja tuje stvari po 220. členu KZ-1 (poškodovanje službenih vozil).

Poročilo vsebuje opozorilo, da obstaja možnost, da bodo posamezni podatki glede na opisano situacijo še dopolnjeni, saj je bil zapis zaključen ob 02.15.

---

[167] URL: https://www.youtube.com/watch?v=U_R8NKIVReQ.
[168] Dokument OKC UPS GPU, št. 223-1/2021/33 (2331-29), 16. 9. 2021.

125/3 Po varovanju javnega shoda

Iz zapisa PPE[169] o varovanju neprijavljenega shoda »Upor ljudstva« s 15. 9. 2021 je razvidno, da so policisti PPE uporabili naslednja prisilna sredstva: 101 plinski naboj, 56 plinskih ročnih bomb in 60 gumijastih izstrelkov, v 54 primerih uporabili plinski *»sprej CS«*,[170] v treh primerih telesno silo, v dveh primerih sredstva za vklepanje in v enem primeru palico – tonfo.

Interna (policijska) presoja zakonitosti in strokovnosti ukrepov policije:

GDP je na podlagi tretjega odstavka 133. člena ZNPPol, s sklepom, št. 220-27/2021/1 (207-10), 21. 9. 2021, imenoval komisijo za preveritev okoliščin uporabe prisilnih sredstev, ki so jih policisti uporabili med varovanjem neprijavljenega javnega shoda. Komisija je imela nalogo, da celovito preveri okoliščine uporabe prisilnih sredstev ter pripravi poročilo z oceno, ali so policisti prisilna sredstva med varovanjem navedenega javnega shoda uporabili zakonito in strokovno.

Komisija je v svojem poročilu[171] podala oceno, da so policisti prisilna sredstva, med vzpostavljanjem javnega reda 15. 9. 2021 v Ljubljani, uporabili zakonito in strokovno.

Predsednik komisije za presojo zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnih sredstev V. I. je nadzorni skupini pojasnil, da so bile med delovno in končno različico poročila izvedene posodobitve, ki so bila posledica potreb članov komisij in želja pomočnika vodje SGDP, ki je članom komisije prenesel naročilo GDP. Le-ta je skladno z drugim odstavkom 134. člena ZNPPol želel konkretne opredelitve. V tej zvezi je sogovornik pomočniku vodje SGDP povedal, da GDP v skladu z drugim odstavkom 134. člena ZNPPol lahko zahteva dodatna preverjanja (dodali so, katere navijaške skupine so bile, napisali so kdo je odredil uporabo prisilnih sredstev, opredelili so se do pravilnosti varnostne ocene, in sicer, da je šlo za »B« dogodek itd.). Sogovornik V. I. je še povedal, da GDP ni vplival na zapis komisije, želel je le konkretizacijo. Komisija je delovala avtonomno, že na začetku je takratni vodja SGDP B. K. komisiji naročil naj se opredeli na podlagi obstoječe dokumentacije, razgovore pa naj opravi samo s ključnimi odločevalci, če je to nujno potrebno. Izpostavil je, da je bila za komisijo ključna opredelitev ali je bila ustrezno narejena varnostna ocena. Osnutki poročila so se pošiljali vodji sektorja in SGDP, kar je tudi praksa že več kot 15 let.

125/4 Zaključna ocena nadzorne skupine o zakonitosti in strokovnosti uporabe policijskih pooblastil, prisilnih sredstev ter drugih ukrepov policije[172]

Kot že zapisano, je šlo v konkretnem primeru za neprijavljen javni shod, ki se ga je 15. 9. 2021 na Trgu republike v Ljubljani udeležilo večje število ljudi. Poziv na udeležbo je bil objavljen na družbenem omrežju FB skupine »*Resni.ca*«, ki se je odvijal pod oznako »*Upor ljudstva*«. PU Ljubljana je dogodek ocenila kot dogodek [redacted] saj ni razpolagala s podatki, ki bi nakazovali na nasilna dejanja na neprijavljenem javnem shodu. Policija se je v skladu z oceno pripravljala in določila potrebno število policistov, opremo ter tehnična sredstva.

Množica se je pričela zbirati po 17.00 na Trgu republike, ob 18.20 je pričel s svojim govorom Z. S., medtem pa je število udeležencev intenzivno naraščalo. Pričela so se tudi nasilna ravnanja, ki so se stopnjevala. Policija je javni shod razpustila ob 20.19, ker pa udeleženci shoda ukaza niso upoštevali in so stopnjevali nasilna ravnanja, so bila na Šubičevi cesti oziroma Trgu republike (pred DZRS) uporabljena plinska in druga sredstva za pasivizacijo. Ker nasilna ravnanja kljub temu niso prenehala, je bil v nadaljevanju uporabljen tudi vodni curek in vodni curek s primesjo plinskih sredstev.

---

[169] Dokument PPE, 15. 9. 2021.

[170] Verjetno je mišljen plinski razpršilec.

[171] Dokument policije, št. 220-27/2021/9 (207-10), 28. 10. 2021.

[172] Nadzorna skupina se je zaradi obsega dokumentacije in časovne omejenosti presodila samo uporabo prisilnih sredstev proti množici, in sicer uporabo vodnega curka (tudi s primesjo plinskega sredstva) ter posameznih plinskih sredstev in drugih z zakonom določenih sredstev za pasivizacijo.

Nadzorna skupina kot prvo splošno ugotovitev izpostavlja, da je vsebina UZ o uporabi prisilnih sredstev izredno pomanjkljiva (več o tem v nadaljevanju), **kar posledično otežuje tudi podajo nedvoumne ocene ali so bila vsa prisilna sredstva uporabljena zakonito in strokovno.** Iz teh UZ ni npr. razvidno ali so policisti opozarjali množico in posameznike pred uporabo prisilnih sredstev, ni konkretiziranih navedb o vzroku uporabe plinskih sredstev, kdo je izdal odredbo za izstrelitev ali met plinskih sredstev, uporabo plinskega razpršilca ter uporabo gumijastega izstrelka. Prav tako ni razvidno, kam naj se ta plinska sredstva in sredstva za pasivizacijo izstrelijo, kam so ti izstrelki padli in ali je bil namen dosežen. Nasprotno temu pa je uporabo prisilnih sredstev (interna) policijska komisija v svojem poročilu 28. 10. 2021 ocenila kot zakonito in strokovno, **zato se nadzorni skupini postavlja vprašanje, na podlagi katerih podatkov je lahko podala takšno oceno, če v UZ o uporabi prisilnih sredstev manjkajo ključni podatki. Navedeno velja tudi za predstojnike policistov PPE, ki so uporabo prisilnih sredstev v UZ že pred ugotovitvami (policijske) komisije ocenili kot zakonito, strokovno in učinkovito. Posledično se nadzorni skupini zastavlja upravičeno vprašanje ali so člani komisije in predstojniki uporabljena prisilna sredstva res ocenili objektivno, nepristransko in kritično.**

Kot drugo splošno ugotovitev nadzorna skupina izpostavlja, da v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni zapisan način uporabe prisilnega sredstva vodnega curka s primesjo plinskih sredstev. Tako ni zapisov o (vsaj) približni razdalji delovanja vodnega curka; ali je šlo za ozko usmerjen ali razpršen curek; s kakšnim tlakom vode je bil izbrizgan vodni curek s primesjo plinskih sredstev; kakšno je bilo razmerje mešanice vode in plinskega sredstva (iz UZ izhaja, da posadka vodnega topa uporabila vodni curek s primesjo plinskega sredstva v več intervalih). Glede slednjega je vodja posadke vodnega topa M. R. nadzorni skupini v e-sporočilu 20. 7. 2022 pojasnil, **da nimajo določenih kriterijev, na podlagi katerih bi določili razmerje (procente) mešanice vode in plinskega sredstva**. Vodja se o določitvi razmerja mešanice odloča na podlagi taktičnega preudarka, vremenskih vplivov (temperatura zraka, vlažnost, veter, zračni tlak), lokacije, velikosti množice, agresivnosti množice, ogroženosti varnosti ljudi, ogroženosti življenj ljudi, števila policistov, ki so neposredno vključeni v varovanje in vzpostavljanje JRM. Na podlagi navedenega se odloči in oceni ali bo z določeno najmanjšo količino dodanega plinskega sredstva zakonito, strokovno in učinkovito vzpostavljen JRM z najmanjšimi možnimi posledicami.[173]

125/4-1 Nepravilnosti pri poročanju o uporabi prisilnih sredstev:

Uporaba vodnega curka in vodnega curka s primesjo plinskih sredstev

Dokument SE GPU, FIO: 170168:
Iz opisa okoliščin izhaja, da je bil dogodek ocenjen kot dogodek srednjega tveganja in da v načrtu varovanja ni bila predvidena uporaba posadke z vodnim topom. Med potekom javnega shoda pa je bilo zaznati, da je število udeležencev skokovito naraščalo in so bile med udeleženci tudi skupine oseb, znane po nasilnih dejanjih. V nadaljevanju so bila zaznana pripravljalna dejanja, ki so nakazovala na možnost nasilnih dejanj, zato je bila ob 18.54 aktivirana PPE GPU – posadka vodnega topa. Zaradi vse večjega nasilja udeležencev neprijavljenega shoda, je vodstvo varovanja ob 20.12 shod razpustilo in pričelo z ukazovanjem naj se udeleženci razidejo ter upoštevajo navodila in ukaze policistov, sicer bodo zoper njih uporabljena prisilna sredstva. Udeleženci ukazov in navodil niso upoštevali, zato je vodja varovanja ob 20.19 odredil uporabo plinskih in drugih sredstev za pasivizacijo. Posadka vodnega topa se je z vozilom pripeljala na Šubičevo ulico v Ljubljani iz smeri Prešernove ceste proti Kongresnemu trgu in ko je vozilo pripeljalo do vhoda v parkirno hišo na Šubičevi ulici, je večja nasilna množica ljudi, ki je bila zbrana levo in desno od vozila, proti policistom PPE, ki so varovali vodni top, začela metati nevarne predmete, med katerimi so bile tudi granitne kocke. Več deset granitnih kock je zadelo tudi vodni top. Nasilna množica kljub ukazom in opozorilom policistov ni prenehala s kršitvami JRM. Ker so udeleženci kljub uporabi teh sredstev nadaljevali s hujšim in množičnim kršenjem javnega reda, je vodja varovanja ob 20.26 odredil uporabo vodnega curka, ob 20.27 pa je uporabo vodnega curka posadki

[173] Glede konkretnega protesta (15. 9. 2021) je vodja posadke vodnega topa v e-sporočilu 20. 7. 2022 nadzorni skupini pojasnil, da je vodni top deloval z 0,7% mešanico solzivca.

odredil poveljnik PPE GPU. Operaterja vodnega curka sta po ukazu takoj začela z uporabo vodnega curka v intervalih cca. pet sekund proti nasilnim protestnikom. Ob 20.31 je namestnik poveljnika PPE GPU odredil posadki vodnega topa neposredno uporabo vodnega curka s primesjo plinskega sredstva iz vozila. Uporaba vodnega curka in plinskega sredstva iz obeh sprednjih vodnih topov je trajala v več intervalih do 21.05 na Šubičevi ulici in na križišču Slovenske ceste in Šubičeve ulice v smeri Kongresnega trga. Kot je razvidno iz UZ, je bilo prisilno sredstvo ves čas uporabljeno samo zoper najbolj agresivne kršitelje iz množice, ki so proti policistom in v vodni top metali nevarne predmete.

Tudi iz posnetkov pogovorov, ki so potekali med posadko vodnega topa in vodstvom PPE GPU je slišati, da je vodstvo PPE GPU ob 20.26 dovolilo uporabo vodnega curka in ob 20.31 uporabo vodnega curka s primesjo plinskih sredstev. Kakor je slišati iz posnetkov govorne komunikacije,[174] je delovanje vodnega topa deloma usmerjal tudi namestnik poveljnika PPE GPU, ki se je nahajal na terenu.[175]

Ugotovljene nepravilnosti:

- razlogi za uporabo vodnega curka s primesjo plinskih sredstev niso konkretizirani. Iz UZ o uporabi prisilnih sredstev ni razvidno, zaradi katerih okoliščin (hujše kršitve, stopnjevanje nasilja ipd.), se je posadka vodnega topa, po predhodni odobritvi vodstva varovanja, odločila za stopnjevanje prisilnega sredstva z uporabo vodnega curka s primesjo plinskih sredstev pet minut[176] po začetku uporabe samega vodnega curka;[177]
- v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni vsebinskega zapisa, da so policisti (posadka vodnega topa) množici ukazali, naj neha kršiti javni red in naj se mirno razide ter jo opozorili na uporabo prisilnih sredstev, če ukaza ne bo upoštevala. Dejansko je v UZ navedeno: *»Ob 20.27 uri je neposredno uporabo vodnega curka, na Šubičevi ulici v Ljubljani, odredil J. B.,[178] poveljnik Posebne policijske enote GPU. Posadka oziroma operaterja sta takoj po ukazu uporabila prisilno sredstvo vodni curek v intervalih po cca 5 sekund, proti nasilnim protestnikom (skupina cca. 1000 oseb).«* Izpostavljamo, da pri uporabi vodnega curka kot prisilnega sredstva proti množici zakon ne določa izjeme, da bi se ga smelo uporabiti brez omenjenega ukaza in opozorila. Opustitev takšnega ukaza in opozorila torej ni mogoča niti iz taktičnih razlogov delovanja PPE, saj zakon tega ni določil kot izjemo. Tudi iz pregleda javno dostopnega posnetka[179] ni razvidno, da bi posadka vodnega topa množici ukazala naj neha kršiti javni red in naj se mirno razide ter jo opozorila na uporabo prisilnih sredstev, če ukaza ne bo upoštevala (drugi odstavek 91. člena ZNPPol);
- v UZ niso zapisana druga dejstva in okoliščine, ki so pomembne za presojo zakonitosti in strokovnosti, in sicer ni zapisanih okoliščin, zaradi katerih je bila potrebna uporaba več intervalov vodnih curkov s primesjo plinskih sredstev, da bi se lahko presodilo zakaj je bilo potrebno več teh intervalov;
- v UZ niso navedene posledice, da bi se lahko presodila učinkovitost uporabe prisilnega sredstva, npr. kakšen učinek je imela uporaba vodnega curka s primesjo plinskih sredstev na množico oziroma ali je množica s hujšim kršenjem javnega reda zaradi tega prenehala.[180]

Predstojnik D. U. je 21. 9. 2021 uporabi obeh prisilnih sredstev ocenil kot zakonito, strokovno in učinkovito ter pod prvo uporabljeno prisilno sredstvo (vodni curek) zapisal utemeljitev ocene, da: *»... je*

---

[174] Posamezne govorne komunikacije posnetkov 3861-200GPU02.
[175] Posnetek govorne komunikacije med vodstvom PPE GPU in policisti PPE.
[176] Uporaba vodnega curka s primesjo plinskega sredstva je bila odrejena ob 20.31, kar je razvidno iz posnetkov razgovorov med vodstvom PPE GPU in posadko vodnega topa in ne ob 20.35, kot je navedeno v UZ o uporabi prisilnih sredstev. Ob 20.33 je vodstvo PPE GPU postavilo vprašanje posadki vodnega topa ali uporabljajo plin, na kar je posadka vodnega topa odgovorila, da ga uporabljajo.
[177] Iz UZ izhaja, da je neposredno uporabo vodnega curka in plinskih sredstev odredil namestnik poveljnika PPE GPU, ker pa so policisti dejansko uporabili vodni curek s primesjo plinskih sredstev bi morali izvršitev takšnega ukaza dodatno argumentirati z razlogi za stopnjevanje uporabe prisilnega sredstva (npr. da se množica kljub večkratnim intervalom vodnega curka s primesjo plinskih sredstev ni razbežala).
[178] V dokumentu sta v celoti zapisana ime in priimek.
[179] URL: https://www.youtube.com/watch?v=iFMudYHJOWU.
[180] V UZ-ju je v rubrikah »Posledica – oseba« in »Posledica – policist« zapisano »brez posledic«.

bilo uporabljeno zoper najbolj aktivne osebe na protestu, ki so v policiste metali nevarne predmete(kamenje, granitne kocke, pirotehnika...) in množično ter huje kršile JRM. JRM ni bilo mogoče drugače vzpostaviti. P.S. je bilo uporabljeno strokovno in v skladu s pravili stroke.« Pri uporabi drugega prisilnega sredstva (vodni curek s primesjo plina) je zapisal utemeljitev ocene, da: *»... je bilo uporabljeno zoper najbolj aktivne osebe na protestu , ki so huje in množično kršile JRM (metali nevarne predmete). JRM drugače ni bilo možno vzpostaviti. P. S. je bilo uporabljeno strokovno in v skladu s pravili stroke.«*

Uporaba plinskih in drugih sredstev za pasivizacijo policistov PPE PU Ljubljana:
Policisti PPE PU Ljubljana so izpolnili 17 UZ o uporabi prisilnih sredstev, od katerih je nadzorna skupina podrobneje analizirala štiri dokumente.

Prvi dokument PPE PU Ljubljana (policist D. P.), FIO: 170002
Iz opisa okoliščin je mogoče zaključiti, da je šlo za uporabo plinskih sredstev in drugih sredstev za pasivizacijo – 30 plinskih nabojev, ki so bili izstreljeni v času med 20.30 in 22.00 pred DZRS in Kongresnem trgu, množično na ukaz. Prisilna sredstva so bila uporabljena zoper množico neidentificiranih oseb, ki je aktivno delovala proti policistom.

Ugotovljene nepravilnosti:
- ni konkretiziran čas uporabe posameznega prisilnega sredstva (naveden je samo okvirni čas uporabe prisilnih sredstev med 20.30 in 22.00);
- ni vsebinske navedbe o ukazovanju in opozarjanju množice pred uporabo prisilnih sredstev, niti kdo točno je ukaz in opozorilo izrekel (v rubriki je samo občrtano pooblastilo – drugo);
- ni navedeno kdo je izdal odredbo za izstrelitev nabojev;
- ni navedeno kam so izstrelki padli (na željeno mesto ali ne).

Drugi dokument PPE PU Ljubljana (policisti B. Š., V. L., K. Č., J. K. in S. L.), FIO: 170002
Iz opisa okoliščin je mogoče zaključiti, da je šlo za uporabo plinskega razpršilca ter plinskih in drugih sredstev za pasivizacijo v času od 20.19 naprej pred DZRS zoper množico, ki je kršila JRM. Vsak član skupine je uporabil dve plinski ročni bombi, en član pa še plinski razpršilec. Prisilna sredstva so bila uporabljena množično na ukaz, z uporabo so prenehali, ko so prenehali razlogi za uporabo le teh. Pet policistov je skupaj uporabilo 10 plinskih ročnih bomb, eden pa še plinski razpršilec.

Ugotovljene nepravilnost:
- ni konkretiziran čas uporabe posameznega prisilnega sredstva (naveden je samo začetek uporabe prisilnih sredstev ob 20.19);
- ni vsebinske navedbe o ukazovanju in opozarjanju množice pred uporabo prisilnih sredstev niti kdo točno je ukaz in opozorilo izrekel (v rubriki je samo občrtano pooblastilo – ukazovanje);
- ni konkretiziran vzrok uporabe prisilnih sredstev, temveč je samo splošna navedba, da zoper množico, ki je kršila JRM, kršitve niso konkretizirane (npr. metanje nevarnih predmetov);
- ni navedeno kdo je odredil metanje plinskih ročnih bomb, na kakšni razdalji, kam so bile vržene (na željeno mesto ali ne);
- ni navedeno zoper koliko oseb je bil uporabljen plinski razpršilec, v kateri predel telesa, kolikokrat (koliko pritiskov in kako dolgo) ter na kakšni razdalji;
- ni konkretizirano, kdaj so policisti prenehali uporabljati prisilna sredstva.

Tretji dokument PPE PU Ljubljana (policisti J. E., R. K. in L. S), FIO: 170002
Iz opisa okoliščin je mogoče zaključiti, da je šlo za uporabo plinskih in drugih sredstev za pasivizacijo – plinskih nabojev, izstreljenih z bombometom, uporabo gumijastih izstrelkov in plinskih bomb v času od 20.19 naprej ob vodnem topu, ki je peljal po Šubičevi ulici iz smeri Prešernove ceste pred DZRS. Prisilna sredstva so bila uporabljena množično na ukaz. Iz UZ je razvidno, da so jih uporabili trije policisti, ki so skupaj izstrelili 10 plinskih nabojev iz bombometa, en gumijasti izstrelek ter odvrgli štiri plinske ročne bombe.
Ugotovljene nepravilnost:

- ni konkretiziran čas uporabe posameznega prisilnega sredstva (naveden je samo začetek uporabe - ob 20.25);
- ni vsebinske navedbe o ukazovanju in opozarjanju množice pred uporabo prisilnih sredstev niti kdo točno je ukaz in opozorilo izrekel (v rubriki sta občrtani pooblastili opozorilo in ukaz);
- v UZ je navedeno, da je šlo za uporabo plinskih sredstev množično na ukaz, ni pa navedbe kdo je izdal odredbo za izstrelitev nabojev;
- ni navedeno kam so izstrelki padli (na željeno mesto ali ne);
- uporaba gumijastega izstrelka ni konkretizirana, saj ni navedena razdalja do osebe, v katero je bil izstreljen gumijasti izstrelek, kam je bil gumijasti izstrelek izstreljen (v kateri del telesa) in ali je bila oseba zadeta;
- ni navedeno kdo je izdal odredbo za odmetavanje plinskih bomb, na kakšni razdalji, kam so bile odvržene (na željeno mesto ali ne);
- ni konkretizirano, kdaj so se prenehala uporabljati prisilna sredstva.

Četrti dokument PPE PU Ljubljana (policisti S. C., G. Š., B. Z., D. Š.), FIO 170002:
Iz opisa okoliščin je mogoče zaključiti, da je šlo za uporabo plinskega razpršilca in plinskih ter drugih sredstev za pasivizacijo v času od 20.19 naprej na Trgu republike, zaradi vzpostavitve javnega reda, ki je bil huje in množično kršen. Dva člana skupine sta odvrgla tri plinske bombe, dva po dve plinski bombi, eden pa je poleg tega uporabil še plinski razpršilec. Prisilna sredstva so bila uporabljena množično na ukaz. Štirje policisti so skupaj uporabili (odvrgli) 10 plinskih ročnih bomb, eden od teh pa še plinski razpršilec zoper devet neznanih oseb.

Ugotovljene nepravilnosti:
- ni konkretiziran čas uporabe posameznega prisilnega sredstva (naveden je samo začetek uporabe - ob 20.19);
- ni vsebinske navedbe o ukazovanju in opozarjanju množice pred uporabo prisilnih sredstev niti kdo točno je ukaz in opozorilo izrekel (v rubriki je samo občrtano pooblastilo – ukazovanje);
- ni konkretiziran vzrok uporabe prisilnih sredstev, na kakšen način so udeleženci protestnega shoda huje (niso konkretizirane kršitve - npr. metanje nevarnih predmetov) in množično kršili JRM (ni zapisano vsaj približno število aktivnih kršiteljev);
- ni navedeno kdo je izdal odredbo za odmetavanje plinskih bomb, na kakšni razdalji in kam so bile vržene (na željeno mesto ali ne);
- ni navedeno v kateri predel telesa je bil uporabljen plinski razpršilec, kolikokrat (koliko pritiskov in kako dolgo) ter na kakšni razdalji;
- ni konkretizirano, kdaj so se prenehala uporabljati prisilna sredstva.

Uporaba plinskih in drugih sredstev za pasivizacijo policistov PPE PU Kranj

Dokument PPE PU Kranj (policist E. H.), FIO 170216
Iz dokumentacije je razvidno, da je samo en policist PPE PU Kranj uporabil prisilno sredstvo, in sicer plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo – gumijasti izstrelek.

Iz opisa okoliščin je mogoče zaključiti, da je šlo za uporabo plinskih in drugih sredstev za pasivizacijo – uporabo gumijastega izstrelka ob 21.25 in 21.26 v križišču Šubičeve ulice in Slovenske ceste proti neznani osebi (na način posamezno na ukaz), ki je pritekla iz neosvetljenega dela Kongresnega trga in proti policistom odvrgla granitno kocko, stekla nazaj proti Kongresnemu trgu, se vrnila ter ponovno vrgla proti policijskemu kordonu granitno kocko. Proti osebi je bil tako prvič, kot tudi drugič, izstreljen gumijasti izstrelek.

Ugotovljene nepravilnost:
- iz UZ ni razviden datum izpolnitve obrazca, zato ni znano ali je policist poročal o uporabi prisilnega sredstva do konca delovnega časa v skladu s prvim odstavkom 131. člena ZNPPol;

- v UZ je označeno, da je policist prisilno sredstvo uporabil *»posamezno na ukaz«*, čeprav ga je uporabil na podlagi odredbe policijskega vodje proti množici. Pravilno bi moral označiti *»množično na ukaz«*;
- ni vsebinske navedbe o ukazovanju in opozarjanju posameznika (ali množice) pred uporabo prisilnih sredstev (v rubriki podatki o izvedenih pooblastilih je občrtano drugo);
- način uporabe prisilnega sredstva gumijastega izstrelka ni konkretizirana, saj ni navedena razdalja, na kateri je bil gumijasti izstrelek uporabljen, da bi se lahko presodila strokovnost uporabe, niti ni navedeno, ali je bila oseba zadeta.

126. VAROVANJE NEPRIJAVLJENEGA JAVNEGA SHODA »Upor ljudstva«, 29. 9. 2021

Kratek opis dogodka

V sredo, 29. 9. 2021, je od 13.00 do 21.30 v Ljubljani potekal neprijavljen shod *»Upor ljudstva«*, na katerega je udeležence pozivala FB skupina *»Resni.ca«*, ki jo je vodil Z. S. Prisotni so na shodu izražali nasprotovanja vladnim ukrepom za zajezitev širjenja epidemije Covid-19 in delu VRS. Shod je varovala PU Ljubljana, ki je dogodek ocenila kot dogodek visokega tveganja z oznako »A«.

Udeleženci shoda so se ob 13.00 pričeli zbirati na Trgu republike v Ljubljani. Sprva jih je bilo okoli 100, ob 13.40 okoli 600, ob 14.20 pa jih je bilo že okoli 1.000. V času prihoda udeležencev na Trg republike, se je na Tržaški cesti zbrala tudi skupina taksistov, ki so se opremljeni z zastavami vozili po cestah okoli DZRS in hupali.

Na govorniškem odru se je po 13.40 zvrstilo več različnih oseb, med njimi tudi Z. Č. in Z. S., ki je ob 15.49 udeležence shoda pozval naj odidejo do predsedniške palače na Erjavčevo cesto v Ljubljani. Del udeležencev se je na Erjavčevi cesti ustavil, del pa odšel na Prešernovo cesto. Po nekaj minutah so se udeleženci ponovno združili in pot nadaljevali po Bleiweisovi cesti, kjer so ustavili promet na obeh smernih voziščih. Na križišču Delavskega doma so se ustavili, del se jih je usedel na tla. Po pozivu Z. Č., ki je bil med udeleženci shoda na čelu kolone, so udeleženci ob 16.18 pot nadaljevali po Celovški cesti v smeri severne obvoznice. Množica (do okoli 10.000 oseb) je med vozili hodila po obeh smernih voziščih Celovške ceste, zaradi česar je bil cestni promet onemogočen. Pred križiščem s severno obvoznico na Celovški cesti so policisti postavili več kordonov, in sicer na Kavadarskem kotu in Majorja Lavriča ulici z namenom preprečitve dostopa na vozišče severne obvoznice oziroma preprečitve ogrožanja prometa. Udeleženci shoda so kordone prebili oziroma obhodili in pot nadaljevali proti uvozu na vozišče severne obvoznice. Med hojo so se med sabo preko megafona pozivali z besedami: *»Obvoznica je naša.«* Policisti so v nadaljevanju zaradi množičnih kršitev javnega reda in neupoštevanja ukazov policistov uporabili prisilna sredstva zoper množico (vodni curek, plinska sredstva in konjenico).

Ob 17.21 so udeleženci shoda po pozivu Z. Č. krenili proti centru mesta. Ponovno so hodili po obeh smernih voziščih Celovške ceste in ustavili celoten promet. V križišču pri Delavskem domu so se ob 17.50 združili z udeleženci, ki so (dodatno) prišli iz smeri Trga republike. V množici je bilo okoli 10.000 udeležencev. Pri križišču na Tivolski ulici so obstopili vozilo policistov PPE PU Koper in udarjali po njemu, pri Pivovarni Union pa obmetavali policijska vozila. Policisti so čez vozišče Gosposvetske ceste postavili kordon, v nadaljevanju pa je policija zaradi množičnih hujših kršitev JRM in neupoštevanja ukazov policije ponovno uporabila prisilna sredstva zoper množico (plinska sredstva).

Množica (več kot 6.000 oseb) je ob 18.05 odšla po Tivolski cesti v smeri Bavarskega dvora do objekta RTV na Kolodvorski ulici. Udeleženci so ves čas hodili po vozišču, zaradi česar je bil promet onemogočen. V množici je bilo tudi več družin z otroškimi vozički in manjšimi otroci. Udeleženci so po krajšem postanku pred stavbo RTV pot nadaljevali po Tavčarjevi in Slovenski cesti do Trga republike, kjer se jih je približno 2.000 ponovno zbralo, posamezniki pa so ob 18.47 pričeli z govori na govorniškem odru.

Okoli 18.58 je del udeležencev zapustilo shod, ostali, ki so vztrajali, pa so nadaljevali s kršitvami JRM. Policisti so zoper kršitelje pričeli izvajati postopke, v nadaljevanju pa so policisti PPE PU Ljubljana postavili kordon in na ta način izpraznili območje. Shod je bil končan okoli 21.30.

Skladno z veljavnim Odlokom o spremembah Odloka o začasni omejitvi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-Cov-2[181] je bilo v tem času prepovedano zbiranje več kot 50 ljudi. Zbiranje nad 50 ljudi je bilo dovoljeno zgolj na organiziranih javnih prireditvah, pri katerih je organizator znan, pod pogoji iz zakona, ki ureja javna zbiranja, v zaprtih prostorih ali na odprtih površinah, če udeleženci, razen oseb, ki so mlajše od 15 let, izpolnjujejo pogoj prebolevnosti, cepljenosti ali testiranja.

126/1 Priprave na neprijavljen shod

Koncentracijska depeša in zbiranje obvestil/informacij:[182]

S tem dokumentom je PU Ljubljana dogodek – neprijavljen javni shod, ki naj bi potekal na Trgu republike pred objektom Državnega zbora in na drugih lokacijah v Ljubljani ocenila za dogodek s stopnjo [redacted] (razloge je policija v dokumentu podrobno navedla). Prav tako je s tem dokumentom policija aktivirala pripadnike PPE PU Ljubljana in zagotovila policiste (ter kriminaliste) ter opremo za izvajanje nalog povezanih z varovanjem shoda. Zagotovila je tudi postavitev ograj pred objektoma DZRS in VRS, zaprosila za mobilni video-nadzorni sistem policije ter odreditev pomoči policistov – pripadnikov PPE iz drugih PU in posadke helikopterja. [redacted] PU Koper je v tej zvezi pridobila informacijo, da se lahko shoda udeležijo tudi slovenski kmetje, ki naj bi z delovnimi stroji blokirali ceste, železniške prehode in avtocestne razcepe,[183] SKP PU Kranj pa, da naj bi bilo več kot 3.000 udeležencev iz cele Slovenije.[184]

Načrt varovanja:

PU Ljubljana je pripravila še načrt za izvedbo varovanja neprijavljenega shoda z oznako »*Upor ljudstva*«, za sredo, 29. 9. 2021 od 13.00 na Trgu republike,[185] v katerem je navedla, da dogodek – javni shod ocenjuje kot dogodek [redacted] Za takšno oceno je podrobno navedla relevantne podatke.[186]

Iz omenjenega načrta tudi izhaja organizacija dela PPE PU Ljubljana in pooblastilo direktorja PU Ljubljana, ki je D. Č. na podlagi 91. člena ZNPPol pooblastil za izdajo ukaza o uporabi plinskih sredstev in sredstev za pasivizacijo, konjenice kot prisilnega sredstva in vodnega curka. Določena je bila tudi organizacija dela in izvajanje nalog izrednih patrulj, izvajanje nalog policistov, ki spremljajo udeležence shoda, delo policistov PPP Ljubljana, delo SKP PU Ljubljana in delo policistov spoterjev, ostali ukrepi varovanja ter oprema in oborožitev policistov.

Iz načrta izhaja tudi, da v kolikor pride na Trgu republike do hujših kršitev javnega reda (fizičnih napadov na policiste, obmetavanje policistov s predmeti, poškodb policistov, povzročitve materialne škode, napada na varovan objekt), se udeležence seznani, da je shod razpuščen in jih pozove naj se razidejo. Če ukazov ne bodo upoštevali, sledijo nadaljnji ukrepi oziroma stopnjevanje uporabe prisilnih sredstev zoper množico.

---

[181] Uradni list RS, št. 149/21.
[182] Dokument PU Ljubljana, št. 215-137/2021/1 (3E21-04), 23. 9. 2021 in št. 215-137/2021/6 (3E21-04), 27. 9. 2021.
[183] Dokument PU Koper, št. 223-17/2021/134 (3B21-05), 27. 9. 2021.
[184] Dokument PU Kranj, št. 215-72/2021/14 (3C21-02), 29. 9. 2021.
[185] Dokument PU Ljubljana, št. 215-137/2021/13 (3E21-04), 28. 9. 2021.
[186] Nadzorna skupina se strinja s »policijsko« oceno tveganja.

Nadalje je določeno, da policisti ukrepajo zoper množico samo na ukaz vodstva varovanja. Ukrepanje je bilo dovoljeno tudi na ukaz neposrednega vodje na terenu, če to zahtevajo varnostne razmere, samodejno lahko policisti ukrepajo le zaradi odvrnitve neposrednega napada nase ali na koga drugega.

[redacted]

[redacted]

Iz dokumenta še izhaja, da je poveljnik PPE GPU J. B., PPE PU Ljubljana pa A. D.

Vodstvo varovanja PU Ljubljana[187]
Za vodjo varovanja shoda je bil določen D. Č. iz SUP PU Ljubljana,[188] njegov pomočnik je bil B. S. iz OSPN SUP PU Ljubljana, določenih pa je bilo še več članov vodstva varovanja.

126/2 Varovanje javnega shoda
Uporaba policijskih pooblastil:
Policisti so udeležence v času shoda večkrat seznanili, da gre za neprijavljen shod, da se morajo ravnati po navodilih policije in upoštevati priporočila NIJZ. Opozarjali so jih tudi na kršitev CPP in nevarno početje ter jim ukazali naj se umaknejo s ceste. Ker ukazov niso upoštevali, so na Bleiweisovi cesti pričeli z izvajanjem postopkov ugotavljanja identitete, v nadaljevanju pa upoštevaje taktični preudarek zaradi varne izvedbe policijskih postopkov, z izvajanjem le-teh prekinili.

Vodstvo varovanja je zaradi jasnih in očitnih pozivov udeležencev k izvrševanju kaznivih dejanj, ogrožanja varnosti ljudi, premoženja in javnega prometa ter hipnemu odzivu množice, ki je sledila pozivom »*obvoznica je naša*«, ki so jih protestniki izrekali po megafonu in dejstvu, da je množica zasedla celotno površino Celovške ceste, izdalo ukaz, da se shod ob 17.00 razpusti. Komandir PP Ljubljana Center je udeležencem ukazal naj se mirno razidejo, saj je shod razpuščen in jih opozoril, da bodo v primeru nadaljevanja s kršitvami ter neupoštevanja ukazov policistov zoper njih uporabljena prisilna sredstva.

Vodja varovanja je ob 17.08 zaradi hujših in množičnih kršitev javnega reda, neupoštevanja ukazov in ogrožanja varnosti ljudi, premoženja ter javnega prometa na severni obvoznici, ki so se nadaljevale kljub seznanitvi ter opozorilom, da bo policija uporabila prisilna sredstva, izdal odredbo za uporabo prisilnih sredstev proti množici – plinskih sredstev, ob 17.10 pa še odredbo za uporabo plinskih sredstev in drugih sredstev za pasivizacijo, konjenico ter vodni curek.

---

[187] V vodstvu varovanja sta bila tudi R. I. (takratni pomočnik direktorja, ki je po pooblastilu direktorja vodil PU Ljubljana), J. R. (takratni pomočnik direktorja UUP GPU), obiskal pa ga je tudi S. V. (namestnik GDP).
[188] **Takratni vodja varovanja D. Č. je nadzorni skupini 20. 7. 2022 v pogovoru povedal, da je vodstvo varovanja o izdaji odredbe za uporabo prisilnih sredstev odločalo samostojno, nadrejeni pa so s svojo prisotnostjo ustvarjali pozornost in posledično tudi pritisk na vodstvo varovanja.** Nadalje je tudi povedal, da od vodij na terenu pričakuje, da pred uporabo prisilnih sredstev ocenijo ali so za uporabo izpolnjeni pogoji.

Policisti PPE PU Maribor in PP Ljubljana Center so med 17.00 in 17.30 na severni obvoznici proti množici uporabili skupinsko telesno silo za potiskanje, odrivanje (palice in ščite) in plinski razpršilec, policisti PPE PU Celje, PPE PU Ljubljana, PPE PU Maribor plinske naboje, policisti PPE PU Maribor pa še plinski ročni bombi.[189]

Policisti PPE GPU so zaradi hujše in množične kršitve javnega reda, napadov na policiste (potiskanje in prebijanje kordona), neučinkovitosti postavljenih kordonov (udeleženci so obšli tudi kordon policistov konjenikov) in neupoštevanja ukazov (ogrožanje javnega prometa z zaporo obeh smernih vozišč severne obvoznice)[190] proti množici približno 2.000 ljudi uporabili vodni curek s primesjo plinskih sredstev.[191] Ta je bil uporabljen v več intervalih po dve do pet sekund, porabljenih je bilo približno 5.000 litrov vode in 15 litrov plinskega sredstva. Policisti so pred uporabo po zvočnikih iz vodnega topa množici večkrat ukazali naj prenehajo s kršitvami in upoštevajo njihove ukaze, sicer bodo v nasprotnem primeru uporabljena prisilna sredstva.

Vodja varovanja je ob 17.51 zaradi hujših in množičnih kršitev javnega reda, neupoštevanja ukazov policistov in ogrožanja varnosti ljudi, premoženja ter javnega prometa na Gosposvetski cesti, ki so se nadaljevala kljub seznanitvi ter opozorilom na uporabo prisilnih sredstev, izdal odredbo za uporabo plinskih sredstev proti množici.[192] Ob 18.01, ko je množica prišla do kordona policistov na Gosposvetski cesti in ga skušala prebiti, so policisti PPE PU Ljubljana proti množici uporabili plinske naboje.[193]

Ob cca. 18.23, ko se je množica premikala od objekta RTV v smeri Trga republike, je udeležence trikrat preletel policijski helikopter in jim večkrat ukazal naj se razidejo, saj je shod razpuščen. Med gibanjem (od 18.10 do 18.40) so policisti zaznali več oseb, ki so nabirale nevarne predmete (granitne kocke in kamenje), prav tako pa so pridobili informacijo, da se posamezniki pripravljajo na napad na policiste, za kar naj bi se tudi maskirali.

Komandir PP Ljubljana Center je ob 18.58 po megafonu ponovno ukazal množici naj se mirno razide, saj je shod razpuščen, v kolikor pa udeleženci shoda ne bodo zapustili, bodo policisti zoper njih uporabili prisilna sredstva. Del udeležencev, ki je ostal na Trgu republike, je proti policistom metal nevarne predmete (pločevinke in druge predmete), zato so policisti pričeli z ugotavljanjem identitete kršiteljev.

Od 20.00 do 20.55 so policisti PPE PU Maribor na Trgu republike proti množici uporabili skupinsko telesno silo za odrivanje s ščiti in palicami.[194]

Policisti so na Trgu republike od 19.55 do 20.50 uporabili 45-krat telesno silo proti posameznikom in sedemkrat sredstva za vklepanje in vezanje.[195] Nadalje so petim osebam odredili pridržanje na podlagi

---

[189] FIO, št. 171010, 171107, 172230, 172207 in 171884.

[190] Nadzorna skupina izpostavlja, da ima severna obvoznica status hitre ceste, kar pomeni, da je državna cesta, rezervirana za promet motornih vozil, ki izpolnjuje predpisane pogoje za hitro cesto in je označena s predpisano prometno signalizacijo. Povezuje najpomembnejša središča regionalnega pomena in se navezuje na avtoceste; njen sestavni del so tudi priključki nanjo (22. točka prvega odstavka 2. člena ZCes-1). V dvaindvajsetem odstavku 30. člena ZPrCP je posebej določeno, da pešci ne smejo stopiti na (avtocesto in) hitro cesto ali hoditi po njej. V 2. točki tretjega odstavka 46. člena ZPrCP pa je določeno, da je na najvišja dovoljena hitrost na hitrih cestah 110 km/h. Zato ni dvoma, da je zasedba hitre ceste predstavljala ne samo kršitve določil ZPrCP, temveč je predstavljala veliko nevarnost z ogrožanjem pomembne dobrine, kot so življenje ljudi, zdravje in večja premoženjska vrednost. Že zaradi najvišje dovoljene hitrosti 110 km/h bi lahko prišlo do najhujših posledic prometnih nesreč z množično udeležbo motornih vozil in pešcev. To pa je, po mnenju nadzorne skupine, nedvomno predstavljalo hujšo in množično kršitev javnega reda.

[191] FIO, št. 172161.

[192] Odredba je navedena v poročilu PU Ljubljana, št. 215-137/2021/40 (3E2-10), 2. 12. 2021, medtem, ko iz kronološkega poročila vodstva varovanja PU Ljubljana z 29. 9. 2021 to ne izhaja.

[193] FIO, št. 171010 in 171013.

[194] FIO; št. 172207.

[195] FIO, št. 171012, 171594, 172184, 171582, 171596, 171595, 171011, 171008, 172241, 172207, 171007, 171009 in 171240.

prvega odstavka 64. člena ZNPPol[196] in dvema na podlagi drugega odstavka 109. člena ZP-1[197] ter izvedli približno 30 drugih ukrepov.[198]

V času varovanja neprijavljenega shoda je policija imela težave s preobremenjenostjo komunikacijskega sistema in prenosom slike v vodstvo varovanja.

Kronološko poročilo vodstva varovanja PU Ljubljana
Vodstvo varovanja je z delom pričelo ob 11.00.

Ob 12.45 je preko radijskih zvez policistom v varovanju naročilo naj bodo strpni, strokovni, provokacijam naj ne nasedajo in naj snemajo postopke.

Ob 11.22 in 11.53 je vodstvo varovanja prejelo informacijo, da so policisti v bližini mesta neprijavljenega shoda (Valvazorjev park in pri poslovalnici NLB) opazili granitne kocke, ob 12.41 pa naj bi se shoda udeležili tudi pripadniki Štajerske in Kranjske varde.

Ob 12.59 je bilo seznanjeno, da so policisti udeležence shoda seznanili, da gre za neprijavljen shod, ki se snema z video-nadzornim sistemom, zato se morajo ravnati po navodilih policistov in spoštovati veljavne ukrepe za preprečevanje okužb s Covid-19.

Ob 15.49 vodstvo varovanja prejelo informacijo, da je Z. S. udeležence pozval naj se premaknejo v smeri predsedniške palače, ob 15.58 da je komandir PP Ljubljana Center udeležence po megafonu pozval naj se umaknejo s cestišča, ob 15.59 pa da bodo policisti začeli izvajati postopke z udeleženci, ki ne upoštevajo njihovega poziva. Ob 16.09 so bili seznanjeni, da je množica pritisnila na policiste, zato varna izvedba postopkov v zvezi kršitev CPP ni bila mogoča. Vodstvo varovanja je ob 16.40 in 16.44 naročilo, da se udeležence ponovno opozori na nevarnost njihovih ravnanj in se jih poziva k umiku z vozišča, kar pa udeleženci niso upoštevali. Ob 16.59 je vodja varovanja naročil naj se vodni top pomakne proti obvoznici, ob 17.00 pa da se shod razpusti in o tem obvesti udeležence ter se jih pozove naj shod zapustijo. Ob 17.08 je vodja varovanja dovolil uporabo prisilnih sredstev proti množici, policisti so pričeli s pozivanjem, ob 17.10 pa je **odobril uporabo plinskih sredstev, sredstev za pasivizacijo, konjenice kot prisilnega sredstva in vodnega curka.** Policisti so bili na lastno varnost pri uporabi plinskih sredstev opozorjeni ob 17.11. Ob 17.13 je bilo vodstvo varovanja seznanjeno, da je bil **uporabljen vodni curek, plinska sredstva in konjenica kot prisilno sredstvo**, ob 17.21 pa, da so udeleženci shoda skoraj v celoti umaknjeni z obvoznice in se vračajo na Celovško cesto. Ob 17.34 je vodstvo varovanja naročilo naj se vse dnevne redne patrulje na območju mesta Ljubljana premaknejo na križišče Celovška-Ruska, kjer bodo poskušale udeležence shoda zadržati do prihoda PPE. Vodstvo varovanja je ob 17.36 dobilo informacijo, da na obvoznici »*ni nikogar*«. Ob 17.52 je vodstvu varovanja pet policistov sporočilo, da stojijo v množici s službenim vozili, v nadaljevanju so policisti po navodilu vodje izmene PP Ljubljana Center zapustili službena vozila in se umaknili na parkirišče v Tivoliju. Ob 17.56 je vodstvo varovanja policiste opozorilo na umik, saj bodo pri Delavskem domu uporabljena plinska sredstva. PPE je ob 18.02 začel z uporabo plinskih sredstev, ob 18.04 so bila plinska sredstva uporabljena na križišču Tivolska-Vošnjakova, udeleženci pa so se začeli premikati proti stavbi RTV. Policist spoter je ob 18.19 sporočil, da se udeleženci shoda pred RTV maskirajo, nekateri imajo pri sebi tudi palice. Ob 18.23 je bilo vodstvo varovanja seznanjeno, da je policijski helikopter trikrat preletel udeležence shoda in jih opozoril, da je shod razpuščen, zato naj območje zapustijo. Ob 18.40 je vodstvo varovanja prejelo informacijo, da udeleženci shoda prihajajo pred DZRS, kjer so bili od 18.41 do 18.58 večkrat opozorjeni, da je shod razpuščen, zato naj ga zapustijo. Ob 19.11 so udeleženci pričeli zapuščati shod, ob 19.25 je vodstvo varovanja komandirju PP Ljubljana Center naročilo naj policisti začnejo izvajati postopke zoper osebe, ki shoda niso zapustile. Ob 20.22 je bilo na Trgu Republike še cca. 200

[196] Osebe so motile in ogrožale javni red, saj javnega reda ni bilo mogoče drugače vzpostaviti oziroma odvrniti ogrožanja.
[197] Osebi sta bili pod vplivom alkohola zaloteni pri prekršku in je bila nevarnost, da bosta še naprej delali preške.
[198] Podatke oseb so vpisali na kartončke za ugotavljanje identitete, ki jih je močan dež uničil.

udeležencev shoda, ob 20.47 pa je bila na Slovenski cesti pri Šubičevi ulici le še skupina udeležencev, ki je bila v nadaljevanju razgnana s strani policistov. Vodstvo varovanja je z delom zaključilo ob 22.33.

Ker govorne komunikacije prav tako predstavljajo potek dogajanja oziroma podkrepijo navedbe policistov iz UZ o uporabi prisilnih sredstev, nadzorna skupina v nadaljevanju navaja povzetke ključnih komunikacij.

Iz posnetkov govornih komunikacij (posnetki 3861-179 PPE GPU0, okvirni čas 17:08:36, 17:10:47 in 17:19:44, posnetki 3861-179 PPE GPU02, okvirni čas 17:09:11 in 17:18:49 ter posnetki 3861-179 PU LJ04, okvirni čas 17:08:45, 17:10:53 in 17:11.40) izhaja odredba za uporabo prisilnih sredstev zoper množico na severni obvoznici. Odredba za uporabo vodnega curka izhaja iz posnetkov 3861-179 PPE GPU02, okvirni čas 17:09:11, 17:10:28, 17:11:08, ukaz, da se k vodnemu curku primeša plin pa iz posnetkov 3861-179 PPE GPU02, okvirni čas 17:12:19, 17:12:26 in 17:12:29. Odredba za uporabo plinskih sredstev zoper množico pri Delavskem domu izhaja iz posnetkov 3861-179 PPE GPU0, okvirni čas 18:01:00, 18:01:23 in 18:02:08. Hujših in množičnih kršitev javnega reda pri Delavskem domu iz govornih komunikacij ni slišati.

126/3 Po varovanju javnega shoda

PU Ljubljana je 30. 9. 2021 in 2. 12. 2021[199] izdelala poročili o poteku shoda, iz katerih je med drugim razvidno, da se je shoda udeležilo okoli 10.000 ljudi, varovanje pa je izvajajo [redacted] policistov. Policisti so v 85 primerih izvedli postopek ugotavljanja identitete, pet oseb so pridržali po prvem odstavku 64. člena ZNPPol, dve po drugem odstavku 109. člena ZP-1, mladoletnika pa privedli k staršem. V 11 primerih so proti posameznikom uporabili sredstva za vezanje in vklepanje ter 60-krat telesno silo. Zoper množico pa so devetkrat uporabili skupinsko telesno silo za potiskanje in odrivanje s palico in ščiti, 13-krat plinske naboje, štirikrat plinsko ročno bombo, enkrat plinski razpršilec in vodni curek s primesjo solzilnega sredstva. Policisti so ugotovili 65 prekrškov ZJRM-1, 60 po ZJZ, tri po ZOlzk in dve kaznivi dejanji napada na uradno osebo, ko opravlja naloge varnosti po 300. členu KZ-1 ter več kaznivih dejanj poškodovanja tuje stvari po prvem odstavku 220. člena KZ-1.

Na shodu so policisti za avdio-video snemanje postopkov uporabili 45 kamer.[200]

Vodstvo PU Ljubljana je ocenilo, da so bila prisilna sredstva proti množici uporabljena sorazmerno, saj zaradi številčne premoči množice z milejšimi oblikami prisilnih sredstev javnega reda ni bilo mogoče vzpostaviti. Vodja varovanja je uporabo prisilnih sredstev proti množici odredil zakonito in strokovno.

Komisija za preveritev okoliščin uporabe prisilnih sredstev ni bila imenovana.

126/4 Zaključna ocena nadzorne skupine o zakonitosti in strokovnosti uporabe policijskih pooblastil, prisilnih sredstev ter drugih ukrepov policije[201]

Kot že zapisano, je šlo v primeru varovanja javnega shoda 29. 9. 2021 za neprijavljen javni shod, ki se ga je udeležilo večje število ljudi, ki so se gibali po Ljubljani. Poziv za udeležbo na shodu je bil objavljen na družbenem omrežju FB skupine »*Resni.ca*«, ki se je odvijal pod oznako »*Upor ljudstva*«, in sicer v torek, 29. 9. 202,1 na območju Ljubljane na Trgu republike pred objektom DZRS in na drugih takrat neznanih lokacijah na območju PU Ljubljana. PU Ljubljana je dogodek ocenila kot dogodek [redacted] kar pomeni, da je policija utemeljeno pričakovala, da bo prišlo do nasilja. Zato se je policija ustrezno pripravila in določila potrebne policiste ter opremo oziroma tehnična sredstva.

---

[199] Dokument PU Ljubljana, št. 215-137/2021/31 (3E21-04), 30. 9. 2021 in št. 215-137/2021/10 (3E2-10), 2. 12. 2021.

[200] Iz dokumenta, št. 0602-28/2022/12 (3E21-07), 16. 8. 2022, izhaja, da so bili posnetki osebnih kamer že izbrisani.

[201] Nadzorna skupina je zaradi obsega dokumentacije in časovne omejenosti presodila samo uporabo prisilnih sredstev proti množici, in sicer uporabo vodnega curka (tudi s primesjo plinskega sredstva) ter posameznih plinskih sredstev in drugih z zakonom določenih sredstev za pasivizacijo.

Množica se je tega dne zbrala na Trgu republike, nato pa po Celovški cesti odšla v smeri proti severni obvoznici, ki jo je zasedla in se nato vrnila v center mesta Ljubljane. Policija je proti množici uporabila prisilna sredstva, na severni obvoznici je med drugim uporabila telesno silo, vodni curek s primesjo plinskih sredstev ter plinska in druga sredstva za pasivizacijo, ki jih je uporabila tudi pri Delavskem domu.

Nadzorna skupina uvodoma izpostavlja profesionalno komunikacijo policistov kot primer dobre prakse. Gre namreč za **profesionalno komunikacijo (obeh) vodij PPE PU Ljubljana** (posnetki 3861-179 PPE GPU0, okvirni čas 18:01:00, 18:01:23, 18:02:08, 18:02:18, 18:02:30 in 18:02:53) **in njuno presojo kdaj je treba prisilna sredstva prenehati uporabljati. Takšen način komunikacije nadzorna skupina izpostavlja v smislu spoštovanja načela sorazmernosti pri uporabi prisilnih sredstev**, saj je v četrtem odstavku 38. člena Pravilnika o policijskih pooblastilih določeno, da je prisilno sredstvo dopustno uporabljati tako dolgo, **dokler namen uporabe ni dosežen** ali dokler se ne izkaže, da namena ne bo mogoče doseči.

Nadalje nadzorna skupina kot prvo splošno ugotovitev izpostavlja, da **ne more ugotoviti ali je bilo prisilno sredstvo** vodni curek s primesjo plinskih sredstev **uporabljeno zakonito**, ker niso konkretizirani razlogi za uporabo vodnega curka s plinskimi sredstvi in ni pojasnjeno zakaj je bilo potrebnih več intervalov uporabe vodnega curka s primesjo plinskih sredstev. Dvom se postavlja tudi zato, ker ni mogoče natančno ugotoviti ali je bil najprej uporabljen samo vodni curek (kot to izhaja iz posnetkov govornih komunikacij) ali pa je bilo takoj uporabljeno prisilno sredstvo vodni curek s primesjo plinskih sredstev. Omenjena dilema je pomembna, ker 131. člen ZNPPol določa, da mora policist v UZ o uporabi prisilnih sredstev navesti vrsto uporabljenega prisilnega sredstva.

Iz UZ o uporabi prisilnih sredstev izhaja samo uporaba vodnega curka s primesjo plinskega sredstva, iz poslušanega posnetka govornih komunikacij[202] pa izhaja, da je policijski vodja D. U. najprej ob 17:10:23 izdal odredbo za uporabo (samo) vodnega curka, nakar je ob 17:12:19 odredil, da se vodnemu curku primeša plinsko sredstvo. Uporaba samo vodnega curka brez primesi plinskega sredstva pa v UZ ni navedena. Ker je posadka vodnega topa takrat opravljala policijske naloge pod neposrednim vodstvom policijskega vodje, je smela uporabiti prisilna sredstva samo na podlagi njegove odredbe. Takšen zaključek utemeljujeta tudi zapisa v poročilu PU Ljubljana[203] s 30. 9. 2021, kjer je v podpoglavju 5.3 uporaba prisilnih sredstev zapisana tako uporaba vodnega curka, kot tudi uporaba vodnega curka s primesjo plinskih sredstev. V naslednjem poročilu PU Ljubljana[204] z 2. 12. 2021 pa izhaja, da je bil uporabljen samo vodni curek s primesjo plinskih sredstev.

Zato se postavlja dvom, katera vrsta prisilnega sredstva se je takrat dejansko uporabljala oziroma ali ni šlo morda za stopnjevanje uporabe prisilnih sredstev, kar bi moralo biti v UZ o uporabi prisilnih sredstev posebej obrazloženo.

Nadalje nadzorna skupina kot drugo splošno ugotovitev izpostavlja, da tudi iz zapisov v UZ o uporabi prisilnih sredstev za **13 prisilnih sredstev ne more ugotoviti** ali so bila prisilna sredstva **uporabljena zakonito in strokovno.**[205] Za štiri (prvi dokument PPE PU Maribor) namreč ni konkretizirano opozarjanje množice pred njihovo uporabo in vzrok uporabe (sprožilna situacija), za dve (drugi dokument PPE PU Maribor) niso napisana dejstva, ki so pomembna za presojo učinkovitosti in sorazmernosti, prav tako za dve (tretji dokument PPE PU Maribor) ni konkretiziran ukaz in opozarjanje množice pred uporabo prisilnih sredstev ter vzrok uporabe prisilnih sredstev (sprožilna situacija), za eno (prvi dokument PPE PU Celje) pa ni konkretizirano opozarjanje množice pred uporabo prisilnih sredstev in niso napisana dejstva, ki so pomembna za presojo učinkovitosti in sorazmernosti. Za tri od skupno štirih uporabljenih prisilnih sredstev (prvi in drugi dokument PPE PU Ljubljana) ni konkretiziran ukaz.

---

[202] Št. 3861-179-PPE GPU 02.
[203] Št. 215-137/2021/31 (3E21-04), 30. 9. 2021.
[204] Št. 215-137/2021/401 (3E2-10), 2. 12. 2021.
[205] Omenjena ugotovitev izhaja iz pregleda in analiziranja UZ o uporabi prisilnih sredstev.

Opozarjanje množice in vzrok uporabe prisilnih sredstev (sprožilna situacija) pa ni konkretizirano v vseh štirih primerih.

Odsotnost konkretnih navedb zaradi absolutne zakonske zahteve po izreku opozorila množici in možnosti presoje vzroka uporabe prisilnega sredstva, učinkovitosti in sorazmernosti po stališču nadzorne skupine ne omogoča ocene, da so bila prisilna sredstva uporabljena zakonito in strokovno. Vsled navedenega se nadzorna skupina sprašuje, kako so lahko predstojniki preverili in ocenili uporabo prisilnih sredstev.

Nadzorna skupina tudi izpostavlja, da iz govornih komunikacij ni slišati hujših in množičnih kršitev javnega reda pri Delavskem domu, kjer so policisti PPE PU Ljubljana uporabili plinska sredstva (prvi dokument PPE PU Ljubljana (policist B. D.) in drugi dokument PPE PU Ljubljana).

126/4-1 Nepravilnosti ugotovljene pri poročanju o uporabi prisilnih sredstev:

Uporaba vodnega curka in vodnega curka s primesjo plinskih sredstev:
Dokument SE GPU, FIO: 172161
Iz opisa okoliščin izhaja, da je vodstvo varovanja odredilo naj se vodni top pripelje na ljubljansko obvoznico, iz smeri Brda proti izvozu na Celovško cesto. Ko je vodni top pripeljal do omenjenega izvoza, je bila levo in desno od vozila zbrana večja množica ljudi, ki je preko cestne ograje vstopala na obvoznico in s tem blokirala promet v obe smeri. Iz zvočnikov vodnega topa je bilo množici izdano opozorilo in ukaz, da ne sme vstopati na obvoznico in naj se z nje umakne, sicer bodo uporabljena prisilna sredstva, vodni curek in plinska sredstva. Protestniki (množica) ukaza in opozorila policistov niso upoštevali. Vodstvo varovanja je ob 17.10 posadki vodnega topa odobrilo, da se proti nasilni množici uporabi prisilno sredstvo vodni curek s primesjo plinskega sredstva, neposredno uporabo vodnega curka in plinskega sredstva pa je odredil namestnik poveljnika PPE GPU. Posadka vodnega topa oziroma operaterja sta takoj po ukazu zoper najaktivnejše protestnike v skupini cca. 2.000 oseb, ki so poskušali vstopiti na obvoznico, uporabila vodni curek s primesjo plinskega sredstva v intervalih po cca. dve do pet sekund. Uporaba je trajala do 17.40, porabljenih je bilo približno 5.000 litrov vode in približno 15 litrov plinskega sredstva. Iz poročila o poteku shoda[206] izhaja, da so udeleženci proti vodnemu topu med intervali uporabe in policistom: »*... metali kamenje, zemljo in steklenice.*«[207]

Ugotovljene nepravilnosti pri uporabi vodnega curka s primesjo plinskih sredstev:
- **v UZ niso konkretizirani razlogi za uporabo vodnega curka s plinskimi sredstvi, kar brez dvoma predstavlja hujšo obliko uporabe prisilnih sredstev, zato bi morali biti razlogi podrobno pojasnjeni** (zakaj ni zadoščala npr. samo uporaba vodnega curka);[208]
- v UZ niso zapisana druga dejstva in okoliščine, ki so pomembne za presojo zakonitosti in strokovnosti, in sicer ni zapisanih okoliščin, zaradi katerih je bila potrebna uporaba več intervalov vodnih curkov s primesjo plinskih sredstev;
- iz UZ izhaja nepravilen zapis glede vrste uporabljenega prisilnega sredstva, kjer je zapisana samo uporaba vodnega curka s primesjo plinskega sredstva. Iz posnetka govornih komunikacij[209] izhaja, da je policijski vodja D. U. najprej ob 17:10:23 izdal odredbo za uporabo (samo) vodnega curka, nakar je ob 17:12:19 odredil, da se vodnemu curku primeša plinsko sredstvo. V UZ o uporabi prisilnega sredstva pa je zapisano, da je policijski vodja D. U. že ob 17.10 odredil uporabo vodnega curka skupaj s primesjo plinskega sredstva. Uporaba samo vodnega curka brez primesi plinskega sredstva pa v UZ ni navedena. Takšen zaključek utemeljuje tudi zapis v poročilu PU Ljubljana[210] s

[206] Dokument PU Ljubljana, št. 215-137/2021/40 (3E2-10), 2. 12. 2021.
[207] Nadzorna skupina je v tej zvezi opravila tudi razgovor z vodjo vodnega topa, M. R., ki je 8. 7. 2022 med drugim povedal, da je bila naloga njegove ekipe preprečitev vdora še večje množice na severno obvoznico in odstranitev le te z vozišča. Vodni top je najprej deloval s curkom nad množico, uporaba curka je trajala cca. pet minut.
[208] Iz UZ izhaja, da je neposredno uporabo vodnega curka in plinskih sredstev odredil namestnik poveljnika PPE GPU, ker pa so policisti dejansko uporabili vodni curek s primesjo plinskih sredstev, bi morali izvršitev takšnega ukaza dodatno argumentirati (npr. da se množica kljub večkratnim intervalom vodnega curka ni razbežala).
[209] Št. 3861-179-PPE GPU 02.
[210] Dokument PU Ljubljana, št. 215-137/2021/31 (3E21-04), 30. 9. 2021.

30. 9. 2021, kjer je v podpoglavju 5.3 uporaba prisilnih sredstev zapisana tako uporaba vodnega curka, kot tudi uporaba vodnega curka s primesjo plinskih sredstev. V naslednjem poročilu PU Ljubljana[211] z 2. 12. 2021 pa izhaja, da je bil uporabljen samo vodni curek s primesjo plinskih sredstev;
- v UZ niso navedene posledice, da bi se lahko presodila učinkovitost uporabe prisilnega sredstva npr. kakšen učinek je imela uporaba vodnega curka s primesjo plinskih sredstev na množico oziroma ali je množica s hujšim kršenjem javnega reda zaradi tega prenehala.[212]

Uporaba telesne sile, plinskega razpršilca, plinskih in drugih sredstev za pasivizacijo policistov PPE PU Maribor v času od 17.30 do 20.40

Prvi dokument PPE Maribor (policista D. C. in G. D.), FIO: 172207
Iz opisa izhaja, da sta policista okrog 17.30 na severni obvoznici, 20.13 na Trgu republike in 20.40 v podhodu Maximarketa na ukaz potiskala množico s ščiti,[213] policist D. C. pa je na povelje (odredbo) okrog 17.30 uporabil plinski razpršilec proti neznanim kršiteljem na varni razdalji.

Ugotovljene nepravilnosti:
- v UZ je v rubriki »uporabljena prisilna sredstva« označeno prvo (policist D. C.) in drugo uporabljeno prisilno sredstvo (policist D. G.) oziroma ena uporaba prisilnega sredstva – telesne sile vsakega policista, čeprav sta jo policista trikrat uporabila na različnih lokacijah ob različnih urah;
- iz UZ o uporabi prisilnih sredstev ne izhaja, da bi predstojnik, ki je pooblaščen za presojo zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnih sredstev, sploh presojal uporabo plinskega razpršilca, ki ga je policist D. C., izhajajoč iz vsebinskega opisa okoliščin, uporabil proti neznanim kršiteljem na avtocesti[214] okoli 17.30, kar je v nasprotju z drugim odstavkom 132. člena ZNPPol;[215]
- v UZ ni vsebinske navedbe o opozarjanju množice pred uporabo prisilnih sredstev, niti kdo je opozorilo izrekel ter kdo je množici ukazoval. Navedeno pa je, da je bilo množici ukazano naj zapusti avtocesto. V rubriki pa je tudi občrtano pooblastilo ukazovanje za vsa prisilna sredstva skupaj;
- v UZ ni vsebinsko navedeno ali je šlo za uporabo prisilnih sredstev množično na ukaz in če je, kdo točno je izdal odredbo (povelje) za uporabo prisilnih sredstev (v rubriki je samo občrtan način uporabe – množično na ukaz);
- v UZ ni naveden vzrok uporabe prisilnih sredstev oziroma zakaj je bilo potrebno uporabiti prisilna sredstva zoper kršitelje, kakor tudi ne število aktivnih kršiteljev, ki niso upoštevali ukazov.

Drugi dokument PPE Maribor (policista B. O. in D. F.), FIO: 172230
Protestniki so kljub pozivanju in ukazom policije odšli na hitro cesto in s tem ogrožali svoja življenja ter udeležence prometa in kršili javni red. Policija je protestnike opozorila na uporabo prisilnih sredstev, policista pa sta okrog 17.30 za obvladovanje upiranja in odvrnitev napada na hitri cesti odvrgla vsak po dve ročni plinski bombi, katerih uporabo je odredilo vodstvo varovanja.

Ugotovljene nepravilnosti:
- čeprav je v UZ o uporabi prisilnih sredstev navedeno, da je šlo za uporabo plinskih sredstev posamezno na ukaz, ni navedeno kdo je izdal odredbo (povelje) za met plinske bombe;
- v UZ ni navedeno zakaj je bilo potrebno uporabiti skupno štiri ročne plinske bombe (presoja sorazmernosti uporabe oziroma presoja ali je bilo sredstvo neučinkovito);
- v UZ ni navedeno kam so plinske ročne bombe padle (na željeno mesto ali ne).

---

[211] Dokument PU Ljubljana, št. 215-137/2021/401 (3E2-10), 2. 12. 2021.
[212] V UZ-ju je v rubrikah »Posledica – oseba« in »Posledica – policist« zapisano »brez posledic«.
[213] Ker je uporaba telesne sile navedena na istem UZ, je nadzorna skupina izjemoma opravila presojo tudi tega prisilnega sredstva.
[214] Pravilno: hitri cesti. URL: https://www.dars.si/Zgrajene_AC_in_HC/Ljubljansko_vozisce?zid=190, 2. 10. 2022.
[215] UZ o uporabi prisilnih sredstev, 29. 9. 2021, FIO št. 172207.

Tretji dokument PPE Maribor (policisti D. S., U. K., D. F., Ž. P. in B. Š.), FIO: 172230
Iz UZ o uporabi prisilnih sredstev izhaja, da so policisti D. S., U. K., D. F. in Ž. P. ob 17.30 na ukaz (odredbo) uporabili telesno silo za odrivanje in usmerjanje protestnikov,[216] policist B. Š. pa je ob isti uri izstrelil tri plinske naboje.

Ugotovljene nepravilnosti:
- v UZ o uporabi prisilnih sredstev je označena uporaba samo enega prisilnega sredstva, čeprav jih je bilo uporabljenih več;
- v UZ ni vsebinske navedbe o ukazovanju in opozarjanju množice pred uporabo prisilnih sredstev, niti kdo točno je ukaz in opozorilo izrekel (v rubriki je samo občrtano pooblastilo opozarjanje in ukazovanje za vsa prisilna sredstva skupaj);
- v UZ ni naveden vzrok uporabe prisilnih sredstev, navedeno je le, da je šlo za uporabo prisilnih sredstev množično na ukaz, ni navedeno, kdo je izdal odredbo;
- v UZ ni navedeno kam so izstrelki padli (na željeno mesto ali ne).

Uporaba plinskih in drugih sredstev za pasivizacijo policistov PPE PU Ljubljana v času od 17.00 do 18.15:

Prvi dokument PPE Ljubljana (policista R. J., P. K. in B. D.), FIO: 171010
Iz opisa izhaja, da sta policista R. J in P. K, zaradi neupoštevanja ukazov in opozoril policije, na ukaz izstrelila plinske naboje. Policist R. J. je izstrelil tri plinske naboje kratkega dosega ob 17.15 na uvozu na avtocesto (Celovška cesta – Koseze), policist P. K. pa ob 17.20 na Majorja Lavriča ulici dva plinska naboja kratkega dosega. Policist B. D. je zaradi kršitve javnega reda in CPP ter neupoštevanja ukazov, da udeleženci s kršitvami prenehajo, ob 18.05 v križišču Celovške in Tivolske ceste izstrelil plinski naboj srednjega dosega.

Ugotovljene nepravilnosti:
- v UZ o uporabi prisilnih sredstev, ki sta ga napisala policista R. J. in P. K., ni vsebinske navedbe o ukazovanju in opozarjanju množice pred uporabo prisilnih sredstev, niti kdo točno je ukaz in opozorilo izrekel (v rubriki je občrtano pooblastilo ukazovanje in opozarjanje, v vsebini pa zgolj navedba, da so bila plinski naboji uporabljeni zaradi neupoštevanja ukazov in opozoril policije);
- v UZ, ki ga je napisal policist B. D., ni vsebinske navedbe o opozarjanju množice pred uporabo prisilnih sredstev, prav tako ni navedeno kdo je opozorilo in ukaz izrekel (iz vsebine izhaja, da množica ni upoštevala ukazov naj preneha s kršitvami CPP in javnega reda);
- v UZ policisti niso konkretizirali vzroka uporabe prisilnih sredstev, navedeno je le, da je šlo za uporabo plinskih sredstev posamezno na ukaz (navedba policista R. J.), množično na ukaz (navedba policista P. K.) oziroma posamično in množično na ukaz (navedba policista B. D.). Policisti vsaj približnega števila aktivnih kršiteljev niso navedli;
- v UZ ni navedeno kam so izstrelki padli (na željeno mesto ali ne) – druge pomembne okoliščine za presojo.

Drugi dokument PPE Ljubljana (policist S. H.), FIO: 171013
Iz opisa izhaja, da je policist na množični ukaz vodstva varovanja ob 18.03 uporabil plinski naboj srednjega dosega zoper množico, ki je kršila JRM ter ni upoštevala ukazov policije.

Ugotovljene nepravilnosti:
- v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni vsebinske navedbe o ukazovanju in opozarjanju množice pred uporabo prisilnih sredstev, niti kdo točno je ukaz in opozorilo izrekel (v rubriki je samo občrtano pooblastilo ukazovanje);
- čeprav je v UZ navedeno, da je šlo za uporabo plinskih sredstev množično na ukaz, ni navedeno kdo je izdal odredbo za izstrelitev nabojev;

[216] Ker je uporaba telesne sile navedena na istem UZ, je nadzorna skupina izjemoma opravila presojo tudi tega prisilnega sredstva.

- v UZ ni navedeno kam so izstrelki padli (na željeno mesto ali ne);
- V UZ ni konkretiziran vzrok uporabe prisilnih sredstev, temveč je samo splošna navedba, da je bilo uporabljeno, ker je množica kršila JRM in ni upoštevala zakonitih ukazov policije, pri čemer ni zapisano vsaj približno število aktivnih kršiteljev.

Uporaba plinskih in drugih sredstev za pasivizacijo policistov PPE PU Celje okoli 17.00:

Dokument PPE PU Celje (policist D. M.), FIO: 171107
Iz opisa okoliščin izhaja, da so bili policisti PPE PU Celje z namenom postavitve kordona in preprečitve večjega števila protestnikov napoteni na severno obvoznico. Že pred njihovim prihodom na kraj, so policisti drugih enot že uporabili prisilna sredstva. Navedeno je tudi, da je bilo protestnikom pred uporabo prisilnih sredstev iz vodnega topa in helikopterja večkrat ukazano naj zapustijo območje obvoznice in upoštevajo navodila ter ukaze policistov. Ker del protestnikov teh ukazov ni upošteval in je nadaljevali s kršitvijo (pot so želeli nadaljevati po obvoznici,) je policist D. M., ki je bil hkrati tudi komandir oddelka PPE, okoli 17.00 v smeri večje množice izstrelil tri plinske naboje, čez cca. 15 minut po izstrelitvi pa je množica začela zapuščati prizorišče in se vračati proti središču Ljubljane.

Ugotovljene nepravilnosti:
- v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni vsebinsko konkretizirano opozorilo množice pred uporabo prisilnih sredstev;
- v UZ ni navedeno kam so izstrelki padli (na željeno mesto ali ne).

Predstojniki so vsa uporabljena prisilna sredstva ocenili kot zakonita in strokovna. Upoštevajoč ugotovitev nadzorne skupine, da v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni napisanih vseh dejstev in okoliščin, ki so ključna za presojo zakonitosti in strokovnost, **pa se nadzorni skupini postavlja upravičen dvom ali so predstojniki uporabljena prisilna sredstva dejansko ocenili objektivno, nepristransko in kritično.**

126/4-2 Druge ugotovljene pomanjkljivosti, ki pomembno vplivajo na uporabo in presojo zakonitosti ter strokovnost uporabe prisilnih sredstev

Kot tretjo splošno ugotovitev nadzorna skupina posebej izpostavlja, da vodstvo varovanja ni preklicalo odredbe za uporabo prisilnih sredstev zoper množico.

Kot četrto splošno ugotovitev pa izpostavlja, da v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni zapisan točen način uporabe prisilnega sredstva vodnega curka s primesjo plinskih sredstev. Tako ni zapisana vsaj približna razdalja delovanja vodnega curka, ali je šlo za ozko usmerjen ali razpršen curek, s kakšnim tlakom vode je bil izbrizgan vodni curek s primesjo plinskih sredstev, niti kakšno je bilo razmerje mešanice vode in plinskega sredstva[217] (iz UZ izhaja, da posadka vodnega topa uporabila vodni curek s primesjo plinskega sredstva v intervalih po cca. dve do pet sekund proti najaktivnejšim nasilnim protestnikom v skupini cca. 2.000 oseb) oziroma kako je bil huje kršen javni red. Nato je samo še zapis, da je uporaba vodnega curka iz obeh sprednjih topov trajala v več intervalih do 17.40. Prav tako ni zapisanih okoliščin, zaradi katerih je bila potrebna uporaba več intervalov vodnih curkov s primesjo plinskih sredstev.

Vodja posadke vodnega topa M. R. je vodji nadzora v e-sporočilu 20. 7. 2022 sporočil, da nimajo določenih kriterijev, na podlagi katerih bi določili razmerje (procente) mešanice vode in plinskega sredstva zaradi različnih dejavnikov in kompleksnosti situacije na terenu. Vodja se o določitvi razmerja mešanice odloča na podlagi taktičnega preudarka, vremenskih vplivov (temperatura zraka, vlažnost, veter, zračni tlak), lokacije, velikosti množice, agresivnosti množice, ogroženosti varnosti ljudi, ogroženosti življenj ljudi, števila policistov, ki so neposredno vključeni v varovanje in vzpostavljanje JRM.

[217] V e-sporočilu z 20. 7. 2022 je vodja posadke vodnega topa vodji nadzora sporočil, da je vodni top 29. 9. 2021 deloval z 0,1 % mešanico solzivca. Pri tem je bil tlak vode različen, od 8 do 16 barov. Prav tako se je uporabljal različen curek, od razpršenega do ozkega.

Na podlagi navedenega se vodja odloči in oceni, da bo z določeno najmanjšo količino dodanega plinskega sredstva zakonito, strokovno in učinkovito izvedena odrejena naloga ter vzpostavljen JRM z najmanjšimi možnimi posledicami.

127. VAROVANJE NEPRIJAVLJENEGA JAVNEGA SHODA »Upor ljudstva«, 5. 10. 2021

Kratek opis dogodka:
PU Ljubljana je v torek, 5. 10. 2021 izvajala varovanje neprijavljenega javnega shoda, ki je potekal pod oznako »*Upor ljudstva*«. Javni shod se je začel ob 15.00, udeleženci pa so se zbrali na Trgu republike pred DZRS in po drugih ulicah v Ljubljani. Na družbenem omrežju FB je bil v okviru skupine »*Resni.ca*«, objavljen poziv za udeležbo na tem shodu, ki naj bi potekal v torek, 5. 10. 2021 in naslednji dan, 6. 10. 2021. K udeležbi na shodu so pozivale tudi druge skupine na družbenih omrežjih. PU Ljubljana je z načrtom dela na tem shodu omenjeni dogodek (neprijavljen shod) ocenila kot dogodek [redacted] in podrobno navedla razloge za takšno oceno.

PU Ljubljana je za varovanje omenjenega shoda sklicala OŠ, vodja varovanja pa je bil vodja SUP PU Ljubljana (D. Č.). GDP je sklical tudi OŠ GPU, katerega vodja je bil direktor UUP GPU (D. L.).

V času shoda je veljal Odlok o začasni omejitvi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2,[218] ki je (med drugim) začasno prepovedoval zbiranje več kot 50 ljudi in hkrati dovoljeval zbiranje nad 50 ljudi na organiziranih javnih prireditvah in javnih shodih, pri katerih je organizator znan, pod pogoji iz zakona, ki ureja javna zbiranja, v zaprtih prostorih ali na odprtih površinah, če udeleženci, razen oseb, ki so mlajše od 15 let, izpolnjujejo pogoj prebolevnosti, cepljenosti ali testiranja, kar dokazujejo z dokazili, določenimi v odloku, ki ureja način izpolnjevanja pogoja prebolevnosti, cepljenja in testiranja za zajezitev širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2.

V Uradnem listu RS, št. 160/21 z dne 4. 10. 2021, je bil objavljen Sklep VRS o omejitvi oziroma prepovedi gibanja na določenih območjih zaradi velike verjetnosti hujših kršitev javnega reda. Na podlagi tega sklepa je GDP 4. 10. 2021, v skladu z 9. členom ZNPPol, izdal odredbo o omejitvi ali prepovedi gibanja na določenih območjih, določenih krajih ali na javnih mestih. Posledično je bilo, od 5. 10. 2021 od 00.00 do 6. 10. 2021 do 24.00, za nujno potreben čas omejeno gibanje na posameznih lokacijah na območju PU Ljubljana. Policija je 6. 10. 2021 obvestila javnost, da je 6. 10. 2021 ob 19.00 prenehala veljati odredba o omejitvi ali prepovedi gibanja na določenih območjih, določenih krajih ali na javnih mestih, ki jo je izdal GDP na podlagi Sklepa VRS, št. 007-660/2021/1 (Uradni list RS, št. 160/2021), ker so prenehali razlogi za njegovo izvajanje.[219]

Iz prvotnega poročila o varovanju omenjenega javnega shoda (za tem je PU Ljubljana izdelala še preliminarno poročilo o izvedenih ukrepih in uporabljenih pooblastilih policije[220]) izhaja, da je policija trikrat uporabila vodni curek, dvakrat konjenico, 324 plinskih nabojev, 117 plinskih ročnih bomb, 33 sredstev za pasivizacijo (gumijasti izstrelek), dvakrat službenega psa na vrvici (povodcu) z nagobčnikom in enkrat službenega psa brez vrvice (povodca) z nagobčnikom, 13-krat plinski razpršilec,

---

[218] Omenjeni odlok so sestavljali naslednji odloki: Odlok o začasni omejitvi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2 (Uradni list RS, št. 129/21 z dne 13. 8. 2021), Odlok o spremembah določenih odlokov, izdanih na podlagi Zakona o nalezljivih boleznih (Uradni list RS, št. 132/21 z dne 20. 8. 2021), Odlok o spremembah določenih odlokov, izdanih na podlagi Zakona o nalezljivih boleznih (Uradni list RS, št. 135/21 z dne 27. 8. 2021), Odlok o spremembi Odloka o začasni omejitvi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2 (Uradni list RS, št. 140/21 z dne 3. 9. 2021), Odlok o spremembah Odloka o začasni omejitvi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2 (Uradni list RS, št. 146/21 z dne 11. 9. 2021) in Odlok o spremembah Odloka o začasni omejitvi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2 (Uradni list RS, št. 149/21 z dne 16. 9. 2021).
[219] URL: https://www.policija.si/medijsko-sredisce/sporocila-za-javnost/sporocila-za-javnost-gpue/110897-ob-19-uri-preneha-veljati-odredba-o-omejitvi-ali-prepovedi-gibanja, 15. 8. 2022.
[220] Dokument PU Ljubljana, št. 215-145/2021/61 (3E2-10), 21. 10. 2021.

16-krat telesno silo, 21-krat sredstva za vezanje in vklepanje (policisti PPE), enkrat telesno silo proti množici in enkrat plinski razpršilec proti množici (policisti v varovanju).[221]

V zvezi z varovanjem javnega shoda 5. 10. 2021 je bilo vloženih devet oziroma osem pritožb (pri eni ni bilo izražene volje in se ni obravnavala) zoper delo policistov. MNZ je obravnavalo osem pritožb, od tega dve na poziv ministrstva nista bili dopolnjeni, od treh pritožb so posamezniki odstopili. V enem primeru je bila pritožba zaključena na prvi stopnji (pomiritveni postopek), dve pa sta bili zaključeni na senatu. **Ta je v enem primeru odločil, da je pritožba utemeljena, ker policisti, ki so iz pušk izstreljevali plinske naboje, niso v popolnosti spoštovali splošnega ustavnega načela sorazmernosti iz 2. člena URS.**[222] Za drugo pritožbo pa je senat odločil, da je neutemeljena.

Iz poročila komisije za preveritev uporabe okoliščin prisilnih sredstev izhaja, da je bilo v tem času vloženih 47 odškodninskih zahtevkov, predsednik komisije D. K. pa je v pogovoru nadzorni skupini navedel, da je bilo vloženih 66 zahtevkov, dve osebi pa sta od zahtevka odstopili.

GDP je 7. 10. 2021 na podlagi tretjega odstavka 133. člena ZNPPol izdal sklep o imenovanju komisije za preveritev okoliščin uporabe prisilnih sredstev,[223] ki so jih policisti uporabili 5. 10. 2021 med varovanjem neprijavljenega javnega shoda, na katerem je prišlo do nasilnih protestov in množične uporabe prisilnih sredstev. Naloga komisije je bila, da celovito preveri okoliščine uporabe prisilnih sredstev in predvidoma do 8. 11. 2021 pripravi poročilo z oceno, ali so policisti prisilna sredstva med varovanjem neprijavljenega shoda uporabili strokovno in učinkovito.

Komisija je poročilo zaključila 24. 11. 2021.[224] V poročilu je podala mnenje, da so bila plinska sredstva, kjer je bil javni red huje in množično kršen, uporabljena zakonito (90. člen ZNPPol) in strokovno v skladu z 48. členom Pravilnika o policijskih pooblastilih.[225] Zatem pa še, da so policisti prisilna sredstva uporabili skladno z zakonsko podlago, saj na drugačen način in s predhodno izvedenimi pooblastili (opozorila, ukazi, telesna sila, potiskanje množice ...) ter drugimi ukrepi (taktična postavitev policistov, število policistov glede na število protestnikov ...) ne bi mogli opraviti policijskih nalog.[226] Na koncu je komisija izpostavila še nekaj primerov nepravilnosti oziroma pomanjkljivosti (umanjkanje opozorila množici na Celovški cesti na uporabo prisilnih sredstev), kot nestrokovna pa je ocenila dva dogodka glede napačne izbire plinskih nabojev z daljšim dometom. Prav tako je komisija pri pregledu posnetkov na Kongresnem trgu ugotovila, da ni bilo nobenih pogojev za izstreljevanje plinskih sredstev, ker na posnetkih ni videti nobene kršitve, kaj šele množične kršitve javnega reda. Zato je komisija navedeni primer odstopila pristojni službi SNPI GPU. Komisija se je v primeru 47 odškodninskih zahtevkov opredelila, da nobena od teh oseb ni bila v policijskem postopku, zato se v tem delu do zakonitosti in strokovnosti ni opredelila.[227]

127/1 Priprave na neprijavljen shod

Koncentracijska depeša in zbiranje obvestil/informacij:[228]

Policija je v zvezi z neprijavljenim javnim shodom preklicala prvotni dokument o koncentraciji policijskih sil in 4. 10. 2021 (en dan pred izvedbo javnega shoda) izdelala nov dokument o koncentraciji policijskih sil za 5. in 6. 10. 2021. S tem dokumentom je PU Ljubljana dogodek – neprijavljen javni shod, ki naj bi potekal na Trgu republike pred objektom DZRS in na drugih zaenkrat neznanih lokacijah v Ljubljani, ocenila za dogodek s stopnjo [redacted] (razloge je policija v dokumentu podrobno navedla). S tem dokumentom je policija aktivirala tudi pripadnike PPE PU Ljubljana, zagotovila

[221] Dokument PU Ljubljana, 215-145/2021/16 (3E21-07), 6. 10. 2021 (gre za takojšnje poročilo po opravljenem varovanju shoda, zato so možna odstopanja).
[222] URL: https://www.gov.si/novice/2022-08-05-pritozbe-zoper-delo-policije-in-ugotovljene-nepravilnosti-v-casu-protestov/, 7. 10. 2022.
[223] Dokument policije, št. 2201-12/2021/1, 7. 10. 2021.
[224] Dokument policije, št. 2201-12/2021/42 (207-06), 24. 11. 2021.
[225] Drugi odstavek na 21. str. poročila.
[226] Zadnji odstavek na 24. str. poročila.
[227] Peti odstavek na 25. str. poročila.
[228] Dokument PU Ljubljana, št. 215-145/2021/5 (3E21-07), 4. 10. 2021.

policiste (in kriminaliste) ter opremo za izvajanje nalog povezanih z varovanjem predmetnega shoda. Zagotovila je tudi postavitev ograj pred objektoma DZRS in VRS, zaprosila za mobilni video-nadzorni sistem policije, odreditev pomoči policistov PPE iz drugih PU in vodnega topa ter specialnega vozila z ograjami s posadko. Zaprosila tudi za helikopter s kamero in za pomoč policistov iz drugih PU z intervencijskimi vozili za prevoz kršiteljev.[229] [redacted]

Načrt varovanja:
PU Ljubljana je pripravila še načrt za izvedbo varovanja neprijavljenega shoda »*Resni.ca*« v torek, 5. 10. 2021 in sredo, 6. 10. 2021, ob 15.00 pred DZRS (predvidoma na območju Trga republike) in drugih zaenkrat neznanih lokacijah.[230] V dokumentu je navedla, da dogodek ocenjuje kot dogodek [redacted] Za takšno oceno pa je podrobno navedla relevantne podatke.[231] Iz načrta še izhaja, da je (bila) v veljavi Odredba o omejitvi ali prepovedi gibanja na določenih območjih, določenih krajih ali na javnih mestih, kjer je od 00.00 ure 5. 10. 2021 do 24.00 ure 6. 10. 2021 za nujno potreben čas omejeno na določenih lokacijah na območju PU Ljubljana, in sicer v okolici Hotela Union in Eurostars uHotela, Hotela Intercontinetal, Hotela Mons, Zlate ladjice, Hotela Lev, Vile Podrožnik, SNG Opera in balet ter Narodne galerije.[232]

PU Ljubljana je v načrtu predvidela tudi ukrepe med potekom neprijavljenega javnega shoda in aktivirala policiste PPE PU Ljubljana, določenim pa odredila tudi pripravljenost na domu. Aktivirala je tudi vodni top in specialno oklepno vozilo z ograjami. Odrejenih je bilo tudi več intervencijskih patrulj in več dodatnih izrednih intervencijskih patrulj z intervencijskim vozilom za prevoz oseb. V načrtu je tudi navedeno opozorilo v primeru razpustitve shoda, in sicer da se bo udeležence pozvalo, da je shod razpuščen in naj se razidejo, hkrati pa določeno stopnjevanje ukrepov policije. Policisti so morali imeti pri sebi tudi osebne kamere za snemanje postopkov. V načrtu so opredeljene še naloge drugih policistov in ostali ukrepi varovanja, kot so postavitev ograj objekta VRS in pred DZRS. Zagotovljeno je bilo tudi vozilo z mobilnim video-nadzornim sistemom policije, zagotovljen helikopter itn.

Iz načrta izhaja, da na podlagi 91. člena ZNPPol pomočnik direktorja PU Ljubljana pooblašča vodjo varovanja shoda, vodjo SUP PU Ljubljana, za izdajo ukaza o uporabi plinskih sredstev in sredstev za pasivizacijo, za izdajo ukaza o uporabi konjenice kot prisilnega sredstva in vodnega curka.[233] Iz načrta še izhaja, da je za varovanje shoda bilo predvidenih [redacted] policistov.

V dokumentu je tudi navodilo za poročanje UUP GPU in OKC UPS GPU po zaključku shoda.[234]

[redacted]

[229] Koncentracije policijskih sil za naslednji dan ne navajamo.
[230] Dokument PU Ljubljana, št. 215-145/2021/13 (3E21-07), 5. 10. 2021.
[231] Po mnenju nadzorne skupine je bila ocena tveganja omenjenega shoda – [redacted] upravičena.
[232] Izdana na podlagi Sklepa VRS, ki je bil objavljen v Uradnem listu RS, št. 160/21.
[233] Dokument je podpisal direktor PU Ljubljana, zato gre verjetno pri zapisu, da pomočnik direktorja PU Ljubljana pooblašča vodjo SUP, za pomoto.
[234] Načrta za naslednji dan, tj. 6. 10. 2021, ne navajamo.
[235] Opomnika PPE za naslednji dan, tj. 6. 10. 2021, ne navajamo.

Opredeljeno je tudi ukrepanje in pooblastila za uporabo prisilnih sredstev, in sicer je zahtevano, da morajo starešine PPE po vsaki opravljeni nalogi obvezno sporočiti, da so nalogo opravili. Posebej je poudarjeno, da pripadniki PE izvajajo postopke zakonito, strokovno in učinkovito, spoštljivo ter vljudno. [redacted] Ostale udeležence je treba z veliko mero strpnosti pozivati k mirnemu razhajanju, brez povzročanja nepotrebnih konfliktov, kar velja predvsem pri morebitnem razdvajanju množice z uporabo klina itn. Posebej je navedeno, da morajo policisti UZ o uporabi prisilnih sredstev napisati razumljivo, z vsemi potrebnimi podatki in čitljivo.

Sklic OŠ PU Ljubljana:
Direktor PU Ljubljana je na podlagi 8. člena Pravil o delovanju OŠ policije[236] izdal Sklep o sklicu OŠ PU Ljubljana.[237] Sklep je podpisal direktor PU Ljubljana.

Sklic OŠ GPU:
GDP je na podlagi 8. člena Pravil o delovanju OŠ policije[238] izdal Sklep o sklicu OŠ GPU.[239] Sklep je podpisal GDP.

127/2 Varovanje javnega shoda
Za razvid aktivnosti policije v času varovanja javnega shoda navajamo zapise iz kronološkega poročila OŠ PU Ljubljana,[240] iz katerega izhaja,[241] da je ob 10.00 pričel delovati OŠ PU Ljubljana. Sledi informacija, da je bila ob 10.59 aktivirana dodatna pomoč PPE. Ob 13.09 sledi zapis, da so bile na Cigaletovi ulici 4 (bližina PP Ljubljana Center) na več mestih izruvane kocke, ki so zložene v kupe. Ob 13.31 je policija zaprla Šubičevo cesto z ograjami. Kmalu zatem ob 13.51 je v OŠ prišel direktor PU Ljubljana. Prvi protestniki so začeli prihajati na Trg republike ob 14.35. Ob 15.03 je zapisana informacija, da je bil Z. S. seznanjen, da gre za neprijavljen shod, da se ravna po navodilih policije, da bo zoper njega uveden prekrškovni postopek. V primeru, da bo pozval udeležence naj gredo na ulice, bo shod razpuščen in bo zoper njega odrejeno pridržanje. Sledi zapis, iz katerega je razvidno, da se je v času od 15.08 do 16.30 na Trgu republike zbralo 3.000 udeležencev in da je prej omenjena oseba ob 16.35 z zaključnim govorom pozvala na naslednje proteste. Ob 15.18 se je v OŠ zglasil namestnik GDP. Sledi zapis ob 16.37, da Z. Č. kot govorec poziva na pohod po Ljubljani, istočasno pa je zaradi množičnih kršitev, ogrožanja javnega prometa in neupoštevanja ukazov komandirja PP Ljubljana Center shod razpuščen. Ob 16.44 je zapisano, da je Z. Č. prijet in da potrebujejo intervencijsko vozilo za prevoz. Iz zapisa ob 17.27 izhaja, da je na Trgu republike 2.000 udeležencev in da so policisti PPE začeli delovati ob 16.45, zaključili pa ob 20.00.

V kronološkem poročilu PU Ljubljana so v rubriki o uporabi prisilnih sredstev zapisani naslednji ukrepi, in sicer ob 16.51, da je intervencijsko vozilo obkoljeno, množica je nasilna, PPE poskuša postaviti kordon in spraviti vozilo iz gneče, stanje je kaotično. Ker s kordonom ni mogoče učinkovito vzpostaviti javnega reda, OŠ PU Ljubljana dovoli plinskih sredstev zoper množico. Ob 16.54 pa je zapisano, da se množična kršitev nadaljuje, množica v policiste meče predmete, odvoz pridržanega ni mogoč, OŠ PU Ljubljana dovoli uporaba prisilnih sredstev - »*vodnega curka.*«

---

[236] Drugi odstavek 8. člena omenjenega internega akta določa, da OŠ PU skliče direktor PU ali oseba, ki ga nadomešča, na lastno pobudo, na predlog NOE PU ali na zahtevo vodje OŠ GPU.
[237] Dokument PU Ljubljana, št. 215-145/2021/27 (3E4-01), 5. 10. 2021.
[238] Prvi odstavek 8. člena omenjenega internega akta določa, da OŠ GPU skliče GDP ali oseba, ki ga nadomešča, na lastno pobudo, na predlog NOE GPU ali direktorja PU.
[239] Dokument GPU, št. 240-75/2018/505 (291-02), 5. 10. 2021.
[240] Dokument PU Ljubljana, št. 215-145/2021/62 (3E2-1), 5. 10. 2021.
[241] Navedeni so samo (za nadzorno skupino) najpomembnejši zapisi.

Ob 16.56 je zapisano, da je uporabljen vodni top zaradi »*prebitja kordona, množica pred uporabo večkrat opozorjena preko ozvočenja vodnega topa, ne upošteva ukazov. Vodni top je pričel delovati proti nasilni množici z vodnih curkom s primesjo plina, intervencijsko vozilo še vedno »blokirajo«, odvoz ni mogoč.*« Ob 17.01 je zapis o metanju predmetov proti policistom, množica v bližini Slovenske – Igriške oziroma Erjavčeve ne upošteva ukazov, PPE uporabi prisilna sredstva - plinske naboje. Ob 17.03 naročilo, da je treba prijeti vse aktivne kršitelje. Ob 17.12 je zapisano, da je intervencijsko vozilo rešeno iz gneče.

Ob 17.21 je zapisan preklic oziroma prenehanje uporabe prisilnih sredstev.

Za tem je ob 17.38 zapisano, da je zaradi množične kršitve, ogrožanja javnega prometa in neupoštevanja ukazov ponovno dovoljena uporaba prisilnih sredstev proti množici na Slovenski cesti.

Nadalje je ob 18.01 zapisano, da policisti PPE potrebujejo reševalno vozilo, ker je bil nekdo (ne policist) zadet s kamnom v hrbet. Ob 18.19 je zabeležen premik udeležencev shoda proti Celovški cesti.

Ob 18.20 je dovoljena uporaba prisilnih sredstev na Celovški cesti, kje so ob 18.37 zaradi množičnih kršitev javnega reda ter metanja nevarnih predmetov (kamenja) v policiste uporabljena plinska sredstva in sredstva za pasivizacijo ter vodni curek.

Zatem je ob 18.58 zabeleženo naročilo vodje OŠ PU Ljubljana, da se vse aktivne kršitelje, ki kršijo javni red in ne upoštevajo ukazov policistov prijema.

Ob 19.00 sledi zapis, da se zapre celotno območje centra mesta za promet (Tivolska, Bleiweisova – Slovenska).

Ob 19.09 je zabeleženo dodatno aktiviranje policistov PPE in ob 19.17 podatek, da je bil seznanjen tiskovni predstavnik za podajo obvestila naj se ljudje izogibajo centra Ljubljane zaradi delovanja policije, uporabe prisilnih sredstev in množičnih kršitev javnega reda. Nadalje je zapisano, da se iz helikopterja (ko se vrne) začne pozivati ljudi, da je shod razpuščen in naj se razidejo.

Zatem je ob 19.37 zapisano, da so zaradi neupoštevanja ukazov, metanja nevarnih predmetov proti policistom in množičnih kršitev na relaciji Slovenska cesta–Kongresni trg ponovno uporabljena prisilna sredstva – plinska sredstva.

Ob 20.07 pa razviden zapis, da bo opravljen ogled službenega vozila policije, ki je bilo poškodovano v križišču Delavski dom, ko so neznanci v vozilo metali granitne kocke. Ob 20.12 je še en zapis o poškodovanem službenem vozilu. Zatem je ob 20.27 zapisano, da potrebujejo reševalno vozilo za osebo, zoper katero so policisti uporabili prisilna sredstva. Oseba je bila nameščena v reševano vozilo, policisti pa so ji odvzeli prostost po določilih ZKP. Zatem je še nekaj zapisov o postopkih policistov ipd., nakar je zapisano, da je vodstvo varovanja zaključilo z delom ob 22.48 oziroma 23.00.

Nadzorna skupina je poslušala tudi posnetke govornih komunikacij radijskih zvez in v tej zvezi izpostavlja zakonsko določeno zahtevo iz drugega odstavka 5. člena ZNPPol (ko gre za uporabo prisilnih sredstev na podlagi odredbe policijskega vodje iz 77. člena ZNPPol), da mora tudi ustna odredba policijskega vodje[242] (kadar opravlja policist policijsko nalogo pod neposrednim vodstvom policijskega vodje) temeljiti na zakonu in mora biti hkrati razumljiva in določna.

V nadaljevanju izpostavljamo nekaj zapisov odredb iz govornih posnetkov (posnetki govornih komunikacij, št. 3861-206 PPE GPU 02):

[242] Po določbi iz 7. točke 3. člena ZNPPol je policijski vodja (tudi tisti) policist, ki vodi enega ali več policistov pri opravljanju nalog policije.

- 16:52:10: »*A je tm že dovoljena uporaba za plin?*«
- 16:52:15 : »*A ...,* ***dovoljena uporaba za plin je z strani vodstva varovanja, v kolikor ne upoštevajo ukazov policistov.***«
- 16:52:22: »*Ja,* ***kva se pa pol čaka?***«

- 17:38:34: »*Za vse uporabnike zveze dovoljena je zopet uporaba plinskih sredstev in pa vodnega topa po odločitvi vodstva varovanja,* ***množico je treba ustavit.***«
- 17:38:56: »*H1, H1 ma naročilo za vse,* ***kjer se ta množica pripravlja, dejte uporabt plinska sredstva, zdaj mate uporabo s strani vodstva varovanja odrejeno.***«
- 17:39:21: »*Za vse uporabnike je dovoljena uporaba plinskih sredstev.*«
- 17:40:08: »*Dej kle k mate pr filo faksu tole množico no k je u kordonu,* ***dej nej mečejo plinska sredstva no, štirkrat je blo že naročen*** *oziroma pr Drami.*«

- 18:16:36: »*... zavarujete prihode proti Vili Podrožnik,* ***če pride skupina do vas na podlagi odredbe vodstva varovanja uporaba plinskih sredstev in sredstev za pasivizacijo.***«

- 18:46:28: »*... pri Petrolu na Gosposvetski smo uporabli plinska sredstva,* ***množica je razgnana,*** *so se pa začeli pomikat v smeri Vošnjakove.*«
- 18:46:39: »***Takoj, takoj še naprej razganjat množico, takoj še naprej razganjat množico.***«
- 18:53:09: »*...na Slovenski smo* ***naleteli na večjo množico,*** *ki gre v smeri Šubičeve. Eee,* ***ne mormo skozi, razženemo?***«
- 18:53:16: »***Razženite z uporabo palic in vseh dovoljenih prisilnih sredstev.***«

Nadzorna skupina še enkrat **poudarja**, da mora za uporabo prisilnih sredstev proti množici (kot tudi prisilnih sredstev proti posamezniku) **vedno obstajati tudi sprožilna situacija** (zakonski pogoj, ki ga policist v UZ o uporabi prisilnih sredstev konkretizira kot vzrok uporabe le-teh). Zato mora **odredba temeljiti na zakonu** in mora slediti zakonskemu namenu, da je uporaba dovoljena šele, ko so izpolnjeni zakonski pogoji za uporabo prisilnih sredstev. Prav tako mora biti odredba policijskega vodje **razumljiva in določna**.

Uporaba policijskih pooblastil:
Iz predmetnega kronološkega poročila OŠ PU Ljubljana ne izhaja podatek o številu uporabljenih policijskih pooblastil.

127/3 Razpustitev javnega shoda
ZJZ v prvem odstavku 32. člena določa, da v primeru, če policija na kraju samem ugotovi, da je prišlo do neorganiziranega shoda, opozori udeležence, da shod ni organiziran po določbah tega zakona in da so dolžni upoštevati navodila in ukrepe policije (prvi odstavek).

Kot je bilo že zapisano iz kronološkega poročila OŠ PU Ljubljana izhaja, da je bil govorec Z. S. seznanjen, da gre za neprijavljen shod in naj se ravna po navodilih policije. Iz dokumenta PU Ljubljana izhaja,[243] da je komandir PP Ljubljana Center udeležence shoda po megafonu večkrat seznanil, da gre za neorganiziran shod in da so dolžni ravnati po navodilih policistov, da se shod snema. Seznanil jih je tudi z ukrepi za preprečevanje širjenja nalezljivih bolezni.[244]

ZJZ v drugem odstavku 32. člena določa, da v kolikor na shodu pride do ravnanj, zaradi katerih je potrebno shod razpustiti, ga policija razpusti. Katera so ta ravnanja, pa določa 6. člen istega zakona, ki med drugim določa, da je prepovedano organizirati shode, da bi se na njih izvrševala kazniva dejanja oziroma pozivalo k izvrševanju kaznivih dejanj, ali z namenom povzročanja nasilja, motenja javnega reda oziroma oviranja prometa. Kot že zapisano, iz komentarja ZJZ izhaja, da se policija o tem, **kdaj**

[243] Dokument PU Ljubljana, št. 215-145/2021/61 (3E2-10), 21. 10. 2021.
[244] Tudi v e-sporočilu z 12. 9. 2022 je policist L. G. vodji nadzorne skupine sporočil, da je tega dne udeležence shoda preko megafona večkrat seznanil, da gre za neprijavljen shod in da so dolžni ravnati skladno z navodili in ukazi policistov.

točno nastopijo razlogi za razpustitev shoda odloči sama, kar je odvisno od okoliščin, ki presoja policija in pri tem ni vezana na mnenja drugih. Policija se v okviru priprav na varovanje javnih zbiranj ustrezno organizira, pridobiva informacije, jih analizira in vrednoti ter se na podlagi teh ocen tudi odloča za stopnjevanje ukrepov. Zagotovo je na prvem mestu ogrožanje življenja in zdravja udeležencev in šele nato ogrožanje premoženja, varstva okolja ipd. V okviru teh ukrepov pa tudi za policijo velja načelo sorazmernosti, saj gre za poseg v pravico do mirnega zbiranja in javnih zborovanj. Iz kronološkega poročila OŠ PU Ljubljana izhaja, da je govorec (Z. Č.) ob 16.37 pozval za pohod po Ljubljani, ob isti uri pa je zabeležena prekinitev shoda oziroma razpustitev.[245] Iz posnetkov govornih komunikacij[246] ob isti uri izhaja, da je Z. Č. pozival »za sprehod po Ljubljani«. Takoj sledi reakcija OŠ PU Ljubljana, naj policisti začnejo z opozarjanjem.[247] Vodja na terenu vpraša OŠ PU Ljubljana ali naj prekinejo shod in še pojasni, da jih je Z. Č. vprašal kdo želi iti z njim po Ljubljani. Takoj sledi odredba OŠ PU Ljubljana naj policisti takoj prekinejo shod. Iz javno dostopnega posnetka je razvidno,[248] da je Z. Č. dvakrat vprašal kdo je za sprehod po Ljubljani in udeležence pozval naj gredo po Ljubljani in da gredo do Čopove in naprej. Iz posnetka je viden takojšen odziv množice, ki se s Trga republike odpravi proti Slovenski cesti (torej v smeri Čopove ulice), pri tem pa je iz množice slišati hrup, piskanje, žvižganje, skandiranje in poziv k pohodu. Neposredno za tem je iz posnetka razvidna skupina policistov, ki z ozvočenjem[249] obvešča množico, da je shod zaradi oviranja varovanja objektov, ogrožanja varnosti ljudi, premoženja in javnega prometa razpuščen in da se množici ukazuje, da upošteva ukaze policije in se mirno razide, sicer bodo uporabljena prisilna sredstva.

Iz dokumenta PU Ljubljana[250] oziroma preliminarnega poročila izhaja, da je vodja varovanja PU Ljubljana (po posvetu z namestnikom GDP, direktorjem PU Ljubljana in pomočnikom vodje varovanja) izdal ukaz, da se shod razpusti, zaradi jasnih in očitnih pozivov Z. Č. k uresničevanju namenov, ki so prepovedani po določbah 6. člena ZJZ (pozivanju k izvrševanju kaznivih dejanj, nevarnosti oviranja varovanja objektov, ogrožanja varnosti ljudi, premoženja in javnega prometa) ter hipnemu odzivu množice na izrečene pozive, ki mu je sledila in že zasedla vozišče Šubičeve ulice ter s tem v celoti onemogočila promet.

Čeprav pri tem izstopa takojšnja oziroma hitra odločitev policije, da shod razpusti, pa ne gre zanemariti dejstva, da je istočasno potekalo varovanje mednarodnega vrhunskega srečanja Vrh EU-Zahodni Balkan,[251] kjer je policija zagotavljala varnost večjemu številu varovanih oseb, ki so se nahajali po različnih lokacijah po Ljubljani, prav tako je bilo treba zagotavljati njihovo varovanje tudi med potovanjem zaradi načrtovanih dogodkov (npr. na protokolarnem objektu Brdo pri Kranju). **Zato je sočasno varovanje omenjenega srečanja in neprijavljenega shoda za policijo brez dvoma predstavljalo velik varnostni izziv.** Ob tem velja izpostaviti dogodek, ki izhaja iz kronološkega poročila OŠ GPU, da je bila neposredno po razpustitvi javnega shoda ob 16.46 zablokirana kolona varovanih oseb Albanije. Kot izhaja iz javnih medijev, je do obkolitve kolone prišlo na Slovenski cesti.[252] Ob 16.44 pa je policija prijela in odvzela prostost Z. Č., zaradi česar je začela izvajati privedbo v policijske prostore, udeleženci shoda, pa so kmalu za tem na Slovenski cesti obkolili še intervencijsko vozilo policije in preprečevali odvoz pridržanega. Omenjeno kaže, da sta se v kratkem časovnem obdobju in praktično na isti lokaciji za policijo zgodila dva pomembna varnostna dogodka.

---

[245] Iz posnetkov govornih komunikacij, št. 3861-206 OŠ PU LJ 04, izhaja, da je (govorec) Z. S. ob 16.35 končal z govorom in zaenkrat ni pozival, da bi se udeležili pohoda po Ljubljani. OŠ PU Ljubljana je policiste takoj za tem obvestil naj bodo pozorni na dogajanje, saj se lahko spremni tok dogajanja.

[246] Posnetki govornih komunikacij, št. 3861-206 OŠ PU LJ 04.

[247] Kaj je mišljeno, ni povedano, verjetno pa se nanaša na opozarjanje protestnikov, da je shod razpuščen in da naj se udeleženci mirno razidejo.

[248] URL: https://reporter.si/clanek/slovenija/v-ljubljani-vre-policija-z-vodnim-topom-nad-protestnike-na-slovenski-cesti-video-910327, 10. 9. 2022.

[249] Verjetno gre za megafon s posnetkom obvestila, ker se večkrat nespremenjeno ponovi.

[250] Dokument PU Ljubljana, št. 215-145/2021/61 (3E2-10), 21. 10. 2021.

[251] Na tem srečanju so se zbrali voditelji in voditeljice držav članic EU ter šestih partneric z zahodnega Balkana. URL: https://www.consilium.europa.eu/sl/meetings/international-summit/2021/10/06/, 10. 9. 2022.

[252] URL: https://www.24ur.com/novice/tujina/neuradno-protestniki-na-slovenski-cesti-obkolili-albansko-delegacijo.html, 29. 9. 2022.

Iz načrta varovanja PU Ljubljana (glede utemeljitve ocen, da gre za [redacted] izhaja, da so se na shodih, na katere je pozivala FB skupina »*Resni.ca*«, in sicer na treh zaporednih shodih pred tem, tj. 15. 9. 2021, 22. 9. 2021 in 29. 9. 2021, že udeležilo več tisoč oseb, na dveh od njih pa je prišlo do množičnih kršitev javnega reda, zaradi česar je policija že uporabila prisilna sredstva proti množici. Iz operativnih informacij,[253] ki jih je zbrala policija izhaja tudi možnost, da naj bi shodi sovpadali z dogodki VRS; pozivi, da naj bi se shodi izvedli na dveh lokacijah zaradi zmanjšanja števila policije pri varovanju; pojavili so se tudi pozivi lastnikom težke mehanizacije za zaporo cest; objavljena so bila tudi navodila protestnikom kako naj ovirajo varovane kolone; zaznana je bila še namera vdora v prostore Zdravniške zbornice itn.[254] Posledično je lahko policija upravičeno pričakovala, da se lahko takšen scenarij ponovi. Prav tako je bil Z. Č. vodilna oseba neprijavljenega shoda en teden prej, ko je množica prišla do severne ljubljanske obvoznice in zasedla obe smerni vozišči hitre ceste[255] ter s tem povzročila neposredno ogrožanje življenja in zdravja ljudi. Prav tako se je množica predmetnega dne odpravila v smeri območja, kjer je bilo z odredbo policije omejeno oziroma prepovedano gibanje, tj. Hotela Union in Eurostars uHotela. Glede na omenjene shode je tako policija lahko sklepala, da gre pri tem pozivu za namen motenja javnega reda oziroma oviranja in ogrožanja prometa, zaradi česar je bil izpolnjen pogoj za razpustitev shoda.

127/4 Izdaja odredb za uporabo prisilnih sredstev proti množici

Policija je ob 16.44 prijela in odvzela prostost Z. Č., zato je začela izvajati privedbo v policijske prostore, udeleženci shoda, pa so kmalu za tem na Slovenski cesti obkolili intervencijsko vozilo policije in preprečevali odvoz pridržanega.

Kot že zapisano, iz kronološkega poročila OŠ PU Ljubljana ob 16.51 izhaja, da OŠ PU Ljubljana zaradi nasilne množice oziroma kaotičnega stanja dovoli uporabo plinskih sredstev zoper množico, ob 16.54 pa še vodni curek, saj je množica s kršitvami nadaljevala. Iz preliminarnega poročila PU Ljubljana izhaja,[256] da se je ob 16.50 zgodila množična kršitev javnega reda (izpuščena je beseda: hujša), ker so protestniki obstopili intervencijsko vozilo in manjšo skupino policistov in jim s tem preprečili odvoz pridržane osebe. Policistom pa s kordonom ob intervencijskem vozilu množice ni uspelo odriniti.[257] Iz naslednjega zapisa izhaja, da je vodja varovanja (po posvetu z namestnikom GDP, direktorjem PU Ljubljana, in pomočnikom vodje varovanja) za vzpostavitev javnega reda izdal dovoljenje (ukaz) za uporabo plinskih sredstev proti množici (16.51) in nato še uporabo vodnega curka (16.54). Odredba je bila izdana zaradi množičnih hujših kršitev javnega reda, neupoštevanja ukazov in odvrnitve napadov na policiste, ki so se nadaljevali kljub seznanitvi s posledično uporabo prisilnih sredstev. Prav tako je zapisano, da ni bilo mogoče drugače vzpostaviti javnega reda, odvrniti neposrednega ogrožanja policistov in napadov nanje ter izvesti uradne naloge (privedba pridržane osebe).[258]

Uporaba prisilnih sredstev je trajala do 17.21, ko je bil dan preklic uporabe prisilnih sredstev proti množici.

---

[253] Prim. poročilo komisije za preveritev okoliščin uporabe prisilnih sredstev, dokument policije, št. 2201-12/2021/42 (207-06), 24. 11. 2021.

[254] Policist J. R. je v pogovoru nadzorni skupini izročil kopijo navodila protestnikom, iz katerega vsebine izhaja prizadevanje po ustvarjanju kaosa in drobljenju formacij policije.

[255] Kot že zapisano ZPrCP v 30. členu prepoveduje hojo pešcev po hitri cesti, saj tam velja omejitev hitrosti najvišje dovoljena hitrost za vozila na 110 km/h.

[256] Dokument PU Ljubljana, št. 215-145/2021/61 (3E2-10), 21. 10. 2021.

[257] V zvezi s tem je še zapis, da v zvezi s tem dogodkom SKP PU Ljubljana obravnava kaznivo dejanje napad na uradno osebo, ko opravlja naloge varnosti.

[258] Iz javno dostopnega posnetka je slišati in videti, da je policija množico ob spomeniku žrtvam vseh vojn opozarjala množico, da je shod razpuščen in da naj upoštevajo ukaze policistov in se mirno razidejo, sicer bodo uporabljena prisilna sredstva, množica pa je še naprej spremljal policiste do intervencijskega vozila iz smeri Wolfove ulice proti križišču Slovenske s Šubičevo cesto ter s skandiranjem zahtevala, da pridržano osebo izpustijo. Ko so policisti pridržanega namestili v intervencijsko vozilo, pa se slišijo vzkliki: »*Zapri, da ne more nikamor!*« in »*Vsi pred avto!*«, URL: https://www.youtube.com/watch?v=icc5TRIGWJY, 23. 9. 2022.

Iz omenjenega kronološkega poročila še izhaja, da je bila ob 17.38 ponovno dovoljena uporaba prisilnih sredstev zoper množico. Iz preliminarnega poročila PU Ljubljana[259] pa izhaja, da je vodja varovanja (po posvetu z namestnikom GDP, direktorjem PU Ljubljana in pomočnikom vodje varovanja) za vzpostavitev javnega reda, ki je bil huje kršen, ponovno odredil uporabo plinskih in drugih sredstev za pasivizacijo ter vodnega curka (17.38) ter uporabo konjenice (17.41) kot prisilnega sredstva proti množici, saj zaradi številčne premoči udeležencev proti policistom, drugače ni bilo mogoče vzpostaviti javnega reda in preprečiti stopnjevanja kršenja javnega reda (pohod proti cestnim vpadnicam, v smeri varovanih objektov, kjer je bilo gibanje prepovedano, zapora prometa in s tem ogrožanje prometa, ljudi, premoženja, napadi na policiste z metanjem nevarnih predmetov). Takrat se je tam nahajalo približno 2.000 udeležencev shoda medtem, ko je javni red na tem delu vzdrževalo [redacted] policistov. Čeprav v tej točki ni navedena točna lokacija, pa se omenjen zapis verjetno nanaša na eno točko prej ob 17.35, kjer je zabeleženo premikanje množice, ki ukazov naj se razidejo ni upoštevala in je v koloni krenila s Trga republike, v smeri Erjavčeve ceste in Igriške ulice na Slovensko cesto in desno proti Aškerčevi cesti.

127/5 Po varovanju javnega shoda

Iz dokumenta PU Ljubljana[260] izhaja, da se je shoda udeležilo okoli 3.000 oseb, izrečena so bila štiri opozorila po določilih ZOlzk-1, naknadno je bilo izdanih 25 plačilnih nalogov zaradi prekrška iz prvega odstavka 22. člena ZJRM-1 (neupoštevanje zakonitega ukrepa uradnih oseb), naknadno – po pošti – je bilo izdanih 27 plačilnih nalogov zaradi storitve prekrška iz 3. alineje prvega odstavka 40. člena ZJZ (posameznik, ki kljub zahtevi vodje oziroma policije ne zapusti prireditvenega prostora), za prekršek glede organizatorja shoda pa je sledilo zbiranje obvestil, prav tako je policija podala predlog pristojnemu prekrškovnemu organu TIRS za SAZAS.

PU Ljubljana je v zvezi s tem shodom pripravila še eno t. i. preliminarno poročilo,[261] iz katerega med drugim izhaja, da je policija izvedla naslednje ukrepe:

- v zvezi prekrškov: štiri opozorila po določilih ZOlzk-1; 25 plačilnih nalogov zaradi storitve prekrška iz prvega odstavka 22. člena ZJRM, ki so bili vročeni po pošti; 27 plačilnih nalogov zaradi storitve prekrška iz 3. alineje prvega odstavka 40. člena ZJZ, ki so bili vročeni po pošti; en prekrškovni postopek zoper organizatorja shoda; predlog pristojnemu prekrškovnemu organu TIRS za SAZAS in en prekrškovni postopek po določilih ZPPPD;

- v zvezi kaznivih dejanj je obravnavala: več kaznivih dejanj poškodovanja tuje stvari po prvem odstavku 220. člena KZ-1 (poškodovana službena vozila); pet kaznivih dejanj napada na uradno osebo, ko opravlja naloge varnosti po 300. členu KZ-1 (zoper neznane storilce); eno kaznivo dejanje sodelovanja v skupini, ki prepreči uradni osebi uradno dejanje po 301. členu KZ-1 (zoper znanega storilca) in tri kazniva dejanja hujskanja k upiranju po prvem odstavku 302. člena KZ-1 (zoper znane storilce);

- v zvezi uporabe drugih pooblastil policije: 102 postopka ugotavljanja identitete; 22 pridržanj po prvem odstavku 64. člena ZNPPol (pridržanje zaradi motenja ali ogrožanja javnega reda); tri pridržanja po drugem odstavku 157. člena ZKP;

- v zvezi uporabe prisilnih sredstev: 17 uporab sredstev za vklepanje in vezanje; 21 uporab telesne sile; 15 uporab plinskega razpršilca; ena uporaba službenega psa brez povodca z nagobčnikom in dve uporabi službenega psa s povodcem in nagobčnikom; dve uporabi vodnega curka; dve uporabi konjenice; 300 plinskih nabojev, 139 plinskih ročnih bomb in 24 sredstev za pasivizacijo (penasti izstrelek);

- pri varovanju protesta je sodelovalo [redacted] policistov.

---

[259] Dokument PU Ljubljana, št. 215-145/2021/61 (3E2-10), 21. 10. 2021.
[260] Dokument OKC PU Ljubljana, št. 215-145/2021/16 (3E21-07), 6. 10. 2021.
[261] Dokument PU Ljubljana, 215-145/2021/61 (3E2-10), 21. 10. 2021.

Omenjeni dokument je bil naslovljen na GPU oziroma GDP, iz katerega med drugim izhaja ocena varnostnih razmer (kar je bilo navedeno že v koncentracijski depeši in načrtu varovanja shoda), zelo podrobno pa je zapisano dogajanje med shodom, kjer so pri posameznih odstavkih navedena posamezna pooblastila in tudi prisilna sredstva, ki so bila uporabljena tako proti posameznikom, kot tudi proti množici.

Kot že zapisano, je GDP 7. 10. 2021 na podlagi tretjega odstavka 133. člena ZNPPol izdal sklep o imenovanju petčlanske komisije za preveritev okoliščin uporabe prisilnih sredstev,[262] ki so jih policisti uporabili med varovanjem neprijavljenega javnega shoda 5. 10. 2021, na katerem je prišlo do nasilnih protestov in množične uporabe prisilnih sredstev. Komisiji je bilo naloženo, da celovito preveri okoliščine uporabe prisilnih sredstev in predvidoma do 8. 11. 2021 pripravi poročilo z oceno ali so policisti takrat prisilna sredstva uporabili strokovno in učinkovito.

Komisija je poročilo izdelala po predvidenem roku, in sicer 24. 11. 2021.[263] Iz poročila komisije izhaja, da so policisti izstrelili 300 plinskih nabojev, odvrgli 117 plinskih ročnih bomb, izstrelili 17 gumijastih izstrelkov (iz pene) in 15-krat uporabili plinski razpršilec. Prav tako so v dveh primerih uporabili vodni curek (s primesjo plinskih sredstev), v 24 primerih telesno silo, v 14 primerih sredstva za vklepanje in vezanje – plastične zatege, v 3 primerih pa lisice, v dveh primerih konjenico in enkrat službenega psa z nagobčnikom na povodcu (str. 12, 13). Komisija je ocenila, da so policisti prisilna sredstva uporabili skladno z zakonsko podlago, saj na drugačen način in s predhodno izvedenimi pooblastili (opozorila, ukazi, telesna sila, potiskanje množice ...) in drugimi ukrepi (taktična postavitev policistov, število policistov in število protestnikov ...) ne bi mogli opraviti policijskih nalog (str. 24). Komisija je še izpostavila, da na Celovški cesti ni bilo nobenih razlogov, da se množico iz specializiranega vozila z vodnim topom ne opozori na uporabo prisilnih sredstev. Kot nestrokovna je komisija ocenila dogodka, ko so pripadniki PPE PU Ljubljana iz smeri Čopove ulice proti Prešernovemu trgu izstreljevali plinske naboje (napačna izbira nabojev z daljšim dometom), ki so padali na omenjeni trg, kjer pa ni bilo nikogar, ki bi kršil javni red. Prav tak je primer (napačna izbira nabojev z daljšim dometom) je bil na Celovški cesti, ko so izstrelki padali na območje otroških igral in na protestnike, ki so se s kraja oddaljevali. Prav tako je komisija pri pregledu posnetkov na Kongresnem trgu ugotovila, da ni bilo nobenih pogojev za izstreljevanje plinskih sredstev, ker na posnetkih ni videti nobene kršitve, kaj šele množične kršitve javnega reda. Zato je komisija navedeni primer odstopila pristojni službi SNPI GPU. Komisija se je v primeru 47 odškodninskih zahtevkov opredelila, da nobena od teh oseb ni bila v policijskem postopku, zato se v tem delu do zakonitosti in strokovnosti ni opredelila (str. 25). Pri tem še dodajamo, da je predsednik komisije za preveritev okoliščin uporabe prisilnih sredstev D. K. nadzorni skupini pojasnil, da se v poročilu omenjene komisije ni nič popravljalo. Prav tako član komisije U. L. meni, da je komisija svoje delo opravila objektivno in korektno.

127/6 Zaključna ocena nadzorne skupine o zakonitosti in strokovnosti uporabe policijskih pooblastil, prisilnih sredstev ter drugih ukrepov policije[264]

Kot že zapisano, je šlo v primeru varovanja javnega shoda 5. 10. 2021 za izjemen varnostni dogodek, ker je istočasno potekalo varovanje mednarodnega vrhunskega srečanja Vrh EU-Zahodni Balkan, zato je policija zagotavljala varnost večjemu številu varovanih oseb, ki so se nahajale po različnih lokacijah v Ljubljani, zagotavljati pa je bilo treba tudi varovanje tem osebam med njihovim potovanjem zaradi načrtovanih dogodkov (npr. na protokolarnem objektu Brdo pri Kranju). Sočasno varovanje omenjenega srečanja in neprijavljenega shoda je za policijo brez dvoma predstavljalo velik varnostni izziv. Poziv na udeležbo na tem shodu je bil objavljen na družbenem omrežju FB skupine »*Resni.ca*«, ki se je odvijal pod oznako »*Upor ljudstva*«, in sicer v torek, 5. 10. 2021 in v sredo 6. 10. 2021 ob 15.00 na območju

[262] Dokument policije, št. 2201-12/2021/1, 7. 10. 2021.
[263] Dokument policije, št. 2201-12/2021/42 (207-06), 24. 11. 2021.
[264] Nadzorna skupina je zaradi obsega dokumentacije in časovne omejenosti presodila samo posameznih primerov uporabe prisilnih sredstev proti množici, in sicer uporabo vodnega curka (tudi s primesjo plinskega sredstva) ter posameznih plinskih sredstev in drugih z zakonom določenih sredstev za pasivizacijo.

Ljubljane na Trgu republike pred objektom DZRS in na drugih takrat neznanih lokacijah na območju PU Ljubljana. PU Ljubljana je dogodek ocenila kot dogodek [redacted] kar pomeni, da je policija utemeljeno pričakovala, da bo prišlo do kršitev na tem javnem shodu. Prvi varnostni dogodek, kjer so udeleženci shoda z oviranjem intervencijskega vozila na način, da so ga obstopili, preprečevali prevoz pridržane osebe v prostore policije, se je zgodil na križišču Slovenske ceste in Šubičeve ulice. Vodja OŠ PU Ljubljana je odredil uporabo prisilnih sredstev proti množici, nakar je bil uporabljen vodni curek s primesjo plinskih sredstev, uporabljena pa so bila tudi plinska sredstva in telesna sila. Ob 17.21 pa je bil dan preklic za uporabo prisilnih sredstev proti množici. Za tem je vodja OŠ PU Ljubljana ob 17.38 izdal drugo odredbo o uporabi prisilnih sredstev proti množici, ki pa ni bila preklicana. V času varovanja je policija, kot izhaja iz poročila komisije za preveritev okoliščin uporabe prisilnih sredstev, uporabila 300 plinskih nabojev, 117 plinskih ročnih bomb, 17 gumijastih izstrelkov, 15-krat pa je bil uporabljen tudi plinski razpršilec. Prav tako so v dveh primerih uporabili vodni curek (s primesjo plinskih sredstev), v 24 primerih telesno silo, v 14 primerih sredstva za vklepanje in vezanje – plastične zatege, v 3 primerih pa lisice, v dveh primerih konjenico in enkrat službenega psa z nagobčnikom na povodcu.

Nadzorna skupina je zaradi obsega dokumentacije in časovne omejenosti presodila samo nekaj posameznih primerov uporabe prisilnih sredstev proti množici, in sicer uporabo vodnega curka (tudi s primesjo plinskega sredstva) ter posameznih plinskih sredstev in drugih z zakonom določenih sredstev za pasivizacijo.

Kot prvo zaskrbljujočo ugotovitev nadzorna skupina izpostavlja neupravičeno uporabo prisilnega sredstva vodnega curka s primesjo plinskih sredstev proti posameznikom, ki niso huje in množično kršili javnega reda.

Tako je bilo v primeru prve uporabe prisilnega sredstva vodnega curka s primesjo plinskih sredstev na križišču Slovenske ceste in Šubičeve ulice ugotovljeno, da je bilo **uporabljeno proti dvema posameznikoma, ki nista huje in množično kršila javnega reda**. Najprej je bilo uporabljeno proti posamezniku, ki je nosil plinsko masko, v drugem primeru pa tudi proti vidno bolnemu posamezniku, ki si je pri hoji pomagal z berglo.

Tudi v drugem primeru uporabe vodnega curka s primesjo plinskih sredstev na Celovški cesti, je bilo prisilno sredstvo **uporabljeno proti posameznikoma, ki nista huje in množično kršila javnega reda**. Prav tako je bilo na tem mestu **prisilno sredstvo uporabljeno brez predhodnega ukaza policistov množici, naj neha kršiti javni red in naj se mirno razide ter opozorila na uporabo prisilnih sredstev, če ukaza ne bo upoštevala**. Za umanjkanje opisanega ukaza in opozorila, kadar gre za uporabo prisilnih sredstev proti množici na podlagi odredbe pristojne osebe, pa **ZNPPol ne določa izjeme**. Posledično se nadzorna skupina do drugih ugotovljenih nepravilnosti v tem UZ o uporabi prisilnih sredstev ni več posebej opredeljevala.

Za bolj nazoren prikaz obravnavanih situacij nadzorna skupina dodaja slike 1–7:

Sliki 1 in 2

Posameznik s plinsko masko neposredno pred uporabo in med uporabo prisilnega sredstva

Vir: posnetek MVI_0002.MP4.

Slika 3

Uporaba prisilnega sredstva proti vidno bolni osebi

Vir: posnetek MVI_0003.MP4.

Sliki 4 in 5

Posameznika neposredno pred uporabo in med uporabo prisilnega sredstva

Vir: posnetek MVI_0008.MP4.

Sliki 6 in 7

Posameznik neposredno pred uporabo in med uporabo prisilnega sredstva

Vir: posnetek MVI_0008.MP4.

Nadalje nadzorna skupina kot splošno ugotovitev izpostavlja, da iz zapisov v naslednjih šestih UZ o uporabi prisilnih sredstev za najmanj **22 prisilnih sredstev, zaradi pomanjkljivih zapisov, ne more ugotoviti** ali so bila prisilna sredstva **uporabljena zakonito in strokovno.**[265]

Nadzorna skupna je v primeru presoje treh UZ o uporabi prisilnih sredstev ugotovila (trije dokumenti PPE PU Ljubljana), da v primeru uporabe **14 prisilnih sredstev PPE PU Ljubljana**, v nobenem UZ o uporabi prisilnih sredstev ni konkretiziran ukaz in opozarjanje množice pred uporabo prisilnih sredstev, prav tako ni konkretiziran vzrok uporabe prisilnih sredstev (sprožilna situacija). Nadalje je nadzorna skupina v primeru uporabe **treh prisilnih sredstev PPE PU Koper** ugotovila, da v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni konkretiziran ukaz in opozarjanje množice pred uporabo prisilnih sredstev, prav tako ni konkretiziran vzrok uporabe prisilnih sredstev (sprožilna situacija). Tudi v primeru uporabe **enega prisilnega sredstva policista PPE PU Murska Sobota** je nadzorna skupina ugotovila, da v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni konkretiziran ukaz in opozarjanje množice (oziroma posameznika v množici) pred uporabo prisilnih sredstev. V primeru uporabe **najmanj štirih prisilnih sredstev policistov PPE PU Maribor** je ugotovila, da ni konkretizirano opozorilo, da bodo policisti v primeru neupoštevanja ukaza uporabili prisilna sredstva. Že zgoraj omenjena **odsotnost konkretne navedbe o vsebini ukaza in izdanem opozorilu množici, zaradi absolutne zakonske zahteve po izdaji ukaza in opozorila množici pred uporabo prisilnih sredstev** zoper njo, ter možnosti konkretne presoje vzroka uporabe prisilnih sredstev (sprožilne situacije) po **stališču nadzorne skupine ne omogoča ocene, da so bila prisilna sredstva zakonito in strokovno uporabljena**. Posledično se nadzorna skupina do drugih ugotovljenih nepravilnosti v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni več posebej opredeljevala.

Nadzorna skupina ob tem pritrjuje ugotovitvi interne komisije za preveritev okoliščin uporabe prisilnih sredstev s 5. 10. 2021 (peti odstavek na 25. strani poročila), **ker je tudi nadzorna skupina ob pregledu posnetkov na Kongresnem trgu iz osebnih kamer**[266] **policistov prišla do enakega zaključka, da ni bilo nobenih pogojev za izstreljevanje plinskih sredstev, ker na posnetkih ni videti nobene kršitve, kaj šele hujše in množične kršitve javnega reda.** Nadzorna skupina izpostavlja tudi posnetek osebne kamere[267] v bližini SNG Drame Ljubljana, kjer je prav tako vidna uporaba plinskih nabojev. Iz posnetka izhaja, da je policist izstrelil pet nabojev. Kar še posebej izstopa pri obeh posnetkih je tudi, da na teh ni slišati, da bi kdorkoli množici ukazal naj neha kršiti javni red in naj se mirno razide ter jo opozoril na uporabo prisilnih sredstev, če ukaza ne bo upoštevala. Slednje po mnenju nadzorne skupine potrjuje ugotovitve iz pregledanih UZ o uporabi prisilnih sredstev, v katerih ni konkretnih vsebinskih zapisov o izdanem ukazu in opozorilu iz drugega odstavka 91. člena ZNPPol, kar še enkrat poudarjamo, je absolutna zakonska zahteva v primeru uporabe prisilnih sredstev proti množici na podlagi odredbe.

Čeprav je nadzorna skupina presojala le del UZ o uporabi prisilnih sredstev, pa je že iz tega vzorca mogoče podati splošno oceno, da so UZ o uporabi prisilnih sredstev vsebinsko zelo pomanjkljivi, kar otežuje temeljito presojo uporabe prisilnih sredstev. Slednje se je pokazalo kot velik problem v primerih, ko gre za številčno uporabo prisilnih sredstev proti množici, ko je treba v kratkem času presoditi ali so bila ta uporabljena zakonito in strokovno. Ob tako pomanjkljivih opisih se takšno preverjanje v praksi pokaže za težko izvedljivo, če ne kar neizvedljivo. Ker gre po mnenju nadzorne skupine pri vsebinsko pomanjkljivih UZ o uporabi prisilnih sredstev za eno pomembnejših ugotovitev tega nadzora, je v naslednjem poglavju poročila posebej izpostavljeno, da je UZ o uporabi prisilnih sredstev osnovni (glavni) dokument za presojo zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnih sredstev, zato je še posebej pomembno, da je le-ta vsebinsko popoln oziroma konkretiziran v tolikšni meri, da omogoča hitro in temeljito oceno uporabe prisilnih sredstev.

V tem kontekstu se posebej izpostavlja še v UZ o uporabi prisilnih sredstev vsebinsko pomanjkljiva oziroma nekonkretizirana dejstva in okoliščine (način uporabe in druge okoliščine, ki so pomembne za oceno zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnega sredstva) **pri uporabi plinskih nabojev**. Takšna

---

[265] Omenjena ugotovitev izhaja iz pregleda in analiziranja UZ o uporabi prisilnih sredstev.
[266] Posnetek PP Ljubljana Moste Axon Body 2 Video X81642498 2021-10-05 171308.
[267] Posnetek PP Grosuplje Axon Body 2 Video X81643316 2021-10-05 174106.

pomembna okoliščina je tudi ali so plinski naboji padli na željeno mesto ali ne. V primeru, če naboji niso padli na želeno mesto pomeni, da je plin deloval na napačnem mestu, kar ima lahko za posledico delovanje plina proti množici, ki javnega reda sploh ne krši oziroma le-to deluje proti mirnim udeležencem shoda. Zato prav takšni pomanjkljivi zapisi otežujejo podajo enoznačnega odgovora ali so bila plinska sredstva pri varovanju javnega shoda 5. 10. 2021 uporabljena sorazmerno ali ne. Ob tem je še posebej zaskrbljujoča odsotnost konkretnih vsebinskih navedb o tem kdo je množici sploh izdal ukaz in opozorilo iz 91. člena ZNPPol. **Zato že zaradi umanjkanja konkretne vsebinske navedbe o tem ukazu in opozorilu ni mogoče ugotoviti, da je bilo prisilno sredstvo proti množici, kot je npr. plinsko sredstvo in drugo sredstvo za pasivizacijo, uporabljeno zakonito.**

Prav tako izstopa tudi poraba plinskih sredstev, in sicer plinskih nabojev in plinskih ročnih granat 5. 10. 2021. [redacted]

Nadalje nadzorna skupina poudarja, da se postavlja resen dvom v neodvisnost (avtonomijo) sprejete odločitve pooblaščene osebe, konkretno vodje OŠ PU Ljubljana, glede izdane (druge) odredbe o uporabi prisilnih sredstev proti množici, ki je imel pooblastilo direktorja PU Ljubljana za izdajo odredbe iz 91. člena ZNPPol (več v tej zvezi v nadaljevanju). **Po mnenju nadzorne skupine mora biti pri opravljanju tako odgovorne naloge, kot je vodenje varovanja javnega shoda in posledično izdaje odredbe za uporabo prisilnih sredstev proti množici, vzpostavljeno ustrezno delovno okolje, ki ne dopušča vplivanja na neodvisnost (avtonomnost) sprejete odločitve glede izdaje odredbe o uporabi prisilnih sredstev proti množici iz 91. člena ZNPPol.** Za utemeljitev takšnega zaključka izpostavljamo, da 19. člen Pravil o delovanju OŠ policije določa, da je OŠ pri delu in odločanju v povezavi z obravnavanim dogodkom, zaradi katerega je bil ustanovljen, samostojen, odvisen je le od navodil in odločitev sklicatelja OŠ (torej direktorja PU Ljubljana). **Torej bi lahko samo direktor PU dajal navodila vodji OŠ Ljubljana ali pa odločil, da prevzame vodenje OŠ PU Ljubljana, saj je zakonsko pooblaščen tudi za izdajo odredbe o uporabi prisilnih sredstev proti množici. Sicer pa nadzorna skupina izraža tudi pomisleke glede primernosti obiskov najvišjih predstavnikov državne oblasti v OŠ policije, kar je ravno tako podrobneje pojasnjeno v nadaljevanju.**

Nadzorna skupina meni, da je skrb vzbujajoča tudi ugotovitev, da so v večini pregledanih UZ o uporabi prisilnih sredstev vsebinsko nekonkretizirane pomembne okoliščine, kot so kdo konkretno od policijskih vodij, ki so na terenu neposredno vodili policiste pri opravljanju policijskih nalog, je izdal odredbo policistom za uporabo prisilnih sredstev in kakšna je bila vsebina izdane odredbe, da bi se jo lahko sploh presojalo ali je odredba temeljila na zakonu in ali je bila odredba tudi razumljiva in določna. Glede na določbo 77. člena ZNPPol smejo policisti, ki opravljajo policijske naloge pod neposrednim vodstvom policijskega vodje, uporabiti prisilna sredstva samo na podlagi njegove odredbe (razen ob napadu na njih ali na druge osebe ali če okoliščine zahtevajo takojšnje ukrepanje). **Zato se nadzorni skupini postavlja tudi vprašanje ali so neposredni policijski vodje, ki so vodili npr. konkretnega policista z bombometom (zadnji neposredni policijski vodja) omenjeno zakonsko zahtevo tudi dejansko izvajali**, in če so, kakšna je bila sploh vsebina njihovih izdanih odredb.

Sklepno v tej zvezi nadzorna skupina še izpostavlja, da je pri poslušanju govornih komunikacij z javnega shoda s 5. 10. 2021 opazna bistvena razlika od poslušanih govornih komunikacij s 15. 9. 2021. Če so policisti 15. 9. 2021 po zvezah pogosto obveščali o hudih kršitvah javnega reda, kot je metanje pirotehnike, kamenja, kock oziroma nevarnih predmetov, pa je takšno obveščanje pri poslušanju

[268] Posnetki OKC GPU.

govornih komunikacij 5. 10. 2021 slišati le izjemoma (npr. metanje nevarnih predmetov z železniškega nadvoza na Celovški cesti). Glede na množično uporabo prisilnih sredstev proti množici, še posebej plinskih sredstev, je odsotnost takšnega obveščanja skrb vzbujajoča. Skupaj z opravljeno presojo prej navedenih UZ o uporabi prisilnih sredstev oziroma ugotovljenih nepravilnosti, v katerih je pogosto izostala konkretna vsebinska navedba o vzroku uporabe prisilnih sredstev in drugih okoliščinah, po katerih bi se lahko presoja sorazmernost uporabe le-teh, ugotovite glede poslušanih posnetkov s 5. 10. 2021 samo še dodatno utemeljujejo pomislek nadzorne skupine o zakoniti in strokovni uporabi prisilnih sredstev, sploh pa glede presoje sorazmernosti v trenutku njihove uporabe. Pri tem izstopajo tudi številni klici na OKC PU Ljubljana, v katerih so posamezniki, ki niso bili udeleženci javnega shoda, policijo obveščali o množični uporabi plinskih sredstev, kar še dodatno utemeljuje dvom v sorazmerno uporabo plinskih sredstev na tem javnem shodu.

127/6-1 Nepravilnosti pri uporabi in poročanju o uporabi prisilnih sredstev:

Uporaba vodnega curka in vodnega curka s primesjo plinskih sredstev:
Dokument o uporabi prisilnih sredstev SE GPU, FIO: 172172

[redacted]

Dokument GPU SE – UZ o uporabi prisilnih sredstev:
Iz opisa okoliščin izhaja, da je OŠ PU Ljubljana odredil, da se vodni top pripelje na Slovensko cesto. Ko je vodni top pripeljal do križišča s Šubičevo ulico, je bila tam zbrana večja množica ljudi, ki se je gibala proti vodnemu topu in blokirala promet. Iz vodnega topa je bilo množici iz zvočnikov vozila izdano opozorilo in ukaz naj se razidejo in umaknejo s ceste, v nasprotnem bodo uporabljena prisilna sredstva, in sicer vodni curek s plinskim sredstvom. Protestniki ukaza in opozorila policistov niso upoštevali. OŠ PU Ljubljana je ob 16.54 posadki vodnega topa odobril, da se proti nasilni množici uporabi prisilno sredstvo vodni curek s plinskim sredstvom, neposredno uporabo pa je odredil namestnik poveljnika PPE GPU. Ob 16.56 je bil uporabljen vodni curek s plinskim sredstvom v intervalih 2–5 sekund. Uporaba vodnega curka s plinskim sredstvom iz sprednjih vodnih topov je trajala do 17.21, ko je bil izdan preklic. Ob 17.38 je OŠ PU Ljubljana ponovno odobril uporabo vodnega curka in plinskih sredstev, vodni top pa je bil poslan na Celovško cesto. Ko je ob 18.37 pripeljal do nadvoza železniške proge, je namestnik poveljnika PPE GPU odredil uporabo vodnega curka in plinskega sredstva proti nasilni množici. Prisilna sredstva so bila ves čas uporabljana samo zoper najaktivnejše protestnike.

Nepravilnosti pri **prvi uporabi** vodnega curka s primesjo plinskih sredstev:[269]

- **neupravičena uporaba vodnega curka in plinskega sredstva proti posamezniku.** Iz posnetka MVI_0002.MP4 je (ob 03:03) je vidna uporaba vodnega curka proti posamezniku,[270] ki se je nahajal ob drevesih na levi strani vodnega topa. Čeprav se omenjeni ni več nahajal v množici, prav tako pa ni ni huje kršil javnega reda (pred tem je tudi že vidno intervencijsko vozilo, ki odpelje v smer Gosposvetske ceste), je bil zoper njega uporabljen vodni curek s primesjo plinskega sredstva, kar pomeni, da je bil vodni curek s primesjo plinskih sredstev uporabljen proti posamezniku, ki ni huje kršil javnega reda;
- **neupravičena uporaba vodnega curka in plinskega sredstva proti vidno bolnemu posamezniku, ki ni huje kršil javnega reda.** Iz posnetka MVI_0003.MP4 je vidna uporaba (drugega) vodnega curka v smeri proti posamezniku, ki si pri hoji pomaga z berglo (neposredno po tem, ko je drugi posameznik iz množice v smeri vodnega topa odvrgel kvadratni predmet podoben betonskemu tlakovcu in je bil vodni curek uporabljen v tej smeri). **Posebej problematično je delovanje vodnega curka proti vidno bolni osebi, ki si pri hoji pomaga z berglo, saj je v nasprotju z določbo 76. člena ZNPPol.** Iz UZ o uporabi prisilnih sredstev tudi ne izhaja opis

[269] Iz UZ o zbranih obvestilih SGDP GPU, 28. 10. 2021, izhaja, da je vodja posadke vodnega topa komisiji med drugim povedal, da so iz: »*[š]taba PU Ljubljana dobili povelje, da nikakor ne sme množica protestnikov prodreti na Gosposvetsko ulico, saj je bilo tam varovano območje zaradi udeležencev predsedovanja EU, saj so na tej ulici hoteli, kjer so bile določene delegacije nastanjene.*«
[270] Posameznik, ki nosi zaščitno (plinsko) masko.

zakonske izjeme za takšno uporabo. **Iz posnetka je še razvidno, da je ta drugi curek uporabljen prav v smeri omenjene, vidno bolne osebe (levo od vodnega topa)**, čeprav je druga oseba, ki je malo pred tem odvrgla predmet, že po prvi uporabi vodnega curka zbežala v smeri Hotela Cubo (desno od vodnega topa);[271]

- v UZ je slabo konkretiziran vzrok za uporabo prisilnih sredstev v UZ o uporabi prisilnih sredstev. Zapisano je, da protestniki niso upoštevali opozoril in ukazov policije naj prenehajo s kršitvijo JRM in CPP. Pri tem ni konkretno navedeno za kako številčno množico je šlo in niso konkretizirane hujše kršitve javnega reda. Samo neupoštevanja ukazov in opozoril ni mogoče šteti za hujše kršitve javnega reda, prav tako se pri manjših neredih in nemirih prisilna sredstva proti množici ne smejo uporabiti. Kršitev JRM je lahko tudi nedostojno vedenje posameznika v postopku z uradno osebo oziroma kršitev CPP - hoja pešcev po vozišču po vozišču (brez ogrožanja), kar pa ni mogoče umestiti med hujše kršitve javnega reda, da bi bilo zaradi tega zakonsko dovoljena uporaba vodnega curka. Kljub temu pa nadzorna skupina ne bi imela pomislekov glede te začetne uporabe vodnega curka, če bi bil uporabljen brez primesi plinskih sredstev, ko je množica huje in množično kršila javni red z onemogočanjem odvoza pridržanega, kar predstavlja aktivno upiranje, saj je šlo za ogrožanje prometa (lahko bi prišlo do povoženja policista ali pešca), prav tako bi v primeru dalj časa trajajoče popolne blokade protestniki lahko pričeli z aktivnostmi v smeri osvoboditve pridržanega, kar bi skoraj zagotovo privedlo do še hujših kršitev javnega reda;
- v UZ o uporabi prisilnih sredstev niso konkretizirani razlogi za takojšnjo uporabo vodnega curka s plinskimi sredstvi. Vodni curek s primesjo plina brez dvoma predstavlja hujšo obliko uporabe prisilnih sredstev, zato bi morala biti uporaba pojasnjena (zakaj ni zadoščala npr. samo uporaba vodnega curka);[272]
- v UZ niso zapisana druga dejstva in okoliščine, ki so pomembne za presojo zakonitosti in strokovnosti, in sicer ni zapisanih okoliščin, zaradi katerih je bila potrebna uporaba več intervalov vodnih curkov s primesjo plinskih sredstev, da bi se lahko presodilo zakaj je bilo potrebno več teh intervalov;
- v UZ niso konkretno navedene posledice, da bi se lahko presodila učinkovitost uporabe prisilnega sredstva, npr. kakšen učinek je imela uporaba vodnega curka s primesjo plinskih sredstev na množico oziroma ali je množica s hujšim kršenjem javnega reda zaradi tega prenehala.[273]

Nepravilnosti pri **drugi uporabi** vodnega curka s primesjo plinskih sredstev:

- **neupravičena uporaba vodnega curka proti posamezniku in še eni slučajno navzoči osebi.** Iz posnetka MVI_0008.MP4 je (ob 01:01) vidna uporaba vodnega curka proti dvema posameznikoma, ki se nahajata na pločniku, nad Celovško cesto, ob levi strani vodnega topa, pri čemer posadka vodnega topa uporabi prisilno sredstvo, kljub temu, da osebi nista več v (strnjeni) množici, prav tako pa ni videti, da bi huje kršila javni red.[274] Malo kasneje je na istem posnetku (ob 02:39) vidna še ena uporaba vodnega curka s primesjo plinskih sredstev proti enemu izmed prej omenjenih posameznikov v trenutku, ko stopi izza grmovja nad pločnikom ob levi strani vodnega topa. Posameznik se tudi tokrat ne nahaja več v (strnjeni) množici in huje ne krši javnega reda. Opisano po oceni nadzorne skupine kaže na to, da so policisti (iz posadke vodnega topa) pri uporabi prisilnih sredstev proti množici izbirali tudi posameznike (posamične cilje), ki niso huje kršili javnega reda, čeprav iz UZ o uporabi prisilnih sredstev izhaja, da so bila le-ta uporabljena množično na ukaz. **V konkretnem primeru je slišati tudi absolutno neprimerno komunikacijo policistov posadke vodnega topa.** Policisti bi se morali zavedati, da so tovrstni posnetki policije lahko tudi predmet presoje drugih državnih organov (npr. VČP) in nenazadnje tudi sodišč;

---

[271] Prim. tudi članka V Ljubljani je bilo vroče: policija prijela Zlatka, protestnike po mestu preganjali z vodnim topom in solzivcem (FOTO in VIDEO), URL: https://reporter.si/clanek/slovenija/v-ljubljani-vre-policija-z-vodnim-topom-nad-protestnike-na-slovenski-cesti-video-910327, 16.9.2022 in Protestniki ovirali aretacijo Zlatka, URL: https://www.youtube.com/watch?v=Yet7KJMfKgQ, (ob 14:19) 16. 9. 2022.

[272] Iz UZ izhaja, da je neposredno uporabo vodnega curka in plinskih sredstev odredil namestnik poveljnika PPE GPU, ker pa so policisti dejansko uporabili vodni curek s primesjo plinskih sredstev, bi morali izvršitev takšnega ukaza dodatno argumentirati (npr. da se množica kljub večkratnim intervalom (samo) vodnega curka ni razbežala).

[273] V UZ-ju je v rubrikah »Posledica – oseba« in »Posledica – policist« zapisano »brez posledic«.

[274] Zaradi slabe ločljivosti posnetka, nadzorna skupina sklepa, da je oseba policistom pokazala sredinec.

- v UZ ni zabeležen točen čas zaključka uporabe prisilnih sredstev, čeprav iz posnetkov v vodnem topu izhaja, da je šlo za večkratno uporabo vodnih curkov s primesjo plinskih sredstev;[275]
- v UZ ni vsebinskega zapisa, da so policisti (posadka vodnega topa) množici ukazali naj preneha kršiti javni red in naj se mirno razide, ter jo opozorili na uporabo prisilnih sredstev, če ukaza ne bo upoštevala. Izpostavljamo, da pri uporabi vodnega curka zakonodajalec ni določil izjeme, da bi se ga smelo uporabiti brez omenjenega opozorila (kar je določeno samo za plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo – prim. tretji in četrti odstavek omenjene zakonske določbe).[276, 277] Opustitev takšnega ukaza in opozorila torej ni mogoča niti iz taktičnih razlogov delovanja PPE, saj zakon tega ni določil kot izjemo;
- v UZ o uporabi prisilnih sredstev niso konkretizirani razlogi za takojšnjo uporabo vodnega curka s plinskimi sredstvi, kar brez dvoma predstavlja hujšo obliko uporabe prisilnih sredstev, kar bi moralo biti podrobno pojasnjeno (zakaj ni zadoščala npr. samo uporaba vodnega curka);[278]
- tudi tokrat niso navedene posledice uporabe prisilnega sredstva, da bi se lahko presodila njegova učinkovitost, npr. kakšen učinek je imela uporaba vodnega curka s primesjo plinskih sredstev na množico oziroma ali je množica s hujšim kršenjem javnega reda zaradi tega prenehala;[279]
- v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni zapisano v koliko intervalih je bil izbrizgan vodni curek s primesjo plinskih sredstev, in če je bilo dejansko izbrizganih več intervalov, tudi niso zapisane okoliščine, zaradi katerih je bila potrebna uporaba več intervalov vodnih curkov s primesjo plinskih sredstev, da bi se lahko presodilo zakaj je bilo potrebno več teh intervalov;
- iz posnetka MVI_0009 pa izhajajo zakonski znaki hujše in množične kršitve javnega reda, ko množica več kot petih oseb na vozišče Celovške ceste postavlja barikado s plastičnimi smetnjaki, vendar pa iz posnetka (ob 00.26) znova ni slišati, da bi policisti množici ukazali naj neha kršiti javni red in se mirno razide, ter jo opozorili na uporabo prisilnih sredstev, če ukaza ne bo upoštevala. Posadka vodnega topa namreč neposredno uporabi vodni curek s primesjo plinskih sredstev.[280] Glede na to, da je vodni top opremljen z govorno napravo in močnimi zvočniki, se posadka vodnega top ne more zanašati na to, da so že drugi policisti ukazovali in opozarjali množico, temveč bi morala ukaz in opozorilo iz drugega odstavka 91. člena ZNPPol sama izvesti.

---

[275] Iz UZ izhaja, da je namestnik poveljnika PPE GPU ob 18.37 odredil uporabo vodnega curka s plinskimi sredstvi, potem je samo že zapisano, da je posadka ob 19.10 napolnila rezervoar, na lokaciji oddaljeni približno 2 km od mesta delovanja vodnega topa na Celovški cesti.

[276] Na omenjeno nepravilnost je opozorila tudi interna komisija (predzadnji odstavek na 25. strani poročila). Vodja posadke vodnega topa M. R. je v pogovoru nadzorni skupini glede tega povedal, da so se z vodnim topom pripeljali do kordona policistov, nakar so od namestnika poveljnika PPE takoj dobili ukaz za njegovo uporabo. Ker se je kordon policistov odprl, je moral vodni top naprej oziroma začeti z uporabo vodnega curka. Vodja posadke ni imel časa, da bi lahko opozarjal, ni mu pa znano, ali so predhodno že policisti izdali opozorila oziroma ukaz. Iz posnetka MVI_0008.MP4 pa izhaja, da je od začetka vožnje s kordonom policistov (ob 00:06), do trenutka, ko se je kordon policistov razprl (00:31) minilo najmanj 25 sekund, nakar je bil vodni curek uporabljen ob 00:38. Posledično pomeni, da je od razprtja kordona do uporabe minilo sedem sekund, kar je po oceni nadzorne skupine dejansko premalo časa, da bi se množica odstranila z vozišča tudi, če bi bila izdana ukaz in opozorilo. Vendar pa iz posnetka, razen zasedbe Celovške ceste s protestniki, ni videti drugih hujših kršitve javnega reda, policisti pa curek usmerijo najprej na to množico, ki je zasedla vozišče Celovške ceste. Posledično bi lahko posadka vodnega topa počakala z uporabo prisilnega sredstva in množici na vozišču izdala ukaz in opozorilo ter dala množici možnost, da se umakne z vozišča Celovške ceste.

[277] Čeprav je namestnik poveljnika PPE GPU D. U. nadzorni skupini povedal, da so policisti že predhodno na Tivolski cesti dajali ukaze, nadzorna skupina tega ne more upoštevati, saj je vodni top deloval na skupino na cesti, ki je bila od križišča s Tivolsko cesto oddaljena več kot 200 metrov oziroma že precej naprej od nadvoza železniške proge na Celovški cesti v smeri Kranja.

[278] Iz UZ izhaja, da je nasilna množica (cca. 2.000 oseb) blokirala promet in v policiste in vodni top metala nevarne predmete, kot so kamenje, steklenice, goreče bakle, granitne kocke ..., vendar bi vseeno moralo biti pojasnjeno zakaj ni zadoščal samo vodni curek. Prav tako iz posnetka MVI_0008.MP4 ni videti, da bi bila množica nasilna proti policistom v kordonu, ki so hodili pred vodnim topom (policisti se ne umikajo niti ne dvigajo ščitov, da bi se zavarovali), niti ni videti ali slišati, da bi vodni top zadeli trši predmeti. Prav tako ni videti drugih policistov pred vodnim topom, ki bi bili napadeni od množice.

[279] V UZ-ju je v rubrikah »Posledica – oseba« in »Posledica – policist« zapisano »brez posledic«.

[280] Iz omenjenih posnetkov je razvidna tudi ura nad voznikom vodnega topa, ki ob začetni uporabi, ko se je kordon prvič razprl, kaže čas 18.35, ob drugi uporabi curka v križišču pa 18.40 in 18.42, kar po oceni nadzorne skupine predstavlja dovolj časa za izdajo ukaza in opozorila pred uporabo vodnega curka s primesjo plinskih sredstev ob tej naslednji uporabi.

Uporaba plinskih in drugih sredstev za pasivizacijo policistov PPE PU Ljubljana v času od 17.40 do 18.00:

Trije UZ o uporabi prisilnih sredstev PPE PU Ljubljana, FIO: 172485

Prvi dokument PPE PU Ljubljana (policist R. J.):
Iz opisa okoliščin[281] je mogoče sklepati, da je šlo za sedem uporab prisilnih sredstev, čeprav je na UZ označena samo ena uporaba. Pri načinu uporabe pa sta označeni uporabi tako posamezno na ukaz, kot tudi množično na ukaz.

Ugotovljene nepravilnosti:[282]
- v UZ o uporabi prisilnih sredstev je označena uporaba samo enega prisilnega sredstva, čeprav jih je bilo uporabljenih več (sedem);
- v UZ je naveden netočen zapis časa uporabe prvih štirih prisilnih sredstev, ki naj bi se uporabljala med 17.00 in 18.00, čeprav je bila (prva) odredba za uporabo plinskih sredstev v veljavi samo od 16.51 do 17.21, druga pa je veljala od 17.38 naprej. Posledično iz takšnega zapisa ni razvidno ali so bila prisilna sredstva sploh uporabljena v času veljave odredbe za uporabo plinskih sredstev proti množici.

Prvo uporabljeno prisilno sredstvo – Kongresni trg – plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo (štirikrat dolgi in dvakrat kratki naboj)
- v UZ o uporabi prisilnih sredstev je naveden samo okvirni čas med 17.00 in 18.00;
- v UZ ni konkretne vsebinske navedbe o ukazovanju in opozarjanju množice pred uporabo prisilnih sredstev, niti kdo točno je ukaz in opozorilo izrekel (v rubriki je samo občrtano pooblastilo opozarjanje in ukazovanje za vsa prisilna sredstva skupaj);
- v UZ ni konkretiziran razlog (sprožilna situacija) uporabe prisilnih sredstev, temveč je samo splošna navedba, da je šlo za množične (ni zapisano vsaj približno število aktivnih kršiteljev) in hujše kršitve JRM (brez konkretne navedbe kršitev) na Kongresnem trgu;
- v UZ ni navedeno kdo je izdal odredbo za izstrelitev plinskih nabojev;
- v UZ ni navedeno zakaj je bilo potrebno uporabiti skupno štiri dolge in dva kratka izstrelka (presoja sorazmernosti uporabe oziroma presoja ali je bila množica dejansko tako razpotegnjena);
- v UZ ni navedeno kam so izstrelki padli (na željeno mesto ali ne).

Drugo uporabljeno prisilno sredstvo – križišče Slovenska Erjavčeva – plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo (petkrat dolgi in šestkrat kratki naboj)
- v UZ o uporabi prisilnih sredstev je naveden samo okvirni čas uporabe med 17.00 in 18.00;
- v UZ ni konkretne vsebinske navedbe o ukazovanju in opozarjanju množice pred uporabo prisilnih sredstev, niti kdo točno je ukaz in opozorilo izrekel (v rubriki je samo občrtano pooblastilo opozarjanje in ukazovanje za vsa prisilna sredstva skupaj);
- v UZ ni konkretiziran razlog uporabe prisilnih sredstev, temveč je samo splošna navedba, da je šlo za neznane osebe v množici (ni zapisano vsaj približno število aktivnih kršiteljev), ki niso upoštevali ukazov – neupoštevanja ukazov ne prištevamo med hujše kršitve javnega reda;
- v UZ ni navedeno kdo je izdal odredbo za izstrelitev nabojev;
- v UZ ni navedeno zakaj je bilo potrebno uporabiti skupno pet dolgih in šest kratkih izstrelkov (presoja sorazmernosti uporabe oziroma presoja ali je bila množica dejansko tako razpotegnjena);
- v UZ ni navedeno kam so izstrelki padli (na željeno mesto ali ne).

Tretje uporabljeno prisilno sredstvo – križišče Slovenska Rimska – plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo (dvakrat dolgi in dvakrat kratki naboj)
- v UZ o uporabi prisilnih sredstev je naveden samo okvirni čas uporabe med 17.00 in 18.00;

---

[281] Opis je zgoščeno ročno napisan na približno pol strani.
[282] Uporaba plinskih sredstev in drugih sredstev za pasivizacijo je bila odrejena od 16.51 do 17.21.

- v UZ ni konkretne vsebinske navedbe o ukazovanju in opozarjanju množice pred uporabo prisilnih sredstev, niti kdo točno je ukaz in opozorilo izrekel (v rubriki je samo občrtano pooblastilo opozarjanje in ukazovanje za vsa prisilna sredstva skupaj);
- v UZ ni konkretiziran razlog uporabe prisilnih sredstev, temveč je samo splošna navedba, da je bilo uporabljeno iz istih razlogov, torej je šlo za neznane osebe v množici (ni zapisano vsaj približno število aktivnih kršiteljev), ki niso upoštevali ukazov – neupoštevanja ukazov ne prištevamo med hujše kršitve javnega reda;
- v UZ ni vsebinsko konkretizirano ali je šlo za uporabo množično na ukaz, in če je, kdo je izdal odredbo za izstrelitev nabojev;
- v UZ ni navedeno zakaj je bilo potrebno uporabiti skupno dva dolga in dva kratka izstrelka (presoja sorazmernosti uporabe oziroma presoja ali je bila množica dejansko tako razpotegnjena);
- v UZ ni navedeno kam so izstrelki padli (na željeno mesto ali ne).

Četrto uporabljeno prisilno sredstvo – križišče Slovenska Rimska – plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo (dvakrat gumijasti izstrelek)

- v UZ o uporabi prisilnih sredstev je naveden samo okvirni čas uporabe med 17.00 in 18.00, prostor kjer naj bi bil zapisan čas pa je prazen (izpuščena vsebina);
- v UZ ni konkretne vsebinske navedbe o ukazovanju in opozarjanju množice pred uporabo prisilnih sredstev, niti kdo točno je ukaz in opozorilo izrekel (v rubriki je samo občrtano pooblastilo opozarjanje in ukazovanje za vsa prisilna sredstva skupaj);
- v UZ ni konkretiziran razlog uporabe ali je šlo za množično kršitev javnega reda ali ne (zapisano je samo, da je moški proti policistom metal nevarne predmete – steklenice, kocke);
- v UZ ni konkretno vsebinsko navedeno ali je šlo za uporabo prisilnega sredstva množično ali posamezno na ukaz, in če je, kdo je izdal odredbo za izstrelitev nabojev, v rubriki »*način uporabe*« sta občrtani obe možnosti množično in posamično na ukaz;
- v UZ ni navedeno zakaj je bilo potrebno uporabiti skupno dva gumijasta izstrelka oziroma ali je prvi gumijasti izstrelek zgrešil cilj (presoja sorazmernost uporabe oziroma presoja ali je bilo sredstvo neučinkovito);
- v UZ ni navedena razdalja, na kateri je bil uporabljen gumijasti izstrelek, prav tako ni zapisa, da ni bil izstreljen v vitalne dele telesa;
- v UZ ni navedeno mesto zadetka (na željeno mesto ali ne);
- šele na koncu UZ je navedeno, da je bilo v križišču Slovenska-Rimska okoli 17.45 nehote zadet tudi osebni avto. Pri tem ni zapisa ali je policist po uporabi ustno obvestil vodjo PE o nastali škodi, niti ali je premoženjska škoda sploh nastala, kot to določa tretji odstavek 131. člena ZNPPol.

Peto uporabljeno prisilno sredstvo – križišče Slovenska-Tomšičeva – plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo (dvakrat dolgi in dvakrat kratki naboj)

- v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni konkretne vsebinske navedbe o ukazovanju in opozarjanju množice pred uporabo prisilnih sredstev, niti kdo točno je ukaz in opozorilo izrekel (v rubriki je samo občrtano pooblastilo opozarjanje in ukazovanje za vsa prisilna sredstva skupaj);
- v UZ ni konkretiziran razlog uporabe prisilnih sredstev, temveč je samo splošna navedba, da je šlo za neznane osebe v množici (ni zapisano vsaj približno število aktivnih kršiteljev, npr. najmanj pet), ki niso upoštevali ukazov – neupoštevanja ukazov ne prištevamo med hujše kršitve javnega reda;
- v UZ ni navedeno kdo je izdal odredbo za izstrelitev nabojev;
- v UZ ni navedeno zakaj je bila potrebno uporabiti skupno dva dolga in dva kratka izstrelka (presoja sorazmernosti uporabe oziroma presoja ali je bila množica dejansko tako razpotegnjena);
- v UZ ni navedeno kam so izstrelki padli (na željeno mesto ali ne).

Šesto uporabljeno prisilno sredstvo – križišče Slovenska-Tomšičeva – plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo (dvakrat gumijasti izstrelek)

- v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni konkretne vsebinske navedbe o ukazovanju in opozarjanju množice pred uporabo prisilnih sredstev, niti kdo točno je ukaz in opozorilo izrekel (v rubriki je samo občrtano pooblastilo opozarjanje in ukazovanje za vsa prisilna sredstva skupaj);

- v UZ ni konkretiziran razlog uporabe ali je šlo za množično kršitev javnega reda ali ne (zapisano je samo, da je bilo prisilno sredstvo uporabljeno zaradi poskusa napada posameznika iz množice na policiste z nevarnim predmetom, kar vzpostavlja dvom, ali je bil javni red takrat res množično kršen);
- v UZ ni konkretne vsebinske navedbe ali je šlo za uporabo prisilnega sredstva množično ali posamezno na ukaz;
- v UZ ni navedeno kdo je izdal odredbo za izstrelitev nabojev;
- v UZ ni navedena razdalja, na kateri je bil uporabljen gumijasti izstrelek, prav tako ni zapisa, da ni bil izstreljen v vitalne dele telesa;
- v UZ ni navedeno zakaj je bila potrebno uporabiti skupno dva gumijasta izstrelka oziroma ali je prvi gumijasti izstrelek zgrešil cilj (presoja sorazmernosti uporabe oziroma presoja ali je bilo sredstvo neučinkovito);
- v UZ ni navedeno mesto zadetka (na željeno mesto ali ne).

Sedmo uporabljeno prisilno sredstvo – križišče Slovenska Šubičeva – plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo (dva kratka plinska naboja)

- v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni konkretne vsebinske navedbe o ukazovanju in opozarjanju množice pred uporabo prisilnih sredstev, niti kdo točno je ukaz in opozorilo izrekel (v rubriki je samo občrtano pooblastilo opozarjanje in ukazovanje za vsa prisilna sredstva skupaj);
- v UZ ni konkretiziran razlog uporabe ali je šlo za množično kršitev javnega reda ali ne (zapisano je samo, da je bilo prisilno sredstvo uporabljeno iz istih razlogov, torej ni jasno (glede na prejšnje uporabljeno prisilno sredstvo) ali dejansko zaradi poskusa napada posameznika na policiste z nevarnim predmetom;
- v UZ ni vsebinsko navedeno ali je šlo za uporabo množično na ukaz, in če je, kdo je izdal odredbo za izstrelitev nabojev;
- v UZ ni navedeno zakaj je bilo potrebno uporabiti skupno dva kratka izstrelka (presoja sorazmernosti uporabe oziroma presoja ali je bila množica dejansko tako razpotegnjena);
- v UZ ni navedeno kam so izstrelki padli (na željeno mesto ali ne).

Drugi dokument PPE PU Ljubljana (policist P. K.):

Iz opisa okoliščin izhaja, da so bili izstrelki uporabljeni na Slovenski cesti, Rimski cesti in Kongresnem trgu in spet na Slovenski cesti. Ker je bilo uporabljenih več teh izstrelkov, ni mogoče ugotoviti za kolikšno število uporabljenih prisilnih sredstev v posameznem časovnem dogodku oziroma časovnem zaporedju je šlo. Iz dokumenta pa izhaja, da je bilo uporabljeno samo eno, in sicer prvo prisilno sredstvo, čeprav je bilo uporabljenih skupno 12 plinskih izstrelkov (osem kratkih in štirje dolgi).

Ugotovljene nepravilnosti:[283]

- V UZ o uporabi prisilnih sredstev je označena uporaba samo enega prisilnega sredstva, čeprav jih je bilo uporabljenih več;
- iz UZ izhaja samo, da je bilo na štirih lokacijah uporabljenih 12 plinskih sredstev (osemkrat dolgi in štirikrat kratki), kar ne omogoča presoje kraja, kjer je bilo posamezno prisilno sredstvo uporabljeno;
- v UZ ni konkretiziran čas uporabe. Ker je v UZ naveden samo začetek uporabe prisilnih sredstev (ob 17.20), se nadzorni skupini postavlja tudi **vprašanje ali so bila vsa prisilna sredstva sploh uporabljena v času veljave odredbe za uporabo plinskih sredstev, saj je imel policist do zaključka prve odredbe o uporabi plinskih sredstev na voljo eno minuto** za uporabo prisilnih sredstev. Naslednja odredba za uporabo plinskih sredstev in drugih sredstev za pasivizacijo pa je bila izdana ob 17.38.

Prvo uporabljeno prisilno sredstvo – Slovenska cesta – plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo (neznano število plinskih nabojev)

- v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni naveden točen čas uporabe, naveden je samo začetni čas ob 17.20 na Slovenski cesti;

[283] Uporaba plinskih sredstev in drugih sredstev za pasivizacijo je bila odrejena od 16.51 do 17.21.

- v UZ ni konkretne vsebinske navedbe o ukazovanju in opozarjanju množice pred uporabo prisilnih sredstev, niti kdo točno je ukaz in opozorilo izrekel (v rubriki je samo občrtano pooblastilo opozarjanje in ukazovanje za vsa prisilna sredstva skupaj);
- v UZ ni konkretiziran razlog uporabe prisilnih sredstev, temveč je samo splošna navedba, da je bilo uporabljeno, ker množica ni upoštevala zakonitih ukazov in opozoril, proti policijskemu kordonu pa so metali pločevinke, steklenice in kamenje – kocke, pri čemer ni zapisano niti približno število aktivnih kršiteljev;
- čeprav je navedeno, da je šlo za uporabo plinskih sredstev množično na ukaz, v UZ ni navedeno kdo je izdal odredbo za izstrelitev nabojev;
- v UZ ni posebej navedeno koliko nabojev so policisti izstrelili na tej lokaciji, da bi se lahko presodilo zakaj je bilo potrebno morebiti uporabiti več nabojev – presoja sorazmernosti uporabe oziroma presoja ali je bila množica dejansko tako razpotegnjena;
- v UZ ni navedeno kam so izstrelki padli (na željeno mesto ali ne).

Drugo uporabljeno prisilno sredstvo – Rimska cesta – plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo (neznano število plinskih nabojev)

- v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni naveden točen čas uporabe, naveden je samo začetni čas ob 17.20 na Slovenski cesti;
- v UZ ni konkretne vsebinske navedbe o ukazovanju in opozarjanju množice pred uporabo prisilnih sredstev, niti kdo točno je ukaz in opozorilo izrekel (v rubriki je samo občrtano pooblastilo opozarjanje in ukazovanje za vsa prisilna sredstva skupaj);
- v UZ ni konkretiziran razlog uporabe prisilnih sredstev, temveč je samo splošna navedba, da je bilo uporabljeno, ker množica ni upoštevala zakonitih ukazov in opozarjanj, proti policijskemu kordonu pa so metali pločevinke, steklenice in kamenje – kocke, pri čemer ni zapisano niti približno število aktivnih kršiteljev;
- čeprav je navedeno, da je šlo za uporabo plinskih sredstev množično na ukaz, v UZ ni navedeno kdo je izdal odredbo za izstrelitev nabojev;
- v UZ ni navedeno koliko nabojev so policisti izstrelili na tej lokaciji, da bi se lahko presodilo zakaj je bilo potrebno morebiti uporabiti več nabojev – presoja sorazmernosti uporabe oziroma presoja ali je bila množica dejansko tako razpotegnjena;
- v UZ ni navedeno kam so izstrelki padli (na željeno mesto ali ne).

Tretje uporabljeno prisilno sredstvo – Kongresni trg – plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo (neznano število plinskih nabojev)

- v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni naveden točen čas uporabe, naveden je samo začetni čas ob 17.20 na Slovenski cesti;
- v UZ ni konkretne vsebinske navedbe o ukazovanju in opozarjanju množice pred uporabo prisilnih sredstev, niti kdo točno je ukaz in opozorilo izrekel (v rubriki je samo občrtano pooblastilo opozarjanje in ukazovanje za vsa prisilna sredstva skupaj);
- v UZ ni konkretiziran razlog uporabe prisilnih sredstev, temveč je samo splošna navedba, da je bilo uporabljeno, ker množica ni upoštevala zakonitih ukazov in opozarjanj, proti policijskemu kordonu pa so metali pločevinke, steklenice in kamenje – kocke, pri čemer ni zapisano niti približno število aktivnih kršiteljev;
- čeprav je navedeno, da je šlo za uporabo plinskih sredstev množično na ukaz, v UZ ni navedeno kdo je izdal odredbo za izstrelitev nabojev;
- v UZ ni navedeno koliko nabojev so policisti izstrelili na tej lokaciji, da bi se lahko presodilo zakaj je bilo potrebno morebiti uporabiti več nabojev – presoja sorazmernosti uporabe oziroma presoja ali je bila množica dejansko tako razpotegnjena;
- v UZ ni navedeno kam so izstrelki padli (na željeno mesto ali ne) – druge pomembne okoliščine za presojo.

Četrto uporabljeno prisilno sredstvo – Slovenska cesta – plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo (neznano število plinskih nabojev)

- v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni naveden točen čas uporabe, naveden je samo začetni čas ob 17.20 na Slovenski cesti;
- v UZ ni konkretne vsebinske navedbe o ukazovanju in opozarjanju množice pred uporabo prisilnih sredstev, niti kdo točno je ukaz in opozorilo izrekel (v rubriki je samo občrtano pooblastilo opozarjanje in ukazovanje za vsa prisilna sredstva skupaj);
- v UZ ni konkretiziran razlog uporabe prisilnih sredstev, temveč je samo splošna navedba, da je bilo uporabljeno, ker množica ni upoštevala zakonitih ukazov in opozarjanj, proti policijskemu kordonu pa so metali pločevinke, steklenice in kamenje – kocke, pri čemer ni zapisano niti približno število aktivnih kršiteljev;
- čeprav je navedeno, da je šlo za uporabo plinskih sredstev množično na ukaz, v UZ ni navedeno kdo je izdal odredbo za izstrelitev nabojev;
- v UZ ni navedeno koliko nabojev so policisti izstrelili na tej lokaciji, da bi se lahko presodilo zakaj je bilo potrebno morebiti uporabiti več nabojev – presoja sorazmernosti uporabe oziroma presoja ali je bila množica dejansko tako razpotegnjena;
- v UZ ni navedeno kam so izstrelki padli (na željeno mesto ali ne) – druge pomembne okoliščine za presojo.

Uvodoma še enkrat poudarjamo, da je na tem UZ o uporabi prisilnih sredstev naveden samo začetni čas uporabe, zato se postavlja **vprašanje ali so bila vsa prisilna sredstva sploh uporabljena v času veljavne odredbe za uporabo plinskih sredstev, saj je imel policist do zaključka prve odredbe o uporabi plinskih sredstev (do 17.21) na voljo eno minuto za uporabo prisilnih sredstev. Naslednja odredba za uporabo plinskih sredstev in drugih sredstev za pasivizacijo pa je bila izdana ob 17.38.** Glede na zapisano bi lahko najprej zaključili, da je policist ob 17.20 izstrelil vseh 12 plinskih nabojev, kar pa je malo verjetno, saj iz nadaljnjega zapisa izhaja, da so bili izstrelki uporabljeni na Slovenski cesti, Rimski cesti in Kongresnem trgu ter spet na Slovenski cesti. Posledično ni dvoma, da je šlo za večkratno uporabo prisilnih sredstev proti množici na daljši razdalji, pri tem pa za vsako uporabo ni mogoče ugotoviti kdaj točno je bilo uporabljeno, niti ali so vsakič posebej še vedno obstajali zakonski pogoji za uporabo prisilnih sredstev, saj je sprožilna situacija zgolj enkrat dokumentirana in za takšno razdaljo ni v zadostni meri konkretizirana. Iz opisa ni razvidno koliko je bilo teh aktivnih kršiteljev oziroma ali jih je bilo več kot pet. Prav tako ni (vsakič konkretno) zapisano, da bi policisti pred uporabo množici ukazali naj neha kršiti javni red in naj se mirno razide ter jo opozorili na uporabo prisilnih sredstev, če ukaza ne bo upoštevala. Nadalje ni zapisa, iz katerega mesta in v kateri smeri je policist izstrelil omenjena prisilna sredstva. Zapisana ni niti smer vetra niti razdalja do množice, da bi bilo mogoče oceniti pravilno izbiro nabojev. Zapisano tudi ni ali je plinsko sredstvo dejansko doseglo ciljano množico ali ne. Zapisano je samo, da se je množica kršiteljev **vsakokrat** (torej je šlo dejansko za večkratno uporabo prisilnih sredstev) razbežala in v rubrikah o posledicah na osebi oziroma policistu pa je obkroženo »brez posledic«. Na podlagi tega je mogoče zaključiti samo, da so bila prisilna sredstva učinkovita.

Tretji dokument PPE PU Ljubljana (policist V. M.):
Iz opisa okoliščin izhaja, da so bili izstrelki uporabljeni na Slovenski cesti in Kongresnem trgu v času med 17.00 in 21.00. Iz dokumenta pa izhaja, da je bilo uporabljeno samo eno, in sicer prvo prisilno sredstvo, čeprav je bilo uporabljenih skupno 14 plinskih izstrelkov (osem kratkih in šest dolgih) ter dva gumijasta izstrelka (na drugi strani UZ, čas uporabe ob 18.20 in 19.00).

Ugotovljene nepravilnosti:[284]
- v UZ o uporabi prisilnih sredstev je označena uporaba samo enega prisilnega sredstva, čeprav jih je bilo uporabljenih več;
- v UZ ni konkretiziran čas uporabe. Ker je v UZ naveden samo začetek in konec uporabe prisilnih sredstev (med 17.00 in 21.00), se **nadzorni skupini postavlja tudi vprašanje ali so bila vsa prisilna sredstva sploh uporabljena v času veljave odredbe za uporabo plinskih sredstev.**

[284] Uporaba plinskih sredstev in drugih sredstev za pasivizacijo je bila odrejena od 16.51 do 17.21.

Prvo uporabljeno prisilno sredstvo – Slovenska cesta in Kongresni trg – plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo (neznano število plinskih nabojev)

- v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni naveden točen čas uporabe, naveden je okvirni čas in sicer med 17.00 in 21.00;
- v UZ ni konkretne vsebinske navedbe o ukazovanju in opozarjanju oziroma kdo točno je ukaz in opozorilo izrekel (v rubriki je samo občrtano pooblastilo ukazovanje za vsa prisilna sredstva skupaj, iz vsebine pa izhaja, da so bili udeleženci (ne pa kršitelji) najprej opozorjeni, da s protestom prekinejo in se razidejo zatem pa, da se možica kljub stalnemu ukazovanju naj se razide, ni prenehala s kršenjem, kar ne predstavlja ukaza (naj neha kršiti javni red) in opozorila iz drugega odstavka 91. člena ZNPPol;
- v UZ je slabo konkretiziran razlog uporabe prisilnih sredstev, saj ni konkretizirano oziroma ni zapisano vsaj približno število aktivnih kršiteljev. Prav tako je razvidno, da naj bi bilo postavljenih več (brez natančnega števila in lokacije) barikad, kar je po oceni nadzorne skupine nekonkretiziran opis. Prav tako ni konkretno zapisano kje točno naj bi množica prevračala smetnjake in prometne znake. Takšen opis pa kaže na večkratno uporabo prisilnih sredstev, zaradi česar bi moral biti razlog uporabe vsakič posebej konkretiziran;
- čeprav je navedeno, da je šlo za uporabo plinskih sredstev množično na ukaz, v UZ ni navedeno kdo je izdal odredbo za izstrelitev nabojev;
- v UZ ni navedenih natančnih lokacij izstreljevanja plinskih nabojev oziroma ali se je samo iz enega ali iz več različnih mest na tej lokaciji izstrelilo kar 14 plinskih nabojev, da bi se lahko presodilo zakaj je bilo treba morebiti uporabiti več nabojev – presoja sorazmernosti uporabe oziroma presoja ali je bila množica dejansko tako razpotegnjena. Za izstrelitev 14 plinskih nabojev je po oceni nadzorne skupine policist potreboval več časa;
- v UZ ni navedeno kam so izstrelki padli (na željeno mesto ali ne). Navedeno je samo, da je policist naboje izstrelil pred in v množico.

Drugo uporabljeno prisilno sredstvo – križišče Slovenske ceste in Šubičeve ulice – plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo (en gumijasti izstrelek)

- v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni konkretne vsebinske navedbe o ukazovanju in opozarjanju posameznika v množici pred uporabo prisilnega sredstva, niti kdo točno je ukaz in opozorilo izrekel;
- v UZ ni konkretiziran razlog uporabe prisilnih sredstev, temveč je samo splošna navedba, da je bil proti osebi, ki je proti policistom želela odvreči predmet, izstreljen gumijasti izstrelek. Iz tako splošne navedbe ni mogoče razbrati ali je bilo aktivnih kršiteljev več kot pet oseb (množična kršitev), niti ali je šlo za nevaren predmet (ukrep bi bil nesorazmeren, če bi oseba želel proti policistom odvreči npr. jajce);
- v UZ ni vsebinsko konkretizirano kdo je izdal odredbo o izstrelitvi naboja.

Tretje uporabljeno prisilno sredstvo – Kongresni trg – plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo (en gumijasti izstrelek)

- v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni konkretne vsebinske navedbe o ukazovanju in opozarjanju posameznika v množici pred uporabo prisilnega sredstva, niti kdo točno je ukaz in opozorilo izrekel;
- v UZ ni konkretiziran razlog uporabe prisilnih sredstev, temveč je samo splošna navedba, da je bil proti osebi, ki je proti policistom želela odvreči baklo izstreljen gumijasti izstrelek. Iz tako splošne navedbe ni mogoče razbrati ali je bilo aktivnih kršiteljev več kot pet oseb (množična kršitev), niti ali je šlo za nevaren predmet (ukrep bi bil nesorazmeren, če bi oseba želel proti policistom odvreči npr. negorečo baklo, glede na to, da so policisti PPE nosili zaščitno opremo);
- v UZ ni vsebinsko navedeno kdo je odredil izstrelitev nabojev;
- v UZ ni navedena razdalja, na kateri je bil uporabljen gumijasti izstrelek, prav tako ni zapisa, da ni bil izstreljen v vitalne dele telesa;
- v UZ je zapisano, da posameznik ni bil zadet, torej je šlo za neučinkovito rabo prisilnega sredstva (v evidenci uporabe prisilnih sredstev je v 8. točki zapisano, da je šlo za učinkovito rabo prisilnega sredstva).

Uporaba plinskih sredstev in drugih sredstev za pasivizacijo iz drugih enot PPE PU:

Dokument o uporabi prisilnih sredstev PPE PU Koper – FIO: 171629

Dokument PP Koper:
Iz opisa okoliščin[285] izhaja, da je šlo za tri uporabe prisilnih sredstev, in sicer dve uporabi okoli 18.00 na križišču Slovenske ceste in Šubičeve ulice, ko so bile uporabljene tri ročne plinske bombe in na Celovški cesti ob 17.00, kjer je bilo izstreljenih šest plinskih nabojev. Iz opisa še izhaja, da sta dve skupini PPE PU Koper izvajali naloge varovanja in spremstva vodnega topa. V dokumentu je resda zapisan datum 6. 10. 2021, vendar pa tega nadzorna skupina ne ocenjuje kot nepravilnost, ker ni mogoče izključiti možnosti, da so policisti ob povratku iz Ljubljane službo zaključili šele 6. 10. 2021, kar je potemtakem skladno z zakonsko določbo, da mora policist najpozneje do konca delovnega časa, ko je uporabil prisilno sredstvo, poročati pisno v obliki UZ o uporabi prisilnih sredstev. V UZ so označene tri uporabe prisilnih sredstev, in sicer so omenjena prisilna sredstva uporabili trije različni policisti.

Ugotovljene nepravilnosti:
- v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni označen način uporabe prisilnih sredstev (npr. množično na ukaz ali množično po lastni odločitvi), kar ne omogoča presoje načina uporabe prisilnih sredstev. Šele iz opisa okoliščin je razvidno, da je vodstvo varovanja (OŠ PU Ljubljana) policistom na kraju odredilo uporabo plinskih sredstev zoper množico, ki je huje kršila JRM ter ni upoštevala ukazov in navodil policije;
- v UZ ni naveden točen čas uporabe prisilnih sredstev, saj je zaslediti odstopanje v navedbi časa uporabe v preliminarnem poročilu PU Ljubljana (za PPE PU Koper), kjer je zapisano, da so bile tri plinske ročne bombe uporabljene na križišču Slovenske in Šubičeve med 16.56 in 17.12 (v času veljave prve odredbe o uporabi prisilnih sredstev proti množici). Iz UZ o uporabi prisilnih sredstev PPE PU Koper pa izhaja, da naj bi bile na tem mestu tri plinske ročne bombe uporabljene okoli 18.00, torej v času veljave druge odredbe o uporabi prisilnih sredstev proti množici. Podobno je zaslediti tudi pri uporabi šestih plinskih nabojev iz bombometa policista PPE PU Koper, kjer iz navedenega poročila izhaja, da so bila uporabljena v času med 18.35 do 18.45 (v času veljave druge odredbe o uporabi prisilnih sredstev proti množici), medtem ko iz UZ o uporabi prisilnih sredstev PPE PU Koper izhaja, da naj bi bili uporabljeni ob približno 17.00 (v času veljave prve odredbe o uporabi prisilnih sredstev proti množici). Glede na zapisane lokacije, je bolj verjetna možnost, da je pravilno zapisan čas uporabe v preliminarnem poročilu PU Ljubljana.[286] Iz poročila komisije (str. 5, 7) pa izhaja, da so policisti PPE PU Koper ob 17.12 na križišču Slovenske in Šubičeve ulice uporabili tri plinske ročne bombe in med 18.35 in 18.45 policisti PPE PU Koper uporabili šest plinskih nabojev;
- v UZ ni konkretne vsebinske navedbe o ukazovanju in opozarjanju množice pred uporabo prisilnih sredstev, niti kdo točno je ukaz in opozorilo izrekel (v vseh treh rubrikah je v rubriki pooblastilo odebeljen samo tekst ukazovanje (brez opozarjanja), kar lahko kaže na to, da množica ni bila opozorjena na uporabo prisilnih sredstev, če ne bo upoštevala ukazov policistov;
- v UZ ni vsebinsko konkretiziran razlog uporabe prisilnih sredstev, temveč je samo splošna navedba, da je vodstvo varovanja policistom na kraju odredilo uporabo plinskih sredstev zoper množico, ki je huje kršila JRM ter ni upoštevala ukazov in navodil policije (niso navedena konkretna ravnanja, da bi se lahko opredelilo ali je bil javni red huje kršen). Pri vseh treh prisilnih sredstvih pa je v rubriki vzrok uporabe odebeljen tekst množična kršitev JRM, pri tem pa ni zapisan vsaj okvirni podatek o številu aktivnih kršiteljev v množici;
- če je šlo v konkretnem primeru za način uporabe množično na ukaz, v UZ ni navedeno kdo je odredil odmetavanje plinskih ročnih bomb zoper množico niti ali je odredba vsebovala količino odvrženih bomb (v enem primeru je policist odvrgel dve bombi) Eden od policistov je namreč izstrelil tudi šest plinskih nabojev;

---

[285] Opis je natipkan in ni napisan ročno.
[286] Dokument PU Ljubljana, št.215-145/2021/61 (3E2-10), 21. 10. 2021 (str. 7, 9 in 10).

- v UZ ni navedeno zakaj je bilo potrebno uporabiti skupno šest plinskih nabojev (presoja sorazmernosti uporabe oziroma presoja ali je bila množica dejansko tako razpotegnjena);
- v UZ ni navedeno kam so izstrelki padli (na željeno mesto ali ne);
- UZ niso podpisali policisti, ki so prisilna sredstva uporabili, kar postavlja dvom ali so omenjeni UZ dejansko napisali policisti, ki so prisilna sredstva tudi uporabili (na koncu UZ je samo podpis komandirja 1. oddelka) oziroma se postavlja vprašanje ali ga ni napisal komandir oddelka PPE PU Koper.

Dokument o uporabi prisilnih sredstev PPE PU Murska Sobota – FIO: 172094

Dokument PPE PU Murska Sobota, št. 226-91/2021/19, 5. 10. 2021 (policist T. B.):
Zaradi zelo kratkega opisa, le-tega navajamo v prepisu: »*Dne 5. 10. 2021 smo policisti v sestavi (imena in priimke petih policistov izpuščamo) opravljali varovanje množičnega shoda na območju mesta Ljubljana. Ob 20.20 je prišlo do množične kršitve JRM. Zaradi obmetavanja policistov s steklenicami in betonskimi kockami je policist (ime in priimek policista izpuščamo) zoper neznano osebo katera je policiste obmetavala na Volfovi ulici uporabil prisilno sredstvo bombomet – gumijasti izstrelek – 1 x. Zaradi tega ker oseba kljub ukazovanju ni prenehala z obmetavanjem.*«

Ugotovljene nepravilnosti:
- v UZ o uporabi prisilnih sredstev je slabo konkretiziran razlog uporabe prisilnega sredstva, saj ni konkretizirano ali je bilo v množici najmanj pet aktivnih kršiteljev. Ker je bil uporabljen samo en gumijasti izstrelek, je mogoče zaključiti tudi, da je kršitelj deloval sam;
- v UZ ni navedeno kdo je odredil izstrelitev gumijastega izstrelka;
- v UZ ni konkretne vsebinske navedbe o izrečenem opozorilu posamezniku v množici na uporabo prisilnih sredstev, če ukaza ne bo upoštevala. V rubriki »Pooblastilo« je prav tako označeno samo ukazovanje (brez opozarjanja). Tudi ukaz ni vsebinsko konkretiziran, temveč je samo navedeno, da oseba kljub ukazovanju (ni razvidna vsebina ukaza) ni prenehala z obmetavanjem;
- v UZ ni navedena razdalja, na kateri je bil uporabljen gumijasti izstrelek, in zapisa, da ni bil izstreljen v vitalne dele telesa;
- v UZ tudi ni navedena posledica, npr. ali je bila oseba zadeta in kam, če je dejansko bila. Prav tako ni razvidna posledica v smislu, ali je oseba npr. po prejetem zadetku prenehala z obmetavanjem z nevarnimi predmeti, da bi se lahko presodila učinkovitost. Tudi v rubrikah »Posledica – oseba« in »Posledica – policist« ni ničesar občrtano oziroma nedvomno označeno.

Dokument o uporabi prisilnih sredstev PPE PU Maribor – FIO: 338097:

Dokument PPE PU Maribor, 6. 10. 2021 (policisti A. Š., D. F., A. Ž. in I. K.):
Policisti so se 5. 10. 2021 ob 19.00 nahajali ob objektu DZRS in ob objektu Beethovnova ulica 2. Iz smeri Slovenske ulice (verjetno pravilno: ceste) po Šubičevi ulici prišli udeleženci shoda, ki je bil razpuščen. Množica je na policiste, ki so se nahajali za varovalnimi ograjami pričela metati predmete, predvsem kamenje, s tem pa množično kršili javni red. Ukazano jim je bilo, da s kršitvijo prenehajo in se razidejo, česar niso upoštevali in so še naprej metali predmet in hodili proti varovanemu objektu. Zato je poveljnik PPE PU Maribor, ki je bil na kraju, ukazal uporabo plinskih sredstev. Vsi štirje policisti so proti protestnikom izstrelili pet plinskih nabojev in odvrgli štiri plinske bombe. Po uporabi so se protestniki obrnili in odšli v smeri Slovenske ulice (verjetno pravilno: ceste). V dokumentu je resda zapisan datum 6. 10. 2021, vendar pa tega nadzorna skupina ne ocenjuje kot nepravilnost, ker ni mogoče izključiti možnosti, da so policisti ob povratku iz Ljubljane službo zaključili šele 6. 10. 2021, kar je potemtakem skladno z zakonsko določbo, da mora policist najpozneje do konca delovnega časa, ko je uporabil prisilno sredstvo, poročati pisno v obliki UZ o uporabi prisilnih sredstev.

Ugotovljene nepravilnosti:
- v UZ o uporabi prisilnih sredstev je označena uporaba samo enega prisilnega sredstva, čeprav jih je bilo uporabljenih več (pet plinskih nabojev in štiri plinske ročne bombe. Ker so jih uporabili štirje policisti, bi šlo lahko za najmanj štiri uporabljena prisilna sredstva), pri tem pa ni mogoče ugotoviti

kdo od policistov je uporabil katero prisilno sredstvo, ker je minimalna možnost, da bi imeli vsi štirje bombomete;

- v UZ je slabo konkretiziran razlog uporabe prisilnih sredstev, ker ni konkretne navedbe o številu aktivnih kršiteljev (najmanj pet), temveč je samo splošno navedeno, da je množica metala predmete (predvsem kamenje);
- v UZ ni konkretne vsebinske navedbe kdo točno (od petih policistov) je množici izdal ukaz naj s kršitvijo preneha. Prav tako ni zapisalo opozorilo, da bodo policisti v primeru, če ne bodo upoštevali ukaza uporabili prisilno sredstvo. Tudi v rubriki pooblastilo je občrtano samo ukazovanje (brez opozarjanja) kar lahko kaže na to, da množica ni bila opozorjena na uporabo prisilnih sredstev, če ne bo upoštevala ukazov policistov;
- v UZ ni navedena vsebina odredbe policijskega vodje kdo od policistov naj izstreli plinske naboje in kdo naj odvrže plinske ročne bombe, zato ni mogoče potrditi, da je bila odredba policijskega vodje razumljiva in določna. Skupno je bilo izstreljenih pet plinskih nabojev;
- v UZ ni navedeno zakaj je bila potrebno uporabiti skupno pet plinskih nabojev in štiri plinske ročne bombe (presoja sorazmernosti uporabe oziroma presoja ali je bila množica dejansko tako razpotegnjena);
- v UZ ni navedeno kam so plinske ročne bombe in izstrelki padli (na željeno mesto ali ne).

Pri tem izpostavljamo, da je tako komisija za oceno preveritev okoliščin uporabe prisilnih sredstev ocenila, da so jih policisti uporabili zakonito in strokovno (razen v delu, kjer ni ugotovila izpolnjenih zakonskih pogojev - 25. stran poročila komisije). Upoštevajoč ugotovitev nadzorne skupine, da v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni napisanih vseh zakonsko določenih podatkov (tudi drugih okoliščin, ki so ki so pomembne za oceno zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnega sredstva), se nadzorna skupina sprašuje, ali so člani komisije uporabljena prisilna sredstva res ocenili objektivno, nepristransko in kritično.

127/6-2 (Ne)avtonomnost oziroma dopustni vplivi na odločitev vodje OŠ PU Ljubljana za izdajo druge odredbe za uporabo prisilnih sredstev proti množici iz prvega odstavka 91. člena ZNPPol.

Nadzorna skupina je v tem primeru ugotovila, da je odredbodajalec preklical izdano odredbo o uporabi prisilnih sredstev proti množici iz prvega odstavka 91. člena ZNPPol, ki pa jo je kasneje ponovno izdal. Zato je bila posebej pozorna na okoliščine izdaje obeh odredb.

Nadzorna skupina nima pomislekov glede izdaje prve odredbe za uporabo prisilnih sredstev proti množici (na podlagi prvega odstavka 91. člena ZNPPol)**, ko je bil huje in množično kršen javni red** z onemogočanjem odvoza pridržanega protestnika, kar predstavlja aktivno upiranje, saj je šlo hkrati tudi za ogrožanje prometa (lahko bi prišlo do povoženja policista ali pešca), prav tako bi v primeru dalj časa trajajoče popolne blokade protestniki lahko pričeli z aktivnostmi v smeri osvoboditve pridržanega, kar bi skoraj zagotovo privedlo do še hujših kršitev javnega reda. **Ima pa pomisleke glede neodvisnosti (avtonomnosti) odločanja vodje OŠ PU Ljubljana pri izdaji druge odredbe za uporabo prisilnih sredstev iz prvega odstavka 91. člena ZNPPol**.

Iz že omenjenega preliminarnega poročila PU Ljubljana[287] izhaja zapis ob 17.35, da množica okoli 2.000 oseb ukazov, da se razidejo ni upoštevala, temveč so v koloni skupaj odšli s Trga republike v smeri Erjavčeve ceste in Igriške ulice na Slovensko cesto ter desno proti Aškerčevi cesti. Množica je hodila po celotnem vozišču omenjenih ulic med vozili, ki so vozila v obeh smereh. S tem so udeleženci huje in množično kršili javni red, saj je bil ustavljen cestni promet vozil in pešcev (ogrožanje prometa). V tem času pa so posamezniki iz množice proti policistom metali nevarne predmete (kamenje, granitne kocke ...). Takoj za tem pa sledi zapis (17.38–17.41), da je vodja varovanja (po posvetu z namestnikom GDP, direktorjem PU Ljubljana in pomočnikom vodja varovanja) za vzpostavitev javnega reda, ki je bil huje kršen (izpuščena je beseda: množično), ponovno odredil uporabo **plinskih sredstev in drugih sredstev za pasivizacijo** ter **vodnega curka** (17.38) ter uporabo konjenice (17.41) kot prisilnega

[287] Dokument PU Ljubljana, 215-145/2021/61 (3E2-10), 21. 10. 2021.

sredstva proti množici. Pojasnjeno je, da zaradi številčne premoči udeležencev proti policistom, drugače ni bilo mogoče vzpostaviti javnega reda in preprečiti stopnjevanja kršenja javnega reda (pohod proti cestnim vpadnicam, v smeri varovanih objektov, kjer je bilo gibanje prepovedano, zapora prometa in s tem ogrožanje prometa, ljudi in premoženja, napadi na policiste z metanjem nevarnih predmetov). Takrat se je tam nahajalo približno 2.000 udeležencev shoda, medtem ko je javni red na tem delu vzdrževalo [redacted] policistov.

Pri vsem tem izstopa sosledje dogodkov pri izdaji druge odredbe. Iz posnetkov govornih komunikacij, št. 113 OKC GPU, je v pogovorih med OŠ GPU in OŠ PU Ljubljana ob:

- 10:41:53 v pogovoru med drugim slišati, da želi vodja OŠ GPU D. L., da **ne izgubljajo časa pri izvajanju nekaterih ukrepov, kdaj bodo shod razpustili, razgnali in uporabili recimo plinska sredstva kot enega izmed najpomembnejših ukrepov** itn. V pogovoru so slišne še druge vsebine kot npr. koliko oddelkov PPE dobijo v pomoč.
- 17:25:21 v pogovoru slišati, da vodja OŠ GPU D. L. sprašuje (verjetno vodjo) OŠ PU Ljubljana:[288] »... ***zdej shod je razpuščen, razgnan, kaj bomo zdaj to podelali do konca al ne?***« Zatem se pogovarjata v smislu zagotavljanja proste poti na »*trasi*«,[289] ki teče po »*barjanki*«[290] OŠ PU Ljubljana (verjetno vodja) mu pritrdi in pojasni, da se morajo »*formirati*« ter o problemu, da bo šla množica na »*traso*« in potem »*trasa stoji*«. CVZ bo peljal po »*trasi*« in potem imajo »*traso*« zasedeno in da gre »*trasa*« po »*barjanki*«. Pogovarjata se tudi, da bi množico potisnili v smeri »*barjanke*« in o različnih »*trasah*«. Proti koncu pogovora mu vodja OŠ GPU reče še: »***Ampak, glej ej ... vseeno moramo to naredit no.***« Na kar mu (verjetno vodja) OŠ PU Ljubljana odgovori, da bodo. Vodja OŠ GPU reče tudi, da: »***časovno to traja zelo dolgo no.***« OŠ PU Ljubljana (verjetno vodja) pove kakšen imajo načrt, da na Trgu republike postavijo kordon PPE in začnejo odrivati množico in v kolikor bo odpor, gredo naprej s plinskimi sredstvi in z vodnim topom. Vodjo OŠ GPU je zanimalo še koliko časa bo to trajalo, (verjetno vodja) OŠ PU Ljubljana pa mu odgovori, da ne ve, ker se šele postavljajo.[291]

Nadalje navajamo še zapis iz kronološkega poročila OŠ GPU, kjer je ob 17.28 zapisano naročilo za razpustitev shoda, in sicer, da je bilo OŠ Ljubljana naročeno naj policisti opozarjajo udeležence, da je shod razpuščen in »*ukrepajo zoper neupoštevanje.*«

Iz poslušanih posnetkov govornih komunikacij po radijskih zvezah (sistem Tetra) v času od 17.25, ko je vodja OŠ GPU poklical v OŠ PU Ljubljana in do izdaje odredbe ob 17.38, **ni slišati predlogov ali pozivov policistov na terenu, da bi bilo treba zaradi konkretnega varnostnega dogodka, kjer je huje in množično kršen javni red, izdati odredbo o uporabi prisilnih sredstev proti množici.**

Tudi iz kronološkega poročila OŠ PU Ljubljana ob 17.35 izhaja, da se ob navedeni uri množica premika proti Igriški in Erjavčevi ulici ter Slovenski cesti. Ob 17.38 pa da so (verjetno: udeleženci shoda oziroma množica) na Slovenski cesti smer proti Aškerčevi cesti.

Pri tem izpostavljamo še posnetek govornih komunikacij (iz posnetka št. 113 OKC GPU) OŠ GPU **ob 17:35:02,** ko je iz pogovora med dvema sogovornikoma **že tri oziroma štiri minute pred izdano odredbo o uporabi prisilnih sredstev** slišati neprimerno komunikacijo, iz katere izhaja predvidena uporaba plinskih sredstev in po oceni nadzorne skupine kaže na to, da je OŠ GPU že nekaj minut pred izdajo odredbe o uporabi prisilnih sredstev razpolagal s podatkom, da bodo policisti PPE, ki so smeli

---

[288] Nadzorna skupina sklepa, da gre za vodjo OŠ PU Ljubljana, ker je D. Č. telefonski klic izpostavil v pogovoru z nadzorno skupino.
[289] Verjetno gre za pot, ki je načrtovana za potovanje varovanih oseb.
[290] Verjetno gre za Barjansko cesto, ki skupaj s Slovensko cesto predstavlja najbolj enostavno povezavo med Grand Hotelom Union, Eurostars uHotelom in južno ljubljansko obvoznico. Od tam naprej poteka najhitrejša pot po avtocesti do Letališča Jožeta Pučnika Ljubljana na Spodnjem Brniku in protokolarnega objekta Grad Brdo pri Kranju.
[291] Iz kronološkega poročila OŠ GPU izhaja, da je bila ob 17.23 spremenjena »*trasa*« potovanj za varovane osebe. Omenjeni pogovor pa je potekal dve minuti po zabeležbi spremembe »*trase*« potovanj za varovane osebe.

uporabiti prisilna sredstva proti množici samo na podlagi poprej izdane odredbe o uporabi prisilnih sredstev proti množici pristojnega odredbodajalca, tj. vodje OŠ PU Ljubljana, uporabili plinska sredstva.

Navajamo še zapis iz poročila OŠ GPU, kjer je **ob 17.38** (**poziv OŠ PU Ljubljana**) zapisan **poziv vodje OŠ GPU k uporabi prisilnih sredstev** in »*ukrepanje zoper neupoštevanje razpustitve shoda.*« Iz kronološkega poročila OŠ PU Ljubljana pa izhaja, da je bila **ob isti uri (17.38)** ponovno **dovoljena uporaba prisilnih sredstev proti množici** oziroma izdana ponovna odredba vodje OŠ PU Ljubljana. Slednje po mnenju nadzorne skupine **kaže na dano navodilo OŠ PU Ljubljana k uporabi prisilnih sredstev.**

Sicer pa je iz posnetkov govornih komunikacij slišati, da je bilo klicev vodje OŠ GPU D. L. v OŠ PU Ljubljana več. Ob tem izpostavlja posnetek govorne komunikacije št. 113 OKC GPU ob **18:09:31, kjer je slišati, da vodja OŠ GPU sprašuje OŠ PU Ljubljana**: »*Ja, kaj nimamo najbolj pod kontrolo to zaj?*« **Po krajšem pogovoru sledi navodilo vodje OŠ GPU: »*Dajte s tem vodnim topom ... ni vodni top najbolj učinkovit ne. Plin uporabljajte!*«** in za tem še: **»*Plin uporabljajte, plin. Še enkrat plin, ne vodni top, plin!*«**, na kar mu sogovornik z OŠ PU Ljubljana odgovori: **»*OK, zmenjeno.*«** Nadalje **gre** izpostaviti posnetek govorne komunikacije št. 113 OKC GPU, ko je ob 20:22:42 slišati vodjo OŠ GPU, po tem, ko jih je obiskal minister za notranje zadeve, **kako daje navodilo OŠ PU Ljubljana o prijemanju »*provokatorjev*«. Na kar mu OŠ PU Ljubljana odgovori: »*Delamo, zdaj jih not vozmo kr enga za drugim. Tko da so aktivni. To kr ostane to bomo vse odpeljal, ni popisovanja ... (nerazumljivo)*«.**

Nadzorna skupina je bila pozorna na omenjeno sosledje dogodkov, ker je vodja OŠ PU Ljubljana D. Č. v pogovoru nadzorni skupini navedel, da ga je po tem, ko je bil vzpostavljen JRM na križišču Šubičeva in Slovenska ter se je množica vrnila na Trg Republike, vsaj dvakrat poklical D. L. (za katerega predvideva, da je bil v OŠ GPU), ki ga je zanimalo, kdaj se bo množica razgnala. Odgovoril mu je, da tega ne bo ukazal, in da bodo vzpostavili JRM, D. L. pa naj bi mu odgovoril, da zadeve nimajo pod nadzorom.

Takratni vodja OŠ GPU D. L. je v pogovoru nadzorni skupini povedal, da je takrat resnično dvakrat poklical vodjo OŠ PU Ljubljana, saj je bil seznanjen, da prihaja do zgostitve in da imajo pripadniki PPE težave, da ne bodo mogli zagotoviti javnega reda. Vodja OŠ PU Ljubljana D. Č. pa mu je odgovoril, da so že bila odrejena prisilna sredstva zoper množico. D. L. je dodatno pojasnil, da se je pri vodji OŠ PU Ljubljana zanimal, kakšno je stanje, ni pa rekel, da stvari nima pod nadzorom.

Glede na zgornji zapis o pogovoru med njima ob 17:25:21 nadzorna skupina ugotavlja, da gre verjeti navedbam takratnega vodje OŠ PU Ljubljana D. Č., da je vodjo OŠ GPU zanimalo kdaj se bo množica razgnala, ker ga je vprašal: »*... zdej shod je razpuščen, razgnan, kaj bomo zdaj to podelali do konca al ne?*« in po tem rekel še: »*Ampak, glej ej ... vseeno moramo to naredit no.*« ter še, da: »*časovno to traja zelo dolgo no.*«, kar po mnenju nadzorne skupine kaže na dano navodilo, da se množica razžene.

Takratni namestnik GDP S. V. je nadzorni skupini v pogovoru povedal, da ne ve, da bi takratni vodja OŠ GPU D. L. poklical vodjo OŠ PU Ljubljana D. Č. Glede izdaje druge odredbe za uporabo prisilnih sredstev proti množici pa je povedal, da je bila sprejeta, ker so udeleženci shoda z nadvoza metali predmete v policiste in niso upoštevali ukaza, prav tako so ogrožali življenja policistov in drugih. Ne ve pa povedati ali so se med seboj posvetovali, ko je bila odrejena druga uporaba prisilnih sredstev proti množici.

Takratni direktor PU Ljubljana J. R. je v pogovoru z nadzorno skupino povedal, da je bil skladno s predhodno prakso PU Ljubljana tega dne v OŠ PU Ljubljana. Skrbel je za koordinacijo z GPU, vodji SUP PU Ljubljana D. Č. pa je nudil strokovno pomoč, saj je imel slednji aktiven ukrep »*opozorilo pred redno odpovedjo*«. Pove še, da je bil »*ukaz*« obakrat izdan po predhodnem posvetovanju vodje OŠ PU Ljubljana z njim in namestnikom GDP, in sicer drugič zaradi metanja predmetov v smeri na Igriško ulico,

obakrat pa je odredbo izdal D. Č. Povedal je tudi, da drži, da je vodja OŠ GPU, ko se je množica vračala na Trg Republike, poklical vodjo OŠ PU Ljubljana. Ne ve pa povedati, ali sta bila dva klica. Vodja OŠ PU Ljubljana pa mu ni povedal, da bi mu klicatelj naročil, da naj kaj naredi.

Kot že zapisano, pa je iz zgoraj omenjenega posnetka govornih komunikacij ob 17:25:21 razvidno tudi dajanje navodil vodje OŠ GPU (verjetno vodji) OŠ PU Ljubljana, da se množica čimprej razžene.

Nadzorna skupina še izpostavlja, da je bil takrat vodja OŠ PU Ljubljana (ob izdaji druge odredbe) po oceni nadzorne skupine v izjemno težavnem položaju za sprejemanje **neodvisne (avtonomne) odločitve glede uporabe prisilnih sredstev proti množici. Ob tem je pomembno izpostaviti tudi, da sta bila z vodjo OŠ PU Ljubljana sočasno v OŠ PU Ljubljana dva nadrejena policista, in sicer direktor PU Ljubljana J. R. in namestnik GDP S. V. (s katerima se je tudi posvetoval o izdaji odredbe). V zvezi s tem je vodja OŠ PU Ljubljana D. Č. povedal, da sta nadrejena direktor PU Ljubljana in namestnik GDP že s svojo prisotnostjo ustvarjala pozornost in posledično pritisk na vodstvo varovanja, čeprav je o času uporabe odločalo vodstvo OŠ PU Ljubljana. Dodal je tudi, da je v takšnem okolju težko delati, saj so bili v vodstvu OŠ PU Ljubljana nadrejeni, ki lahko s svojo prisotnostjo vplivajo na odločitve, hkrati pa ne prevzamejo vodenja oziroma odgovornosti za odločitve. V tem kontekstu pa je treba še izpostaviti, da je bilo vodji OŠ PU Ljubljana D. Č. 2. 8. 2021 izdano opozorilo pred redno odpovedjo pogodbe o zaposlitvi[292] na podlagi prvega odstavka 85. člena ZDR-1.[293]**

Nadzorna skupina izpostavlja, da je sprožilna situacija za sprejem odločitve o izdaji odredbe o uporabi prisilnih sredstev proti množici lahko samo konkretna hujša in množična kršitev javnega reda. Kot že zapisano, pa uporaba prisilnih sredstev proti množici vselej predstavlja večjo nevarnost za hujše posledice, ki lahko nastanejo zaradi neposrednega delovanja prisilnega sredstva ali zaradi drugih dejavnikov (beg, panika ...), **zato je zlasti pomembno, da se razlogi za uporabo dodatno pretehtajo, uporabo pa odredi pristojna oseba – odredbodajalec. Posledično nadzorna skupina opozarja, da mora biti odločitev, ki jo sprejme odredbodajalec, sprejeta neodvisno (avtonomno) in v času, ko za uporabo prisilnih sredstev proti množici obstajajo konkretni razlogi, ki terjajo takšen ukrep. Pri sprejetju odločitve pa odredbodajalec ne sme biti v situaciji, ko bi za sprejetje odločitve lahko prevladali drugi razlogi, kot je npr. odvisnost od nadrejenih ali strah pred izgubo službe. Seveda se lahko ob tem posvetuje, odločitev pa mora biti vedno profesionalna in neodvisna (avtonomna). Zato je za sprejemanje tako pomembne in odgovorne odločitve treba zagotoviti tudi ustrezno delovno okolje, v katerem se bo pristojna oseba lahko neodvisno (avtonomno) odločala o sprejetju tako pomembne odločitve.** Da gre pri tem resnično za najzahtevnejšo odločitev je mogoče argumentirati, ker je zakonodajalec primarno predvidel, da sta po zakonu za sprejemanje tako odgovorne odločitve zakonsko pooblaščena samo GDP ali direktor PU in šele kot drugo možnost tudi policist, ki ga (lahko) pooblastita.

Iz dokumenta PU Ljubljana z 21. 10. 2021[294] (ki je bil izdelan po več kot dveh tednih) sicer izhaja, da je bila druga odredba izdana zaradi številčne premoči udeležencev proti policistom, ker drugače ni bilo mogoče vzpostaviti javnega reda in preprečiti stopnjevanja (pohod proti cestnim vpadnicam, v smeri varovanih objektov, kjer je bilo gibanje prepovedano, zapora prometa in s tem **ogrožanje prometa, ljudi in premoženja, napadi na policiste z metanjem nevarnih predmetov**). V kronološkem poročilu OŠ PU Ljubljana je pred izdano prvo odredbo za uporabo prisilnih sredstev proti množici zapisano, da je bilo intervencijsko vozilo obkoljeno in da PPE poskuša postaviti kordon, da bi se omogočil odvoz

[292] Dokument policije, št. 100-929/2021/2 (1501), 2. 8. 2021. Kot izhaja iz medijev pa naj bi to opozorilo prejel 4. 8. 2021, URL: https://n1info.si/novice/slovenija/trije-vodilni-ljubljanski-policisti-prejeli-opozorila-pred-odpovedjo/, 29. 9. 2022.
[293] V tem dokumentu je bil opozorjen, da mu bodo v primeru, da bo v enem letu od prejema tega pisnega opozorila ponovno kršil obveznosti iz delovnega razmerja, odpovedana pogodba o zaposlitvi.
[294] Dokument PU Ljubljana, št. 215-145/2021/61 (3E2-10), 21. 10. 2021.

pridržanega, pri drugi pa je **navedeno, da je bila dovoljena uporaba prisilnih sredstev zaradi množične kršitve, ogrožanja javnega promet in neupoštevanja ukazov.**

Izpostavljamo, da 19. člen Pravil o delovanju OŠ policije določa, da je OŠ je pri delu in odločanju v povezavi z obravnavanim dogodkom, zaradi katerega je bil ustanovljen, samostojen, odvisen je le od navodil in odločitev sklicatelja OŠ (torej direktorja PU Ljubljana). Posledično bi lahko samo direktor PU Ljubljana dajal navodila vodji OŠ PU Ljubljana ali pa odločil, da prevzame vodenje OŠ PU Ljubljana, saj je bil zakonsko pooblaščen tudi za izdajo odredbe o uporabi prisilnih sredstev proti množici.

Ob tem še navajamo, da je bila edina oseba v OŠ (poleg vodje OŠ, ki ga je direktor PU pooblastil za izdajo odredbe o uporabi prisilnih sredstev proti množici), ki bi lahko sprejela odločitev o izdaji odredbe za uporabo prisilnih sredstev proti množici direktor PU Ljubljana J. R., ki je bil zakonsko pooblaščen za izdajo takšne odredbe in bi lahko v vsakem trenutku prevzel vodenje OŠ (ki ga je sam sklical), če bi menil, da vodja OŠ nalog ne izvaja pravočasno in zakonito. Kot izhaja iz predložene dokumentacije, pa se to ni zgodilo.

Dodatno pojasnjujemo tudi, da je v prvem odstavku 10. člena Pravil o delovanju OŠ v policiji določeno, da lahko OŠ GPU neposredno prevzame posamezno nalogo ali obravnavo celotnega dogodka v pristojnosti OŠ PU. Slednje je povezano z določbo iz petega odstavka 18. člena ZODPol, ki določa, da mora GPU neposredno opraviti posamezno nalogo iz pristojnosti PU, če bi zaradi nestrokovne ali nepravočasne izvršitve naloge lahko nastale škodljive posledice za življenje ali zdravje ljudi, za naravno oziroma življenjsko okolje ali premoženje velike vrednosti. Za premoženje velike vrednosti se šteje znesek, ki presega 50.000 evrov. Vendar pa bi v tem primeru lahko nastala težava, ker iz predložene dokumentacije ne izhaja, da bi imel vodja OŠ GPU takrat izdano pooblastilo GDP za izdajo odredbe za uporabo prisilnih sredstev proti množici iz 91. člena ZNPPol.

Nadzorna skupna še izpostavlja, da bi morale biti odredbe za uporabo prisilnih sredstev proti množici iz prvega odstavka 91. člena ZNPPol izdane za konkreten varnostni dogodek in dokumentirane tako, da bi vsebovale navedbo vzrokov, ki so vodili v odločitev za njihovo uporabo, kot tudi časovno in krajevno komponento, da bi bilo mogoče v vsakem primeru naknadno presoditi zakonitost izdaje takšne odredbe. Če bi bilo določeno pisno dokumentiranje izdajanja omenjenih odredb, bi to po drugi strani predstavljalo dolžnost temeljite presoje in obrazložitve vseh dejstev ter okoliščin za izdajo takšne odredbe, kot tudi časovno in krajevno zamejenost izdane odredbe. S tega stališča bi bila določena naknadna sledljivost izdaje odredbe. Vendar pa tega ZNPPol ne določa.

V tem smislu izpostavljamo tudi, da iz predložene dokumentacije ni razvidno, da bi vodja OŠ PU Ljubljana do zaključka dela OŠ PU Ljubljana ob 23.00 izdal preklic odredbe za uporabo prisilnih sredstev proti množici. Slednje sicer ZNPPol prav tako ne določa, čeprav bi bilo to po oceni nadzorne skupine nujno, zaradi spoštovanja načela sorazmernosti, da je prisilno sredstvo dopustno uporabljati tako dolgo, dokler namen uporabe ni dosežen ali dokler se ne izkaže, da namena ne bo mogoče doseči (zadnji odstavek 38. člena Pravilnika o policijskih pooblastilih).

127/6-3 Druge ugotovljene nepravilnosti in pomanjkljivosti, ki pomembno vplivajo na uporabo in presojo zakonitosti ter strokovnost uporabe prisilnih sredstev

Nadzorna skupina je ob tem ugotovila še druge nepravilnosti v zvezi organizacije varovanja:

- za vodjo OŠ PU Ljubljana je bil imenovan policist, za katerega ni z dokumentacijo izkazano, da je bil usposobljen za delo v OŠ po programu usposabljanja, ki ga odredi GDP, prav tako sta bila v OŠ PU Ljubljana imenovana še najmanj dva člana – policista, za katera prav tako ni z dokumentacijo policije izkazano, da sta se bila usposobljena za delo v OŠ po programu usposabljanja, ki ga odredi GDP. Prav tako sta bila v OŠ GPU imenovana najmanj dva člana – policista, za katera prav tako ni z dokumentacijo policije izkazano, da sta se bila usposobljena za delo v OŠ po programu usposabljanja, ki ga odredi GDP (prvi odstavek 5. člena Pravil o delovanju OŠ v policiji);

- OKC PU Ljubljana in OKC UPS GPU nista imela na voljo ažuriranega seznam usposobljenih policistov za delo v OŠ, na podlagi katerega bi lahko sklicatelj odredil vodjo OŠ (tretji odstavek 8. člena Pravil o delovanju OŠ policije) in člane OŠ (6. člen Pravil o delovanju OŠ policije);
- namestnik poveljnika PPE GPU je bil z obema sklepoma imenovan tako v OŠ GPU, kot tudi v OŠ PU Ljubljana;[295]
- iz sklepa o sklicu OŠ GPU izhaja, da isti policist (B. O., vodja CVZ) naveden kot pomočnik vodje OŠ in kot član OŠ;
- v UZ o uporabi prisilnih sredstev SE PPE GPU ni zapisan točen način uporabe prisilnega sredstva vodnega curka s primesjo plinskih sredstev. Tako ni zapisana vsaj približna razdalja delovanja vodnega curka, ali je šlo za ozko usmerjen ali razpršen curek, s kakšnim tlakom vode je bil izbrizgan vodni curek s primesjo plinskih sredstev, kakšno je bilo razmerje mešanice vode in plinskega sredstva[296] (iz UZ-ja izhaja, da posadka vodnega topa uporabila vodni curek s primesjo plinskega sredstva v intervalih po cca. 2 do 5 sekund proti nasilnim protestnikom – skupini cca. 3.000 oseb). Nato je samo še zapis, da je uporaba vodnega curka iz obeh sprednjih topov trajala v več intervalih do 17.21. Takšen zapis bi bil pomemben, če bi policija imela izdelan interni akt, s katerim bi se določili strokovni standardi uporabe vodnega curka in vodnega curka s primesjo plinskih sredstev, kjer bi bil določen najvišji vodni tlak, stopnja mešanja plinskih sredstev, vrsta curka itn. [redacted] posadke vodnega topa M. R. je vodji nadzora v e-sporočilu 20. 7. 2022 sporočil, da nimajo določenih kriterijev, na podlagi katerih bi določili mešanico vode in plinskega sredstva zaradi različnih dejavnikov in kompleksnosti situacije na terenu. Vodja se o določitvi razmerja mešanice (procentov) odloča na podlagi taktičnega preudarka, vremenskih vplivov (temperatura zraka, vlažnost, veter, zračni tlak), lokacije, velikosti množice, agresivnosti množice, ogroženosti varnosti ljudi, ogroženosti življenj ljudi, števila policistov, ki so neposredno vključeni v varovanje in vzpostavljanje JRM. Na podlagi navedenega se vodja odloči in oceni, da bo z določeno najmanjšo količino dodanega plinskega sredstva zakonito, strokovno in učinkovito izvedena odrejena naloga in vzpostavljen JRM z najmanjšimi možnimi posledicami;
- vodstvo varovanja ni preklicalo uporabe druge odredbe za uporabo prisilnih sredstev zoper množico. Čeprav ZNPPol ne določa obveznosti, da bi pristojna oseba iz 91. člena po izdani odredbi za uporabo prisilnih sredstev morala omenjeno odredbo tudi preklicati, pa bi bilo z vidika presojanja obstoja zakonskih pogojev za uporabo prisilnih sredstev to potrebno. Skladno z načelom sorazmernosti, se morajo prisilna sredstva prenehati uporabljati takoj, ko prenehajo razlogi zaradi katerih so bila uporabljena, torej ko ni več razlogov za njihovo uporabo. Kot izhaja iz razpoložljive dokumentacije, pa ta druga odredba do konca delovanja OŠ ob 22.48 ni bila preklicana.

Podrobnejše glede delovanja in sestave OŠ:

Uvodoma je potrebno v tej zvezi pojasniti, da je policija dolžna upoštevati tudi svoje interne akte, ki jih izdaja GDP na podlagi drugega odstavka 17. člena ZODPol.[297] Omenjena določba omogoča zagotovitev enotne uporabe predpisov, postopkov in načina izvedbe posameznih nalog ali strokovnih opravil v zvezi z delom policije, kar je zlasti pomembno v primerih izvajanja najkompleksnejših nalog policije, kot je tudi varovanje javnih shodov, v katerega je vključeno veliko število PE zaradi izvajanja policijskih nalog z različnih področij policijskega dela. Samoumevno je, da je v tovrstnih primerih potrebno učinkovito usklajevanje dela različnih PE, vse v cilju zakonitega in učinkovitega dela policije

Pravila policije v 104. členu določajo, da je OŠ začasna organizacijska oblika dela, ki zagotavlja **usklajeno opravljanje policijskih nalog ob varnostno pomembnih dogodkih** ali pojavih. OŠ pa lahko ustanovi samo GDP ali direktor PU. Določeno je tudi, da je delovanje OŠ podrobneje urejeno s

[295] Iz kronološkega poročila OŠ GPU izhaja, da ni bil član tega OŠ in kronološkega poročila OŠ PU Ljubljana pa izhaja, da je bil član v OŠ PU Ljubljana.

[296] V e-sporočilu z 20. 7. 2022 je vodja posadke vodnega topa vodji nadzora sporočil, da je vodni top 5. 10. 2021 deloval z 1 % mešanico solzivca. Pri tem je bil tlak vode različen, od 8 do 16 barov. Prav tako se je uporabljal različen curek, od razpršenega do ozkega.

[297] V drugem odstavku 17. člena ZODPol je določeno, da izdaja GDP navodila, pravila in druge interne akte.za zagotovitev enotne uporabe predpisov, postopkov in načina izvedbe posameznih nalog ali strokovnih opravil v zvezi z delom policije.

posebnim aktom, ki ga izda GDP. Zapisano torej pomeni, da delovanje OŠ predstavlja eno od najzahtevnejših oblik dela v policiji, zaradi česar je nujno, da so člani OŠ (policisti) ustrezno usposobljeni za delo v OŠ, in sicer po programu usposabljanja, k ga odredi GDP. Le tako bo mogoče zagotavljati zakonito in strokovno opravljanje najzahtevnejših policijskih nalog.

Nadzorna skupina je z opravljanjem pogovorov prišla do ugotovitve, da je bil v OŠ PU Ljubljana 5. 10. 2021 imenovan vodja OŠ D. Č., ki je nadzorni skupini povedal, da ni bil deležen usposabljanja za delo v njem. V prvem odstavku 5. člena Pravil o delovanju OŠ je določeno, da ima OŠ določeno število policistov, ki **morajo biti usposobljeni za delo v njem**. V naslednjem 6. členu istega internega akta pa je določeno, da se **člani OŠ usposabljajo po programu usposabljanja**, ki ga odredi GDP. V tretjem odstavku 8. člena pa je določeno, da sklicatelj OŠ (npr. GDP ali direktor PU) **ob sklicu odredi vodjo** in naloge OŠ. Pri tem **ima na voljo seznam usposobljenih policistov za delo v OŠ**, ki ga hrani OKC UPS GPU) oziroma OKC PU. V 9. členu pa je določeno, da je **vodja OŠ praviloma iz tiste NOE, ki je odgovorna za obravnavo dogodka**, zaradi katerega je bil sklican OŠ in da lahko **sklicatelj OŠ odredi člane na predlog vodje OŠ**. V delo OŠ (torej osebe, ki niso člani, op. p.) lahko vključi tudi druge uslužbence policije in zunanje strokovnjake.

Zapisano torej pomeni, da so lahko v OŠ kot člani (in ne drugi uslužbenci policije ali zunanji strokovnjaki) imenovani samo policisti, ki so usposobljeni po programu usposabljanja in da mora ob sklicu odrediti vodjo OŠ, za kar ima na voljo seznam usposobljenih policistov za delo v OŠ, ki ga hrani bodisi OKC UPS GPU ali OKC PU. Člane pa lahko sklicatelj odredi na predlog vodje OŠ. Zato je nadzorna skupina zaprosila za dokazila o usposobljenosti članov OŠ po programu usposabljanja (AH003) za šest policistov, ki so bili imenovani v OŠ (tri za OŠ GPU in tri za OŠ PU Ljubljana), in sicer za: D. L. (vodja OŠ GPU), T. P. (namestnika vodje OŠ GPU), B. O.[298] (pomočnika vodje oziroma člana OŠ GPU) ter D. Č. (vodja OŠ PU Ljubljana), B. S.-J. in R. G. (člana OŠ PU Ljubljana).

Iz prejetega odgovora PA GPU izhaja, da PA GPU razpolaga samo s potrdilom o usposobljenosti za vodjo OŠ GPU D. L., ne pa tudi za drugih pet policistov. Takšen program je (verificiran program) Delo v OŠ policije.[299]

Nadzorna skupina je policijo zaprosila tudi za seznama usposobljenih policistov za delo v OŠ, za obdobje od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2021, ki ga hranita OKC UPS GPU oziroma OKC PU Ljubljana. OKC UPS GPU je posredoval dva dokumenta, iz katerih je razviden seznam usposobljenih policistov za delo v OŠ GPU, in sicer UUP GPU in UKP GPU. Iz priloženega seznama GPU izhaja, da je bil seznam pripravljen že v letu 2016, kar pomeni, da ni bil posodobljen že šest le. Pri tem je izstopajoče tudi, da sta bila posredovana samo seznama UUP in UKP GPU, kar lahko pomeni, da OKC UPS GPU ni razpolagal s seznami usposobljenih policistov iz drugih PE, npr. UAP, SGDP GPU, UPS GPU in CVZ GPU.

Vodja OKC PU Ljubljana R. B.[300] je prav tako posredoval seznam usposobljenih policistov (po NOE) PU Ljubljana, kjer pa prav tako niso navedeni D. Č. (vodja OŠ PU Ljubljana), B. S.-J. in R. G. (člana OŠ PU Ljubljana). Vodja OKC PU Ljubljana je pri tem še opozoril, da Pravila o delovanju OŠ v policiji določajo, da seznam usposobljenih policistov hrani OKC UPS GPU oziroma OKC PU, vendar pa ni jasno kdo ta seznam izdela, koliko časa se hrani, kako se obdelujejo osebni podatki ipd., saj je glede vodenja evidenc usposabljanj in usposabljanj v policiji potrebno upoštevati zakonske določbe 99.a člena ZODPol.[301] Glede na to, da je bila omenjena zakonska določba umeščena v ZODPol šele po 5. 10. 2021, je mogoče zaključiti, da je obravnavanem času izdelavo seznamov (edini) urejal interni akt Pravila za delovanje OŠ

---

[298] Na sklepu o sklicu OŠ GPU, št. 240-75/2018/505 (291-02) 5. 10. 2021, je omenjeno ime in priimek navedeno dvakrat, in sicer enkrat kot pomočnik GDP in drugič kot višji policijski svetnik CVZ GPU. Zato nadzorna skupna zaključuje, da gre verjetno za pomoto.

[299] Dokument policije, št. 603-406/2009/11 (24-03), 9. 8. 2010, ki ga je podpisal takratni GDP.

[300] E-sporočilo 11. 8. 2022.

[301] Omenjena zakonska določba je bila v ZODPol umeščena šele Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o organiziranosti in delu v policiji (ZODPol-G), Uradni list RS, št. 172/21, 29. 10. 2021, torej po 5. 10. 2021.

v policiji. Glede na to, da omenjena pravila v 5. členu določajo, da ima OŠ določeno število policistov, ki **morajo biti usposobljeni za delo v njem** in v naslednjem 6. členu, da se **člani OŠ usposabljajo po programu usposabljanja, ki ga odredi GDP**, potem ni dvoma, da morajo biti člani usposobljeni za delo v OŠ po programu usposabljanja, ki ga je odredil GDP. Dodatno k temu pa se upoštevajo dejstva in okoliščine, da so lahko vodja OŠ, vodje izmen in člani policisti, ki imajo ustrezno strokovno znanje in delovne izkušnje za delo v skupini. Pri izbiri kandidatov se upoštevata njihovo specifično znanje in enakomerna zastopanost vseh delovnih področij policije. Edina izjema od usposobljenosti pa je določena v drugem in tretjem odstavku 5. člena, in sicer za **druge uslužbence policije**, če je to potrebno za učinkovitejše ukrepanje ob dogodku, zaradi katerega je OŠ sklican in za zunanje strokovnjake.

Vodja OKC PU Ljubljana je v omenjenem e-sporočilu še navedel, da je zaradi velike frekvence javnih shodov, velike obremenitve zaposlenih, ki so morali poleg svojih rednih nalog pogosto opravljati še naloge v OŠ, posledične izgorelosti posameznikov ter drugih operativnih nalog pričelo primanjkovati ustreznega kadra za delo v OŠ, zato je na iniciativo vodstva PU 2. 9. 2021 potekalo tudi **neformalno usposabljanje** za inšpektorje SUP PU Ljubljana, katerih primarno delo ni JRM, vendar jih je bilo potrebno vključevati tudi v delo OŠ, saj so se kadrovski resursi izčrpali. Za to usposabljanje zaradi časovne stiske **ni bila izdana nobena posebna odločba** s strani PA GPU. Izvajalec usposabljanja je bil takratni pomočnik direktorja PU Ljubljana R. I., ob pomoči vodje OKC R. B., udeleženci pa so bili naslednji inšpektorji SUP PU Ljubljana: D. Č., P. K., A. V., E. S., B. J., B. B. in R. H. Ker je šlo za »*ad hoc*« usposabljanje, ciljno naravnano na delo v OŠ v času protestov, za usposabljanje ni bila izdana posebna odločba, teh uslužbencev posebej niso dodajali na seznam usposobljenih po verificiranem programu.

Nadzorna skupina je z vpogledom v verificiran program »Delo v OŠ policije«[302] ugotovila, da so izvajalci lahko strokovnjaki OKC GPU, OKC PU in strokovnjaki z drugih delovnih področij, v program pa so lahko vključeni tudi javni uslužbenci policije in MNZ, ki so predvideni za delo v OŠ (ali operativni skupni). Vendar pa prvi odstavek 97. člena ZODPol določa, da poteka izpopolnjevanje in usposabljanje policistov po programih, ki jih določi GDP. Nadzorna skupina je zato vpogledala še v Načrt izpopolnjevanj in usposabljanj v policiji za 2020[303] in ugotovila, da je bil takrat za izvajalca določen OKC UPS GPU in ne PU Ljubljana. Prav tako je z vpogledom v Načrt izpopolnjevanj in usposabljanj v policiji za 2022[304] ugotovila, da je bil za izvajalca določen OKC UPS GPU in tudi OKC PU. Kot kaže pa Načrt izpopolnjevanj in usposabljanj v policiji za leto 2021, sploh ni bil izdelan (verjetno zaradi epidemije Covid-19). Nadzorna skupina ne more upoštevati oziroma potrditi ustrezne usposobljenosti policistov za delo v OŠ na takšnem neformalnem oziroma »*ad hoc*« usposabljanju, ker PU Ljubljana o usposabljanju ni izdal odločbe, na podlagi katere bi bilo mogoče ugotoviti kdo so bili udeleženci tega usposabljanja. Prav tako ni mogoče ugotoviti ali je usposabljanje sploh potekalo po programu, ki ga je odredil GDP in tudi ne ali so bile izvedene glavne vsebine programa ter uporabljen didaktično-metodološki pristop in izvedba. Pri tem je pomembno tudi, da udeleženci tega neformalnega usposabljanja niti niso bili uvrščeni na seznam usposobljenih policistov za delo v OŠ, zaradi česar se postavlja dodatno vprašanje ali je bilo le-to dejansko izvedeno v skladu s programom.

Posledično nadzorna skupina zaključuje, da pri imenovanju OŠ GPU in OŠ PU Ljubljana, glede preverjanih šest policistov, ni bila (razen za vodjo OŠ GPU D. L.) v celoti spoštovana določba iz prvega odstavka 5. člena Pravil o delovanju OŠ policije.

Nadzorna skupina prav tako ugotavlja, da policija v tem času ni razpolagala z ažuriranimi seznami usposobljenih policistov za delo v OŠ, ki bi ga morala hraniti OKC UPS GPU oziroma OKC PU (prim. tretji odstavek 8. člena Pravil o delovanju OŠ v policiji).

---

[302] Dokument policije, št. 603-406/2009/11 (24-03), 9. 8. 2010.
[303] Dokument policije, št. 604-91/2020/2, 14. 2. 2020.
[304] Dokument policije, št. 604-40/2022, 11. 1. 2022.

Iz opisanega izhaja, da policija pri organizaciji in delovanju OŠ PU Ljubljana in OŠ GPU ni v celoti spoštovala vseh določil iz njenega internega akta Pravila o delovanju OŠ v policiji.

176/6-4 Pomislek nadzorne skupine glede obiskov najvišjih predstavnikov državne oblasti v OŠ policije.

Nadzorna skupina izpostavlja še obisk ministra za notranje zadeve, državnega sekretarja MNZ in državnega sekretarja za nacionalno varnost v kabinetu VRS Ž. M. v OŠ GPU 5 .10. 2021, ki je bil po pojasnilih policije sicer protokolarne narave.[305] **A. S. iz UUP GPU pa je v tej zvezi nadzorni skupini povedal, da je po govoricah slišal, da je državni sekretar za nacionalno varnost v kabinetu VRS[306] takrat enemu od prisotnih v OŠ GPU očital, da je zoper njega spisal kazensko ovadbo, kar je bilo za vse prisotne neprijetno. Navedbo A. S. potrjuje tudi jasen posnetek govorne komunikacije med vodjo OŠ GPU (nočna izmena) T. P. in namestnikom GDP S. V.**[307] Navajamo izsek tega dela komunikacije:

T. P.: Lej tam si mel DS-ja, tlele je skakal, da kakšno smo mel preventivo, zdaj ne vem.
S. V.: Kakšno preventivo pa?
T. P.: Veš ker DS, un.
S. V.: Aha vem, ja.
T. P.: SSNAV.
S. P.: Ja, ja.
T. P.: Ne vem, preventivo.
S. V.: Kakšno preventivo?
T. P.: Ja, de ne vem.
S. V.: Da jih doma zaklenemo al kaj?
T. P.: Ne vem, da jih nismo prej čapnili.
S. V.: Kje, kaj, kako?
T. P.: Ne vem, lej.
S. V.: Kako naj.
T. P.: Sam ti povem.
S. V.: Za Ljubljano.
T. P.: Vem S.[308] sam naprej ti povem, da boš vedel.
S. V.: Ma dej, briga me ej.
T. P.: Saj smo bli tih, kaj se češ oglašat. Pa bleknu je, to mi pa ni blo jasno, je rekel da en tle sedi, k je pisal ovadbo zoper njega, pa to ni. Pa smo se gledal en druzga zdaj ne vem zgleda, da je verjetn zamešal imena ali pa face. Pojma nimam.
S. V.: Ta pa je res dobro, dobr vam.
T. P.: Ne saj ga je minister pol miril.
S. V.: Ta je pa res dobr, dobr, dobro naredil.
T. P.: Ampak ne vem.
S. V.: Ta je pa res lep da je prišel.
T. P.: Ja ne vem.
S. V.: Dvignil moralo ful.
T. P.: Ja dobr.

Kljub dejstvu, da interni akti policije ne omejujejo prisotnosti najvišjih predstavnikov države v OŠ oziroma vodstvu varovanja, ima nadzorna komisija glede takšnih obiskov pomisleke sploh, če so ti izvedeni na dan izvajanja pomembnih policijskih nalog, ki so hkrati tudi pod drobnogledom javnosti. Zato nadzorna skupina meni, da bi bilo smiselno zaradi ohranjanja videza samostojnosti dela policije ob varovanju tako zahtevnih dogodkov, kot so javni shodi, kjer se zbere več tisoč udeležencev, osebam, ki niso neposredno vključene v varovanje, omejiti

[305] Dokument GPU UUP, št. 260-843/2021/2 (211-02), 20. 10. 2021.
[306] Nadzorna skupina je pogovor z A. S. opravila 14. 7. 2022.
[307] Posnetek govorne komunikacije št. 113 (OKC GPU), 5. 10. 2021, okvirni čas 21:49:54.
[308] Ime je skrajšano na začetnico.

vstop v OŠ policije oziroma vodstvo varovanja. Takšen ukrep bi nenazadnje pripomogel tudi h krepitvi ugleda policije v javnosti in zaupanju javnosti v neodvisno delo policije.

Za več o tem glej pojasnila k 144 točki poročila v zaključnih ugotovitvah z naslovom *»Vpliv obiskov najvišjih predstavnikov države oziroma izvršilne oblasti v vodstvih varovanja oziroma OŠ policije na delo policije.«*

IV. ZAKLJUČNE UGOTOVITVE

128. Uvodoma nadzorna skupina izpostavlja, da je predmetni izredni nadzor vključeval zelo obsežne nadzorstvene aktivnosti, saj je bilo potrebno uvodoma zbrati in pregledati številno dokumentacijo ter poleg podrobne analize le-te, slednjo primerjati tudi z različnimi govornimi kot slikovnimi posnetki. Opravljenih je bilo tudi 38 pogovorov s policisti in posamezniki ter pridobljena in analizirana primerjalno pravna ureditev uporabe prisilnega sredstva vodnega curka s primesjo plinskih sredstev iz Avstrije, Nemčije ter Francije. Prav tako je bila pregledana in proučena sodna praksa USRS in ESČP ter različno drugo strokovno gradivo. Nadzorna skupina pa si je vodni top tudi ogledala.

Uvodna ugotovitev izrednega nadzora je, da so dva javna shoda (26. 5. 2020, 19. 6. 2020) zaznamovali udeleženci, ki so ustavno pravico do zbiranja in združevanja iz 42. člena URS izvrševali na miren način, torej brez uporabe nasilja. Takšne ugotovitve pa ni mogoče dati za udeležence drugih štirih shodov (25. 6. 2021, 15. 9. 2021, 29. 9. 2021 in 5. 10. 2021), kjer je prišlo tudi do nasilja.

Policija je pri izvajanju svojih nalog na vseh naštetih javnih shodih uporabila prisilna sredstva, in sicer na prvih treh samo prisilna sredstva proti posameznikom, na zadnjih treh pa tudi proti množici.

Kot že zapisano je pravica do zbiranja varovana le, če je zbiranje mirno, tj. brez orožja, eksplozivnih snovi, pirotehničnih izdelkov ali nevarnih predmetov, oziroma če ni ogrožena varnost ljudi in premoženja ter če obstoječi proces zagotavljanja materialnih ali nematerialnih dobrin poteka nemoteno. Država pa pri zagotavljanju pravice do mirnega zbiranja in javnih zborovanj nima zgolj negativne dolžnosti, da se vzdrži posegov vanjo, temveč tudi pozitivne dolžnosti spodbujanja in varstva njenega izvrševanja.

Glede na ugotovitve nadzora je mogoče postaviti splošno ugotovitev, da se je policija na shode, za katere je zaznala kdaj se bodo odvijali pripravljala, saj je zbirala obvestila in druge podatke o času izvedbe shoda, lokaciji, številu udeležencev, morebitne udeležbe (organiziranih) nasilnih skupin ljudi itn. Temu primerno je načrtovala potrebno moštvo policistov, sredstva in tudi organizacijo varovanja shoda s koncentracijskimi depešami ter načrti varovanja. Glede na razpoložljiva obvestila in druge podatke je izvajala varovanje teh shodov in po shodih tudi vertikalno poročala o pojavih in ukrepih. Policija se je po izvedenih ukrepih odzivala tudi s presojo ukrepanja na teh shodih, v prvi vrsti z ocenjevanjem prisilnih sredstev znotraj samih PE, kot tudi širše (v obravnavanih primerih) v obliki odreditve enega strokovnega nadzora in imenovanj dveh komisij za preveritev okoliščin uporabe prisilnih sredstev. Policija pri tem nepravilnosti ni zaznala (razen že izpostavljenih nepravilnosti v strokovnem nadzoru glede varovanja protesta s 25. 6. 2021 in pri komisiji za preveritev okoliščin uporabe prisilnih sredstev s 5. 10. 2021), medtem ko je predmetni nadzor pokazal, da temu ni tako.

Nadzor je med drugim pokazal številne nepravilnosti in pomanjkljivosti, ki so tako sistemske narave kot tudi neposredno izvedbene, kar predstavlja resno tveganje za zakonito in strokovno delo policije. Uvodoma je potrebno izpostaviti eno ključnih sistemskih ugotovitev, in sicer da je 47. člen Pravilnika o policijskih pooblastilih, ki določa uporabo vodnega curka s primesjo plinskih sredstev, v neskladju z ZNPPol, saj ta v 94. členu (uporaba vodnega curka) tovrstnega prisilnega sredstva (sploh) ne določa. Naslednja takšna sistemska pomanjkljivost je, da ZNPPol ne določa obveznosti izdaje pisne in obrazložene odredbe o uporabi prisilnih sredstev iz prvega odstavka 91. člena ZNNPPol ter njenega preklica. Sistemska pomanjkljivost je tudi, da policija nima izdelanih internih aktov, ki bi podrobneje določali in opredeljevali uporabo prisilnih sredstev proti množici (kot sta npr. vodni curek in plinska sredstva). V povezavi z številnimi ugotovljenimi nepravilnostmi pri pisanju UZ o uporabi prisilnih sredstev pa je pomembna sistemska ugotovitev tudi, da

so UZ o uporabi prisilnih sredstev vsebinsko nepopolni, kar otežuje presojo ali so bila prisilna sredstva zakonito in strokovno uporabljena. Kot že omenjeno pa so bile ugotovljene tudi posamezne nepravilnosti, kot je npr. nesorazmerna, neupravičena in nestrokovna uporaba prisilnih sredstev, uporaba vodnega curka s primesjo plinskih sredstev proti posameznikom, ki niso huje kršili javnega reda in celo proti vidno bolnemu posamezniku; nespoštovanje načela enakosti pri izdaji opozoril pred redno odpovedjo pogodbe o zaposlitvi trem policistom PU Ljubljana, kakor tudi številne druge skrb zbujajoče nepravilnosti. Zastavil pa se je tudi dvom v objektivnost interne presoje uporabe prisilnih sredstev in dvom v neodvisnost sprejete odločitve vodje operativnega štaba PU Ljubljana glede izdaje odredbe o uporabi prisilnih sredstev proti množici. Vse opisano od policije terja resno analizo in takojšnje ukrepe, ki bodo preprečili, da do tovrstnih anomalij ne bo več prihajalo.

V nadaljevanju povzamemo najprej ključne ugotovitve pri vsakem od obravnavanih protestov, za tem pa izpostavljamo druge sistemske ugotovitve in splošne nepravilnosti pri izvajanju policijskih nalog in pooblastil, nepravilnosti pri poročanju o uporabi prisilnih sredstev itn. Temu sledijo podrobna pojasnila glede posameznih sistemskih in drugih bistvenih ugotovitev, ki pomembno vplivajo na delo policije oziroma izvajanje policijskih pooblastil.

129. Ključne ugotovitve nadzorne skupine pri varovanju javnega shoda 26. 5. 2020

Pri varovanju neprijavljenega spontanega javnega shoda pred zgradbo MOP, 26. 5. 2020 je policija intervenirala na podlagi prejetega klica varnostnika. Na kraj dogodka so bili poslani policisti rednega sestava (policisti PP Ljubljana Bežigrad) in ne policisti PPE. Policisti PP Ljubljana Bežigrad so zoper udeležence shoda uporabili več policijskih pooblastil, zoper štiri pa tudi prisilna sredstva – telesno silo. **Nadzorna skupina je pri pregledu dokumentacije in z razgovori ugotovila, da policisti niso imeli pravne podlage za privedbo [redacted] v prostore PP Ljubljana Bežigrad. Za preostale tri udeležence pa se ji zastavlja vprašanje ali so policisti res naredili vse, da bi njihovo identiteto ugotovili na kraju.**

Policisti so kršili tudi določila 57., 75. in 131. člena ZNPPol, saj privedbe niso zaključili v zakonsko določen roku, niso opravili varnostnega pregleda pred privedbo, v UZ o uporabi prisilnih sredstev niso navedli opozorila, napisali pa so ga šele naslednji dan. Policisti so nalogo na kraju izvedli strokovno pomanjkljivo (niso preverili obseg varovanega območja), prav tako pa jim vodstvo PP Ljubljana Bežigrad ni nudilo zadovoljive strokovno pomoči in ni izvedlo ustreznega nadzor nad njihovim delom.

130. Ključne ugotovitve nadzorne skupine pri varovanju javnega shoda 19. 6. 2020

PU Ljubljana je 19. 6. 2020 izvajala varovanje neprijavljenega javnega shoda, ki je potekal pod oznako »*S pedal na stopala*«. Policija je predvidevala, da se bo javni shod pričel ob 19.00 na Prešernovem trgu v Ljubljani (lahko pa tudi na Trgu republike). PU Ljubljana je z načrtom dela na tem shodu omenjeni dogodek (neprijavljen shod) ocenila kot [redacted] in podrobno navedla razloge za takšno oceno. Predmetnega dne je policija postavila ograje na širokem območju Trga republike. Za takšno omejitev gibanja zaradi zagotavljanja varnosti (varovanim) objektom in okolišev objektov ima policija pooblastilo v 56. členu ZNPPol, kjer je še določeno, da lahko policisti območje, kjer velja začasna omejitev gibanja, zaščitijo tudi z ograjami. Zoper 12 protestnikov (bralcev ustave), ki so se zadrževali na ograjenem območju je policija uporabila prisilna sredstva - telesno silo in jih odstranila s platoja Trga republike.

Nadzorna skupina je ocenila, da pri uporabi navedenih prisilnih sredstev za odstranitev udeležencev shoda iz območja omejitve gibanja ni bilo upoštevano ustavno načelo

sorazmernosti, ker prisilna odstranitev ni bila nujno (neogibno) potrebna. Posledično je bila v tem primeru uporaba prisilnih sredstev nesorazmerna.

Iz obrazložitve odločbe USRS izhaja,[309] da so po ustaljenih in splošno sprejetih pojmovanjih v svetu kakršnekoli omejitve ustavnih pravic dopustne le, če so v skladu s t. i. načelom sorazmernosti, kar pomeni tri pogoje za dopustnost takih omejitev ali posegov (nujnost, primernost in sorazmernost v ožjem smislu). Pri tem je USRS zapisalo, da mora biti poseg nujen v tem smislu, da cilja ni mogoče doseči z nobenim blažjim posegom v ustavno pravico **ali celo brez njega**. Zato je nadzorna skupina ugotavljala kakšen legitimen cilj je pri tem zasledovala policija in prišla do zaključka, da je zasledovala sicer legitimen cilj zagotavljanja varnosti objekta DZRS, ki pa ga **udeleženci shoda**, kljub temu, da so se nahajali na območju omejitve gibanja **niso (še) z ničemer ogrožali.** Policija je sicer imela zakonsko podlago za odstranitev protestnikov iz območja, kjer je bilo gibanje začasno omejeno, vendar pa je zasledovala cilj, ki (še) ni bil ogrožen in je udeležence shoda prisilno odstranila »*za vsak slučaj*«. Zato tudi ni mogoče potrditi razloga nujnosti (neogibnosti) posega v ustavno varovano pravico do mirnega zbiranja. Iz posnetka je videti, da je bilo okoli tega območja zbrano le majhno število ljudi, v območju omejenega gibanja pa se nahajalo več policistov (verjetno pripadniki PPE), ki bi lahko v primeru izgreda takoj začeli s posredovanjem. Velja še izpostaviti, da je od zaznave vstopa udeležencev javnega shoda na to območje, pa do njihove prisilne odstranitve (po zabeležbah v DDOKC), minilo 40 minut in da v teh 40 minutah na tem mestu ni prišlo do nasilja. Za širši vidik omenjenega primera velja omeniti tudi sodbo ESČP,[310] iz katere izhaja, da je pomembno, da **državne oblasti, v primerih kjer se demonstranti ne poslužujejo nasilja, pokažejo določeno raven strpnosti proti mirnim zbiranjem, tako da svoboda izražanje ne izgubi svoje vsebine. Zato bi po oceni nadzorne skupine policija pri predmetnem varovanju javnega shoda morala pokazati večjo raven strpnosti oziroma tolerance in udeležencev javnega shoda, ki so mirno protestirali, ne prisilno odstranjevati s tega območja.** Glede na zapisano bi policija lahko uporabila milejši ukrep in okoli območja omejitve gibanja oziroma postavljenih ograj napotila zadostno število policistov, da ograj udeleženci shoda ne bi mogli več preskočiti oziroma preplezati.

K temu zaključku pritrjuje tudi dejstvo, da policija shoda ni razpustila, čeprav je bil le-ta izveden v neposredni bližini objektov, ki se varujejo po posebnih predpisih in (če) bi shod lahko oviral varovanje teh objektov (drugi odstavek 6. člena ZJZ, v povezavi z drugim odstavkom 32. člena istega zakona), potem bi bila policija dolžna javni shod razpustiti. Kot že zapisano pa iz pridobljene dokumentacije izhaja, da policija predmetnega shoda ni razpustila.

131. Ključne ugotovitve nadzorne skupine pri varovanju javnega shoda 25. 6. 2021

Kot že zapisano je šlo v primeru varovanja javnega shoda 25. 6. 2021 za neprijavljen javni shod »*Protestne ljudske skupščine*« na Prešernovem trgu v Ljubljani, ki se ga je udeležilo večje število ljudi. Istega dne je na Trgu republike potekala tudi osrednja državna proslava ob Dnevu državnosti. PU Ljubljana je dogodek ocenila kot [redacted] policija se je v skladu z oceno tudi ustrezno pripravljala in določila potrebne policiste ter opremo oziroma tehnična sredstva.

Ob pregledu posnetkov je razvidno, da so pripadniki »*rumenih jopičev*« prišli na neorganiziran javni shod udeležencev »*Protestne ljudske skupščine*«, se povzpeli na Prešernov spomenik ter razvili transparent, nakar je prišlo do prerivanja med obema skupinama različno mislečih udeležencev. Policisti, ki so varovali neorganiziran shod, so zaradi navedenega vstopili med nasprotujoči skupini. Ker jim ni uspelo preprečiti prerivanja, so posredovali policisti PPE PU Ljubljana, ki jim prav tako ni uspelo preprečiti prerivanja in kršitev JRM. Policija se je nato na podlagi trenutnega dogajanja na javnem shodu pravilno odločila in v skladu s prvo alinejo prvega odstavka 64. člena ZNPPol[311] upravičeno pridržala

[309] Odločba USRS; št. U-I-137/93-24, 2. 6. 1994, sedmi odstavek B. točke obrazložitve.
[310] Zadeva Oya Ataman proti Turčiji, sodba, št. 74552/01, 42. odstavek, z dne 5. 12. 2006.
[311] Policisti smejo pridržati osebo, ki moti ali ogroža javni red, če javnega reda ne morejo drugače vzpostaviti ali če ogrožanja ne morejo drugače odvrniti.

13 kršiteljev, ki niso upoštevali njihovih zakonitih ukazov. S tem pa so preprečili stopnjevanje nasilja oziroma hujše kršitve JRM.

Iz javno dostopnih posnetkov in posnetkov osebnih kamer policistov pa je tudi razvidno, da je do suma kršitev javnega reda prišlo tudi s strani udeležencev *»Protestne ljudske skupščine«*, zoper katere pa policisti v času kršitev niso ukrepali, čeprav so se nahajali v neposredni bližini, kar je po mnenju nadzorne skupine nesprejemljivo. Enako je ugotovila tudi nadzorna skupina GPU.

Pri pregledu vsebine UZ o uporabi prisilnih sredstev je bilo ugotovljeno, da so policisti v osmih primerih uporabe prisilnih sredstev (od 13-ih) ponovno napisali UZ (ročno ali (na)tiskano), katerih vsebina pa ni identična vsebini prvotnih (izvirnih) UZ. Izpostavljamo, da v prvotnih UZ o uporabi prisilnih sredstev ni bilo navedenih ključnih vsebin, ki jih določa ZNPPol, ki pa so bile vključene v naknadno izdelane UZ, kar je nedopustno in v nasprotju s prvim odstavkom 131. člena ZNPPol.[312]

Zaradi navedenih ugotovitev se nadzorni skupini postavlja dvom v zakonitost in strokovnost uporabe prisilnih sredstev, saj sta bila za isti historični dogodek napisana dva UZ o uporabi prisilnih sredstev z različno vsebino. Nadalje pa izpostavljamo, da je predstojnik Ž. C. uporabo vseh prisilnih sredstev ocenil kot zakonito, strokovno in učinkovito, kar pa ob dejstvu, da so bile nekatere bistvene vsebine v UZ naknadno popravljane ter dodane, postavlja v dvom tudi v objektivnost ocenjevanja prisilnih sredstev.

132. Ključne ugotovitve nadzorne skupine pri varovanju javnega shoda 15. 9. 2021

PU Ljubljana je 15. 9. 2021 izvajala varovanje neprijavljenega javnega shoda na Trgu republike v Ljubljani, ki se ga je udeležilo večje število ljudi. Poziv za udeležbo je bil objavljen na družbenem omrežju FB skupine *»Resni.ca«*, ki se je odvijal pod oznako *»Upor ljudstva«*. Dogodek je bil ocenjen kot [redacted], saj PU Ljubljana ni razpolagala s podatki, ki bi nakazovali na nasilna dejanja na neprijavljenem javnem shodu. Policija se je v skladu z oceno pripravljala in določila potrebno število policistov, opremo ter tehnična sredstva.

Pri varovanju shoda je policija uporabila prisilna sredstva zoper množico, in sicer plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo (101 plinskih nabojev, 56 plinskih ročnih bomb in 61 gumijastih izstrelkov). Prav tako je bil uporabljen vodni top (vodni curek in vodni curek s primesjo plinskih sredstev). Poleg prisilnih sredstev proti množici, pa so policisti uporabili še prisilna sredstva zoper posameznike (znane in neznane osebe), in sicer plinski razpršilec, palice, telesno silo ter sredstva za vklepanje in vezanje.

Ugotovljeno je bilo, da je vsebina UZ o uporabi prisilnih sredstev izredno pomanjkljiva, kar posledično otežuje podajo nedvoumne ocene ali so bila vsa prisilna sredstva uporabljena zakonito in strokovno. Iz teh UZ o uporabi prisilnih sredstev ni npr. razvidno ali so policisti ukazovali množici ter jo opozarjali množico in posameznike pred uporabo prisilnih sredstev, ni konkretiziranih navedb o vzroku uporabe plinskih sredstev, kdo je izdal odredbo za izstrelitev ali met plinskih sredstev, uporabo plinskega razpršilca ter uporabo gumijastega izstrelka. Nasprotno temu pa je uporabo prisilnih sredstev (interna) policijska komisija v svojem poročilu 28. 10. 2021 ocenila kot zakonito in strokovno, zato se nadzorni skupini postavlja vprašanje, na podlagi katerih podatkov je lahko podala takšno oceno, če v UZ o uporabi prisilnih sredstev manjkajo zakonsko določeni ključni podatki iz drugega odstavka 131. člena ZNPPol. Navedeno velja tudi za predstojnike policistov PPE, ki so uporabo prisilnih sredstev v UZ o uporabi prisilnih sredstev že pred ugotovitvami (policijske) komisije ocenili kot zakonito, strokovno in učinkovito.

---

[312] O vsaki uporabi prisilnega sredstva mora policist čimprej, najpozneje pa do konca delovnega časa, ko je uporabil prisilno sredstvo, poročati pisno v obliki UZ o uporabi prisilnih sredstev.

Prav tako je bilo ugotovljeno, da v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni zapisan način uporabe prisilnega sredstva vodnega curka s primesjo plinskih sredstev. Tako ni zapisov o (vsaj) približni razdalji delovanja vodnega curka; ali je šlo za ozko usmerjen ali razpršen curek; s kakšnim tlakom vode je bil izbrizgan vodni curek s primesjo plinskih sredstev; kakšno je bilo razmerje mešanice vode in plinskega sredstva (iz UZ izhaja, da posadka vodnega topa uporabila vodni curek s primesjo plinskega sredstva v več intervalih).

133. Ključne ugotovitve nadzorne skupine pri varovanju javnega shoda 29. 9. 2021

Kot že zapisano je šlo v primeru varovanja javnega shoda 29. 9. 2021 za neprijavljen javni shod, ki se ga je udeležila večje število ljudi. Poziv za udeležbo na tem shodu je bil objavljen na družbenem omrežju FB skupine »*Resni.ca*«, ki se je odvijal pod oznako »*Upor ljudstva*«, in sicer v torek, 29. 9. 2021 na območju Ljubljane na Trgu republike pred objektom DZRS in na drugih takrat neznanih lokacijah na območju PU Ljubljana.

Za varovanje shoda je policija pripravila načrt varovanja, dogodek pa je ocenila kot dogodek [redacted] Navedeno pomeni, da je policija utemeljeno pričakovala, da bo prišlo do nasilja, zato se je tudi ustrezno pripravila in določila potrebne policiste ter opremo oziroma tehnična sredstva. Shod so varovali tudi policisti PPE, ki so zoper udeležence uporabili tudi prisilna sredstva.

Policisti so pri varovanju shoda v 11 primerih proti posameznikom uporabili sredstva za vezanje in vklepanje ter 60-krat telesno silo. Zoper množico so devetkrat uporabili skupinsko telesno silo za potiskanje in odrivanje s palico ter ščiti, 13-krat plinske naboje, štirikrat plinsko ročno bombo, enkrat plinski razpršilec in vodni curek s primesjo solzilnega sredstva.

Nadzorna skupina je presodila posamezna prisilna sredstva (vodni curek (tudi s primesjo plinskega sredstva), telesno silo, plinska sredstva in druga z zakonom določenih sredstva za pasivizacijo). **Pri presoji vodnega curka s plinskimi sredstvi policisti niso konkretizirali razlogov za uporabo le-tega in niso pojasnili zakaj je bilo potrebnih več intervalov uporabe, zato nadzorna skupina ni mogla podati ocene o zakoniti uporabi.** Oceno zakonitosti in strokovnosti tudi ni mogla podati v ostalih 13 preglednih prisilnih sredstvih (uporaba telesne sile, plinskih sredstev in drugih z zakonom določenih sredstev za pasivizacijo), saj policisti niso navedli zakonsko določenih zahtev, ki so pomembne za presojo zakonitosti in strokovnosti (opozoril množici, vzrokov uporabe, učinkovitost in sorazmernost uporabe). **Nadzorna skupina v tej zvezi izpostavlja, da so predstojniki kljub odsotnosti zgoraj navedenih dejstev in okoliščin, ista prisilna sredstva ocenili kot zakonita in strokovna, zato se ji zastavlja upravičen dvom ali so njihove ocene objektivne, nepristranske in kritične.**

Policisti v UZ o uporabi prisilnega sredstva *»vodnega curka s primesjo plinskih sredstev«* tudi niso navedli točnega načina uporabe le-tega, prav tako pa tudi **nimajo določenih kriterijev za določanje razmerja mešanice vode in plinskih sredstev.**

Nadalje je nadzorna skupina ugotovila, da vodstvo varovanja ni preklicalo odredbe za uporabo prisilnih sredstev zoper množico.

Kot pohvalno pa nadzorna skupina izpostavlja profesionalno komunikacijo po radijski zvezah obeh vodij PPE PU Ljubljana, iz katere izhaja tudi poziv k prenehanju uporabe prisilnih sredstev proti množici.

134. Ključne ugotovitve nadzorne skupine pri varovanju javnega shoda 5. 10. 2021

Kot že zapisano je šlo v primeru varovanja javnega shoda 5. 10. 2021 za izjemen varnostni dogodek, ker je istočasno potekalo varovanje mednarodnega vrhunskega srečanja Vrh EU-Zahodni Balkan, kjer

je policija zagotavljala varnost večjemu številu varovanih oseb, ki so se nahajali po različnih lokacijah po Ljubljani, prav tako je bilo treba zagotavljati varovanjem omenjenim osebam tudi med njihovim potovanjem zaradi načrtovanih dogodkov (npr. na protokolarnem objektu Brdo pri Kranju). **Zato je sočasno varovanje omenjenega srečanja in neprijavljenega shoda za policijo brez dvoma predstavljalo velik varnostni izziv**. Poziv na udeležbo na tem shodu je bil objavljen na družbenem omrežju FB skupine »*Resni.ca*«, ki se je odvijal pod oznako »*Upor ljudstva*«, in sicer v torek, 5. 10. 2021 in v sredo 6. 10. 2021 ob 15.00 na območju Ljubljane na Trgu republike pred objektom DZRS in na drugih takrat neznanih lokacijah na območju PU Ljubljana. PU Ljubljana je dogodek ocenila kot [redacted] kar pomeni, da je policija utemeljeno pričakovala, da bo prišlo do kršitev na tem javnem shodu.

Prvi varnostni dogodek, kjer so udeleženci shoda z oviranjem intervencijskega vozila na način, da so ga obstopili preprečevala prevoz pridržane osebe v prostore policije, se zgodil na križišču Slovenske Ceste in Šubičeve ulice. Vodja OŠ PU Ljubljana je odredil uporabo prisilnih sredstev proti množici, nakar je bil uporabljen vodni curek s primesjo plinskih sredstev, uporabljena pa so bila tudi plinska sredstva in telesna sila. Ob 17.21 pa je bil dan preklic za uporabo prisilnih sredstev proti množici. Za tem je vodja OŠ PU Ljubljana ob 17.38 izdal drugo odredbo o uporabi prisilnih sredstev proti množici, ki pa ni bila preklicana. V času varovanja je policija, kot izhaja iz poročila komisije za preveritev okoliščin uporabe prisilnih sredstev, uporabila 300 plinskih nabojev, 117 plinskih ročnih bomb, 17 gumijastih izstrelkov, 15-krat pa je bil uporabljen tudi plinski razpršilec. Prav tako so v dveh primerih uporabili vodni curek (s primesjo plinskih sredstev), v 24 primerih telesno silo, v 14 primerih sredstva za vklepanje in vezanje – plastične zatege, v 3 primerih pa lisice, v dveh primerih konjenico in enkrat službenega psa z nagobčnikom na povodcu.

Kot prvo zaskrbljujočo ugotovitev nadzorna skupina izpostavlja **neupravičeno uporabo prisilnega sredstva vodnega curka s primesjo plinskih sredstev proti posameznikom, ki niso huje in množično kršili javnega reda**. Tako je bilo v primeru prve uporabe prisilnega sredstva vodnega curka s primesjo plinskih sredstev na križišču Slovenske ceste in Šubičeve ulice ugotovljeno, da je bilo **uporabljeno proti dvema posameznikoma, ki nista huje in množično kršila javnega reda** (proti posamezniku, ki je nosil plinsko masko in ni huje ter množično kršil javnega reda, v drugem primeru pa tudi **proti vidno bolnemu posamezniku,** ki si je pri hoji pomagal z berglo in prav tako ni huje in množično kršil javnega reda). Tudi v drugem primeru uporabe vodnega curka s primesjo plinskih sredstev na Celovški cesti, je bilo prisilno sredstvo **uporabljeno proti posameznikoma, ki nista huje in množično kršila javnega reda**. Prav tako je bilo na tem mestu **prisilno sredstvo uporabljeno brez predhodnega ukaza policistov množici, naj neha kršiti javni red in se mirno razide ter opozorila na uporabo prisilnih sredstev, če ukaza ne bo upoštevala** (za umanjkanje opisanega ukaza in opozorila, kadar gre za uporabo prisilnih sredstev proti množici, **ZNPPol ne določa izjeme)**.

Nadalje nadzorna skupina kot splošno ugotovitev izpostavlja, da iz zapisov v naslednjih šestih UZ o uporabi prisilnih sredstev za najmanj **22 prisilnih sredstev, zaradi pomanjkljivih zapisov, ne more potrditi, da so bila ta uporabljena zakonito in strokovno.** Nadzorna skupna je nadalje ugotovila, da v primeru uporabe **14 prisilnih sredstev PPE PU Ljubljana** v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni konkretiziran ukaz in opozarjanje množice pred uporabo prisilnih sredstev ter sam vzrok uporabe (sprožilna situacija). Enake nepravilnosti pa so bile ugotovljene tudi pri uporabi **treh prisilnih sredstev PPE PU Koper** in **eni PPE PU Murska Sobota**. Nadalje je nadzorna skupina, v primeru uporabe **najmanj štirih prisilnih sredstev policistov PPE PU Maribor** ugotovila, da ni konkretizirano opozorilo, da bodo policisti v primeru neupoštevanja ukaza uporabili prisilna sredstva. Zato že sama **odsotnost konkretne navedbe o vsebini ukaza in izdanem opozorilu množici, zaradi absolutne zakonske zahteve po izdaji ukaza in opozorila množici pred uporabo prisilnih sredstev** po stališču nadzorne skupin **ne omogoča ocene, da so bila prisilna sredstva zakonito in strokovno uporabljena**. Prav tako tudi **odsotnost ali slaba vsebinska obrazloženost vzroka uporabe prisilnih sredstev, ki ne** omogoča konkretne presoje vzroka uporabe prisilnih sredstev (sprožilne situacije) po **stališču**

nadzorne skupine ne omogoča ocene, da so bila prisilna sredstva zakonito in strokovno uporabljena.

Nadzorna skupina v tem delu pritrjuje tudi ugotovitvi interne komisije policije glede neupravičenega izstreljevanja plinskih sredstev (peti odstavek na 25. strani poročila policije), saj **je tudi nadzorna skupina ob pregledu posnetkov na Kongresnem trgu z osebnih kamer[313] policije prišla do enakega zaključka, da ni bilo nobenih pogojev za izstreljevanje plinskih sredstev, na tem kraju ni bilo nobene kršitve, kaj šele hujše in množične kršitve javnega reda.** Nadzorna skupina pri tem izpostavlja tudi posnetek osebne kamere[314] v bližini SNG Drame Ljubljana. Iz tega posnetka izhaja uporaba petih plinskih nabojev. Pri tem je za oba posnetka pomembno izpostaviti, da pri pregledu in poslušanju le-teh ni slišati, da bi množici kdorkoli od policistov ukazal naj neha kršiti javni red in se mirno razide, ter jo opozoril na uporabo prisilnih sredstev, če ukaza ne bo upoštevala. Zato zapisano po oceni nadzorne skupine potrjuje njene ugotovitve iz pregledanih UZ o uporabi prisilnih sredstev, da ukazi in opozorila množici pred uporabo prisilnih sredstev niso natančno ali pa nekonkretizirano zapisani.

Čeprav je nadzorna skupina presojala le del UZ o uporabi prisilnih sredstev, pa je že iz tega vzorca mogoče podati splošno oceno, da so UZ o uporabi prisilnih sredstev vsebinsko zelo pomanjkljivi, kar otežuje temeljito presojo uporabe prisilnih sredstev. Slednje se je pokazalo kot velik problem v primerih, ko gre za številčno uporabo prisilnih sredstev proti množici, ko je treba v kratkem času presoditi ali so bila ta uporabljena zakonito in strokovno. Ob tako pomanjkljivih opisih se takšno preverjanje v praksi pokaže za težko izvedljivo, če ne kar neizvedljivo. UZ o uporabi prisilnih sredstev je namreč osnovni (glavni) dokument za presojo zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnih sredstev, ki mora biti vsebinsko popoln oziroma konkretiziran.

Skrb vzbujajoča pa tudi ugotovitev, da so v UZ o uporabi prisilnih sredstev **vsebinsko nekonkretizirane pomembne okoliščine kot so kdo konkretno od policijskih vodij, ki so na terenu neposredno vodili policiste jim je izdal odredbo za uporabo prisilnih sredstev in kakšna je bila vsebina le-te**. Glede na določbo 77. člena smejo policisti, ki **opravljajo policijske naloge pod neposrednim vodstvom policijskega vodje**, uporabiti **prisilna sredstva samo na podlagi njegove odredbe** (razen ob napadu na njih ali na druge osebe ali če okoliščine zahtevajo takojšnje ukrepanje). Zato se nadzorni skupini postavlja tudi **vprašanje ali so neposredni policijski vodje, ki so vodili npr. konkretnega policista z bombometom (zadnji neposredni policijski vodja) omenjeno zakonsko zahtevo tudi dejansko izvajali, in če so kakšna je bila sploh vsebina njihovih izdanih odredb.**

V tem kontekstu je potrebno posebej izpostaviti tudi vsebinsko pomanjkljiva oziroma nekonkretizirana dejstva in okoliščine **uporabe plinskih nabojev**. Takšna pomembna okoliščina je tudi ali **so plinski naboji padli na željeno mesto ali ne**. V primeru, če naboji niso padli na želeno mesto pomeni, da je plin deloval na napačnem mestu, kar ima lahko za posledico delovanje proti množici, ki javnega reda sploh ne krši oziroma le-to deluje proti mirnim udeležencem shoda. Zato prav takšni pomanjkljivi zapisi **otežujejo podajo enoznačnega odgovora ali so bila plinska sredstva pri varovanju javnega shoda 5. 10. 2021 uporabljena sorazmerno ali ne. Ob tem je še posebej zaskrbljujoča odsotnost konkretnih vsebinskih navedb o tem kdo je množici sploh izdal ukaz in opozorilo iz 91. člena ZNPPol, kar je absolutna zakonska zahteva v primeru uporabe prisilnih sredstev proti množici. Izstopa pa tudi dejstvo, da je policiji tega dne (5. 10. 2021) plinskih nabojev celo zmanjkalo.**

Nadzorna skupina izpostavlja tudi, da je vzpostavljen dvom v neodvisnost (avtonomijo) sprejete odločitve pooblaščene osebe, konkretno vodje OŠ PU Ljubljana, glede izdane (druge) odredbe o uporabi prisilnih sredstev proti množici, ki je imel pooblastilo direktorja PU Ljubljana za izdajo odredbe iz prvega odstavka 91. člena ZNPPol (za več v tej zvezi glej točko 143 v zaključnih ugotovitvah z naslovom »*Razmerje med OŠ GPU in OŠ PU Ljubljana ter nedopustnost dajanja navodil glede izdaje odredbe za uporab prisilnih sredstev proti množici*«).

---

[313] Posnetek PP Ljubljana Moste Axon Body 2 Video X81642498 2021-10-05 171308.
[314] Posnetek PP Grosuplje Axon Body 2 Video X81643316 2021-10-05 174106.

Sklepno v tej zvezi nadzorna skupina še izpostavlja, da je **pri poslušanju posnetkov govornih komunikacij** z javnega shoda **5. 10. 2021 opazna bistvena razlika** od **poslušanih posnetkov govornih komunikacij s 15. 9. 2021**, ko je bilo **nasilje udeležencev shoda evidentno**. Če so policisti 15. 9. 2021 po zvezah pogosto **obveščali o hudih kršitvah javnega reda kot je metanje pirotehnike, kamenja, kock oziroma nevarnih predmetov**, pa je **takšno obveščanje** pri poslušanju govornih komunikacij 5. 10. 2021 **slišati le izjemoma** (npr. metanje nevarnih predmetov z železniškega nadvoza na Celovški cesti). Pri tem **izstopajo tudi številni klici na OKC PU Ljubljana**, v katerih so **posamezniki, ki niso bili udeleženci javnega shoda policijo obveščali o številčni uporabi plinskih sredstev**, kar še **dodatno utemeljuje dvom v sorazmerno uporabo plinskih sredstev** na tem javnem shodu.

135. Ugotovljene nepravilnosti in pomanjkljivosti pri varovanju javnih shodov po posameznih sklopih

Nadzorna skupina je zaradi boljšega pregleda ugotovljene nepravilnosti razvrstila v posamezne sklope po ključnih policijskih pooblastilih:

135/1 Splošne nepravilnosti pri izvajanju policijskih nalog in pooblastil:

- nesorazmerna uporaba prisilnih sredstev (123/4-1);
- prisilno sredstvo proti množici je bilo uporabljen proti posamezniku (127/6-1);
- prisilno sredstvo proti množici je bilo uporabljeno proti vidno bolnemu posamezniku (127/6-1);
- neupravičena privedba v policijske prostore in dvom o upravičenosti privedbe drugih treh posameznikov (122/3-1);
- privedba ni trajala nujno potreben čas (122/3-1);
- neskladnost pri evidentiranju vrste uporabljenega prisilnega sredstva (126/4-1);
- pred privedbo ni bil opravljen varnostni pregled (122/3-1);
- napačna ocena glede sorazmernosti ukrepov policije v poročilu o varovanju shoda (123/4-1);
- pomanjkljivo nudenje strokovne pomoči in nadzor nad delom policistov pri izvedbi policijskega postopka (122/3-1);
- neevidentirano kaznivo dejanje (123/4-1);
- nestrokovno delo policistov na kraju dogodka (122/3-1);
- netočne navedbe v UZ o privedbi (122/3-1);
- nepravilna ocena strokovne službe PU Ljubljana glede ocene sorazmernosti izvedenih ukrepov policije (123/4-1);
- za vodjo OŠ in za člane OŠ so bili imenovani policisti, za katere ni z dokumentacijo policije izkazano, da so bili usposobljeni za delo v OŠ po programu usposabljanja, ki ga odredi GDP (127/6-3);
- OKC PU Ljubljana in OKC UPS GPU nista imela na voljo ažuriranega seznam usposobljenih policistov za delo v OŠ, na podlagi katerega bi lahko sklicatelj odredil vodjo in člane OŠ (127/6-3);
- namestnik poveljnika PPE GPU je bil z obema sklepoma imenovan tako v OŠ GPU kot tudi v OŠ PU Ljubljana (127/6-3);
- iz sklepa o sklicu OŠ GPU izhaja, da isti policist naveden kot pomočnik vodje OŠ in kot član OŠ (127/6-3).

Iz tako predstavljenih nepravilnosti izhajajo tudi ključne ugotovljene nepravilnosti, kot je npr. nesorazmerna uporaba prisilnih sredstev v primeru, ko je policija uporabila prisilna sredstva telesno silo, da je z območja omejitve gibanja odstranila 12 udeležencev javnega shoda. Po oceni nadzorne skupine pri tem ni bilo upoštevano ustavno načelo sorazmernosti, saj **uporaba prisilnih sredstev ni bila neogibno potrebna** in bi lahko policija z milejšimi ukrepi še vedno učinkovito varovala objekt DZRS. K temu zaključku pritrjuje tudi dejstvo, da policija **shoda ni razpustila**.

Posebej še izpostavljamo, da uporaba prisilnega sredstva kot je vodni curek s primesjo plinskih sredstev ni dovoljena zoper posameznika, ki ne krši huje javnega reda sploh, če ta posameznik sploh ni več del množice v kateri je vsaj pet aktivnih kršiteljev. Sprožilna situacija oziroma zakonski pogoj ali vzrok uporabe pri uporabi prisilnih sredstev je jasno določen. Policisti jih smejo uporabiti samo za vzpostavitev javnega reda (legitimen cilj) in v času dokler kršitev traja. Prav tako mora biti javni red huje in množično kršen. Če posameznik ni del množice in ne huje krši javni red, vodni curek s primesjo plinskih sredstev proti takšnemu posamezniku, ni dovoljen. Pri tem izpostavljamo še splošno načelo za opravljanje policijskih nalog iz 13. člena ZNPPol, ki določa, da morajo policisti pri opravljanju policijskih nalog spoštovati in varovati pravico do življenja, človekovo osebnost in dostojanstvo ter druge človekove pravice in temeljne svoboščine. Namen tega člena je zagotoviti človeško in dostojno ravnanje policistov z drugimi osebami. Spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin je ustavna zapoved, ki jo ta člen določa za policijsko delo.[315]

Izpostavljamo tudi uporabo prisilnega sredstva vodnega curka s primesjo plinskih sredstev proti vidno bolni osebi, ki si pri hoji pomaga z berglo, kar je v nasprotju z določbo 76. člena ZNPPol, ki določa, da policisti prisilnih sredstev ne smejo uporabiti proti vidno bolnim osebam, razen če jim je **začasno omejeno gibanje** ali **jih je treba privesti** ali **pridržati** in **policisti ne morejo drugače obvladati njihovega upiranja ali napada**. Iz UZ o uporabi prisilnih sredstev pa ne izhaja opis zakonske izjeme za takšno uporabo. **Pri tem še enkrat izpostavljamo tudi neprimerno komunikacijo policistov**, ki kot že zapisano pri morebitnem poslušanju pri drugih organih ali sodiščih, meče slabo luč na ugled policije.

Ugotovljen je bil tudi en primer **neupravičene privedbe v policijske prostore**, ko je bil posameznik policistom pripravljen pokazati osebno izkaznico, kar pa so ignorirali in ga, ravno zaradi ugotavljanja identitete, privedli. Prav tako je bilo ugotovljeno, da **privedba** v policijske prostore **ni trajala nujno potreben čas**, saj bi morali policisti postopek privedbe zaključiti takoj, ko je bila ugotovljena identiteta kršiteljev. Prav tako iz predložene dokumentacije **ni razvidno**, da bi vodstvo PP zaradi nezakonitega ravnanja **sprožilo notranjevarnostni postopek**.

Nadalje izpostavljamo še primer, v katerem ni mogoče natančno ugotoviti **ali je bil najprej uporabljen samo vodni curek** (kot to izhaja iz posnetkov govornih komunikacij) ali pa je **bilo takoj uporabljeno prisilno sredstvo vodni curek s primesjo plinskih sredstev**. Omenjena dilema je pomembna, ker 131. člen ZNPPol določa, da mora policist v UZ o uporabi prisilnih sredstev navesti **vrsto uporabljenega prisilnega sredstva**. Iz UZ o uporabi prisilnih sredstev izhaja samo uporaba vodnega curka s primesjo plinskega sredstva. Tako ni mogoče potrditi ali je posadka vodnega topa določeno vrsto prisilnega sredstva uporabila na podlagi odredbe policijskega vodje, saj je takrat opravljala policijske naloge pod njegovim neposrednim vodstvom, prav tako pa iz predložene dokumentacije ni razvidno.

135/2 Nepravilnosti pri poročanju o uporabi prisilnih sredstev:

- v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni naveden ali ni konkretiziran ukaz in/ali opozorilo pred uporabo prisilnih sredstev (122/3-1, 123/4-1, 125/4-1, 126/4-1, 127/6-1);
- v UZ ni naveden ali pa je slabo konkretiziran vzrok uporabe prisilnega sredstva (sprožilna situacija, po kateri se presoja zakonitost uporabe prisilnega sredstva) (125/4-1, 126/4-1, 127/6-1);
- v UZ je napačno naveden ali sploh ni bil naveden ali konkretiziran čas ali kraj uporabe prisilnih sredstev (125/4-1, 127/6-1);
- v UZ je označena ena uporaba prisilnega sredstva, čeprav jih je bilo uporabljenih več (123/4-2, 126/4-1, 127/6-1);
- v UZ je napačno označen ali neoznačen način uporabe prisilnega sredstva in/ali ni konkretiziran način uporabe prisilnega sredstva oziroma niso navedene druge okoliščine, ki so

[315] Po Žaberl, M. et al. (2015) Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, d. o. o., komentar k 13. členu.

pomembne za oceno zakonitosti in strokovnosti ter sorazmernosti uporabe prisilnega sredstva (123/4-1, 125/4-1, 126/4-1, 127/6-1);
- v UZ pri opravljanju policijske naloge na temelju odredbe policijskega vodje ni navedeno kdo konkretno je odredil uporabo prisilnega sredstva in/ali kakšna je bila konkretna vsebina odredbe (123/4-1, 125/4-1, 126/4-1, 127/6-1);
- v UZ niso označene ali konkretno navedene posledice uporabe prisilnega sredstva (po kateri se presoja učinkovitost in morebitne telesne poškodbe ali premoženjska škoda) (123/4-1, 125/4-1, 126/4-1, 127/6-1);
- v UZ ni zapisano ali je policist neposredno po uporabi ustno obvestil vodjo PE, če je zaradi uporabe prisilnih sredstev nastala telesna poškodba ali premoženjska škoda (127/6-1);
- UZ ni bil napisan do konca delovnega časa ali ni označen datum izdelave UZ (122/3-1, 125/4-1);
- predstojnik PE ni presojal in ocenil uporabe posameznega prisilnega sredstva (126/4-1);
- dvojno izpolnjeni UZ o uporabi prisilnih sredstev z neenako vsebino (124/5-1);
- v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni označen nadrejeni dogodek oziroma področje dela policije (123/4-1);
- UZ niso podpisali policisti, ki so uporabili prisilna sredstva (127/6-1).

V zvezi proučevanih šestih javnih shodov je bilo podrobno pregledanih 40 UZ o uporabi prisilnih sredstev. Iz pregledanih UZ (razen enega[316]) izhaja, da so napisani površno in/ali pomanjkljivo, kar indicira na slabo stanje na področju pisanja tako pomembnega dokumenta, ki je osnova za presojo uporabe prisilnih sredstev.

Zato posebej opozarjamo na zahteve iz 131. člena ZNPPol, da mora biti UZ napisan **najpozneje do konca delovnega časa**, da **datum, čas in kraj uporabe prisilnega sredstva, vrsto uporabljenega prisilnega sredstva, podatke o osebi, proti kateri ga je uporabil, policijsko pooblastilo**, ki ga je izvajal pred uporabo prisilnega sredstva, **vzrok in način uporabe, posledice in druge okoliščine, ki so pomembne za oceno zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnega sredstva**. Pri tem so zlasti pomembne navedbe o (i) **policijskem pooblastilu, ki ga izvajal pred uporabo prisilnega sredstva**, kamor sodi tudi navedba o ukazu in opozorilu – če ga je sam izrekel in kakšna je bila vsebina ukaza in opozorila, (ii) **vzroku** uporabe, (iii) **načinu** uporabe, (iv) **posledicah** in (v) **drugih okoliščinah**, ki so pomembne za oceno zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnega sredstva.

Zato najprej izpostavljamo, da ZNPPol v 91. členu, kadar gre za **uporabo prisilnih sredstev proti množici na podlagi odredbe pristojne osebe, ne določa izjeme glede opustitve ukaza in opozorila množici** pred njihovo uporabo. Zato gre pri tem za **absolutno zakonsko zahtevo, da se pred uporabo prisilnih sredstev proti množici na podlagi odredbe**, le-tej **ukaže naj neha kršiti javni red in naj se mirno razide, ter jo opozoriti na uporabo prisilnih sredstev, če ukaza ne bo upoštevala**. Ker tega **ukaza in opozorila** ni mogoče v tem primeru **niti izjemoma opustiti** in ker v primeru umanjkanja konkretnega vsebinskega zapisa o izrečenem ukazu in opozorilu ni mogoče presoditi zakonitosti uporabe prisilnih sredstev proti množici, je takšen zapis odločilnega pomena. Če takšnega zapisa ni, kot smo zapisali v 14. točki poročila pa države pri pojasnjevanju dogodkov nosijo dokazno breme, je naknadno ugotavljanje ali je bil zahtevan ukaz in opozorilo izdano in kakšno je bilo, praktično nemogoče. Pri tem mora policist, ki je sam izrekel omenjen ukaz in opozorilo to tudi konkretno zapisati, če pa tega ni sam izrekel, mora vsebino ukaza in opozorila zapisati z dodatno navedbo, **kdo točno je ukaz in opozorilo pred uporabo prisilnih sredstev izrekel**. Kot že zapisano je takšen ukaz in opozorilo pred uporabo prisilnih sredstev proti množici na podlagi odredbe absolutna zakonska zahteva, ki ne dopušča izjeme. Navedeni **ukaz in opozorilo** mora biti (upoštevaje načelo sorazmernosti) **izrečeno neposredno pred samo uporabo**, tako da ima **množica na podlagi milejšega pooblastila možnost, da preneha s kršenjem javnega reda** (za več v tej zvezi glej tudi pojasnila v 138 točki zaključnih ugotovitev z naslovom »*V primeru uporabe prisilnih sredstev proti množici iz prvega odstavka 91. člena*

[316] UZ o uporabi prisilnih sredstev PP Radlje ob Dravi.

ZNPPol (plinska in druga sredstva za pasivizacijo) ni mogoče uporabiti izjeme iz tretjega ali četrtega odstavka 91. člena ZNPPol«).

Naslednji odločilni zapis v UZ je **vzrok uporabe** oziroma t. i. sprožilna situacija, po kateri se presoja zakonitost uporabe prisilnega sredstva. Ker je **vzrok za uporabo prisilnih sredstev proti množici lahko samo huje in množično kršen javni red**, potem **abstrakten zapis vzroka oziroma zakonsko ponovljen nekonkretiziran vzrok v UZ o uporabi prisilnih sredstev ne zadošča** za presojo ali je sprožilna situacija dejansko nastopila (obstajala) ali ne. Po stališču nadzorne skupine mora biti vzrok uporabe konkretiziran v takšni meri, da bo razvidno, da je šlo za najmanj pet aktivnih kršiteljev, hkrati pa mora biti konkretno opisano, katere hujše kršitve javnega reda je teh najmanj pet kršiteljev izvrševalo. Ob tem je **nujna naloga konkretnega (neposrednega) policijskega vodje** tudi **presoja**, da v trenutku, ko policistu izda odredbo za uporabo prisilnega sredstva proti množici tudi **sam presodi oziroma ugotovi ali je podan zakonski pogoj za uporabo le-tega**. Šele, ko ugotovi, da je podan sme izdati odredbo, ki pa mora temeljiti na zakonu (od tod zahteva, da je izpolnjen zakonski pogoj za uporabo) in mora biti hkrati tudi razumljiva in določna. Glede na to, da je policist tisti, ki bo (šele po izdani odredbi neposrednega policijskega vodje za uporabo prisilnega sredstva proti množici) uporabil prisilno sredstvo proti množici (npr. imel prst na sprožilcu bombometa), je dolžan tudi sam presoditi ali zakonski pogoj za uporabo še obstaja ali ne, in če ne obstaja, mora odstopiti od uporabe tovrstnega prisilnega sredstva.

Ključno za uporabo prisilnih sredstev proti množici pa je **absolutna zakonska zahteva** iz prvega odstavka 131. člena, da je treba **najpozneje do konca delovnega časa**, ko je uporabi prisilno sredstvo, **poročati** pisno v obliki **UZ o uporabi prisilnih sredstev**. Zato je pri tem ključna zahteva, da je dokument označen z datumom, ko je bil napravljen oziroma izpolnjen. Takšna zahteva je nujna in logična v primerih, ko gre običajne razmere torej, ko policisti opravljajo delo v PE, npr. v obliki patrulje. Poseben problem pa se pokaže v primeru **številčne uporabe prisilnih sredstev** posebej še **proti množici**. Slednje izvajajo policisti PPE. V obzir je treba vzeti tudi dejstvo, da policisti PPE poleg tega, da izvajajo konkretne policijske naloge, so policisti PPE velikokrat napoteni na delo v sosednje ali druge PU, kar pomeni, da se v delovni čas všteje tudi porabljena čas za pot. Policisti PPE pišejo UZ o uporabi prisilnih sredstev tudi ročno in neposredno na terenu, ko imajo čas. Zato se omenjena zakonska zahteva v tovrstnih primerih izkaže za težko izvedljiva, hkrati pa vpliva tudi na kakovost napisanega UZ o uporabi prisilnih sredstev, kar se je izkazalo za ključen problem naknadne presoje zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnih sredstev.

Naslednje nepravilnosti so odsotnost navedbe **točnega časa in kraja uporabe** posameznega prisilnega sredstva. Le tako je mogoče presoditi in ocenjevati kdaj točno in na kateri lokaciji je bilo prisilno sredstvo uporabljeno. **Navedba točnega časa je izjemnega pomena tudi, ko je treba presojati ali je bilo določeno prisilno sredstvo proti množici dejansko uporabljeno v času izdane odredbe o uporabi prisilnih sredstev proti množici ali ne.** Temeljni predpogoj za uporabo prisilnih sredstev proti množici je ugotovitev ali so bila dejansko uporabljena v času izdane odredbe ali ne. **Če niso bila uporabljena v tem časovnem okviru, po tem je bilo prisilno sredstvo avtomatično uporabljeno nezakonito.** Prav tako se lahko samo v točno določenih krajevnih in časovnih okoliščinah presoja sorazmernost uporabe npr. če je bilo uporabljenih več prisilnih sredstev v času celotne službe. Ob pomanjkljivih navedbah točnega časa in kraja je takšna naknadna presoja uporabe prisilnih sredstev, brez dodatnih aktivnosti, nemogoča. V pregledanih primerih je bilo ugotovljenih več takšnih primerov.

Izjemno pomemben je tudi zapis o **načinu uporabe** in **drugih okoliščinah, ki so pomembne za oceno zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnih sredstev. Po konkretno zapisanem načinu uporabe in drugih okoliščinah** se lahko šele presoja **sorazmernost oziroma stopnjevanje** uporabe prisilnega sredstva, kot tudi o **zakonitosti uporabe** (kateri policijski vodja je neposredno odredil uporabo prisilnih sredstev, kadar policist opravlja naloge na temelju odredbe policijskega vodje). V tej neposredni povezavi je pomemben zapis o **načinu uporabe prisilnega sredstva**, ki mora biti jasen in nedvoumen. Pri tem ni mišljen samo način v smislu, ki izhaja iz obrazca (npr. množično na ukaz), temveč tudi sam način uporabe, po kateri se **presoja strokovnost** (v kateri del telesa in na kakšni razdalji je bil izstreljen

gumijasti izstrelek, ali je šlo npr. pri uporabi telesne sile npr. za prijem pod pazduho, ali pod katerim kotom je bil izstreljen plinski naboj in da je bil npr. izstreljen levo od množice, ker je veter pihal v desni smeri). Preko teh okoliščin se ugotavlja tudi ali je policist spoštoval določbo iz Pravilnika o policijskih pooblastilih in je plinski naboj npr. izstrelil v smeri oseb, zoper katere jih je uporabljal in tudi npr. da jih ni izstreli v vitalne dele oseb, razen če je za to obstajala zakonska izjema. Tudi, ko bo policist zapisal **konkretne okoliščine** zakaj je uporabil npr. pet dolgih in šest kratkih plinskih nabojev, bo mogoče postopnost uporabe pojasniti oziroma ugotoviti ali je spoštovano načelo sorazmernosti (razlogi za večje število uporabljenih plinskih naboje so npr. lahko močan veter ali razpotegnjena množica). Pomembna je tudi zabeležba npr. **kam so padli plinski naboji na željeno mesto ali ne**. Če niso padli na željeno mesto, potem se postavlja vprašanje zakaj se je to zgodilo oziroma ali niso bili izstreljeni pod pravilnim kotom, ali niso bili uporabljeni naboji pravega dometa. Slednje vpliva na oceno o strokovnosti uporabe tega prisilnega sredstva. Podoben primer je tudi npr. pri **uporabi vodnega curka s primesjo plinskih sredstev**, kjer ni pojasnjeno zakaj je bilo treba vodnemu curka primešati še plinska sredstva oziroma zakaj je bilo plinsko sredstvo že ob samem začetku uporabe primešano plinsko sredstvo. Ob izostanku takšnega pojasnila, ni mogoče presoditi ali je bila uporaba prisilnega sredstva tudi resnično sorazmerna. Kot že omenjeno sodi v to kategorijo tudi zapis o tem, kateri **konkretni (neposredni) policijski vodja** je izdal odredbo za uporabo prisilnega sredstva in kakšna je bila vsebina te odredbe. Le tako bo mogoče preizkusiti ali je **odredba policijskega vodje temeljila na zakonu**. S tem se zagotavlja sledljivost, ali je policijski vodja izdal odredbo policistu za reševanje konkretnega varnostnega dogodka, torej ali so obstajali zakonski pogoji za uporabo določenega prisilnega sredstva in ali je bila **odredba razumljiva in določna**. Glede na to, da lahko nastane pri uporabi prisilnih sredstev proti množici tudi hujše posledice, mora biti ta zapis jasen in konkreten tako, da je sled izdane odredbe nedvoumna in določljiva.

Če v UZ o uporabi prisilnih sredstev niso označene in konkretno opisane **posledice**, potem ni mogoče objektivno presoditi **učinkovitost uporabljenega prisilnega sredstva**. Tako je treba opisati tudi ali je imelo uporabljeno prisilno sredstvo zadovoljiv učinek ali ne. Takšni zapisi so lahko npr., da se je množica razbežala ali da je posameznik prenehal z metanjem nevarnih predmetov. Glede posledic uporabe pa je pomemben tudi podatek ali je bil zaradi uporabe prisilnih sredstev nastala tudi posledica v smislu nastale **materialne škode oziroma telesnih poškodb** pri posamezniku ali policistu. V primeru odsotnosti takšnega konkretnega opisa, je glede na rubriko v UZ o uporabi prisilnih sredstev mogoče ugotoviti samo ali je nastala materialna škoda ali ne oziroma ali je bil posameznik ali policist zaradi uporabe prisilnega sredstva poškodovan ali ne. Slednje je v neposredni povezavi zaradi ugotavljanje morebitne škodne odgovornosti za telesne poškodbe ali premoženjsko škodo. Opis mora biti zato popoln in konkreten.

V tem kontekstu je pomembna tudi zahteva iz tretjega odstavka 131. člena ZNPPol, ki določa, da mora policist neposredno po uporabi ustno obvestiti vodjo PE, če je **zaradi uporabe prisilnih sredstev nastala premoženjska škoda** (telesna poškodba ali ali je uporabil strelno orožje). Takšno ugotovitev je nujno treba zapisati v UZ o uporabi prisilnih sredstev, kar je kot že zapisano v neposredni povezavi z ugotavljanje morebitne škodne odgovornosti. Na podlagi takšnega obvestila in zapisa je policija dolžna storiti kar je potrebno, da se npr. premoženjska škoda dokumentira, prav tako pa o nastali škodi obvesti oškodovanca. Pri tem ne more biti dvoma, da mora zato policist v tem primeru obvestili policijskega vodjo pod vodstvom katerega neposredno opravlja policijske naloge. Prav tako mu mora o uporabi takoj poročati, se pravi tudi z izročitvijo izpolnjenega UZ o uporabi prisilnih sredstev.

Pri tem je nadzorna skupina naletela tudi na primer, kjer predstojnik (sploh) **ni ocenil uporabe enega prisilnega sredstva**, čeprav je bilo to opisano v UZ o uporabi prisilnega sredstva, kar je po oceni nadzorne skupine nedopustno oziroma v nasprotju z drugim odstavkom 132. člena ZNNPol.

Izpostavljamo še, da je nadzorna skupina v enem primeru ugotovila, da so bili o istem historičnem dogodku napisani **dvojni UZ o uporabi prisilnih sredstev**. Prvi dokument je pregledovala tudi nadzorna skupina policije in pri tem ugotovila določne nepravilnosti. Za tem pa so bili napisani še drugi UZ o uporabi prisilnih sredstev, ki pa nimajo povsem identične vsebine kot prvi dokumenti.

Omembe vredna je tudi ugotovitev, da so v obrazcu UZ o uporabi prisilnih sredstev **označene posamezne rubrike** (npr. način uporabe, pooblastilo, pogoji za uporabo, posledica – oseba in posledica – policist), ki so namenjena samo enostavnemu označevanju (npr. obkroževanju) in izbiranju med ponujenimi vrstami besedila. Le-ta pa so samo delno oziroma na splošno (nekonkretizirano) opredeljena, kar pomeni, da so **brez konkretnega podrobnega opisa v UZ o uporabi prisilnih sredstev v rubriki o opisu okoliščin neuporabna za temeljito presojo** ali so bila prisilna sredstva uporabljena zakonito in strokovno. Iz tako splošnih opisov, ko le-ta niso vsebinsko navedena oziroma konkretizirana, pa se po stališču nadzorne skupine ni mogoče ovrednotiti, da so bila prisilna sredstva uporabljena zakonito oziroma strokovno.

Nadzorna skupina je v enem primeru ugotovila tudi, da policisti, ki so uporabili prisilna sredstva **niso podpisali UZ o uporabi prisilnih sredstev, ampak je le-tega podpisal kar komandir oddelka, torej neposredni policijski vodja, zato se zastavlja tudi vprašanje ali ga ni slednji tudi napisal.** Zahteva po podpisu UZ pa izhaja že iz drugega odstavka 74. člena ZUP, ki določa, da se uradna oseba, ki napiše UZ tudi podpiše.

Izpostavljamo tudi, da ZNPPol ne razlikuje UZ o uporabi prisilnih sredstev, ko so ta uporabljena proti posamezniku ali proti množici. Glede na specifičnost uporabe prisilnih sredstev proti množici, za katere so **zlasti bistvene tudi druge okoliščine** (npr. ukaz in opozorilo pred uporabo prisilnih sredstev proti množici, ki bi ga lahko izrekel tudi kdo drug ali **način uporabe** plinskih nabojev in gumijastih izstrelkov (kot izstreljevanja, razdalja itn.) bi veljalo razmisliti tudi o uvedbi posebnega UZ o uporabi prisilnih sredstev proti množici s prilagojeno vsebino, da bi policisti lahko pri pisanju UZ pri opisu okoliščin konkretno napisali vse okoliščine, ki so bistvenega pomena za oceno zakonitosti in strokovnosti.

Glede na veliko število ugotovljenih nepravilnosti oziroma nepopolnosti pri izpolnjevanju UZ o uporabi prisilnih sredstev, ki izhajajo prav iz primerov, ko so policisti uporabili prisilna sredstva proti množici na podlagi odredbe policijskega vodje, se **zastavlja vprašanje o primernosti zakonske ureditve, da mora policist o vsaki uporabi prisilnega sredstva čimprej, najpozneje pa do konca delovnega časa, ko je uporabil prisilno sredstvo, poročati pisno v obliki UZ o uporabi prisilnih sredstev**. Policisti iz oddaljenih ali sosednjih PU, ki so bili napoteni na delo na PU Ljubljana, kjer so opravljali policijske naloge, so morali po zaključenem delu na terenu do konca službe napisati še UZ o uporabi prisilnih sredstev, prav tako pa jih je čakal še povratek v matično enoto. Zato **predlagamo, da se policija opredeli ali je omenjena zakonska zahteva za tovrstne primere uporabe prisilnih sredstev v praksi ustrezna**, in če ni, predlagati ustrezno spremembo ZNPPol s podaljšanjem roka za te primere.

Zaključno nadzorna skupina izpostavlja še pomembnost objektivne presoje ocenjevalcev uporabe prisilnih sredstev bodisi v vlogi predstojnikov ali predsednikov in članov komisij za presojo okoliščin uporabe prisilnih sredstev. Iz komentarja ZNPPol izhaja, da predstavlja (v primerjavi z drugimi policijskimi pooblastili) **uporaba prisilnih sredstev najobčutljivejši poseg v človekove pravice**, zato se **upravičeno pričakuje**, da se **zakonitost in strokovnost** njihove uporabe **spremljata še posebej skrbno. UZ**, ki ga o uporabi prisilnega sredstva napišejo policisti, **je osnova za pravočasno presojo in ocenitev zakonitosti ter strokovnosti uporabe.** Da pa bi bila **presoja** kar se da **objektivna**, morajo policisti v UZ **dosledno in natančno opisati vse okoliščine**, ki so **pomembne za oceno zakonitosti in strokovnosti uporabe.**[317]

Zato je policija v preteklosti že **večkrat opozarjala na zapisovanje vseh okoliščin pomembnih za oceno strokovnosti in zakonitosti uporabe prisilnih sredstev**. Prav tako je opozorila tudi na dosledno in natančno presojo oziroma preverjanje zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnih sredstev.[318] K temu dokumentu je priložila tudi obrazec UZ o uporabi prisilnih sredstev.

---

[317] Po Žaberl, M. et al. (2015) Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, d. o. o., komentar k 131. členu.
[318] Dokument policije, št. 220-66/2008/1 (2151-4), 10. 3. 2008.

V istem letu je pripravila še metodologijo za izdelavo poročila komisije za raziskavo okoliščin uporabe prisilnega sredstva,[319] iz katerega med drugim izhaja, da je treba pri sestavi komisije upoštevati merila, da so v komisiji izkušeni policisti, da morajo imeti potreba teoretična in praktična znanja, in da **morajo biti nepristranski**. Pri oceni zakonitosti pa mora biti iz vsebine poročila razvidno: (i) ali so obstajali zakonski razlogi za izvedbo policijskega pooblastila, pri katerem je bilo uporabljeno prisilno sredstvo (ii) ali je bila uporaba prisilnega sredstva zakonita, (iii) ali je bila uporaba prisilnega sredstva strokovna (iv) ali so bila upoštevana splošna načela za uporabo prisilnih sredstev (nujnost, opozarjanje na uporabo prisilnih sredstev, sorazmernost, spoštovanje človekove osebnosti in dostojanstva, prenehanje uporabe prisilnega sredstva ...), (v) vrstni red ukrepov in obrazložitev izjem od predpisanega načina ukrepanja, (vi) okoliščine nastanka poškodb. V tem dokumentu je policija izpostavila tudi **test sorazmernosti** po katerem se presoja:

- ali je **poseg** sploh **primeren** za dosego zaželenega, ustavno dopustnega cilja;
- ali je **poseg nujen (neogibno potreben)**, ker želenega cilja ni mogoče doseči na noben drug način, torej z blažjimi sredstvi in
- ali je **poseg v razumnem sorazmerju s ciljem**, torej s tisto dobrino, ki naj se s posegom zavaruje, in z razumno pričakovanim učinkom varovanja.

Pri tem je še opozorila, da mora ocena komisije temeljiti na ugotovljenih dejstvih in okoliščinah primera.

V naslednjem letu je GPU pripravila še en dokument[320] s katerim je vse PU in NOE GPU obvestila, da v nadzorih nad delom PE ugotavljajo, da zakonitost in strokovnost uporabe prisilnih sredstev v posameznih primerih nista bili preverjeni celovito, kar **vzbuja dvom o objektivnosti ocene**. Pri tem je izpostavila, da **je osnova za objektivno oceno zakonitosti in strokovnosti vpogled v UZ o uporabi prisilnih sredstev**, ki ga napiše policist. **Ta mora vsebovati vse okoliščine, ki so pomembne za oceno zakonitosti in strokovnosti** uporabe prisilnega sredstva.

Policija je v 2013 še z enim dokumentom[321] opozorila vse PU in NOE GPU na kritičnost in objektivnost pri ocenjevanju zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnih sredstev. Izpostavljeno je bilo, da **nekritično ocenjevanje uporabe prisilnih sredstev lahko znižuje kredibilnost ocenjevalcev in na splošno sistema preverjanja in ocenjevanja uporabe prisilnih sredstev v policiji, kot notranjega mehanizma zagotavljanja zakonitosti in strokovnosti izvajanja policijskih pooblastil.** Poleg tega ima lahko takšno nekritično ocenjevanje uporabe prisilnih sredstev tudi **nasprotni učinek** v smislu zaščite **policista**, ki je uporabil prisilna sredstva, saj ta **prejema napačno »*sporočilo*«, da je takšna (nestrokovna) uporaba prisilnih sredstev za policijo** ter sodne in druge pristojne organe sprejemljiva in dopustna.

Policija je še z enim dokumentom[322] opozorila na doslednost pri uporabi in evidentiranju uporabe prisilnih sredstev in drugih policijskih pooblastil in navedla, da morajo policisti po uporabi prisilnih sredstev, **jasno navesti vse razloge, zaradi katerih so izjemoma:**

- uporabili prisilna sredstva zoper t. i. **skupino privilegiranih oseb**;
- **opustili ukaz in/ali opozorilo na uporabo prisilnih sredstev**;
- zoper osebo, ki se pasivno upira, uporabili hujše oblike telesne sile ali hujša prisilna sredstva;
- osebo, ki se pasivno upira, vklenili/zvezali na tleh;
- uporabili prisilna sredstva, ki niso tipizirana ipd.

Glede na zgoraj naštete dokumente policije, s katerimi je zahtevala objektivno oziroma nepristransko in kritično presojo uporabe prisilnih sredstev, **presenečajo ugotovitve nadzorne skupine**, ki je v večini podrobno analiziranih primerih uporabe prisilnih sredstev ugotovila ključne nepravilnosti v UZ o uporabi

[319] Dokumenta policije, št. 220-270/2008/1 (2151-01), 6. 1. 2008 in 220-270/2008/1 (2151-01), 7. 11. 2008.
[320] Dokument GPU, št. 220-175/2009/1 (2151-01), 22. 6. 2009.
[321] Dokument policije, št. 220-45/2013/1 (207-10), 19. 7. 2013.
[322] Dokument policije, št. 007-365/2017/25 (207-10), 15. 12. 2007.

prisilnih sredstev, ki pa **jih niso ugotovili oziroma dodatno preverili predhodni ocenjevalci uporabe prisilnih sredstev, kar vzbuja dvom v kritičnost in objektivnost ocene pristojnih ocenjevalcev.**

136. Uporaba vodnega curka skupaj s plinskim sredstvom nima podlage v zakonu

Ker je bilo med nadzorom ugotovljeno, da je policija pri varovanju treh javnih shodov (15. 9. 2021, 29. 9. 2021 in 5. 10. 2021 uporabila vodni curek s primesjo plinskih sredstev, je nadzorna skupina v tej zvezi pridobila tudi primerjalno pravno ureditev v Franciji, Avstriji in Nemčiji. Poleg tega smo zaprosili za njihova morebitna dodatna pojasnila (priporočila, praktične izkušnje), ki se nanašajo na uporabo omenjenega prisilnega sredstva.

Tako so bili pridobljeni odgovori policijskih atašejev Francije, Avstrije in ZRN[323] glede njihovih nacionalnih ureditev uporabe vodnega topa oziroma vodnega curka skupaj z uporabo dražilnega sredstva zoper množico.[324] Dodatno so pojasnili, da pristojnim organom Avstrije in ZRN (le v nekaterih deželah) pod določenimi pogoji **in ob upoštevanju načela sorazmernosti** zakonodaja dovoljuje uporabo vodnega topa in vodnega curka skupaj z uporabo dražilnega sredstva zoper množico, **nasprotno pa je v Franciji, kjer mešanja dražilnega sredstva z vodo zakonodaja ne predvideva.**

Avstrijski policijski ataše je posredoval odgovor, iz katerega med drugim izhaja, da:

- so vodni topovi službeno orožje v smislu tretje točke 3. člena WaffGG 1969.[325] Le-ta v 3. členu določa, da se za službeno orožje po tem zveznem zakonu šteje tudi vodni top. V 11. členu pa je določeno, da je sklenjena enota formacija, ki deluje v smislu vojaške ureditve pod enotnim poveljstvom in ima skupen cilj. V 12. členu pa je določeno, da je uporaba orožja v sklenjeni enoti dovoljena le na podlagi izrecnega navodila, ki ga poveljniku sklenjene enote da vodja pristojnega varnostnega organa ali njegov namestnik. **Navodilo se odredi šele po posvetovanju s poveljnikom, pri čemer se z navodilom določi tudi vrsta orožja, ki bo uporabljena. Za odreditev ukazov sklenjeni enoti in izvedbo ukrepov s strani organov oblasti je pristojen poveljnik**;
- je treba pred vsako uporabo orožja preveriti sorazmernost ukrepa z vidika zakonskih obveznosti. To vključuje tudi potrebo po preverjanju, ali lahko v konkretnih operativnih razmerah obstaja povečano tveganje. Pri odvajanju vodnih curkov (vodni curek z visokim vodnim tlakom) je treba **upoštevati zlasti naslednje nevarnosti**: (a) udarci s kratke razdalje v zgornji del telesa, vrat in glavo lahko povzročijo resne ali celo trajne poškodbe (poškodbe oči, zlomi kosti itd.), (b) prav tako lahko padci z višjih položajev povzročijo hude poškodbe;
- je treba glede na razmere izbrati vrsto operacije in način njenega izvajanja, tako da se čim bolj izognemo povečanemu tveganju. V skladu s tem je treba na podlagi obnašanja izgrednikov **določiti razdaljo do njih, nato pa izbrati vodni tlak, pretok vode, vrsto uporabe vode in po potrebi uporabo dražilnih sredstev.** Predstavnik oblasti ali, v primeru neposredne nevarnosti, poveljnik enote mora odrediti uporabo vodnega topa in po potrebi dodajanje dražilnih sredstev. Če ni dodatnih navodil, poveljnik voda za vodne topove ali poveljnik čete za vodne topove določi vrsto uporabe vode, vodni tlak in hitrost pretoka vode. Poveljnik voda za vodne topove ali poveljnik čete za vodne topove določi vodni tlak in hitrost pretoka vode. **Udarec v izgrednike z največjim vodnim tlakom je dovoljen šele z razdalje najmanj 15 metrov.** Na manjših razdaljah je treba tlak vode ustrezno zmanjšati. Med (mobilnim) delovanjem morajo upravljavci cevi poskrbeti, da se vodni curki odvajajo le z zahtevanim vodnim tlakom in da po možnosti ne zadenejo izgrednikov v glave;
- **se dopustnost uporabe vodnega topa s strani zaključene enote preverja ves čas trajanja izvajanja ukrepa.** Če predpogoji za uporabo vodnega topa niso ali niso več izpolnjeni, se ukrepa

[323] Dokument SGDP, št. 226-164/2022/8 (204-04), 25. 7. 2022.
[324] Ker so bili odgovori v angleščini in nemščini jih je DPDVN posredoval v prevajanje Službi za prevajanje in lektoriranje ter informacijsko-knjižnično dejavnost MNZ.
[325] WaffGG 1969 - Zakon o uporabi orožja.

ne sme izvesti. Če predpogoji niso več izpolnjeni, ta obveznost neizvedbe velja tudi za poveljnika voda za vodne topove ali poveljnika čete za vodne topove;
- v primeru, če pogoji za uporabo vodnega topa s strani zaključene enote niso izpolnjeni, se vodnega topa ne sme uporabiti.

Policijski ataše ZRN je posredoval internetno povezavo, preko katere je mogoče najti najpomembnejše informacije o uporabi »*vodnega topa*« v Nemčiji[326] (zvezna policija in policija zveznih dežel), iz katere izhaja,[327] da se voda lahko dovaja kot udarna voda, vodni dež ali kot vodna zapora:
- kadar je vodni udar namenjen posameznikom in je delovni tlak previsok, lahko neposreden udar vode povzroči resne poškodbe, zato veljajo omejitve pri regulaciji tlaka;
- se v primeru vodnega dežja curek oddaja posredno in povsod, da potisne nazaj večje skupine ljudi skozi mokroto. Če so ji skupine ljudi izpostavljene dlje časa, bo vodna meglica odvzela kisik iz zunanjega zraka, tako da bodo demonstranti (npr. na sedečih protestih) izčrpani in bodo prisiljeni oditi;
- vodna pregrada je namenjena zavarovanju že izpraznjenih območij pred ponovno zasedbo ali ustvarjanju možnosti za oblikovanje interventnih služb za pregrado. Pri starejših vodnih topovih z enostavnimi cevmi s polnim curkom se to izvede tako, da se brizgalne cevi premikajo v obliki nihala, usmerjene proti tlom. Sodobni vodni topovi, vključno z vodnim topom 10000, ki je za nemške oblasti nov, ponujajo tudi možnost razpršitve vodnega curka skozi spremenljive vzorce curka glavnih curkov in gradnjo t. i. vodnega ščita z dodatnimi stranskimi šobami, ki naj bi delovala kot ovira.

Iz te spletne povezave izhaja, še navedba o kemičnih dodatkih, in sicer se lahko dražilne snovi, kot je dinitril 2-klorobenzilidenemalonske kisline (CS) ali ω-kloroacetofenon (CN) v koncentracijah na tisoč, vmešajo v vodo in **sprostijo navzdol kot aerosolni dež.** V ta namen imajo vozila v konstrukciji cisterne dodatne rezervoarje ali nosilce za pločevinke za več kontejnerjev.

Policijski ataše ZRN je še zapisal, da mora biti uporaba vodnega curka s solzivcem sorazmerna z razmerami in da se lahko dražilne snovi, kot sta 2-klorobenziliden malotronitril (CS) ali ω-kloroacetofenon (CN) v tisočinskih koncentracijah **zmešajo v vodo in razpršujejo kot aerosol**. V ta namen imajo vozila dodatne rezervoarje ali nosilce pločevink v konstrukciji rezervoarja za več pločevink. **V nekaterih zveznih državah je dodajanje dražilnih snovi zakonsko urejeno, včasih celo prepovedano.**

Francoski policijski ataše je posredoval odgovor iz katerega med drugim izhaja, da:
- francoski policijski direktorat (DGPN) **ne predvideva uporabe nobene druge snovi razen vode**, katere brizganje zadostuje za doseganje pričakovanih učinkov pri razpršitvi;
- zato za uporabo navedenih snovi ni predvidena nobena študija, doktrina ali kemična analiza;
- **mora biti (kot pri vsaki uporabi sile) tudi uporaba vodnih topov nujno potrebna, sorazmerna in se mora končati takoj, ko se shod razpusti ali ko se ustavi napad na policijo.**

Ugotovimo lahko, da je v Avstriji določenih kar nekaj omejitev, ki jih je policija dolžna spoštovati pri uporabi vodnega curka. V Nemčiji je v nekaterih zveznih državah dodajanje dražilnih snovi zakonsko urejeno, v nekaterih pa prepovedano. Če je dodajanje plinskih sredstev (dražilnih snovi) vodnemu curku zakonsko urejeno, potem se lahko uporablja samo kot aerosolni dež. V Franciji vodnemu curku sploh ni dovoljeno primešati plinskih sredstev.

V RS je zakonska norma za uporabo vodnega curka določena v 94. členu ZNPPol, ki določa, da se za uporabo vodnega curka **šteje usmerjen vodni curek pod pritiskom za potiskanje, odrivanje, razdvajanje ali razganjanje ljudi**, na način, da se z najmanjšimi škodljivimi posledicami vzpostavi javni red. Šele v podzakonskem predpisu tj. Pravilniku o policijskih pooblastilih pa je drugem odstavku

[326] V tem primeru je bila vsebina prevedena z aplikacijo »*google translate*«.
[327] URL: https://de.wikipedia.org/wiki/Wasserwerfer, 20. 9. 2021.

47. člena[328] določeno, da v primeru, če se vodni curek uporabi skupaj s sredstvi za označevanje oseb oziroma plinskimi sredstvi, morajo biti izpolnjeni tudi pogoji za uporabo teh sredstev.

Na podlagi 87. člena URS lahko DZRS pravice in obveznosti državljanov ter drugih oseb določa samo z zakonom. Drugi odstavek 120. člena URS pa določa, da opravljajo upravni organi svoje delo samostojno v okviru in na podlagi ustave in zakonov. Tretji odstavek 153. člena URS pa, da morajo biti podzakonski predpisi in drugi splošni akti v skladu z ustavo in z zakoni.

USRS je že zapisalo, da načelo delitve oblasti: *»[t]udi izključuje možnost, da bi upravni organi spreminjali ali* ***samostojno urejali zakonsko materijo****, pa tudi pravna teorija zastopa stališče, da* ***podzakonski splošni akti ne smejo vsebovati določb, za katere v zakonu ni podlage****, zlasti pa ne smejo samostojno odrejati pravic in obveznosti.«*[329] Prav tako je USRS ob presoji skladnosti podzakonskih predpisov z zakonom tudi zapisalo, da mora podzakonski akt stremeti za tem, da: *»[z]akonsko normo razčleni le toliko, da bo dosežen njen cilj.«*[330] V eni od naslednjih določb pa, da je pravilnik: *»[p]o svoji pravni naravi podzakonski predpis, ki ga lahko izda minister za izvrševanje zakonov in drugih predpisov. Vsebino, ki jo lahko ureja pravilnik, določa 99. člen Zakona o upravi (Uradni list RS, št. 67/94 in nasl. - ZUpr): "(1) Za izvrševanje zakonov, drugih predpisov in aktov državnega zbora ter predpisov in aktov vlade izdajajo ministri pravilnike, odredbe in navodila. (2) S pravilnikom se razčlenijo posamezne določbe zakona, drugega predpisa ali akta za njegovo izvrševanje". To pomeni, da se pravilniki sprejemajo za izvrševanje zakona, kar predpostavlja njihovo vsebinsko vezanost na zakon.* ***Pravilnik ne sme v vsebinskem smislu določati ničesar brez zakonske podlage in zunaj vsebinskih okvirov, ki morajo biti v zakonu izrecno določeni, ali iz njega vsaj z razlago ugotovljivi, zlasti pa ne sme samostojno določati pravic in obveznosti. S pravilnikom se lahko le podrobneje uredijo in razčlenijo z zakonom določeni pogoji, v skladu z nameni in kriteriji iz zakona, oziroma uredi način uresničevanja ali izpolnjevanja zakonsko določenih pogojev.****«*[331]

Zato je nadzorna skupina vpogledala še v Predlog Zakona o nalogah in pooblastilih policije (EVA 2012-1711-0006) – predlog za obravnavo, št.007-16/2012/6, 27. 8. 2012,[332] kjer iz obrazložitve k 94. členu izhaja, da ima slovenska policija več možnosti za uporabo vodnega curka; poleg specialnega vozila z vodnim topom lahko uporablja tudi vodno črpalko ali brizgalno cev, ki je priključena na vodovodno omrežje. Vodni curek se uporabi z namenom, da se množica razžene ali umakne, po potrebi se lahko barva za označevanje,[333] ki se prime na obleko in kožo in je nekaj ur ni možno odstraniti. Vodni curek se lahko usmeri neposredno v ljudi, kar pomeni najhujšo obliko njegove uporabe, saj je sila vode (ob ustreznem izvoru) tako močna, da lahko človeka podre. Vodni curek se lahko uporabi tudi tako, da se usmeri nad množico ali nekaj metrov pred njo v tla, kar povzroči le vodno pršilo, ki deluje na ljudi. Tudi pri vodnem curku je treba paziti, da se uporabi na način, da se z najmanjšimi škodljivimi posledicami vzpostavi javni red. Iz obrazložitve k 95. členu pa, da delujejo plinska in druga sredstva za pasivizacijo s svojim učinkom neposredno na osebe. Plinska sredstva vsebujejo snovi, ki dražijo sluznice, zato povzročajo solzenje, kašljanje in otežujejo dihanje osebam, zoper katere so uporabljena. Trenutno ima slovenska policija v uporabi plinske izstrelke kalibra 40 mm, v katerih je dražilna snov CS. Druga sredstva za pasivizacijo so določno našteta, med njih pa spadajo različni izstrelki (npr. iz gume, pene, plastike ali peska), bombe in druga sredstva, ki s svojim učinkom neposredno delujejo na osebe. Učinek je lahko močan pok, blisk, dim ali njihova kombinacija. Iz zapisanega jasno izhaja, da v predlogu zakona ZNPPol ni bilo zapisane možnosti, da bi se vodnemu curku lahko primešala plinska sredstva, kar je bilo kasneje dodatno določeno v Pravilniku o policijskih pooblastilih. Pri tem nadzorna skupina še izpostavlja,

---

[328] Člen je poimenovan *»uporaba vodnega curka«*.
[329] Odločba, št. U-I-73/94-9, 25.5.1995, 19. točka obrazložitve.
[330] Odločba, št. U-I-125/97, 24. 6. 1998, 15. točka obrazložitve.
[331] Tudi zdaj veljavni ZDU-1 pa v tretjem odstavku 74. člena določa, da se **s pravilnikom podrobneje razčlenijo *posamezne* določbe zakona** ali drugega predpisa.
[332] URL: http://vrs-3.vlada.si/MANDAT12/VLADNAGRADIVA.NSF/18a6b9887c33a0bdc12570e50034eb54/E5DB1C2E05DBE61AC1257A670048EAD0?OpenDocument, 20. 9. 2022.
[333] Barva za označevanje pa ne predstavlja prisilnega sredstva.

da je bil (prvotni) ZNPPol objavljen v Uradnem listu, št. 15/13 z 18. 2. 2013, uporabljati pa se je začel 3. 5. 2013. Pravilnik o policijskih pooblastilih je bil objavljen v Uradnem listu št. 16/14 s 3. 3. 2014 in je začel veljati 2. 4. 2014.

Zakonsko pooblastilo za izdajo Pravilnika (o policijskih pooblastilih) zasledimo v določbi drugega odstavka 33. člena ZNPPol, ki določa, da način izvajanja policijskih pooblastil iz prejšnjega odstavka, razen če ni s tem zakonom določeno drugače, podrobneje predpiše minister po pridobitvi predhodnega mnenja VČP. Zgoraj navedena zakonska določba iz 94. člena ZNPPol namreč določa samo, da se za uporabo vodnega curka šteje usmerjen vodni curek pod pritiskom za **potiskanje, odrivanje, razdvajanje ali razganjanje** ljudi, drugi odstavek 47. člena Pravilnik (o policijskih pooblastilih) pa da v primeru, če se **vodni curek uporabi skupaj s** sredstvi za označevanje oseb oziroma **plinskimi sredstvi, morajo biti izpolnjeni tudi pogoji za uporabo teh sredstev. S tem, ko je Pravilnik določil, da se sme uporabiti vodni curek skupaj s plinskimi sredstvi je določil nov način uporabe prisilnega sredstva tako, da je vodnemu curku (iz 94. člena ZNPPol) dovoljeno primešati dodatno prisilno sredstvo, tj. plinsko sredstvo iz 95. člena ZNPPol.** Takšen enoten način (v obliki nedeljive mešanice) uporabe dveh neločljivo povezanih prisilnih sredstev pa predstavlja hujšo uporabo enotnega prisilnega sredstva, ki pa ju ni možno uporabljati ločeno, ampak samo v enotni mešanici vode in posebnega plinskega sredstva. **Zato uporaba mešanice vodnega curka in plinskega sredstva po oceni nadzorne skupine ne predstavlja istočasne uporabe dveh ločenih prisilnih sredstev kot npr. plinskega naboja in konjenice, ampak povsem novo prisilno sredstvo, za katero pa ni zakonske podlage.** Določbo iz 94. člena ZNPPol je namreč potrebno razlagati restriktivno, saj gre za uporabo enega izmed najhujših prisilnih sredstev proti množici, zaradi česar je nevarnost za nastanek telesnih poškodb, posebej če se usmeri v zgornji del telesa, večja (če je plinsko sredstvo vbrizgano s silo vode proti posamezniku in ga zadene npr. v usta, nos, oči, uho ali kožno rano, je s tem možna globlja neposredna penetracija plinskega sredstva v posameznikovo telo). Zato bi bila po mnenju nadzorne skupine sprejemljiva izključno uporaba vodnega curka skupaj s plinskim sredstvom na način, da curek deluje kot sredstvo za razprševanje plinskih sredstev (npr. razpršen curek v obliki dežja),[334] **vendar bi moral slednje določiti zakon. Ker pa gre pri tem brez dvoma za hujše prisilno sredstvo, kot v primeru uporabe vodnega curka brez primesi plinskih sredstev, bi moral zakon določati tudi strožje pogoje za tovrstno skupno uporabo vodnega curka s primesjo plinskih sredstev.**

Pravilnik je torej določil enotno (skupno) uporabo vodnega curka s plinskim sredstvom (mešanico) zunaj vsebinskih okvirov in s tem brez podlage v zakonu predpisal novo prisilno sredstvo (vodni curek s primesjo plinskih sredstev), kar je pravno nedopustno. Zato nadzorna skupina omenjeno neskladje izpostavlja v smislu nujno potrebne spremembe Pravilnika kot podzakonskega predpisa.

137. Izdaja, dokumentiranje, prenos in preklic odredbe o uporabi prisilnih sredstev proti množici

Glede izdaje odredbe o uporabi prisilnih sredstev proti množici ZNPPol ne določa, da bi jo moral odredbodajalec kakorkoli dokumentirati. Prav tako ne določa, da bi moral tako dano odredbo tudi preklicati, kar pa po oceni nadzorne skupine predstavlja sistemsko pomanjkljivost.

Po mnenju nadzorne skupne bi morale biti odredbe za uporabo prisilnih sredstev proti množici iz prvega odstavka 91. člena ZNPPol **dokumentirane na način, da bi vsebovale navedbo vzrokov, ki so vodili v odločitev za njihovo uporabo, kot tudi časovno in krajevno komponento, da bi bilo mogoče v vsakem primeru naknadno presoditi zakonitost izdaje takšne odredbe.** Če bi bilo določeno pisno dokumentiranje izdajanja odredb, bi to po drugi strani predstavljalo dolžnost temeljite presoje in obrazložitve vseh dejstev ter okoliščin za izdajo takšne odredbe kot tudi časovno in krajevno zamejenost

[334] Zapisano torej pomeni, da se v tem primeru vodnega curka s primesjo plinskega sredstva ne bi sme neposredno (direktno) usmeriti v ljudi.

izdane odredbe. S tega stališča bi bila **določena naknadna sledljivost izdaje odredbe o uporabi prisilnih sredstev proti množici, česar pa ZNPPol ne določa.**

Pri tem izpostavljamo, da **ZNPPol tudi ne določa**, da je **treba odredbo o uporabi prisilnih sredstev proti množici** iz 91. člena istega zakona, **preklicati**. Zato je v tem kontekstu pomembna določba iz tretjega odstavka 16. člena ZNNPol (načelo sorazmernosti), ki določa, da morajo policisti prenehati uporabljati policijsko pooblastilo takoj, ko prenehajo razlogi, zaradi katerih so ga uporabili. Posledično je logično, da policijski vodja, ki izda odredbo o uporabi prisilnih sredstev, njihovo uporabo tudi sproti spremlja in v trenutku, ko ugotovi (npr. preko povratnih poročil), da so prenehali razlogi, zaradi katerih je bila odrejena njihova uporaba, odredbo tudi prekliče.

V konkretnem primeru je bilo ugotovljeno, da je vodja OŠ PU Ljubljana 5. 10. 2021 dvakrat odredil uporabo prisilnih sredstev zoper množico in prvo odredbo tudi preklical, iz predložene dokumentacije pa ni bilo ugotovljeno, da bi vodja OŠ PU Ljubljana odredil oziroma zabeležil preklic druge odredbe za uporabo prisilnih sredstev proti množici. Ker je omenjeno stanje pravno neurejeno, nadzorna skupina meni, da bi morala policija, zaradi spoštovanja načela sorazmernosti pri opravljanju policijskih nalog oziroma policijskih pooblastil po odredbi policijskega vodje, **vzpostaviti ureditev, da policijski vodja, ki odredi uporabo prisilnih sredstev proti množici, le-to tudi prekliče in jo ustrezno evidentira v poseben dokument.** Sicer pa je nadzorna skupina je ugotovila, da preklic odredbe o uporabi prisilnih sredstev ni bila dan tudi v primerih izdaje odredbe o uporabi prisilnih sredstev proti množici 15. 9. 2021 in 29. 9. 2021.

Glede izvajanja policijskih nalog na podlagi odredbe policijskega vodje je treba izpostaviti še **načelo subordinacije pri izvajanju policijskih nalog,** ki velja tako za t. i. redni sestav policistov, še posebej pa za policiste PPE. Slednji so organizirani bodisi v PPE GPU, PPE PU ter so hierarhično navzdol razdeljeni v manjše enote (formacije). Tako ima npr. vsak oddelek ali vsaka skupina svojega policijskega vodjo, ki neposredno vodi policiste PPE (prim. 77. člen ZNPPol). Torej je vsak od njih, poveljnik PPE GPU ali PU, njegov namestnik in vodja oddelka (in njegov namestnik) ali vodja skupine in tudi vodja posadke vodnega topa, **policijski vodja**. To je nedvoumno določeno v 7. točki 3. člena ZNPPol, ki določa, da je policijski vodja policist, ki **vodi enega ali več policistov pri opravljanju nalog policije** ali **tisti, ki je določen za vodenje konkretne policijske naloge.**[335] Posledično je policijski vodja tudi pristojna oseba iz 91. člena ZNPPol, ki je zakonsko ali po pooblastilu zakonsko pooblaščene osebe pristojen za izdajo odredbe o uporabi prisilnih sredstev proti množici (odredbodajalec). V skladu z drugim odstavkom 5. člena ZNPPol **policijski vodja** (kadar policisti opravljajo policijsko nalogo po odredbi policijskega vodje) **policistom za izvedbo policijske naloge izdaja odredbe**, ki ne samo, da **morajo temeljiti na zakonu**, ampak **morajo biti tudi razumljive in določne.**[336] Ker ni dvoma, da varovanje javnega shoda bodisi v obliki vodstva varovanja bodisi v obliki sklica OŠ predstavlja opravljanje policijske naloge oziroma uporabe policijskih pooblastil po odredbi policijskega vodje, zapisano pomeni, da je vodja varovanja oziroma vodja OŠ hkrati tudi policijski vodja, ki daje odredbe policistom za izvajanje določene policijske naloge kot je varovanje javnega reda na javnem shodu. Za učinkovito opravljanje policijskih nalog oziroma pooblastil ima dano pooblastilo iz prvega odstavka 91. člena ZNPPol. Policisti, ki pa opravljajo **policijske naloge pod neposrednim vodstvom policijskega vodje, smejo uporabiti prisilna sredstva samo na podlagi njegove odredbe** (razen ob napadu na njih ali na druge osebe ali če okoliščine zahtevajo takojšnje ukrepanje). Policisti pa o uporabi prisilnega sredstva takoj poročajo policijskemu vodji (77. člen ZNPPol). Zato mora npr. policist PPE, preden bo izstrelil plinsko sredstvo in drugo sredstvo za pasivizacijo (plinski naboj ali gumijasti izstrelek) od policijskega vodje prejeti razumljivo in določno odredbo za uporabo prisilnih sredstev. Glede na obseg varovanja javnih shodov, kjer se zbere več tisoč ljudi in je za varovanje shoda določenih več sto

[335] Zato je treba določbo 7. točke 3. člena ZNPPol razlagati v skladu s splošnim načelom subordinacije in ne zgolj strogo gramatikalno (ne po sistemu vsebinskega izključevanja), torej na način, da je lahko policijski vodja bodisi tisti, ki je vodi enega ali več policistov pri opravljanju nalog policije bodisi tisti, ki je določen za vodenje konkretne policijske naloge (možnost izbire).

[336] V 39. členu Pravil policije je določeno tudi, da nadrejeni odrejajo naloge uslužbencem policije neposredno ustno, pisno, z navodili in dodelitvijo zadev v reševanje, po komunikacijskih sredstvih ali posredno po drugih policistih.

policistov, je nelogično pričakovati, da bo vodja varovanja/vodja OŠ PU vsakemu konkretnemu policistu posebej odrejal uporabo posameznega prisilnega sredstva. Prav zato je policija hierarhično organizirana (po načelu subordinacije), da se odredba za uporabo prisilnih sredstev proti množici po hierarhiji vodenja prenese od prvega policijskega vodje (vodja varovanja/vodja OŠ), preko vmesnih policijskih vodij (ki vodijo več policistov), do policijskega vodje, ki vodi končnega (posameznega) policista pri opravljanju policijske naloge. Ob tem še izpostavljamo, da ni logično, da bi za policijskega vodjo v tem primeru šteli samo vodjo varovanja oziroma vodjo OŠ, ki v primeru hujših in množičnih kršitev že po naravi stvari ne more neposredno voditi policiste na terenu.

Zato je nujno, da odredbe za uporabo prisilnih sredstev kot so plinska sredstva in gumijasti izstrelek na terenu odrejajo (policijski) vodje oddelkov/skupin (ali njihovi pomočniki) PPE, ki so skupaj s policisti neposredno na terenu in ki morajo imeti stalen pregled nad situacijo. Samo tako bo mogoča ustrezna organizacija ukrepanja policistov, zlasti ko je potrebno usklajeno delovanje velikega števila policistov PPE, kar velja še zlasti v primerih varovanja javnih shodov na katerih prihaja do hujših in množičnih kršitev javnega reda. **Zato je brezhibna organizacija dela in neposredno vodenje policistov skupaj s hitrim, odločnim in zakonitim ukrepanjem policistov ključnega pomena za zakonito in učinkovito vzpostavitev javnega reda v primeru hujših in množičnih kršitev javnega reda.** Le takšna odredba bo lahko za policista razumljiva in določna, kar je še zlasti pomembno tudi z vidika pisanja UZ o uporabi prisilnih sredstev, v katerega mora policist navesti tudi tako bistvene okoliščine kot je vzrok in način uporabe prisilnih sredstev ter podatek kateri policijski vodja mu je odredil uporabo prisilnih sredstev in na kakšen način, kadar seveda opravlja policijsko nalogo (ali uporablja policijska pooblastila) po odredbi policijskega vodje itn.

Posledično mora biti vzpostavljena natančna hierarhija vodenja policistov neposredno na terenu, in sicer preko poveljnikov PPE (in njihovih namestnikov), vodij oddelkov (in njihovih pomočnikov) do vodij skupin. Kdo točno od njih bo končnemu policistu prenesel odredbo, pa je odvisno od njihove organizacije dela in tudi potrebe, da so na **ključna mesta postavljeni policijski vodje**, ki bodo končnemu policistu izvrševalcu (npr. policistu z bombometom) **izdali zakonito, razumljivo in določno odredbo za uporabo prisilnega sredstva**.

Prav tako mora odredba policijskega vodje, ki je vodja OŠ PU, ki je bodisi po zakonu ali na podlagi pooblastila pristojen odrediti uporabo prisilnih sredstev, temeljiti na zakonu in mora biti hkrati razumljiva in določna. Zapisano pomeni, da mora biti konkretizirana v tolikšni meri, da bo policistom, ki bodo na terenu vzpostavljali javni red (npr. poveljniku PPE in vodji oddelka), razumljiva in določna v tolikšni meri, da ne bo nobenega dvoma (a) **zoper koga točno morajo ukrepati** (npr. množica na konkretnem mestu in v točno določenem času), (b) **katera njena ravnanja bodo z uporabo prisilnih sredstev proti množici nevtralizirali** (npr. postavljanje barikade za metanjem granitnih kock) in tudi (c) **katera konkretna prisilna sredstva proti množici naj bodo uporabljena** (npr. samo plinska sredstva ali še katera druga). Pri tem je treba tudi vedeti, da izdaja odredbe poteka na način, da izda vodja OŠ odredbo poveljniku PPE, ki je z njim v (istem) prostoru OŠ, nakar poveljnik posreduje odredbo po radijski zvezi svojemu podrejenemu (npr. namestniku poveljnika) na terenu in ta naprej vodji oddelka, ki pa po drugem sistemu radijskih zvez posreduje odredbo naprej vodji skupine in preko njega na konkretnega policista. **Zato mora biti vzpostavljen natančen in brezhiben sistem posredovanja odredbe**, lahko bi zapisali (vojaškega) poveljevanja. Posledično morajo tako policijski vodje (vodja OŠ PU), ki odredi uporabo prisilnih sredstev proti množici (tako kot je običajno tudi v primeru uporabe prisilnih sredstev proti posamezniku) **stalno presojati ali še vedno obstajajo zakonski pogoji za njihovo uporabo**,[337] ali je vrsta in intenziteta prisilnega sredstva (še vedno) sorazmerna načinu, sredstvu in moči upiranja ali napada množice, in seveda tudi ali **je bil namen uporabe prisilnih sredstev že dosežen** ali pa se morda ni (že) **izkazalo, da namena ne bo mogoče doseči**, v smislu splošne določbe iz 38. člena Pravilnika o policijskih pooblastilih. Enako velja tudi po hierarhiji vodenja policistov preko drugih (vmesnih) policijskih vodij do končnega policista, ki je zadolžen za neposredno uporabo npr. plinskega

[337] Prim. tretji odstavek 16. člena ZNPPol, ki določa, da morajo policisti prenehati uporabljati policijsko pooblastilo takoj, ko prenehajo razlogi, zaradi katerih so ga uporabili.

naboja. Vsak od njih je dolžan izvajati presojo uporabe prisilnih sredstev in ob ugotovitvi, da za njihovo uporabo niso več izpolnjeni pogoji ali pa je bil namen že dosežen ali če se je izkazalo, da namena ne bo mogoče doseči odrediti (ali se samoiniciativno odločiti), da se prisilna sredstva prenehajo uporabljati.

Še enkrat pa poudarjamo, da mora odredba policijskega vodje temeljiti tudi na zakonu, kar pomeni, da morajo biti pred izdajo odredbe izpolnjeni tudi zakonski pogoji za uporabo določenega prisilnega sredstva (sprožilna situacija). Zapisano hkrati pomeni, da bodo prisilna sredstva uporabljena le zoper tiste posameznike v množici, ki huje in množično kršijo javni red.

V primeru, če pa policisti uporabijo zakonsko izjemo in kljub opravljanju nalog pod neposrednim vodstvom policijskega vodje uporabijo prisilno sredstvo (ob napadu na njih ali na druge osebe ali če okoliščine zahtevajo takojšnje ukrepanje), potem je logično, da morajo takšno izjemo vsebinsko (obrazložiti) zapisati v UZ o uporabi prisilnih sredstev, ker se bo lahko le tako presodilo zakonitost in strokovnost uporabe prisilnega sredstva.

Zato je ključnega pomena, da se (ustna) odredba policijskega vodje, pod katerega neposrednim vodstvom policisti opravljajo policijske naloge tudi vsebinsko konkretno zapiše v UZ o uporabi prisilnih sredstev.

Pri pridobivanju dokumentacije je nadzorna skupina ugotovila, da je policija tudi že sama zaznala problem prenosa odredbe za uporabo prisilnih sredstev proti množici do končnega policista, kar je obravnavala na strokovnem posvetu 27. in 28. 1. 2022[338] in pri tem navedla, da odredba ne predstavlja t. i. bianco pooblastila za uporabo prisilnih sredstev zoper množico za cel dan – do zaključka opravljanja nalog varovanja javnega shoda, temveč se mora nanašati na vzpostavitev javnega reda ob konkretnih kršitvah, ki predstavljajo hujšo in množično kršitev javnega reda. Pri tem je opozorila tudi na prenos odredbe preko vmesnih policijskih vodij na policiste, ki jo operacionalizirajo. Policija je opozorila tudi na sprotno spremljanje uporabe prisilnih sredstev, zato morajo policijski vodje na kraju, ko je javni red vzpostavljen, policistom jasno in glasno ukazati, naj prenehajo z uporabo. Policijski vodje na terenu so dolžni OŠ sproti obveščati s povratnimi informacijami, ki so potrebne za preklic odredbe za uporabo prisilnih sredstev proti množici, izdajo nove odredbe za uporabo drugih prisilnih sredstev proti množici ipd. Zato lahko brez dvoma zapišemo, da je policija sama zaznala slabosti pri prenosu odredbe za uporabo prisilnih sredstev proti množici v praksi. Glede na zapise o nujnosti ukazovanja policistom o prenehanju uporabe prisilnih sredstev in sprotnem obveščanju OŠ pa lahko zaključimo, da se je policija pri tem ukvarjala tudi z iskanjem rešitve problema, ki v praksi omogoča pravočasno prekinitev uporabe prisilnih sredstev proti množici.

Glede na strogo zakonsko zahtevo iz drugega odstavka 5. člena ZNPPol, da mora odredba policijskega vodje policistu za izvedbo policijske naloge **temeljiti na zakonu** in mora biti hkrati **razumljiva in določna**, bi bilo smiselno vzpostaviti tudi sistem, ki bi omogočal sledljivost in preverljivost izdanih ustnih odredb, še posebej v primeru izdaje odredb za uporabo prisilnih sredstev proti množici policistu z bombometom. Zato predlagamo, da se v tovrstnih primerih **z osebnimi kamerami opremijo vsi vodje skupin in oddelkov PPE (tudi vodja posadke vodnega topa), ki izdajajo ustne odredbe policistom PPE za uporabo prisilnih sredstev proti množici.** Omenjene kamere snemajo tudi zvok, zato bo v tem primeru mogoče preverjati vsebino izdane odredbe policistu in ali je temeljila na zakonu ter ali je bila tudi razumljiva in določna.

138. V primeru uporabe prisilnih sredstev proti množici iz prvega odstavka 91. člena ZNPPol (plinska in druga sredstva za pasivizacijo) ni mogoče uporabiti izjeme iz tretjega ali četrtega odstavka 91. člena ZNPPol

[338] Dokument SGDP, št. 220-37/2021/18 (207-07), 4. 2. 2022.

Nadzorna skupina izpostavlja tudi absolutno zakonsko zahtevo po izdaji ukaza in opozorila **pred uporabo prisilnih sredstev proti množici**, in sicer **morajo policisti množici ukazati**, naj neha kršiti javni red in naj se mirno razide, ter jo **opozoriti** na uporabo prisilnih sredstev, če ukaza ne bo upoštevala.

Tretji odstavek 91. člena ZNPPol resda dopušča možnost, da smejo policisti plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo uporabiti tudi **brez odredbe pristojne osebe in brez opozorila** iz prejšnjega (drugega) odstavka **za prijetje osebe**[339] pri terorističnih dejanjih, ugrabitvah ali **v drugih primerih, ko se oseba aktivno upira ali napada z orožjem ali nevarnimi predmeti**. Podobno določa tudi četrti odstavek 91. člena ZNPPol, in sicer, da smejo policisti **brez odredbe pristojne osebe in brez poprejšnjega ukaza in opozorila** na uporabo plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo uporabiti tudi, če **utemeljeno pričakujejo oboroženi odpor**, zaradi katerega bi lahko bilo neposredno ogroženo življenje policista ali druge osebe.

Zaključimo lahko, da smejo policisti po **lastni presoji** uporabiti plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo le za **posamične primere**, ko določena oseba (ali manjše število oseb) izvaja določena kazniva ravnanja, zakonite policijske naloge pa ni mogoče opraviti z milejšim prisilnim sredstvom.[340]

Zapisani izjemi se torej nanašata samo na policijsko nalogo oziroma policijski postopek, ki se **ne izvaja po odredbi policijskega vodje iz 91. člena ZNPPol**, ki je pristojna oseba za izdajo odredbe o uporabi prisilnih sredstev proti množici. Ali povedano drugače, izjemi se smeta uporabiti izjemoma takrat, ko ni izdana odredba za uporabo prisilnih sredstev proti množici iz 91. člena ZNPPol. Zato je tudi že glede na vsebino naslova te zakonske določbe »Uporaba po odredbi in po lastni presoji«, mogoče zaključiti, da se prva dva odstavka 91. člena nanašata na uporabo prisilnih sredstev proti množici po odredbi pristojne osebe, za tretji in četrti odstavek pa, da gre za uporabo teh prisilnih sredstev po lastni presoji (kadar se izjemoma uporabljajo proti posameznikom ali manjšim številom oseb). Takšen zaključek pa potrjuje tudi navedba iz komentarja 91. člena ZNPPol, kjer je zapisano, da zakon v 75. členu v splošnih pogojih za uporabo prisilnih sredstev določa, da morajo policisti pred uporabo prisilnih sredstev osebi ukazati, kaj mora storiti ali opustiti, in jo opozoriti, da bodo ob neupoštevanju ukaza uporabili prisilno sredstvo, razen če bi opozorilo onemogočilo izvedbo policijske naloge ali če okoliščine opozorila ne dopuščajo. **Zaradi možnosti nastanka hujših posledic pri uporabi prisilnih sredstev proti množici ta izjema ni dovoljena. Pred uporabo prisilnih sredstev policisti množici morajo ukazati, naj neha kršiti javni red in naj se mirno razide, ter jo opozoriti na uporabo prisilnih sredstev, če ukaza ne bo upoštevala.**[341]

Glede na zapisano nadzorna skupina zaključuje, da omenjene zakonske izjeme ni mogoče uporabiti v primerih, ko se plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo uporabljajo kot prisilna sredstva proti množici, na podlagi pristojne osebe iz prvega odstavka 91. člena ZNPPol.

139. Neupravičena uporaba prisilnega sredstva vodni curek s primesjo plinskih sredstev proti posameznikom in neprofesionalna komunikacija

Nadzorna skupina je ugotovila **neupravičeno uporabo prisilnega sredstva vodnega curka s primesjo plinskih sredstev proti posameznikom, ki niso huje in množično kršili javnega reda**.

Zato še enkrat izpostavljamo, da uporaba prisilnega sredstva kot je vodni curek s primesjo plinskih sredstev ni dovoljena zoper posameznika, ki ne krši huje javnega reda sploh, če ta posameznik ni več del množice v kateri je vsaj pet aktivnih kršiteljev. Sprožilna situacija oziroma

[339] Torej samo zoper posameznika, ki ga je treba prijeti oziroma mu vzeti prostost.
[340] Po Žaberl, M. (2009). Uporaba prisilnih sredstev, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, str. 196.
[341] Po Žaberl, M. et al. (2015) Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, d. o. o., komentar k 91. členu.

zakonski pogoj ali vzrok uporabe pri uporabi prisilnih sredstev je jasno določen. Policisti jih smejo uporabiti samo za vzpostavitev javnega reda (legitimen cilj) in v času dokler kršitev traja. Prav tako mora biti javni red huje in množično kršen. Če posameznik ni del množice, prav tako pa javnega reda huje ne krši, potem je zdravorazumska trditev, da uporaba prisilnega sredstva kot je vodni curek s primesjo plinskih sredstev proti takšnemu posamezniku ni dovoljena. Pri tem izpostavljamo še splošno načelo za opravljanje policijskih nalog iz 13. člena ZNPPol, ki določa, da morajo policisti pri opravljanju policijskih nalog spoštovati in varovati pravico do življenja, človekovo osebnost in dostojanstvo ter druge človekove pravice in temeljne svoboščine. Namen tega člena je zagotoviti človeško in dostojno ravnanje policistov z drugimi osebami. Spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin je ustavna zapoved, ki jo ta člen določa za policijsko delo.[342]

Izpostavljamo tudi uporabo prisilnega sredstva vodnega curka s primesjo plinskih sredstev proti vidno bolni osebi, ki si pri hoji pomaga z berglo, kar je v nasprotju z določbo 76. člena ZNPPol, ki določa, da policisti prisilnih sredstev ne smejo uporabiti proti vidno bolnim osebam, razen če jim je **začasno omejeno gibanje** ali **jih je treba privesti** ali **pridržati** in **policisti ne morejo drugače obvladati njihovega upiranja ali napada**. Iz UZ o uporabi prisilnih sredstev pa ne izhaja opis zakonske izjeme za takšno uporabo.

Ob ugotovljenih nepravilnostih pa je nadzorna skupina zaznala še **absolutno neprimerno komunikacijo policistov** ob uporabi prisilnega sredstva. Policisti bi se morali zavedati, da so tovrstni posnetki policije lahko tudi predmet presoje drugih državnih organov (npr. VČP) in nenazadnje tudi sodišč. Takšna neprofesionalna komunikacija namreč meče slabo luč na ugled policije. Nenazadnje daje tovrstna komunikacija tudi slab zgled drugim policistom (sodelavcem).

Policisti bi se morali zavedati, da s svojim odnosom do posameznikov (tudi, če ga ti ne slišijo, policijska naloga pa se snema) predstavljajo odnos do poklica in policije nasploh. Na podlagi obnašanja slehernega policista in komunikacije se v javnosti oblikuje splošen videz profesionalnega in nenazadnje tudi etičnega dela policije (spoštovanje človekovega (osebnega) dostojanstva).

140. Policija nima internih aktov (priročnikov, navodil ...) za uporabo prisilnih sredstev proti množici, kar posledično otežuje temeljito presojo strokovnost uporabe le-teh

Nadzorna skupina je že ob začetku nadzora ugotovila, da na intranetu policije ni objavljenih navodil ali priročnikov za uporabo prisilnih sredstev proti množici, za razliko od priročnikov, navodil itn., ki urejajo uporabo prisilnih sredstev proti posameznikom in se policisti za njihovo uporabo odločajo po lastni odločitvi (npr. za uporabo telesne (fizične) sile, tonfe, teleskopske palice in gumijevke, sredstev za vklepanje in vezanje, sredstev za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev).

Zato je opravila pogovore in na ta način poskušala ugotoviti kakšni bi lahko bili kriteriji za presojo strokovne uporabe prisilnih sredstev proti množici. Ob tem je prišla do zaključka, da ne obstajajo interni akti policije (usmeritev, navodilo, priročnik ipd.), v katerih bi policija pojasnila strokovno uporabo vodnega curka (npr. tlak vode, razmerje mešanja vode s plinskim sredstvom, uporaba razpršenega ali ozkega curka), uporabo plinskih oziroma gumijastih izstrelkov. Posledično je način njihove uporabe (npr. vodni curek) lahko primerjala le z objavami drugih držav na spletu, v primeru uporabe plinskih oziroma gumijastih izstrelkov pa je pridobila prosojnice od namestnika poveljnika PPE GPU. Navedbe iz priročnika o taktiki delovanja PPE, pa so bile za konkretne primere skorajda neuporabne, sploh za primer, če se udeleženci javnega shoda razkropijo po večjem mestu.

Zato se lahko policisti, ki uporabljajo omenjena prisilna sredstva zanašajo zlasti na lastne izkušnje pridobljene bodisi v konkretnih primerih bodisi na usposabljanjih, ki pa se kot zapisano zadnji dve leti,

[342] Po Žaberl, M. et al. (2015) Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, d. o. o., komentar k 13. členu.

zaradi epidemije covid-19, niso izvajala. Poveljnik PPE GPU je v pogovoru omenil, da se policisti s plinskimi sredstvi usposabljajo samo na vojaškem strelišču Poček **in da so policisti prisiljeni usposabljati se z minimalnimi količinami, kar v praksi pomeni, da policist pri usposabljanju izstreli dva takšna naboja v obdobju treh let.**

Takšna situacija je po oceni nadzorne skupine nedopustna, zato je nujno, da policija takoj pristopi k pripravi omejenih internih aktov prav tako pa tudi okrepi usposabljanje policistov za uporabo prisilnih sredstev proti množici in hkrati temeljito določi postopek prenašanja odredbe o uporabi prisilnih sredstev proti množici izdane od pristojne osebe iz 91. člena ZNPPol, na konkretnega (posameznega) policista, ki bo prisilno sredstvo proti množici uporabil.

141. Načrti varovanj ne vsebujejo podatkov o objektih ali mestih, kjer se lahko zadržujejo ranljive skupine ljudi (osnovne šole, vrtci, zdravstvene ustanove, domovi za oskrbo starostnikov itn.)

Nadzorna skupina je v okviru nadzora ugotovila, da niti iz načrtov varovanj niti opomnikov PPE ne izhajajo lokacije oziroma objekti, kjer bi lahko uporaba plinskih sredstev in drugih sredstev za pasivizacijo (plinski naboji in ročne plinske bombe) predstavljala dodatno tveganje za vpliv teh prisilnih sredstev na t. i. privilegirane skupine ljudi, kot so otroci, vidno bolne osebe, stare, onemogle osebe, vidno težki invalidi in vidno noseče ženske. Takšni objekti so npr. otroški vrtci, porodnišnice, bolnišnice, domovi za oskrbo starostnikov, zdravstveni domovi, otroška igrišča itn. Pri tem posebej izpostavljamo UKC Ljubljana, kjer se zdravijo najtežji bolniki, ki bi lahko bili ogroženi v primeru številčne uporabe plinskih sredstev v njihovi bližini. **Zato bi bilo potrebno po mnenju nadzorne skupine nujno vključiti lokacije takšnih objektov v načrte varovanja in opomnike PPE, da se z njim seznanijo tudi policisti, ki prihajajo iz sosednjih PU.** Prav tako bi bilo treba predhodno predvideti uporabo drugih primernih prisilnih sredstev zoper množico na takšnih izpostavljenih lokacijah, da se prepreči delovanje plinskih sredstev najmanj na privilegirano skupino ljudi (otrok, bolnikov, nosečnic, starostnikov itn.). Pri tem izpostavljamo križišče pri Delavskem domu na Celovški cesti, kjer se nahaja Železniški zdravstveni dom, ki ima ob torkih delovni čas od 06.00 do 19.00, policisti pa so 5. 10. 2021 v njegovi bližini uporabljali plinska sredstva.

142. (Ne)primernost uporabe plinskih sredstev z vidika zasledovanja legitimnega cilja

V tem kontekstu najprej navajamo zadnji odstavek 13. člena ZNPPol (načelo spoštovanja človekove osebnosti in dostojanstva ter drugih človekovih pravic in temeljnih svoboščin), kjer je določeno, da **morajo policisti izvajati policijska pooblastila tako, da ne ogrožajo življenja oseb, ki niso v policijskem postopku, niti jim ne smejo nalagati nepotrebnih obveznosti**. Tudi ustavno načelo sorazmernosti zahteva presojo sorazmernosti v smislu ali je uporabljeno sredstvo (sploh) primerno za dosego legitimnega cilja, kar pomeni ali je sploh sposobno želenega učinka. V primeru plinskih sredstev lahko sprva ugotovimo, da je primerno za dosego legitimnega cilja, torej vzpostavitve javnega reda, ki je huje in množično kršen, ob predpostavki, da bo delovala samo na tiste storilce, ki v množici (ali množično) huje kršijo javni red. Poseben problem se pojavi, ko se zaradi različnih dejavnikov (npr. neugodnih oziroma hitro se spreminjajočih vremenskih razmer, hitrih umikov omenjenih storilcev v dele množice kjer so pretežno mirni protestniki ali njihova zaščita pred temi sredstvi s priročnimi sredstvi – npr. različnimi maskami, očali, šali ipd.), v praksi pokaže, da uporabljeno sredstvo nima (več) želenega učinka na njih. Policija lahko v želji po hitrejšem dosegu učinka podleže instinktu po stopnjevanju prisilnih sredstev v smislu, da nadaljuje z dodatno uporabo plinskih sredstev in pričakuje, da bodo le-ta (končno) začela delovati na ciljno skupino storilcev. **Takšna uporaba posledično pomeni, da se bo zaradi neselektivnosti** (po izstrelitvi ali metu se začnejo plinska sredstva na prostem nekontrolirano in v večji koncentraciji širiti po ozračju) **plin iz teh sredstev začel širiti na posameznike, ki s hujšimi in množičnimi kršitvami (drugih) posameznikov niso povezani** (npr. nenasilni protestniki, mimoidoči, opazovalci). **Posledično to pomeni, da bodo prisilna sredstva začela delovati tudi na njih, kar se**

zagotovo odmika (tudi) od doseganja legitimnega cilja, zaradi katerega so bila na začetku uporabljena (vzpostavitev javnega reda oziroma prenehanje hujših in množičnih kršitve javnega reda). Povedano drugače, v takšnem primeru bodo prisilna sredstva delovala na posameznike, za katere sploh ne obstaja zakonska sprožilna situacija za uporabo teh sredstev.

Zato bi morala policija ob uporabi plinskih sredstev, in ko ugotovi, da slednja ne deluje več samo na ciljne posameznike, temveč tudi na s hujšimi kršitvami nepovezane posameznike, pričeti z uporabo drugih primernih sredstev ali izvajati druga policijska pooblastila ali ukrepe, ki bodo dosegli legitimen cilj. Pri tem je treba pojasniti, da policijsko načelo iz 16. člena ZNPPol eksplicitnega določila o primernosti uporabe policijskih pooblastil sploh ne določa. Kljub temu pa je zahtevo po presoji primernosti (samo za prisilna sredstva in ne tudi drugih policijskih pooblastil) mogoče izpeljati iz četrtega odstavka 38. člena Pravilnika, ki določa, da je prisilno sredstvo dopustno uporabljati tako dolgo, dokler namen uporabe ni dosežen ali **dokler se ne izkaže, da namena ne bo mogoče doseči**. Policisti PPE razpolagajo s t. i. »*bombometom*«, ki omogoča (izmenično) uporabo tako gumijastih izstrelkov kot tudi plinskih sredstev. Policija bi lahko poskušala organizirati (in izvesti) tudi prijetja in pridržanja najbolj aktivnih storilcev, za kar bi morala posebej prirediti taktiko delovanja PPE. Policisti bi morali v tovrstnih primerih tudi vedno presojati o tem ali (neselektivna) prisilna sredstva delujejo samo na storilce ali morda ne tudi na s hujšimi kršitvami nepovezane posameznike. Zato bi bilo treba taktiko delovanja policistov PPE prilagoditi tudi takšnim dinamičnim protestom, da bi lahko z drugimi ukrepi ali uporabo drugih bolj primernih prisilnih sredstev obvladali najhujše kršitelje pomešane med sicer mirne protestnike

Zato še enkrat izpostavljamo zapis iz 82. točke Vodnika po 11. členu EKČP, da je še posebej težko upravičiti vsesplošno uporabo takih sredstev za razpustitev, kot so granate s solzivcem, v okoliščinah, ko protestnikov in nepovezanih mimoidočih ni mogoče ločiti (Süleyman Çelebi in drugi proti Turčiji (št. 2), 111. odstavek). Poleg tega lahko uporaba sile pri razpustitvi shoda v nekaterih okoliščinah pomeni nečloveško in ponižujoče ravnanje, ki je v nasprotju s 3. členom Konvencije (prav tam, 79. odstavek). **Za uporabo solzivca morajo še posebej veljati jasna pravila in vzpostavljen mora biti sistem, ki zagotavlja ustrezno usposabljanje osebja organov kazenskega pregona ter nadzor in spremljanje tega osebja med protesti ter učinkovit naknadni pregled nujnosti, sorazmernosti in razumnosti uporabe kakršne koli sile, zlasti proti osebam, ki se ne upirajo nasilno** (Izci proti Turčiji, 99. odstavek).

Po oceni nadzorne skupine so plinska sredstva zelo tvegana za uporabo, ker pri njihovem delovanju ni mogoče natančno kontrolirati obsega njihovega delovanja kot tudi ne ciljnega delovanja na posameznike. Slednje je zlasti tvegano v primeru učinkovanja na bolne osebe (kar ni mogoče ugotoviti že po videzu osebe, npr. astmatiki ali pa so v množici morda otroci, ki imajo majhno kapaciteto pluč in bi zato pri vdihavanju plina lahko hitro prišlo do prekomerne absorbcije plina). Uporaba plinskih sredstev je lahko problematična tudi v nočnem času ali slabe vidljivosti, saj se plinski izstrelki izstreljujejo na razdalji več deset metrov. Zapisano pomeni, da imajo lahko policisti zmanjšano možnost kvalitetne ocene glede zakonitosti, nujnosti in primernosti uporabe plinskih sredstev.

Omenjen problem je kot kaže ugotovila tudi že policija, ko je v zvezi z varovanjem javnih shodov izvedla strokovni posvet za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti pri varovanju (ne)prijavljenih javnih shodov. Iz zapisnika[343] omenjenega posveta, izhaja, da mora biti vrsta in intenziteta uporabljenega prisilnega sredstva **sorazmerna** načinu, sredstvu in moči upiranja ali napada osebe. Le-tega pa je dopustno uporabljati tako dolgo, dokler namen uporabe ni dosežen ali **dokler se ne izkaže, da namena ne bo mogoče doseči**. Navedeno pomeni, da je **v primeru neučinkovite uporabe** nekega prisilnega sredstva na neki točki treba ugotoviti, ali je treba prenehati z njegovo uporabo in policijsko nalogo dokončati z uporabo drugega – npr. prenehati z uporabo plinskih sredstev in pričeti z uporabo drugih z zakonom določenih sredstev za pasivizacijo – gumijastih izstrelkov. Policija je še zapisala, da se velika

[343] Dokument SGDP GPU, št. 220-37/2021/18 (207-07), 4. 2. 2022.

večina odškodninskih zahtevkov nanaša prav na domnevno prekoračitev sorazmernosti pri uporabi plinskih sredstev; osebe navajajo, da so prejele večjo količino »*solzivca*«, čeprav niso bili kršitelji.

143. Razmerje med OŠ GPU in OŠ PU Ljubljana ter nedopustnost dajanja navodil glede izdaje odredbe za uporabo prisilnih sredstev proti množici

Nadzorna skupina izpostavlja tudi, da je vzpostavljen dvom v neodvisnost (avtonomijo) sprejete odločitve pooblaščene osebe, konkretno vodje OŠ PU Ljubljana, glede izdane (druge) odredbe o uporabi prisilnih sredstev proti množici 5. 10. 2021, ki je imel pooblastilo direktorja PU Ljubljana za izdajo odredbe iz prvega odstavka 91. člena ZNPPol.

Glede na **navedbo vodje OŠ PU Ljubljana D. Č.**, da je vodjo OŠ GPU D. L. **zanimalo, kdaj se bo množica razgnala** in vsebino pogovora med (verjetno vodjo) OŠ PU Ljubljana in vodjo OŠ GPU D. L. **ob 17:25:21**, ko ga je slednji **vprašal: »*... zdej shod je razpuščen, razgnan, kaj bomo zdaj to podelali do konca al ne?*« in po tem rekel še: »*Ampak, glej ej ... vseeno moramo to naredit no.*« ter še, da: »*časovno to traja zelo dolgo no.*«**, le-to po mnenju nadzorne skupine kaže na dano navodilo, da se množica razžene. Dajanje navodil OŠ GPU potrjuje tudi zapis iz kronološkega poročila OŠ GPU, kjer je **ob 17.28** zapisano naročilo za razpustitev shoda, in sicer, da je bilo OŠ Ljubljana naročeno naj opozarjajo udeležence, da je shod razpuščen in »*ukrepajo zoper neupoštevanje.*« Glede dajanja navodil vodje OŠ GPU D. L. pa je pomemben še zapis iz poročila OŠ GPU, kjer je **ob 17.38** (**poziv OŠ PU Ljubljana**) zapisan poziv vodje OŠ GPU k **uporabi prisilnih sredstev** in »*ukrepanje zoper neupoštevanje razpustitve shoda.*« **Po mnenju nadzorne skupine slednje kaže tudi na dano navodilo OŠ PU Ljubljana, da se začnejo prisilna sredstva nemudoma uporabljati**, pri čemer ne gre zanemariti tudi dejstva, da je imel v tem času vodja OŠ PU Ljubljana D. Č. izrečeno opozorilo pred redno odpovedjo pogodbe o zaposlitvi. Nadalje pa velja v tej zvezi izpostaviti tudi posnetek govorne komunikacije št. 113 OKC GPU ob 18:09:31, kjer je slišati, da vodja OŠ GPU sprašuje OŠ PU Ljubljana: »*Ja, kaj nimamo najbolj pod kontrolo to zaj?*« Po krajšem pogovoru sledi navodilo vodje OŠ GPU: »***Dajte s tem vodnim topom ... ni vodni top najbolj učinkovit ne. Plin uporabljajte!***« in za tem še: »***Plin uporabljajte, plin. Še enkrat plin, ne vodni top, plin!***«, na kar mu sogovornik z OŠ PU Ljubljana odgovori: »***OK, zmenjeno.***«

Poudarjamo, da mora biti pri opravljanju tako odgovorne naloge kot je vodenje varovanja javnega shoda in posledično izdaje odredbe za uporabo prisilnih sredstev proti množici, vzpostavljeno ustrezno delovno okolje, ki ne dopušča vplivanja na avtonomnost odločitve za izdajo odredbe o uporabi prisilnih sredstev proti množici (prvi odstavek 91. člena ZNPPol). Za utemeljitev takšnega zaključka izpostavljamo tudi 19. člen Pravil o delovanju OŠ policije, ki določa, da je OŠ je pri delu in odločanju samostojen, odvisen je le od navodil in odločitev sklicatelja OŠ (torej direktorja PU Ljubljana). **Torej bi lahko samo direktor dajal navodila vodji OŠ PU Ljubljana ali pa odločil, da prevzame vodenje OŠ PU Ljubljana, saj je bil zakonsko pooblaščen tudi za izdajo odredbe o uporabi prisilnih sredstev proti množici. V povezavi z opisano problematiko pa je potrebno izpostaviti tudi obisk visokih predstavnikov države v OŠ, ki nedvomno ni pripomogel k zaupanju javnosti v neodvisno delo policije** (več o tem glej v nadaljevanju).

144. Vpliv obiskov najvišjih predstavnikov države oziroma izvršilne oblasti v vodstvih varovanja oziroma OŠ policije na delo policije

Iz pridobljene dokumentacije izhaja, da so prostore, kjer je naloge izvajalo OŠ PU Ljubljana oziroma vodstvo varovanja PU Ljubljana ter OŠ GPU 25. 6. 2021, 15. 9. 2021 in 5. 10. 2021 obiskali najvišji predstavniki države oziroma izvršilne oblasti.

Prostor, kjer je PU Ljubljana izvajala naloge vodenja varovanja je 25. 6. 2021 med 17.52 in 18.15 obiskal minister za notranje zadeve in državni sekretar B. P., 15. 9. 2021 med 21.45 in 22.25 pa minister za

notranje zadeve. Minister za notranje zadeve, državni sekretar B. P. in državni sekretar za nacionalno varnost v kabinetu VRS Ž. M. so 5. 10. 2021 med 19.25 in 20.20 obiskali tudi OŠ GPU, državni sekretar F. K. pa istega dne OŠ PU Ljubljana.[344]

Takratni vodja varovanja PU Ljubljana N. I. je nadzorni skupini pojasnil, da 25. 6. 2021 od ministra ni prejel navodil, vodja OŠ PU Ljubljana D. Č. pa, da državni sekretar F. K. 5. 10. 2021 ob obisku ni povedal ničesar.

Obisk ministra za notranje zadeve, državnega sekretarja MNZ in državnega sekretarja za nacionalno varnost v kabinetu VRS Ž. M. v OŠ GPU 5 .10. 2021 je bil po pojasnilih policije sicer protokolarne narave.[345] **A. S. iz UUP GPU pa je v tej zvezi nadzorni skupini povedal, da je po govoricah slišal, da je državni sekretar za nacionalno varnost v kabinetu VRS[346] takrat enemu od prisotnih v OŠ GPU očital, da je zoper njega spisal kazensko ovadbo, kar je bilo za vse prisotne neprijetno. Navedbo A. S. potrjuje tudi jasen posnetek govorne komunikacije med vodjo OŠ GPU (nočna izmena) T. P. in namestnikom GDP S. V.[347] Slednje pa je seveda nedopustno in lahko negativno vpliva tudi na strokovnost ter avtonomnost dela policistov v OŠ.**

Delo v OŠ policije urejajo Pravila o delovanju OŠ policije in Pravila policije, ki pa posebej ne urejajo prisotnosti tretjih oseb oziroma obiskovalcev v OŠ. Pravila policije pa v 18. členu urejajo le, da mora vodja enote, njegov namestnik, pomočnik, dežurni ali vodja izmene nadrejenim in najvišjim državnim predstavnikom ob prihodu v njegovo PE[348] ali na kraj, na katerem se opravljajo policijske naloge, ustno poročati.

Iz zapisanega je mogoče sklepati, da so obiski nadrejenih policistov in tudi najvišjih predstavnikov države v PE predvideni, saj je hkrati določena tudi dolžnost in smer poročanja, nadzorna komisija pa je od policista D. L. tudi izvedela, da so se takšni obiski dogajali tudi v preteklosti.[349]

Kljub dejstvu, da interni akti policije ne omejujejo prisotnosti najvišjih predstavnikov države v OŠ oziroma vodstvu varovanja ima nadzorna komisija glede takšnih obiskov pomisleke sploh, če so ti izvedeni na dan izvajanja pomembnih policijskih nalog, ki so hkrati tudi pod drobnogledom javnosti. V takšnem kontekstu lahko javnost podvomi v samostojnost izvajanja nalog policije, ki jo zagotavlja drugi odstavek 120. člena URS. Posledično prisotnost predstavnikov oblasti lahko predstavlja tudi pritisk na vodstvo varovanja in lahko vpliva na odločitve odločevalcev.

Zato nadzorna skupina meni, da bi bilo smiselno, da se zaradi ohranjanja videza samostojnosti dela policije ob varovanju tako zahtevnih dogodkov kot so javni shodi, kjer se zbere več tisoč udeležencev, osebam, ki niso neposredno vključene v varovanje omeji vstop v OŠ policije oziroma vodstva varovanja. Takšen ukrep bi po njeni oceni nenazadnje pripomogel tudi h krepitvi ugleda policije v javnosti in zaupanju javnosti v neodvisno delo policije.

145. Nespoštovanje načela enakosti pred zakonom pri izdaji opozorila pred redno odpovedjo pogodbe o zaposlitvi trem policistom PU Ljubljana

Nadzorna skupina še izpostavlja, da je bilo v zvezi izvajanja nalog na protestih v letu 2021 trem policistom PU Ljubljana izdano opozorilo pred redno odpovedjo pogodbe o zaposlitvi, in sicer takratnemu direktorju PU Ljubljana B. G. in še dvema policistoma PU Ljubljana N. I. in D. Č. Iz obrazložitve opozorila N. I. (med drugim) izhaja, da je vodja varovanja N. I. (pri varovanju javnega shoda

---

[344] Ura obiska iz prejete dokumentacije ne izhaja.
[345] Dokument GPU UUP, št. 260-843/2021/2 (211-02), 20. 10. 2021.
[346] Nadzorna skupina je pogovor z A. S. opravila 14. 7. 2022.
[347] Posnetek govorne komunikacije 113 (OKC GPU), 5. 10. 2021, okvirni čas 21:49:54.
[348] PE so vse organizacijske enote, NOE in PPE (3. alineja 2. člena Pravil policije).
[349] Nadzorna skupina je pogovor z D. L. opravila 19. 8. 2022.

25. 6. 2021) odredil, da policisti PPE PU Ljubljana s Prešernovega spomenika odstranijo pripadnike »*rumeni jopiči*«, pri tem pa ni dopolnil ukaza pomočnika poveljnika PPE PU Ljubljana. Direktor B. G. pa je prejel opozorilo pred redno odpovedjo pogodbe o zaposlitvi, ker je izrečeni ukaz (z N. I je bil takrat v istem prostoru) slišal, vendar kot nadrejeni ni odreagiral na nestrokovno odredbo vodje varovanja. Iz obrazložitve opozorila D. Č. pa izhaja, da zaradi opustitve ustreznega načrtovanja v pripravljalni fazi pri varovanju javnega shoda 7. 7. 2021 na kraju dogodka ni bilo večjega števila policistov, poleg tega pa ni bilo ustrezno načrtovano ukrepanje in postopanje policistov na dogodku, ter neposredno vodenje varovanja na kraju.

Nadzorna skupina se ni posebej opredeljevala do vsebine izrečenih opozoril, vendar pa se postavlja upravičeno vprašanje zakaj ni bil podoben ukrep izrečen tudi v drugih primerih, ko so interni policijski nadzori oziroma postopki pokazali različne nepravilnosti. Tako je npr. komisija za preveritev okoliščin uporabe prisilnih sredstev glede varovanja javnega shoda s 5. 10. 2021 najmanj v enem primeru ugotovila, da ni bilo nobenih pogojev za izstreljevanje plinskih sredstev, v drugem primeru (varovanje javnega shoda s 25. 6. 2021) je nadzorna skupina policije ugotovila, da so bili UZ o uporabi prisilnih sredstev pomanjkljivo izpolnjeni, policisti pa tudi niso ukrepali zoper posamezne kršitelje. Prav tako je najmanj v enem primeru nezakonito delo policistov ugotovilo celo sodišče (odstranitev protestnikov izpred MOP). Podobno pa je bilo najmanj v enem primeru ugotovljeno tudi v postopku pritožbe zoper delo policistov, kjer je senat odločil, da policisti, ki so iz pušk izstreljevali plinske naboje, niso v popolnosti spoštovali splošnega ustavnega načela sorazmernosti iz 2. člena URS. Policisti pa so prisilno sredstvo uporabili tudi nestrokovno.[350] **Kljub opisanim jasno ugotovljenim nepravilnostim in celo nezakonitostim pa policija v teh primerih odgovornim ni izrekla opozoril pred redno odpovedjo delovnega razmerja ali sprožila morebitnih disciplinskih postopkov, kar kaže, da ni bilo spoštovano načelo enakosti pred zakonom iz 14. člena URS.**

146. Nespoštovanje Pravil policije glede sklica OŠ

Prvi odstavek 104. člena Pravil policije določa, da je OŠ začasna organizacijska oblika dela, ki zagotavlja usklajeno opravljanje policijskih nalog **ob varnostno pomembnih dogodkih ali pojavih** (prvi odstavek). Prav tako je tudi v 5. členu Pravil o delovanju OŠ v policiji določeno, OŠ ima določeno število **policistov, ki morajo biti usposobljeni za delo v njem**. Pri izbiri **kandidatov se upoštevata njihovo specifično znanje in enakomerna zastopanost vseh delovnih področij policije**. Prav tako pa so lahko v OŠ so lahko vključeni tudi **drugi uslužbenci policije**, če je to potrebno **za učinkovitejše ukrepanje ob dogodku**, zaradi katerega je OŠ sklican. V OŠ pa lahko **sodelujejo tudi zunanji strokovnjaki.**

Ker policija glede **na stopnjo tveganja za** [redacted] tj. kadar se **utemeljeno pričakovanje kršitev** ob dogodku ali v zvezi z njim, nadzorna skupina meni, da bi morala policija kadar opredeli določen javni shod z oznako [redacted] vedno sklicati OŠ, ker bo lahko le tako z ustrezno usposobljenimi policisti z njihovim specifičnim znanjem in enakomerno zastopanostjo vseh delovnih področij policije lahko zakonito in učinkovito opravila takšno policijsko nalogo. Ker se v takšne dogodke vedno **vključuje policiste PPE, ki lahko uporabijo prisilna sredstva proti množici, je zato izjemnega pomena, da jih vodijo najbolj usposobljeni policisti** s potrebnim specifičnim znanjem ter izkušnjami. Le tako bo mogoče zagotavljati zakonito izvajanje policijskih nalog pri varovanju javnih shodov v prihodnosti.

Pri tem nadzorna skupina izpostavlja, da je bilo od vseh obravnavnih javnih shodov tem nadzoru samo v enem primeru sklican OŠ, in sicer v primeru 5. 10. 2021, ko sta bila sklicana tako OŠ GPU kot tudi OŠ PU Ljubljana. Glede na to, da je policija še za **tri javne shode ocenila**, da gre pri varovanju shodov za [redacted] (19. 6. 2020, 25. 6. 2021 in 29. 9. 2021) oziroma je **utemeljeno**

[350] URL: https://www.gov.si/novice/2022-08-05-pritozbe-zoper-delo-policije-in-ugotovljene-nepravilnosti-v-casu-protestov/, 25. 10. 2022.

pričakovala kršitve, bi morala po oceni nadzorne skupine za vsako tovrstno varovanje javnega shoda sklicati OŠ. Posledično bi morala policija v primeru varovanja javnega shoda in podane **ocene, da gre za** [redacted] ter torej hkrati tudi za **varnostno pomemben dogodek**, kamor se v varovanje vključujejo tudi policisti PPE, vedno sklicati OŠ. Kot že zapisano pa policija tega v treh obravnavnih primerih ni storila, čeprav bi po oceni nadzorne skupine to morala storiti.

V. PREDLOGI

147. Na podlagi ugotovitev nadzora predlagamo, da policija:

- nemudoma začne postopke za uskladitev 47. člena Pravilnika o policijskih pooblastilih glede uporabe vodnega curka, ki bo skladna z zakonsko določbo 94. člena ZNPPol, ki ne določa mešanja plinskih sredstev k vodnemu curku;
- začne postopke za spremembo oziroma dopolnitev 91. člena ZNPPol na način, da bo zakon določal zahtevo po izdelavi pisnega akta, v katerem bo jasno (krajevno, časovno in vzročno) obrazložena izdaja in preklic odredbe za uporabo prisilnih sredstev proti množici;
- prouči in v primeru ugotovljenih potreb začne postopke za spremembo oziroma dopolnitev 131. člena ZNPPol, da bo vseboval izjemo glede daljšega časovnega obdobja za poročanje o uporabi prisilnih sredstev, ko so ta uporabljena proti množici;
- zagotovi dosledno spoštovanje zakonskih določil pri uporabi prisilnih sredstev proti množici, zlasti še spoštovanje določb o izdajanju odredb policijskih vodij, ukazovanju in opozarjanju množice pred uporabo prisilnih sredstev, presojo in spoštovanje ustavnega ter policijskega načela sorazmernosti ter profesionalno komunikacijo pri opravljanju policijskih nalog;
- zagotovi dosledno izpolnjevanje UZ o uporabi prisilnih sredstev z zakonsko določenimi vsebinami;
- pripravi interne akte (priročnike) za uporabo prisilnih sredstev proti množici, kjer naj bodo pojasnjeni strokovni načini uporabe prisilnih sredstev, ki bodo omogočali presojo glede njihove strokovne uporabe;
- zagotovi dosledno, celovito, strokovno, nepristransko, kritično in objektivno presojo uporabe prisilnih sredstev na vseh nivojih delovanja policije;
- pripravi ustrezne ukrepe za omejevanje vstopa tretjim osebam v OŠ policije, kadar gre za varovanje javnih shodov, z namenom zagotavljanja videza samostojnega dela policije v času varovanja shodov, s tem pa tudi prispeva k zaupanju javnosti v neodvisno delo policije;
- zagotovi ustrezno usposabljanje policistov, vodij in članov OŠ za izvajanje nalog varovanja javnih shodov, pri čemer naj v vsebine obvezno vključi obravnavo področja spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, vključno s krepitvijo pravne države ter spoštovanja načela zakonitosti in sorazmernosti izvajanja ukrepov policije;
- začne dosledno izvajati usposabljanje policistov za člane OŠ;
- vzpostavi ažurne sezname usposobljenih policistov za delo v OŠ;
- zagotovi dosledno spoštovanje 104. člena Pravil policije in za varovanje vseh javnih shodov z [redacted] vselej skliče OŠ;
- v OŠ imenuje samo usposobljene vodje in člane z ustreznim znanjem in izkušnjami;
- zagotovi, da se v načrte varovanja vključi lokacije, kjer je uporaba plinskih sredstev tvegana (npr. bolnišnice, otroški vrtci, domovi starostnikov itn.) oziroma na teh lokacijah predvidi uporabo drugih prisilnih sredstev proti množici, da ne bi prišlo do ogrožanja življenj in zdravja ljudi;
- zagotovi spoštovanje načela enakosti pred zakonom pri izvajanju delovnopravnih postopkov zoper policiste;
- posodobi taktiko delovanja PPE in ga uskladi z vsebino ZNPPol s poudarkom na vsebini kdo je policijski vodja oziroma kateri policijski vodja v praksi neposredno na terenu odreja uporabo prisilnih sredstev zoper množico ter podrobno izdela taktiko delovanja v primeru uporabe plinskih sredstev in drugih sredstev za pasivizacijo s tem, da natančno opredeli tudi vsebino izdane odredbe policijskega vodje (ki neposredno vodi policiste) za uporabo teh prisilnih sredstev;

- **prouči primere, kjer so bile ugotovljene nepravilnosti, ki lahko predstavljajo hude kršitve ali celo nezakonitosti in v kolikor obstajajo pogoji, sproži ukrepe za ugotavljanje odgovornosti posameznikov ter izpeljavo ustreznih delovnopravnih in drugih postopkov.**

VI. USKLAJEVANJE POROČILA O NADZORU

148. Osnutek poročila o nadzoru je bil v skladu s prvim odstavkom 12. člena Pravilnika o usmerjanju in nadzoru policije (Ur. l. RS, št. 15/22 in 128/22), 26. 10. 2022 v (morebitne) pripombe poslan v. d. generalnemu direktorju policije in direktorju PU Ljubljana.

Policija je poslala skupne pripombe 8. 11. 2022 in nato še 14. 11. 2022 dodatne pripombe (protest 29. 9. 2021). Pripombe so bile podane na posamezne vsebinske dele osnutka poročila, in sicer v obliki komentarjev.

DPDVN je 24. 11. 2022 izvedel usklajevalni sestanek s predstavniki policije, na katerem so bile obravnavane ugotovitve nadzora in pripombe na osnutek poročila.[351] Po usklajevalnem sestanku je policija 28. 11. 2022 poslala podpisano kronološko poročilo OŠ PU Ljubljana v zvezi protesta 5. 10. 2021 (dokument PU Ljubljana št. 215-145/2021/62 (3E2-1), 5. 10. 2021),[352] za katerega je v času nadzora zagotavljala, da ne obstaja.[353] Ob tem je predstavnik policije pojasnil, da zaradi velike količine dokumentacije in takratne odsotnosti vodje OŠ PU Ljubljana, nadzorni skupini v času nadzora ni bil posredovan podpisan dokument, ampak nepodpisan, ki pa se v določenih delih razlikuje. Posledično so v končnem poročilu nadzorne skupine upoštevane ključne vsebine iz podpisanega Kronološkega poročila OŠ PU Ljubljana, zastavlja pa se upravičeno vprašanje kdaj je bilo to poročilo dejansko izdelano in podpisano.

V nadaljevanju so povzete vse pripombe policije (te so smiselno združene) in posebej obrazloženi razlogi za neupoštevanje določenih pripomb.

149. Upoštevane pripombe:

- Pripomba PM1 glede zamenjave besede »pomočnik« v »namestnik«.

Pripomba policije je upoštevana.

- Pripomba PM2 glede zamenjave besedne zveze »višji samostojni policijski inšpektor« s »policijskim svetnikom«.

Pripomba policije je upoštevana.

- Pripombe PM13, PM14, PM27, PM65 in PM66, ki se nanašajo na popravek besede iz »pripadnikov« v »policiste«.

Pripombe policije so upoštevane.

- Pripomba PM30, ki se nanaša na zamenjavo vrstnega reda besedne zveze »strokovno in zakonito« v »zakonito in strokovno«.

Pripomba policije je upoštevana.

- Pripomba PM31, s katero se predlaga zamenjava besede »neorganiziran« z besedo »neprijavljen«. Dodatno se popravi tudi beseda neorganiziran v neprijavljen v naslednjem stavku.

Pripomba policije je upoštevana.

- Pripomba PM35, s katero se predlaga zamenjava besedne zveze »vodji SGDP« z besedilom »pomočnik vodje SGDP«. Iz zapisa pogovora z V. I. je razvidno, da je naveden vodja SGDP, vendar

---

[351] Usklajevalnega sestanka so se udeležili predstavniki policije: mag. Robert Ferenc, namestnik GDP, Božidar Štemberger, pomočnik direktorja UUP GPU in Robert Bajuk, vodja OKC PU Ljubljana ter predstavniki DPDVN: Slavko Koroš, v. d. generalnega direktorja DPDVN, dr. Valter Fabjančič, vodja SSUNP DPDVN in člana nadzorne skupine Matjaž Povše, mag. ter Tanja Golež.

[352] Podpisano kronološko poročilo z obrazložitvijo je po e-pošti poslal Robert Bajuk, vodja OKC PU Ljubljana.

[353] Dokument policije št. 0602-69/2022/52 (206-05), 21. 9. 2022.

pa je v pripombi podan popravek, da gre za pomočnika vodje SGDP. Da ne bi prihajalo do zamenjave oseb oziroma dejanj posameznih oseb, se beseda spremeni.

Pripomba policije je upoštevana.

- Pripomba PM36, s katero se predlaga dopolnitev teksta: »če je to nujno potrebno«, kar predstavlja opis dejanskega naročila. Z navedeno pripombo je policija podala podrobnejšo obrazložitev oziroma se je dopolnila izjava policista V. I., ki je v pogovoru pojasnjeval razloge za takšen postopek. Zaradi jasnejšega zapisa je bil tekst dopolnjen.

Pripomba policije je upoštevana.

- Pripomba PM37, s katero se predlaga popravek besedne zveze »vodji oddelka« z besedno zvezo »vodja sektorja«.

Pripomba policije je upoštevana.

- Pripombe PM38, PM39, PM88 in PM99, da gre za posploševanje navedb glede pomanjkljivosti UZ o uporabi prisilnih sredstev. Ob tem policija še pojasnjuje, da se ocena ne poda le na podlagi vpogleda v UZ-je, temveč tudi na podlagi drugače ugotovljenih dejstev in okoliščin uporabe prisilnih sredstev (komisija GDP je oceno oprla tudi na videoposnetke dogajanja, protest 15. 9. 2021) in posledično predlaga, da se namesto besede »onemogoča«, zapiše beseda »otežuje«.

Pripombe policije so upoštevane (beseda »onemogoča« je zamenjana z besedo »otežuje«, prav tako je bila delno popravljena vsebina točke 132.).

Kljub temu pa nadzorna skupina opozarja, da mora (upoštevajoč določbo drugega odstavka 131. člena ZNPPol) UZ o uporabi prisilnih sredstev vsebovati vse okoliščine, ki so pomembne za oceno zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnega sredstva. Vsebina tega UZ je ključna za presojo in ocenitev zakonitosti ter strokovnosti uporabe prisilnega sredstva. Brez popolnega opisa namreč ni mogoče podati objektivne ocene. V konkretnem primeru (protest 15. 9. 2021) je policija v pripombah samo na splošno navedla, da je komisija GDP svojo oceno oprla tudi na videoposnetke dogajanja, kar pa ne izhaja iz poročila komisije, saj je v poročilu navedeno samo, da je tudi iz posnetkov dogajanja razvidno, da so policisti večkrat jasno ukazovali, naj se množica razide sicer bodo uporabili prisilna sredstva. Vendar pa iz priloge poročila ni razvidno, da je komisija pregledovala posnetke. Razvidno je le, da je bil opravljen (le) en razgovor s policistom. Sicer pa je nadzorna skupina pregledala tudi razpoložljive videoposnetke dogodka (protest 15. 9. 2021) in poslušala zapiske govorne komunikacije, vendar pa iz te dokumentacije niso razvidni posamezni postopki policistov, ki so uporabili prisilna sredstva, na podlagi katerih bi bilo mogoče podati objektivno oceno o zakonitosti in strokovnosti uporabe posameznega prisilnega sredstva.

- Pripombi PM42 in PM76, ki se nanašata na spremembo besedne zveze »poveljnik vodnega topa« z besedno zvezo »vodjo posadke vodnega topa«.

Pripombi policije sta upoštevani v celotnem poročilu.

- Pripombi PM 49 in PM62 glede vsebine odredbe (število, vrsta nabojev itd.), v zvezi s čemer policija pojasnjuje, da odredba ne more vsebovati navedb o številu in vrsti nabojev ter kam naj se izstrelijo, saj je to v domeni policista, ki ta prisilna sredstva uporablja. Policist odločitev sprejme na podlagi taktičnega preudarka, pri čemer upošteva dejstva in okoliščine, ki so mu bile znane v trenutku ocenjevanja. Tega prav tako ne predpisuje zakon.

Pripombi policije sta upoštevani (besedilo se briše oziroma popravi še v ostalih delih poročila - točke 125/4-1, 126/4-1, 127/6-1, 132, 135 in 137).

Nadzorna skupina pa v tej zvezi poudarja, da mora neposredni vodja izvajati dosleden nadzor nad policistom, ki uporablja prisilna sredstva in po potrebi (npr. nesorazmerna uporaba) policistu tudi ukazati, da takoj preneha z uporabo.

- Pripomba PM50, da je policist gumijasti izstrelek uporabil proti posamezniku iz množice, zato predlagajo brisanje te alineje.

Pripomba policije je upoštevana.

- Pripombi PM53 in PM54, glede popravka poimenovanja organizacijskih enot, iz katerih prihajata policista.

Pripombi policije sta upoštevani.

- Pripomba PM69, v kateri policija predlaga, da se spremenijo navedbe o času izdaje odredb za uporabo prisilnih sredstev proti množici in tekst dopolni skladno z novim (podpisanim) Kronološkim poročilom OŠ PU Ljubljana.

Pripomba policije je upoštevana.

- Pripomba PM83, v kateri policija pojasnjuje, da je v podpisanem Kronološkem poročilu OŠ PU Ljubljana opisan varnostni dogodek, ki je terjal izdajo druge odredbe o uporabi prisilnih sredstev zoper množico.

Pripomba policije je upoštevana.

- Pripomba PM85, da je nenavadno sklicevanje nadzorne skupine na izjavo A. S. (da je po govoricah slišal ...), ne pa na konkretno izjavo, katerega od tam navzočih članov OŠ GPU. V zvezi s tem policija predlaga, da se v poročilu citira govorno komunikacijo med vodjo nočne izmene OŠ GPU in NGDP.

Pripomba policije je upoštevana (pogovor je citiran).

- Pripomba PM95, da se dopiše stavek: »Enako je ugotovila tudi nadzorna skupina GPU«.

Pripomba policije je upoštevana.

- Pripomba PM106, s katero se policija strinja, da so UZ-ji po večini napisani površno in pomanjkljivo, ob tem pa pojasnjuje, da do tega v veliki meri prihaja zato, ker jih policisti pišejo takoj po končanem varovanju, ko so utrujeni in pod stresom. Zagotovo pa niso bili vsi UZ-ji razen enega »zelo površni«.

Pripomba policije je upoštevana (namesto besedne zveze »zelo površni« je uporabljena besedna zveza »površni«.

150. Delno upoštevane in neupoštevane pripombe

150/1 Pripombe na pravno ureditev:

- Pripombi PM3 in PM5 se nanašata na mnenji VČP in VDT izdani v letu 2022, v zvezi s čemer policija pripominja, da v času varovanja nadziranih javnih shodov, nista bili aktualni.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da je iz opomb pod črto jasno razvidno, da gre za dokumenta iz leta 2022. Prav tako se ti mnenji smiselno navezujeta na komentar ZJZ iz leta 2011.

Pripombi policije nista upoštevani.

- Pripombi OT4 in PM7 se ravno tako nanašata na mnenja VČP in VDT, pri čemer policija pojasnjuje, da slednji ne odražata dejanskega stanja ugotovljenega v prekrškovnih postopkih in sta v nasprotju z veljavnim tolmačenjem DUNZ,[354] na katerega se je v aktualnem obdobju oprla policija.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da je policija zaradi novih pravnih stališč (mnenj VDT RS in VČP, DUNZ ter Usmeritev in obveznih navodil ministrice, št. 5/2022) že pripravila nova pojasnila za delo policije glede obravnave neprijavljenih in neorganiziranih shodov.[355]

Pripombi policije nista upoštevani.

- Pripomba PM6 se nanaša na dejstvo, da so bile usmeritve izdane po nadzorovanem obdobju.

---

[354] Direktorat za upravne notranje zadeve MNZ.

[355] Dokument policije, št. 223-5/2022/436 (2111-02), 14. 10. 2022.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da je iz opomb pod črto jasno razvidno, da gre za dokumenta iz leta 2022 in tudi stavek se začne z besedo »letos«, kar daje bralcu jasno sporočilo, da je bil dokument izdan po nadziranih shodih.
Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripomba PM48 se nanaša na izdajo odredbe za izstrelitev nabojev, pri čemer je policija navedla, da je odredbo za uporabo plinskih in drugih sredstev za pasivizacijo izdalo vodstvo varovanja.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da vodja varovanja odredbe za uporabo prisilnega sredstva proti množici ne izda konkretnemu policistu, ki uporabi plinska sredstva in sredstva za pasivizacijo, ampak le-to policistu prenese njegov neposredni vodja na terenu.
Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripomba PM51, s katero policija predlaga brisanje alineje oziroma stavka, ker je v UZ navedeno, da je policist oba gumijasta izstrelka, izstrelil »po ukazu vodje [redacted] kar dokazuje, da je šlo za uporabo na ukaz in ne po lastni presoji.

Pripomba policije se delno upošteva, ker je še vedno nepravilno označeno, da je šlo za uporabo posamezno na ukaz, pravilno pa bi bilo množično na ukaz. Temu se prilagodi besedilo v alineji.
Pripomba policije se delno upošteva.

150/2 Pripombe glede (ne)izrekanja ukaza in opozorila iz 91. člena ZNPPol s strani policistov PPE:

- Pripomba PM40, da gre za posploševanje, saj je iz nekaterih UZ razvidno, da so bili kršitelji predhodno opozorjeni na uporabo prisilnih sredstev – npr. dveh policistov.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da se navedba v poročilu nanaša konkretno na pregledanih 40 UZ o uporabi prisilnih sredstev in ne na vse UZ, kar je jasno navedeno tudi v poročilu. Glede na določbo drugega odstavka 131. člena ZNPPol mora (vsak) UZ o uporabi prisilnih sredstev vsebovati vse okoliščine, ki so pomembne za oceno zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnega sredstva. Brez popolnega opisa je presoja samo na podlagi tega v UZ, otežena. UZ o uporabi prisilnih sredstev navedenih dveh policistov nista bila podrobneje pregledana s strani nadzorne skupine.
Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripombe PM44, 45 in 46, da gre za očitek o nečem, kar ni določeno v zakonu. Zakon tako ne določa, da mora policist, ki uporablja navedena prisilna sredstva izreči te ukaze in opozorila, temveč »policisti«. Tako teh ukazov in opozoril praviloma ne izrekajo npr. policisti - konjeniki, policisti, ki izstreljujejo plinskega sredstva, temveč policisti iz varovanja, ki so v ta namen tudi opremljeni s primernimi tehničnimi sredstvi – npr. z megafoni. Kljub temu so v konkretnem primeru kršiteljem ukazovali in jih opozarjali na uporabo prisilnih sredstev tudi policisti, ki so uporabili prisilna sredstva, kar je razvidno tudi iz UZ konkretnega policista.

Nadzorna skupina pritrjuje navedbi policije, da ZNPPol ne določa, da mora konkretni policist, ki bo uporabil prisilno sredstvo proti množici, sam izdati ukaz in opozorilo. Ker pa gre za absolutno zakonsko zahtevo je ni moč izpustiti v tako pomembnem dokumentu kot je UZ o uporabi prisilnih sredstev. Izrednega pomena je, da je tudi konkretni policist seznanjen o ukazu in opozorilu množici pred uporabo prisilnih sredstev, ker če to ni bilo dano hkrati pomeni, da je policist prisilno sredstvo uporabil nezakonito, zaradi česar bi moral odkloniti izvršitev odredbe. Logično je tudi, da mora biti vsakemu posamezniku v množici, preden je proti njemu uporabljeno prisilno sredstvo dana možnost, da ravna v skladu z danim ukazom in opozorilom. Zato morata biti ukaz in opozorilo iz 91. člena ZNPPol izdana neposredno pred uporabo prisilnih sredstev proti množici. Tudi splošno sklicevanje na to, da je drugi policist zapisal, da sta bila izdana ukaz in opozorilo, brez navedbe točnega kraja in časa, ne more zdržati resne presoje glede uporabe prisilnih sredstev proti množici. Konkretni policist mora biti prepričan, da je ukaz in opozorilo bilo izdano tistemu delu množice, proti kateremu bo uporabil prisilno sredstvo in da se množica dejansko ni ravnala po izdanem ukazu in opozorilu. Drugačna obrazložitev bi predstavljala izvotlitev absolutne zakonske zahteve po izdaji ukaza in opozorila pred uporabo prisilnih sredstev proti množici.

Iz video posnetkov, ki jih je policija posredovala z dokumentom, št. 0602-109/2022/13 (207-01), 10. 11. 2022, je razvidno ukazovanje in opozarjanje množice z megafonom, vendar pa se je le-ta izvajal v neposredni bližini objekta DZRS, medtem ko je bil vodni curek uporabljen pri uvozu v podzemne garaže med 50 in 100 m razdalje. Zato se najprej upravičeno postavlja vprašanje zakaj posadka vodnega topa ni sama izvedla ukaza in opozorila pred uporabo prisilnih sredstev proti množici, prav tako pa ni mogoče z gotovostjo trditi, da je množica prej omenjeni ukaz in opozorilo sploh slišala. Glede na to, da je vodni top opremljen z govorno napravo in močnimi zvočniki, se posadka vodnega top ne more zanašati na to, da so že drugi policisti ukazovali in opozarjali množico, temveč bi morala ukaz in opozorilo iz drugega odstavka 91. člena ZNPPol (tudi) sama izvesti.
Pripombe policije niso upoštevane.

- Pripombi PM47 in PM 61, da ni nujno, da policisti, ki uporabijo prisilna sredstva proti množici, vedo kdo točno je predhodno ukazoval in opozarjal množico na uporabo prisilnih sredstev. Npr. ukaz in opozorilo izvede policijski vodja na kraju dogajanja, vodja oddelka PPE pa po prejetem ukazu na kraj preusmeri skupino policistov PPE, ki so bili predhodno na drugem mestu ter tega ukaza in opozorila niso slišali. Ne pričakuje se od policistov, da naknadno to raziščejo, zelo pomembno pa je, da policist, ki poda oceno zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnih sredstev ta dejstva in okoliščine (kdo je ukaz in opozorilo na uporabo izrekel oziroma zakaj tega izjemoma ni storil) nedvomno ugotovi - na podlagi vpogleda v UZ, poročilo o delu OŠ, ogleda videoposnetka, poslušanja kopije govorne komunikacije itn.

Nadzorna skupina ponovno pojasnjuje, da sta izdan ukaz in opozorilo, za katera zakon ne dopušča izjem, bistvenega pomena za presojo zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnih sredstev proti množici. Glede na to, da je na skrajni točki konkretni policist tisti, ki bo uporabil prisilno sredstvo proti množici in mora v primeru morebitne nezakonite odredbe le-to odkloniti, je potemtakem takšna navedba neosnovana. Kako bo policija to zagotovila ni »problem« udeležencev javnega shoda, temveč policije, ki mora da vsakokrat ravnati zakonito in strokovno. Torej, da je vsak konkretni policist, ki uporablja prisilno sredstvo proti množici seznanjen, da sta bila zakonsko zahtevan ukaz in opozorilo iz 91. člena ZNPPol izvedena, kar mora zapisati v UZ o uporabi prisilnih sredstev. V nasprotnem bi se lahko zgodili primeri, da bi policisti uporabili prisilna sredstva v prepričanju, da sta bila izdana ukaz in opozorilo, pa bi se lahko kasneje ugotovilo, da temu ni tako. Zato je pomembno, da policist v UZ o uporabi prisilnih sredstev navede kdo je izdal ukaz in opozorilo (ni nujno po imenu in priimku policista), ker s tem potrdi, da je bil seznanjen o izdaji le-teh. Policist, ki uporabi prisilna sredstva mora biti tudi prepričan, da je ukaz in opozorilo bilo izdano tistemu delu množice, proti kateremu bo uporabil prisilno sredstvo.
Pripombi policije nista upoštevani.

- Pripomba PM107, da je vodja varovanja na kraju nedvomno večkrat po megafonu ukazal množici, naj se mirno razide in jo opozoril na uporabo prisilnih sredstev, na kar ga je opozorilo tudi vodstvo varovanja. Slednje naj bi bilo razvidno tudi iz kopije govorne komunikacije med policisti in vodstvom varovanja.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da je navedba oziroma pripomba policije splošna in nekonkretizirana. Policisti morajo pred uporabo prisilnih sredstev iz prejšnjega odstavka množici ukazati naj neha kršiti javni red in naj se mirno razide ter jo opozoriti na uporabo prisilnih sredstev, če ukaza ne bo upoštevala. Takšen ukaz in opozorilo morata biti izdana pred konkretno uporabo prisilnih sredstev. V nasprotnem se množica nima možnosti mirno raziti. Takšen ukaz in opozorilo morata biti tudi konkretizirana v UZ o uporabi prisilnih sredstev, povsem enako kot se to pričakuje in zahteva tudi iz UZ o uporabi prisilnih sredstev proti posameznikom.
Pripomba policije ni upoštevana.

150/3 Pripombe glede izrekanja odredbe o vrsti in številu prisilnih sredstev:

- V pripombi PM43 policija pojasnjuje, da posadka vodnega topa ne more zaznati vseh dejstev in okoliščin, ki so podlaga za stopnjevanje uporabe prisilnih sredstev in o stopnjevanju tudi ne odloča sama. Pomembno je, da ta dejstva in okoliščine ugotovi oseba, ki je pristojna za izdajo odredbe o

uporabi oziroma stopnjevanju uporabe prisilnih sredstev zoper množico. V konkretnem primeru je uporabo vodnega curka s primesjo plinskih sredstev odredila pristojna oseba – pomočnik direktorja PU Ljubljana, ki je prevzel vodenje varovanja javnega shoda – R. I., odredbo pa je na policiste iz vodnega topa z ukazom prenesel pomočnik poveljnika PPE GPU – D. U., kar je razvidno tudi iz navedb v osnutku poročila nadzorne skupine in UZ o uporabi vodnega curka in vodnega curka s primesjo plinskih sredstev. Kršitelji po predhodni uporabi vodnega curka niso prenehali s hujšimi in množičnimi kršitvami JRM, temveč so nadaljevali z metanjem nevarnih predmetov v policiste in v specialno vozilo z vodnim topom. Slednje pa je zelo pomembna okoliščina, ki pomeni konkretizacijo razlogov za uporabo vodnega curka s primesjo plinskih sredstev.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da je trditev, da posadka vodnega topa ne more zaznati vseh dejstev in okoliščin, ki so podlaga za stopnjevanje uporabe prisilnih sredstev in o stopnjevanju tudi ne odloča sama, napačna. Posadka vodnega topa mora spremljati dogajanje okoli sebe in če je predhodno že zaznala, da je vozilo vodnega topa zadelo več granitnih kock in je nasilna množica metala nevarne predmete proti policistom PPE, ki so varovali vodni top, je zagotovo opazila tudi ali je nasilna množica stopnjevala metanje predmetov oziroma izvajala večje nasilje. V nasprotnem primeru se pojavlja vprašanje, kako je posadka vodnega topa (sploh operaterja na topovih) lahko ukrepala proti nasilni množici, če ni spremljala dejanskega stanja okoli sebe in identificirala nasilne osebe v množici oziroma nasilna ravnanja. Tudi navedba, da posadka ne odloča sama ne vzdrži presoje. Res je, da je uporaba vodnega curka možna samo po predhodni odredbi, vendar pa mora posadka vodnega topa pred dejansko uporabo tudi sama oceniti ali so izpolnjeni vsi pogoji za uporabo, proti komu bo uporabljala in koliko časa. Nedopustno je, da se vodni curek uporablja samo zato, ker je bila izdana odredba, posadka vodnega topa pa ne zazna, da se je množica predhodno npr. že umirila oziroma ni več pogojev za uporabo prisilnega sredstva. V kolikor posadka vodnega topa ne spremlja dogajanja okoli sebe, se postavlja tudi vprašanje, kako je lahko upoštevala načelo sorazmernosti pri uporabi vodnega curka.

Predlog, da se v poročilo dopiše tudi navedbe iz UZ o uporabi prisilnih sredstev: *»Navedeni prisilni sredstvi sta bili ves čas uporabljeni le zoper najaktivnejše protestnike ...«*, ni upoštevan, saj ta navedba ne bi vplivala na dejanske ugotovitve.

Pripomba policije ni upoštevana.

150/4 Pripomba, da so pomanjkljivosti v UZ o uporabi prisilnih sredstev le administrativne narave:

- Pripomba PM89, da so pomanjkljivosti v UZ o uporabi prisilnih sredstev predvsem administrativne narave in nimajo vpliva na dejstvo, da so policisti prisilna sredstva uporabili zakonito in strokovno. Ob tem policija pojasnjuje, da si prizadevajo za izboljšanje kakovosti evidentiranja uporabe prisilnih sredstev, zato so 27. in 28. 1. 2022 izvedli strokovni posvet ter 17. in 22. 3. 2022 usposabljana za odpravo nepravilnosti pri opravljanju policijskih nalog, med varovanjem javnih shodov.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da policija relativizira ugotovljene nepravilnosti iz pregledanih UZ o uporabi prisilnih sredstev, zaradi česar tega ni mogoče enačiti z nepravilnostmi administrativne narave. Pri tem je zlasti očitna razlika med kvaliteto zapisanih UZ o uporabi prisilnih sredstev proti posameznikom, napram kvaliteti UZ o uporabi prisilnih sredstev proti množici, za kar pa ni zakonske podlage. Glede navedbe o strokovnem posvetu, pa nadzorna skupina pojasnjuje, da iz zapisnika o omenjenem strokovnem posvetu niso razvidne točke dnevnega reda, ki bi se nanaša na izpolnjevanje UZ o uporabi prisilnih sredstev.

Pripomba policije ni upoštevana.

150/5 Pripombe glede strokovnosti (interne) presoje uporabljenih prisilnih sredstev:

- Pripomba PM41 in predlog, da se iz poročila briše odstavek, ki govori o upravičenem vprašanju ali so člani komisije in predstojniki uporabljena prisilna sredstva res ocenili objektivno, nepristransko in kritično, saj naj bi komisija v tem primeru razpolagala z zelo nazornimi videoposnetki dogajanja in je tako svojo oceno oprla na objektivno ugotovljena dejstva ter okoliščine. Policija navaja tudi, da je

DPDVN MNZ poročilo komisije glede protestnega shoda 15. 9. 2021 prejel že predhodno (v okviru pristojnosti iz 135. člena ZNPPol), pa ni ugotovil nobenih nepravilnosti pri njenem delu.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da iz poročila komisije za preveritev okoliščin uporabe prisilnih sredstev ni razvidno ali je slednja pregledala videoposnetke dogajanja na tem shodu (15. 9. 2021). Ne v vsebini in ne v prilogah poročila komisije namreč tega ni navedeno. Zato so navedbe policije o razpolaganju z zelo nazornimi video posnetki splošne in nekonkretizirane. Nadzorna skupina je pregledala razpoložljive videoposnetke dogodka in poslušala zapise govorne komunikacije za navedeni protestni shod, vendar pa iz te dokumentacije niso razvidni posamezni konkretni postopki policistov, ki so uporabili prisilna sredstva, da bi lahko tudi s pomočjo le-teh ugotovila ali so policisti zakonito in strokovno uporabili prisilna sredstva. Glede navedbe, da je DPDVN MNZ že predhodno prejel poročilo komisije za preveritev okoliščin uporabe prisilnih sredstev, ki se nanaša na shod 15. 9. 2021 in na njega ni imel pripomb, pa nadzorna skupina pojasnjuje, da direktorat nima pristojnosti podajanja pripomb na poročila interne komisije policije. Lahko pa v okviru nadzora nad izvajanjem nalog in pooblastil policije opravi presojo zakonitosti in strokovnosti konkretnega postopka ali celovit nadzor, kar je bilo v konkretnem primeru tudi izvedeno.

Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripombe PM56, 58, 59, 60, 63 glede opredelitve do zakonitosti in strokovnosti uporabljenega prisilnega sredstva.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da 131. člen ZNPPol med drugim določa, da morajo policisti v UZ o uporabi prisilnih sredstev, ki je osnovni (glavni) dokument za presojo zakonitosti in strokovnosti, navesti tudi vrsto in način uporabljenega prisilnega sredstva. Iz konkretnega UZ pa izhaja samo uporaba vodnega curka s primesjo plinskega sredstva. Neposredne zaznave, ki jih je namestnik poveljnika PPE GPU D. U. posredoval vodstvu varovanja ter video in govorni posnetki so po mnenju nadzorne skupine zgolj pripomočki za oceno zakonitosti. V konkretnem primeru navedbe, da je policija najprej uporabila vodni curek »*razpršeno nad množico in šele nato ko takšen način uporabe ni bil učinkovit, ožji vodni curek usmerjen proti množici*« in »*več intervalov vodnega curka*«, ne izhajajo iz kronološkega poročila vodstva varovanja PU Ljubljana, govornih komunikacij in UZ o uporabi prisilnih sredstev.[356] Izhajajo pa iz videoposnetka posredovanega v pripombah, vendar iz tega posnetka ni možno ugotoviti, kdaj je bil uporabljen vodni curek in kdaj vodni curek s primesjo plinskih sredstev.[357] Iz govornih komunikacij pa je slišati samo ukaz naj se vodnemu curku primeša plinska sredstva. Nadzorna skupina še dodaja, da iz preliminarnega poročila z 30. 9. 2021 izhaja uporaba vodnega curka in vodnega curka s primesjo plinskih sredstev, iz končnega poročila z 2. 12. 2021 pa le uporaba vodnega curka s primesjo plinskih sredstev. Ker ZNPPol ne dopušča izjeme, ki se nanaša na vsebino UZ o uporabi prisilnih sredstev in ker iz konkretnega UZ ni mogoče ugotoviti razlogov za uporabo vodnega curka s plinskimi sredstvi, prav tako pa v UZ ni pojasnjeno zakaj je bilo potrebnih več intervalov uporabe ter upoštevajoč nasprotujoče navedbe v ostali dokumentaciji, se pripomba policije ne upošteva. Nadzorna skupina namreč še vedno ne ve kdaj in kako (razpršeno, ožji curek itd.) je bil uporabljen vodni curek in vodni curek s primesjo plinskih sredstev. Navedeno še podkrepi dejstvo, da je UZ o uporabi prisilnih sredstev glavni dokument za presojo zakonitosti in strokovnosti, iz katerega morajo izhajati vsa dejstva in okoliščine pomembna za presojo, ostala dokumentacija pa je le pripomoček. Nadzorna skupina tudi za preostalih 13 pregledanih UZ o uporabi prisilnih sredstev ni mogla ugotoviti ali so bila uporabljena zakonito in strokovno, saj v UZ ni navedenih vseh dejstev in okoliščin. Dodajamo, da policija nadzorni skupini tudi ni predložila zapisov razgovorov s policisti in zapisov dejstev ter okoliščin, ki so jih predstojniki neposredno zaznali na terenu in naj bi bili tudi podlaga za presojo zakonitosti in strokovnosti. Vsled vsega zgoraj navedenega se nadzorni skupini postavlja tudi upravičen dvom ali so predstojniki uporabljena prisilna sredstva res ocenili objektivno, nepristransko in kritično.

Pripombe policije niso upoštevane.

---

[356] Kronološko poročilo vodstva varovanja PU Ljubljana, 29. 9. 2021, govorne komunikacije 3861-179 PPE GPU02 in UZ, št. (2522-07), 29. 9. 2021.

[357] Glej videoposnetek https://www.youtube.com/watch?v=6BdJ8UHZvIc od 4:06:51 dalje.

150/6 Pripomba glede določanja razmerja mešanice vode in plinskega sredstva pri uporabi vodnega topa:

- Pripomba PM64 glede določanja razmerja mešanice vode in plinskega sredstva pri uporabi vodnega topa.

Nadzorna skupina poudarja, da navedba glede odsotnosti kriterijev, na podlagi katerih bi določala razmerje mešanice vode in plinskega sredstva, izhaja iz ugotovitev nadzora. Policija je namreč pojasnila, da se slednje določa (izključno) na podlagi »pravili stroke«, ki jih policisti osvojijo na usposabljanjih in pridobijo z operativnimi izkušnjami. Po oceni nadzorne skupine je nedopustno, da policija slednjega ni uredila z internimi akti, ki bi določali zahteve oziroma podatke o tlaku, razpršenosti vodnega curka, mešanice vodnega curka s plinskimi sredstvi itn. Sicer pa je policija v odzivu tudi navedla, da bodo pravila stroke v prihodnje formalizirali v obliki internega akta, iz česar gre sklepati, da je tudi sama zaznala potrebo po določljivosti teh kriterijev.

Pripomba policije ni upoštevana

150/7 Pripombe na ugotovitve, ki se nanašajo le na posamezne javne shode:

150/7-1 Javni shod 26. 5. 2020 (protest pred MOP):

- Pripomba PM9 glede ugotavljanja identitete treh posameznikov pred zgradbo MOP.

Nadzorna skupina ponovno pojasnjuje, da navedbe policistov v poročilu o opravljenem delu, da »*osebe v postopku niso želele sodelovati in niso želele izročiti dokumentov*«, ki se nanašajo tudi na [redacted] ne držijo. Izhajajoč iz sodbe OjS v Ljubljani[358] je bil [redacted] policistom pripravljen pokazati osebno izkaznico. Nadalje nadzorna skupina pojasnjuje, da bi policisti od ostalih treh posameznikov, ki niso bili pripravljeni izročiti osebnih dokumentov in so nosili obrazna pokrivala, skladno z drugim odstavkom 41. člena ZNPPol, morali zahtevati, da se odkrijejo in z uporabo t. i. pomožnih metod poskusiti ugotoviti njihovo identiteto, kar pa izhajajoč iz pregledane dokumentacije niso storili.

Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripomba PM10 glede časa poročanja o uporabljenem prisilnem sredstvu.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da je policija nadzorni skupini za potrebe nadzora izročila (dva) UZ o uporabi prisilnih sredstev, ki sta oba datirana na 27. 5. 2020 in torej ugotovitev ter navedba v poročilu temelji na prejetih UZ.

Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripomba PM11 glede pomanjkljivega nudenja strokovne pomoči vodstva PP Ljubljana Bežigrad.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da iz javno dostopnih videoposnetkov ne izhaja, da bi pomočnica načelnice PP Ljubljana Bežigrad na kraju koordinirala postopek.[359] Dopušča pa možnost, da je pomočnica načelnice PP tega dne koordinirala drug postopek z drugimi udeleženci. Navedeno potrjujejo tudi izjave policistk K. C. Ž. in A. M. ter policista P. J., ki so nadzorni skupini v razgovoru pojasnili, da so policisti s pomočnico načelnice komunicirali po telefonu. Pomočnica načelnice je policistu P. J., ki je na kraju vodil postopek, po telefonu naročila naj osebe privede na PP, kjer se bo ugotovila njihova identiteta.[360]

Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripomba PM90 glede neupravičene privedbe [redacted] v prostore PP Ljubljana Bežigrad.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da njena ugotovitev, da policisti niso imeli pravne podlage za privedbo [redacted] temelji tudi na sodbi OjS v Ljubljani, kar je podrobno opisano v poročilu.

---

[358] Sodba, št. ZSV 1036/2020, 19. 7. 2022.

[359] Glej https://www.facebook.com/balkanriverdefence/videos/mirna-in-pasivna-direktna-akcija-usedimo-se-za-naravo/174507067299948 in https://www.facebook.com/balkanriverdefence/videos/akcija-mirnega-protesta-pred-mop-in-odziv-policije/884135381998067.

[360] Nadzorna skupina je razgovor s policistko K. C. Ž.15. 9. 2022, s policistko A. M. 20. 9. 2022 in policistom P. J. 21. 9. 2022.

Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripomba PM91 glede časa trajanja privedbe.

Nadzorna skupina ponovno pojasnjuje, da sme privedba trajati le nujno potreben čas, pri čemer od začetka izvajanja privedbe ne sme preteči več kot šest ur. Privedba predstavlja hud poseg v osebno svobodo posameznika, zakonska določba 57. člena ZNPPol pa ne dopušča, da bi se privedba podaljševala »*tudi za čas, potreben za pisanje in izdajo plačilnih nalogov.*« Policisti bi morali privedbo zaključiti takoj, ko so ugotovili identiteto kršiteljev.

Pripomba policije ni upoštevana.

150/7-2 Javni shod 19. 6. 2020 (bralci ustave):

- Pripomba PM12, s katero policija oporeka ugotovitvi glede nesorazmernosti ukrepanja policije pri prisilni odstranitvi udeležencev shoda.

Pripomba se upošteva v delu, da je lahko del udeležencev javnega shoda preplezal ograje, kar je razvidno iz priložene fotografije, pri čemer pa je potrebno kljub temu poudariti, da iz te fotografije tudi ni razvidno, da bi policisti varovali ograje. V ostalem se pripomba ne upošteva, nadzorna skupina pa dodatno izpostavlja, da so udeleženci javnega shoda že izvrševali pravico do mirnega zbiranja in niso bili nasilni, zaradi česar niso nastopili razlogi za omejevanje ustavne pravice do mirnega zbiranja. Država oziroma policisti imajo v zvezi s poseganjem v ustavno varovano pravico do mirnega zbiranja **negativne dolžnosti** (da se vzdržijo posegov vanjo) kot tudi **pozitivni dolžnosti** (da spodbujajo in varujejo njeno izvrševanje). Dodajmo še, da je v določbi iz 10. odstavka 56. člena ZNPPol določeno, da policisti »*smejo*« uporabiti druga policijska pooblastila, kar jim daje možnost, da drugih policijskih pooblastil sploh ne uporabijo. Tudi vse druge navedbe policije o drugih dejstvih in okoliščinah ne omajejo zaključka nadzorne skupine, da je šlo za nesorazmeren ukrep.

Pripomba policije se delno upošteva.

- Pripomba PM15, ki se nanaša na podpis ocene strokovne službe PU Ljubljana glede ocene sorazmernosti izvedenih ukrepov policije, v zvezi s čemer policija ocenjuje, da je šlo za predpisan obrazec in je bila zato PU dolžna upoštevati usmeritve nadrejene GPU.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da iz vsebine poročila izhaja, da je strokovna služba na PU Ljubljana podala oceno glede sorazmernosti izvedenih ukrepov policistov PU Ljubljana na navedenem shodu, podpisnik dokumenta pa je bil kar vodja varovanja. Že zaradi nepristranskosti v tovrstnih primerih, ko uporabo prisilnega sredstva odredi vodja varovanja, bi morala oceno o skladnosti (zakonitosti in strokovnosti) ter sorazmernosti presojati druga oseba. Slednje bi moralo biti tudi vsebinsko konkretizirano.

Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripomba PM17, s katero policija oporeka navedbi, da storilec ograje ni prestopil samovoljno.

Nadzorna skupina ponovno pojasnjuje, da to izhaja iz sodbe sodišča, ki je podrobno obrazložena v poročilu.

Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripombi PM18 in PM24, v katerih policija med drugim navaja, da je bil njen legitimen cilj, da je območje kjer gibanje in zadrževanje ni bilo dovoljeno, prazno in da milejših ukrepov, kot so jih policisti uporabili (opozarjanje in ukazovanje, najmilejša uporaba sile) ni mogoče uporabiti, razen, če je mišljena opustitev ukrepanja.

Nadzorna skupina ponovno pojasnjuje, da bi policija lahko uporabila milejši ukrep in okoli območja omejitve gibanja oziroma postavljenih ograj napotila zadostno število policistov, da ograj udeleženci shoda ne bi mogli več preskočiti oziroma preplezati. Prav tako ne moremo šteti za legitimen cilj policije, da je območje prazno, temveč je njen legitimen cilj zagotavljanje varnosti objekta DZRS, kar izhaja iz 4. člena ZNPPol, to pa bi lahko zagotovila z milejšimi sredstvi (npr. postavitev kordona).

Pripombi policije nista upoštevani.

- Pripomba PM19, v kateri policija izpostavlja, da so bila policistom določena izhodiščna delovna mesta in da zato števila o [redacted] policistih ni mogoče povezovati z ukrepanjem zoper navedene osebe.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da so navedbe policije splošne narave. Policistov je bilo dovolj, da bi jih lahko napotila okoli območja omejitve gibanja, da jih udeleženci v tistem času ne bi mogli več preskočiti ali preplezati.

Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripombe PM20, PM21, PM22, PM92, PM93 in PM94, kjer policija najprej navaja, da je navedba o prisilni odstranitvi »za vsak slučaj« neprimerna, da se je cca. 5.000 udeležencev zbralo na Prešernovem trgu in od tam odšlo na pohod po ulicah v centru mestu, s čemer je bil popolnoma zaustavljen promet na več ulicah oziroma cestah, tudi dvopasovnicah. Navajajo tudi, da ob odstranitvi protestnikov pravica do zbiranja ni bila omejena, saj so bili »*premaknjeni*« le za nekaj metrov (izven območja omejenega gibanja), kjer so pravico do zbiranja lahko »koristili« naprej, da je policija v konkretnem primeru pokazala veliko raven strpnosti in tolerance, da dejstvo, da so bili protestniki odstranjeni še po 40 minutah kaže na to, da je policija pokazala veliko mero strpnosti in tolerance ipd.

Nadzorna skupina ponavlja, da je policija zasledovala legitimen cilj zagotavljanja varnosti objekta DZRS, ki pa ga udeleženci shoda, kljub temu, da so se nahajali na območju omejitve gibanja niso (še) z ničemer ogrožali. S tem je policija zasledovala cilj, ki (še) ni bil ogrožen in je udeležence shoda dejansko prisilno odstranila »za vsak slučaj«. Zato tudi ni mogoče potrditi razloga nujnosti (neogibnosti) posega v ustavno varovano pravico do mirnega zbiranja. Iz posnetka je videti, da je bilo okoli tega območja zbrano **le majhno število ljudi, v območju omejenega gibanja pa se je nahajalo več policistov, ki bi lahko v primeru izgreda takoj posredovali**. Zato tudi navedbe o tem kaj se je zgodilo kasneje ne morejo omajati stališča, saj bi morala policija uporabiti prisilna sredstva le v skrajnem primeru (»*ultima ratio*«), ko se ukrep za zaščito dobrin uporabi kot skrajno sredstvo oziroma, ko so drugi ukrepi za njeno zaščito že izčrpani. Slednji pa takrat še niso bili oziroma do ogrožanja objekta DZRS še ni prišlo. Iz tega izhaja tudi načelo nujnosti pri uporabi prisilnih sredstev, ki policiste zavezuje, da uporabijo prisilno sredstvo šele takrat, ko ostane uporaba sile **še edino sredstvo za doseganje zakonitega cilja**.[361] Posledično tudi navedba, da so bili protestniki samo »*premaknjeni*« za nekaj metrov, kjer so lahko pravico »koristili« naprej, ne vzdrži resne presoje. Ob tem še enkrat navajamo, da ima država pri zagotavljanju pravice do mirnega zbiranja in javnih zborovanj tudi **pozitivne dolžnosti spodbujanja in varstva njenega izvrševanja**.

Tudi glede spoštovanja načela enakosti obravnave udeležencev, ki so že bili v območju omejitve gibanja, za kar nadzorna skupin ocenjuje, da policija omenjenega območja ni pravočasno varovala z zadostnimi policijskimi silami, nadzorna skupina pojasnjuje, da do naknadnega preskakovanja oziroma (pre)plezanja ograj ni prišlo. Zato tudi ni mogoče govoriti o neenaki obravnavi udeležencev javnega shoda.

V drugem delu pripombe pa policija navaja vsebinske pripombe glede tega, da v UZ o uporabi prisilnih sredstev ni napisanih vseh dejstev in okoliščin, ki so ključne za presojo zakonitosti in strokovnosti in izpostavlja, da so pomanjkljivosti administrativne narave. S takšno splošno trditvijo se ne gre strinjati, ker je (druga) okoliščina, ki je pomembna za oceno zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnega sredstva zlasti navedba policijskega vodje, pod katerega vodstvom smejo policisti uporabiti prisilna sredstva samo na podlagi njegove odredbe. S tem, ko zapisano velja samo za uporabo prisilnih sredstev (ne pa tudi za uporabo drugih policijskih pooblastil), se poudarja izjemnost uporabe prisilnih sredstev s posebno zahtevo, da tudi neposredni policijski vodja dodatno prouči zakonite razloge za uporabo.[362] Ugotovljeni sta bili tudi nepravilnosti, in sicer odsotnost opisa načina uporabe prisilnega sredstva in odsotnost opisa izreka opozorila, da bo ob neupoštevanju ukaza uporabljeno prisilno sredstvo.

---

[361] Prim. Žaberl, M. (2009), Uporaba prisilnih sredstev, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, str. 81.

[362] Po Žaberl, M. (2009), Uporaba prisilnih sredstev, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, str. 303 (opomba izpuščena).

V tretjem delu pripombe pa policija navaja, da je treba upoštevati tudi, da se je prvič v zgodovini RS tedensko oziroma nekajkrat celo večkrat dnevno v posameznih tednih epidemije Covid-19 odvilo 800 protestnih shodov, ki so bili po večini uperjeni proti takratni Vladi RS, zato naj bi bilo povsem normalno, da so se v tako zaostrenih pogojih dela pri evidentiranju policijskih postopkov pripetile tudi napake. S to navedbo se ne gre strinjati, saj je glede na določbo 131. člena UZ o uporabi prisilnih sredstev (ker zakon drugega ne zahteva) glavni dokument o uporabi prisilnih sredstev. Ker gre pri uporabi prisilnih sredstev za najobčutljivejši poseg v človekove pravice, se upravičeno pričakuje, da se zakonitost in strokovnost njihove uporabe spremljata še posebej skrbno. Zato za opuščanje doslednega pisanja UZ o uporabi prisilnih sredstev ni mogoče najti opravičljivih razlogov.
Pripombe policije niso upoštevane.

- Pripomba PM23, v kateri policija oporeka navedbi, da območja omejitve gibanja ni pravočasno varovala z zadostnimi policijskimi silami.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da je že sodišče za enega posameznika ugotovilo, da ograje ni prestopil samovoljno. Tudi iz fotografije, ki jo je priložila policija (priloga 2), iz katere izhaja, da so nekateri protestniki preplezali ograjo, ni razvidno, da bi policija varovala postavljene ograje. Policisti bi morali ob zaščitnih ograjah še dodatno opozarjati na omejitev gibanja in nepoklicanim preprečevati dostop na območje začasne omejitve gibanja. Če bi policija to dosledno izvajala, udeležencem zagotovo ne bi uspelo priti v območje omejitve gibanja.
Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripomba PM25, ki izraža nestrinjanje glede navedbe, da je storilec na Trg republike prišel še pred postavitvijo ograje, pri čemer policija pojasnjuje obseg pooblastila začasne omejitve gibanja. Ob tem tudi navaja, da na kakšen način je posameznik prišel na to varovano območje (mimo, preko ograje), pa nima nobene zveze z namenom izvedbe tega policijskega pooblastila.

Nadzorna skupina še enkrat poudarja, da bi morali policisti ob zaščitnih ograjah preprečevati dostop na območje začasne omejitve gibanja. Če bi policija to počela, potem udeležencem zagotovo ne bi uspelo priti v območje omejitve gibanja. Za več glej tudi odgovore pri pripombah PM22 in PM19.
Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripomba PM26, da so bile vse osebe so bile transportirane na isto mesto, po najkrajši poti izven ograj na Šubičevo, kar je vodja varovanja pojasnil nadzornikom, vendar to v osnutku ni navedeno.

Vsak UZ o uporabi prisilnih sredstev mora vsebovati tudi zapis o posledicah uporabe prisilnega sredstva in druge okoliščine, kot je npr. kraj, kamor so bile osebe, zoper katere so bila uporabljena prisilna sredstva odpeljane (transportirane), da se lahko preveri tudi učinkovitost uporabe prisilnega sredstva, ki ga predstojnik ocenjuje.
Pripomba policije ni upoštevana.

150/7-3 Javni shod 25. 6. 2021 (rumeni lopiči):

- Pripomba PM28, s katero se postavlja vprašanje o vrstnem redu zapisanih obiskovalcev v vodstvu varovanja.

V kronološkem poročilu, ki ga je nadzorna skupina pridobila od policije si zapisi sledijo po enakem vrstnem redu kot je to zapisano v poročilu nadzorne skupine.
Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripomba PM29 glede sestankov nadzorne skupine policije pri vodji SGDP oziroma pregledovanju posnetkov objavljenih na Twitterju.

Nadzorna skupina se strinja z navedbo v prvem delu, da se spremeni stavek na način, da so bili člani nadzorne skupine povabljeni na sestanek k vodji SGDP, kjer pa se videoposnetki niso predvajali. Drugi del pripombe ni bil upoštevan, ker se ugotovitve nadzorne skupine nanašajo na sestanke pri vodji SGDP in ne na sestanke nadzorne komisije z drugimi udeleženci, kot so policisti s PU Ljubljana. Iz dokumenta,

ki ga je navedla policija (št. 0602-55/2021/10 (206-10), 1. 7. 2021) izhaja, da sta posnetke pregledovala samo dva člana nadzorne skupine, in sicer 30. 6. 2021.
Pripomba policije je delno upoštevana.

- Pripomba PM32, s katero policija predlaga vstavljanje dodatne besede »nekaterih«.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da je iz predhodnega besedila in nato kasnejšega opisa jasno razvidno, na katere UZ se nanašajo pripombe, saj je kasneje naštetih prav teh osem UZ.
Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripombe PM33, PM96 in PM97, glede naknadnega pisanja UZ o uporabi prisilnih sredstev in dejstva, da so policisti v tem primeru prisilna sredstva uporabili zakonito in strokovno, kar je bilo ugotovljeno tudi na podlagi natančnih ogledov videoposnetkov dogajanja ter je tako ugotovljeno objektivno.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da mora policist v skladu s prvim odstavkom 131. člena ZNPPol[363] najpozneje do konca delovnega časa o vsaki uporabi prisilnega sredstva poročati pisno v obliki UZ o uporabi prisilnih sredstev. Vsako kasnejše spreminjanje, dopolnjevanje ali pisanje novega UZ, brez dokumentiranja zakaj je bila določena sprememba napravljena, je po mnenju nadzorne skupine nedopustno, saj ne odraža dejanskega stanja. V primeru, da oseba, ki ocenjuje uporabo prisilnih sredstev (predstojnik) zahteva dodatna pojasnila ali obrazložitve mora policist to sanirati na način, da je razviden potek ocenjevanja in dopolnjevanja prvega UZ (npr. z novim UZ, ki je logično nadaljevanje prvega, da se s tem omogoči sledljivost napravljenih sprememb).
Pripombe policije so splošne in iz njih ne izhaja, iz katerih konkretnih posnetkov so ugotovili, da so policisti prisilna sredstva uporabili zakonito in strokovno. Iz poročila (interne) policijske komisije izhaja, da so bile naloge policistov opravljene zakonito, vendar v nekaterih segmentih nestrokovno. To izhaja tudi iz obrazca OBR-2 na str. 2, kjer je v šestem odstavku zapisano, da: »*Na podlagi ogledov videoposnetkov dogajanja je možno ugotoviti, da je bilo ob ukazovanju kršiteljem, naj prenehajo s kršitvijo, možno navesti, kakšni ukrepi bodo izvedeni ob neupoštevanju ukazov (npr. da bodo kršitelji pridržani) in jih tudi opozoriti na uporabo prisilnih sredstev.*« in tudi da so policisti na uporabo prisilnih sredstev opozorili samo dva kršitelja, kar je razvidno iz UZ o uporabi prisilnih sredstev. Nadzorna skupina je pregledala razpoložljive videoposnetke dogodka in posnetke osebnih kamer policistov ter se seznanila z zapiski govorne komunikacije, vendar pa iz te dokumentacije niso razvidni posamezni konkretni postopki policistov z uporabo prisilnih sredstev, da bi bilo mogoče na ta način z gotovostjo podati oceno glede zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnih sredstev. Tudi iz UZ, ki so jih sestavili člani nadzorne skupine v internem strokovnem nadzoru in se nanašajo na pregled zvočne komunikacije in video posnetkov, ni razvidno, da je bila zaznana uporaba konkretnega prisilnega sredstva posameznih policistov.[364]
Pripombe policije niso upoštevane.

- Pripomba PM34, s katero policija predlaga se zamenja beseda »sklic« z besedo »aktiviranje«:

V Kronološkem poročilu OŠ PU Ljubljana (čeprav je takrat delovalo samo vodstvo varovanja) je zapisana beseda »sklic«, od koder je tudi povzeto besedilo v poročilu.
Pripomba policije ni upoštevana.

150/7-4 Javni shod 15. 9. 2021:

- Pripomba PM52, v kateri policija pojasnjuje, da je komisija iz navedbe v UZ »sem izstrelil gumijasti naboj merjen v spodnji del njegovih nog« razbrala, da je policist osebo zadel v spodnji del nog.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da iz zapisa ni razvidno mesto zadetka z gumijastim nabojem.
Pripomba policije ni upoštevana.

---

[363] O vsaki uporabi prisilnega sredstva mora policist čimprej, najpozneje pa do konca delovnega časa, ko je uporabil prisilno sredstvo, poročati pisno v obliki UZ o uporabi prisilnih sredstev.
[364] Dokumenti policije, št. 0602-55/2021/11 (207-01), 30. 6. 2021, št. 0602-55/2021/12 (207-01), 1. 7. 2021, št. 0602-55/2021/13 (207-01), 1. 7. 2021 in št. 0602-55/2021/14 (207-01), 4. 7. 2021.

- Pripomba PM98, s katero policija predlaga, da se tekst »UZ« nadomesti s tekstom »nekaterih UZ-jev«.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da se njene ugotovitve nanašajo na konkretne UZ o uporabi prisilnih sredstev, ki so v poročilu tudi navedeni.
Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripomba PM100, v kateri policija pojasnjuje, da je iz nekaterih UZ o uporabi prisilnih sredstev razvidno, da so policisti ukazovali množici in jo opozarjali pred uporabo prisilnih sredstev, prav tako pa je to razvidno iz druge dokumentacije ter videoposnetkov dogajanja in kopije govorne komunikacije.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da se njene ugotovitve nanašajo na konkretne UZ o uporabi prisilnih sredstev, ki so v poročilu tudi navedeni.
Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripomba PM101, da je navedba nadzorne skupine MNZ o tem, na podlagi katerih podatkov je lahko interna (policijska komisija) v svojem poročilu lahko podala takšno oceno, če v UZ o uporabi prisilnih sredstev manjkajo zakonsko določeni ključni podatki iz drugega odstavka 131. člena ZNPPol, nekorektna. Komisija namreč ne podaja svoje ocene izključno na podlagi vpogleda v UZ o uporabi prisilnih sredstev, temveč na podlagi preučitve celotne dokumentacije, razgovorov, ogleda video posnetkov, kopij govorne komunikacije itn.

Pojasnilo je že podano pod pripombe PM38, PM39, PM88 in PM99.
Pripomba policije ni upoštevana.

150/7-5 Javni shod 29. 9. 2021:

- Pripomba PM102, v kateri policija pojasnjuje, da so bile pripombe v tej zvezi že podane na str. 74–79.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da je bila obrazložitev do teh pripomb že podana pri pripombah PM56–63.
Pripomba policije ni upoštevana.

150/7-6 Javni shod 5. 10. 2021:

- Pripomba PM67, v kateri policija predlaga, da se pridobi podpisano Kronološko poročilo OŠ PU Ljubljana, iz katerega izhaja drugačna vsebina.

Upoštevajoč vsebino naknadno prejetega podpisanega Kronološkega poročila OŠ PU Ljubljana se pripomba policije delno upošteva. V poročilu se pri predlaganih zapisih ustrezno dopolni njihova vsebina in opravijo popravki ur, medtem, ko se predlog policije, ki se nanaša na vnos dodatnih zapisov iz kronološkega poročila ne upošteva, saj ti zapisi ne vplivajo na ugotovitve nadzorne skupine.
Pripomba policije se delno upošteva.

- Pripomba PM68, v kateri policija pojasnjuje, da poveljnik PPE GPU (H1) ni bil član štaba PU Ljubljana tega dne in da zato s to komunikacijo OŠ PU Ljubljana ni bil seznanjen ter da je v OŠ PU Ljubljana naloge PPE GPU opravljal H2 (pomočnik poveljnika).

Nadzorna skupina pojasnjuje, da iz poslušanih govorih komunikacij jasno izhaja, da sta poveljnik in namestnik PPE GPU med seboj komunicirala po tej radijski zvezi (npr. komunikacija ob 16:52:06), čeprav sta se nahajala v različnih OŠ. Tudi druga komunikacija s policisti PPE PU gostujočih enot je poteka preko te radijske zveze. Torej je bil s to komunikacijo seznanjen tudi OŠ PU Ljubljana. Prvi del predstavljene komunikacije (od 16:52:10 do 16:52:22) pa poteka prav med poveljnikom in (njegovim) namestnikom poveljnika PPE GPU.
Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripomba PM70, ki se nanaša na uporabo vodnega curka (s primesjo plinskega sredstva) zoper posameznike, pri čemer policija meni, da v primeru posameznikov, ki se za kratek čas, na kratki razdalji odmaknejo od jedra množice, ne moremo šteti, da je šlo za uporabo prisilnih sredstev zoper posameznika.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da že iz Usmeritev za izvajanje policijske intervencije izhaja (str. 14), da so množične kršitve javnega reda tiste, pri katerih aktivno krši javni red pet ali več kršiteljev, prisilna sredstva proti množici pa se smejo uporabiti, ko je javni red huje in množično kršen. Zato je logično, da vodnega curka s primesjo plinskih sredstev ni dovoljeno uporabiti zoper posameznika, ki se od množice loči in ki hkrati ne krši huje javnega reda. Tudi opisi neupravičene uporabe prisilnega sredstva vodnega curka s primesjo plinskih sredstev v poročilu, se nanašajo na posameznike, ki niso huje in množično kršili javnega reda, iz pregledanih relevantnih posnetkov pa se tudi ne vidi, da bi ti konkretni posamezniki izvajali kakšna pripravljalna dejanja v smislu nabiranja nevarnih predmetov.

Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripomba PM71, v kateri policija pojasnjuje, da je bil vodni curek usmerjen proti množici za osebo na posnetku, vendar, ker je bil curek razpršen je deloma zajel tudi njo.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da je bil vodni curek usmerjen neposredno v smeri te osebe in ne v množico za osebo, ki jo na posnetku tudi ni videti (slika 2).

Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripomba PM72, v kateri policija pojasnjuje, da je bil razpršen vodni curek usmerjen proti množici v ozadju in ne proti osebi s palico ter da se zaradi kota med kamero in vodnim curkom ne vidi realne slike.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da sta bila v smeri osebe s palico, ki ni kršila javnega reda, usmerjena dva curka, **pri čemer je bil drugi curek usmerjen neposredno v smeri te osebe in množice v ozadju sploh ni dosegel.** Sicer pa je tudi prvi curek, ki je bil razpršen, deloval na omenjeno osebo, saj so bila vodi primešana plinska sredstva. Pri tem tudi ni vidno, da je bil v območju delovanja vodnega curka javni red huje in množično kršen, kar jasno izhaja iz videoposnetka.

Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripomba PM73, v kateri policija pojasnjuje, da je bil razpršen vodni curek usmerjen proti množici, ki je za posameznikoma in da je curek lahko deloma zajel tudi osebe pred množico.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da je bil curek usmerjen v smeri teh dveh oseb (moškega in ženske), saj množice v ozadju sploh ni dosegel. Slednje podkrepi tudi posnetek MVI_0008.MP4, iz katerega je slišati tudi neprimerno komunikacijo policistov posadke vodnega topa. Navedeno še dodatno podkrepi, da so policisti uporabili vodni top prav zoper to žensko.

Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripomba PM74, v kateri policija pojasnjuje, da je bila za grmovjem večja nasilna množica, ki je v policiste metala nevarne predmete, zato je operater usmeril razpršen curek v smeri grmovja.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da je bil curek usmerjen v smeri omenjene osebe, iz posnetka pa tudi ni razvidno, da je bila za grmovjem množica, ki bi metala predmete. Policisti, ki stojijo pred vodnim topom tudi ne dvigajo ščitov ali se sklanjajo, kar bi kazalo na metanje nevarnih predmetov. Še več, eden od policistov se obrne proti vodnemu topu in proti grmovju pokaže hrbet, česar brez dvoma ne bi storil, če bi iz te smeri množica metala predmete.

Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripombe PM75, PM82, PM104 in PM110, ki se nanašajo na navedbo glede dvoma v neodvisnost (avtonomijo) sprejete odločitve pooblaščene osebe za izdajo druge odredbe. Policija ob tem navaja naloge OŠ iz 10. člena Pravil o delovanju OŠ v policiji (prvi, drugi in četrti odstavek 10. člena, sedmo alinejo prvega odstavka 13. člena in 17. člen) in pojasnjuje, da je treba komunikacijo vodje OŠ GPU (oz. direktorja UUP GPU) z vodjo OŠ PU Ljubljana (oziroma vodjo SUP PU Ljubljana) šteti kot pomoč pri oblikovanju taktičnih, metodoloških in strokovnih odločitev, naloga vodje OŠ PU Ljubljana pa je

bila, da jih kot take preuči, ovrednoti glede na trenutne razmere in ustrezno upošteva pri svojem delu, če pa jih smatra kot nezakonite, pa zavrne oziroma jih ne izvrši.

Nadzorna skupina uvodoma pojasnjuje, da gre v tem primeru za skupne pripombe na podpoglavje 127/6, v katerem izraža pomislek glede neodvisnosti (avtonomnosti) odločanja vodje OŠ PU Ljubljana pri izdaji druge odredbe za uporabo prisilnih sredstev proti množici. Res je, da prej omenjena določila iz Pravil o delovanju OŠ v policiji dajejo določene (svetovalne) pristojnosti vodji OŠ GPU, vendar pa v konkretnem primeru ni šlo le za to, kar dokazujejo naslednja dejstva in okoliščine:

- vodja OŠ PU Ljubljana je imel pooblastilo za izdajo odredbe o uporabi prisilnih sredstev proti množici;
- iz izpostavljene komunikacije med vodjo OŠ GPU in vodjo OŠ PU Ljubljana izhaja jasno izraženo pričakovanje vodje OŠ GPU glede čim prejšnje uporabe prisilnih sredstev, da se množica razžene;
- zapisana komunikacija ne kaže na to, da je šlo za posvetovanje ali podajanje predlogov, temveč jasno navodilo, saj pri tem vodja OŠ GPU med drugim uporabi besedo »moramo«, ki izraža nujnost oziroma zahtevo, da se to stori;
- v primeru delovanja OŠ GPU in OŠ PU Ljubljana je šlo za odnos nadrejenosti–podrejenosti, izhajajoč že iz same hierarhije med GPU in PU Ljubljana;
- v OŠ PU Ljubljana sta bila navzoča direktor PU Ljubljana in namestnik GDP, ki sta bila hierarhično nadrejena vodji OŠ PU Ljubljana, kar je že samo po sebi ustvarjalo dodaten pritisk pri sprejemanju odločitev;
- vodja OŠ PU Ljubljana je imel v tem času veljaven ukrep opozorila pred redno odpovedjo pogodbe o zaposlitvi;
- vodja OŠ PU Ljubljana je v pogovoru z nadzorno skupino izpostavil klice vodje OŠ GPU D. L.;
- pomemben je tudi izostanek zapisa v Kronološkem poročilu OŠ PU Ljubljana o konkretnem dogodku, ki bi terjal uporabo prisilnih sredstev proti množici;
- pomembna je tudi komunikacij OŠ GPU, ko je iz pogovora tri do štiri minute pred izdano odredbo o uporabi prisilnih sredstev proti množici slišati, da bo policija uporabila plinska sredstva proti množici. Zapisano pomeni, da je bila odločitev sprejeta še preden je bila odredba o uporabi prisilnih sredstev proti množici sploh izdana;
- pomembno je tudi, da v času od 17.25, ko je vodja OŠ GPU poklical v OŠ PU Ljubljana in do izdaje odredbe ob 17.38, iz posnetkov radijskih zvez ni slišati predlogov ali pozivov policistov na terenu, da bi bilo treba zaradi konkretnega varnostnega dogodka, kjer je huje in množično kršen javni red, izdati odredbo o uporabi prisilnih sredstev proti množici.

Vse zapisano predstavlja osnovo, da se nadzorni skupini upravičeno postavlja resen dvom glede neodvisnosti (avtonomnosti) odločanja vodje OŠ PU Ljubljana. Pri tem je treba upoštevati, da je D. Č. v pogovoru z nadzorno skupino povedal, da je D. L. zanimalo kdaj se bo množica razgnala **in da mu je odgovoril, da tega ne bo storil**. Iz Kronološkega poročila OŠ GPU je pri zapisu najprej ob 17.28 razvidno, da je OŠ GPU OŠ PU Ljubljana **naročil, da** naj opozarjajo udeležence, da je shod razpuščen in **ukrepajo zoper neupoštevanje, ob 18.10 pa jih je D. L. iz OŠ GPU ponovno opozoril, da uporabijo plinsko sredstvo za razpustitev množice.** Iz zapisa OŠ PU Ljubljana ob 17.38 pa izhaja, da je vodja OŠ zaradi množične kršitve, ogrožanje javnega prometa in neupoštevanja ukazov ponovno **dovolil uporabo prisilnih sredstev** proti množici na Slovenski cesti. V tej zvezi velja izpostaviti tudi posnetek govorne komunikacije št. 113 OKC GPU ob 18:09:31, kjer vodja OŠ GPU podal OŠ PU Ljubljana jasno navodilo **naj uporabljajo plin in slednje tudi večkrat ponovil.**

Omenjeni zapisi kažejo na dana navodila (naročilo, poziv, opozorilo) in ne na oblikovanje taktičnih, metodoloških in strokovnih odločitev, ki so odločilna za učinkovito delo OŠ ter tudi ne na naročila predloge in priporočila, ki se nanašajo na dogodek.

Pripombe policije niso upoštevane, zaradi večje jasnosti pa so nekatere ugotovitve dodatno navedene tudi v zaključkih poročila.

- Pripomba PM77, s katero policija predlaga, da se smiselno popravijo ure odrejanja uporabe posameznih prisilnih sredstev, kot je opisano v pripombah za stran 83.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da so v poročilu navedeni časi izhajajo iz opisa okoliščin UZ o uporabi prisilnih sredstev, zato jih ni mogoče spreminjati.
Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripombi PM78 in PM79, v katerih policija pojasnjuje, da je prva komunikacija ob 10:41:53 pomenila izvajanje nalog vodje OŠ iz prvega odstavka 13. člena Pravil o delovanju operativnih štabov policije (oblikovanje taktičnih, metodoloških in strokovnih odločitev, ki so odločilne za učinkovito delo OŠ) in 17. člena navedenih Pravil (naročila, predlogi in priporočila, ki se nanašajo na dogodek, zaradi katerega je bil sklican OŠ, se predložijo pristojnemu OŠ), zaradi česar predlaga brisanje te komunikacije. Prav tako predlaga brisanje komunikacije ob 17:25:21.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da omenjena komunikacija jasno kaže na dajanje navodil OŠ PU Ljubljana in je v neposredni povezavi z naslednjo navedeno komunikacijo. Pri tem je pomembno tudi dejstvo, da OŠ GPU ni imel neposrednih pristojnosti glede varovanja shoda oziroma uporabe prisilnih sredstev proti množici.
Pripombi policije nista upoštevani.

- Pripomba PM80, s katero policija nasprotuje navedbi, da v času od 17.25 do izdaje odredbe ob 17.38, ni bilo predlogov ali pozivov policistov na terenu, da bi bilo zaradi konkretnega varnostnega dogodka, kjer je huje in množično kršen javni red, potrebno izdati odredbo o uporabi prisilnih sredstev proti množici.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da že iz pripombe policije jasno izhaja, da se sklicuje na zapis in ne na komunikacijo, zato se pripomba ne upošteva.
Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripomba PM81, v kateri policija predlaga, da se izbriše oziroma povzame komunikacija ob 17:35:02, ko sta dva neznana člana OŠ GPU domnevno komunicirala med seboj z neprimernimi izjavami, saj le-ta komunikacija naj ne bi imela neposredne zveze z odreditvijo uporabe prisilnih sredstev.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da iz komunikacije izhaja, da so policisti OŠ GPU že nekaj minut pred izdajo odredbe vedeli, da bo odrejena uporaba plinskih sredstev, saj naj bi se le-ta prioritetno uporabljala (glej tudi komunikaciji med OŠ GPU in OŠ PU LJ ob 10:41:53 in 17:25:21). Pripomba se delno upošteva in komunikacija ob 17:35:02 povzame.
Pripomba policije se delno upošteva.

- Pripomba PM84 k prvemu odstavku na strani 107, ki se nanaša na komunikacijo vodje OŠ GPU, z OŠ PU, pri čemer policija pojasnjuje, da ni bilo ugotovljeno, da je šlo za komunikacijo povezano z obiskom ministra, strinja pa se, da navzočnost drugih oseb v OŠ lahko kvečjemu moti njihovo delo.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da je omenjeni odstavek zapisan v povezavi s prejšnjim, kar potrjuje prepis dela komunikacije.
Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripomba PM87, v kateri policija ocenjuje, da Pravilnik o policijskih pooblastilih ni v neskladju z ZNPPol, saj ga sodišče do sedaj ni razglasilo za neskladnega z zakonom. Ocenjuje: *»...da ne gre za nasprotje navedenega Pravilnika z ZNPPol, temveč gre za to, da je prvi odstavek 95. člena, ki določa vrsto plinskih sredstev podnormiran, saj gre za ekstenzivno pravno normo, ki drugih sredstev za razprševanje plinskih snovi ne predpisuje določno.«*

Nadzorna skupina pojasnjuje, da policija popolnoma zgrešeno razlaga, da gre za ekstenzivno razlago določbe 95. člena ZNPPol. Določba 94. člena ZNPPol in 47. člena Pravilnika o policijskih pooblastilih sta neposredno vezani na vodni curek in tudi poimenovani »uporaba vodnega curka«. Posledično je 47. člen Pravilnika o policijskih pooblastilih, ki določa uporabo vodnega curka s primesjo plinskih sredstev, v neskladju z ZNPPol, saj ta v 94. členu tovrstnega prisilnega sredstva (sploh) ne določa.
Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripomba PM103 glede posnetkov s Kongresnega trga.

Nadzorna skupina pojasnjuje, da iz omenjenega posnetka ne izhaja, da bi bil množici pred uporabo prisilnih sredstev izdan ukaz in opozorilo iz 91. člena ZNPPol. Prav tako iz posnetka niso razvidne hujše in množične kršitve javnega reda, niti ne metanje nevarnih predmetov.

Pripomba policije ni upoštevana.

- Pripomba PM105, v kateri policija izraža pomislek, do navedbe v poročilu, ki se nanaša na uporabo prisilnega sredstva proti posamezniku, ki ni del množice. Policija pojasnjuje, da se posameznik lahko za kratek čas in na kratki razdalji odstrani iz množice - npr. zato, da nabira nevarne predmete, s katerimi namerava napasti policiste, druge osebe ali objekte, ki jih policija varuje, itn.

Nadzorna skupina pojasnjuje še enkrat izpostavlja, **da uporaba prisilnega sredstva kot je vodni curek s primesjo plinskih sredstev ni dovoljena zoper posameznika, ki ne krši huje javnega reda sploh, če ta posameznik sploh ni več del množice, v kateri je vsaj pet aktivnih kršiteljev**. Sprožilna situacija oziroma zakonski pogoj ali vzrok uporabe pri uporabi prisilnih sredstev je jasno določen. Policisti jih smejo uporabiti samo za vzpostavitev javnega reda (legitimen cilj) in v času dokler kršitev traja. V nasprotnem bi to pomenilo, da se smejo prisilna sredstva uporabiti tudi proti posameznikom, ki so v bližini množice kot kolateralna škoda. Policisti kot strokovno usposobljene osebe smejo uporabiti prisilna sredstva samo proti aktivnim kršiteljem, torej tistim, ki huje in aktivno kršijo javni red. V nasprotnem bi bilo dovoljeno uporabiti prisilna sredstva tudi če javni red sploh še ne bi bil kršen.

Pripomba policije ni upoštevana.

151. Pojasnila policije:

Pripombe PM8, PM16, PM55 in PM57, PM86, PM108, PM109 in PM111, ne predstavljajo pripomb ampak gre za pojasnila do posameznih navedb v poročilu.

152. Vsi prisotni na usklajevalnem sestanku so se z opredelitvijo nadzorne skupine do podanih pripomb strinjali. Neusklajena so ostala le stališča glede dopustnosti nasilne odstranitve oseb (bralcev ustave) iz varovanega območja pri varovanju neprijavljenega javnega shoda, 19. 6. 2020.

153. V skladu s šestim odstavkom 12. člena Pravilnika o usmerjanju in nadzoru policije mora GPU poročilo o nadzoru v petih delovnih dneh po prejemu poslati v seznanitev vsem policijskim enotam ali pa ga objaviti na intranetu policije.

Dr. Sebastjan Prosenc sekretar vodja nadzora	Tanja Golež sekretarka članica	Matjaž Povše, mag. podsekretar član

REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE 154 Ljubljana